

Sjabloonfiche - SDG target x.y

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG x – Titel SDG target x.y – Titel SDG target* als *niet-SMART/SMART* aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort in het bijzonder onder *FOD *** (administraties*: enkel de federale bevoegde administraties worden hier vermeld. Een target heeft soms een federale soms een regionale bevoegdheid en dit op intra- en of internationaal vlak. De federale administraties werden waar mogelijk overgenomen uit de studie van Orsini en Mazijn (*Evaluation de la politique fédérale au regard des engagements pris dans le cadre du programme de développement durable à l'Horizon 2030 des Nations Unies. Rapport Final, ICEDD asbl & IDO vzw, 2017/12*). In de overzichtsfile in excel formaat vindt u deze informatie. Er zijn slechts 5 SDG targets die geen federale bevoegdheid hebben intra noch internationaal)

UNSTAT formuleerde x aantal indicator(en) om deze SDG target op te volgen:

x.y.z. UNSTAT indicator x.y.z omschrijving

enz.

Opmerkingen:

- Hier worden enkele specifieke opmerkingen meegegeven die betrekking hebben op target x.y, gevonden initiatieven rond de target opgelijst of worden de gevonden specifiek gevonden doelstellingen opgelijst.

Samengevat. Deze SDG target wordt beschouwd als niet-SMART/SMART

- Indien SMART → LIJST 4 (beoordeling van de stand van zaken)
- Indien niet-SMART → Onderzocht of er doelstellingen zijn onderschreven door België die de SDG target omvatten → LIJST 2

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 Geen SMART doelstellingen onderschreven door België

- Eerder gevonden doelstellingen (SDG targets of andere doelstellingen onderschreven door België) die niet volledig of niet-smart waren, zijn (deels of volledig) hergebruikt waar mogelijk.
- Indien de SDG target omvat wordt door een andere SDG target dan wordt de SDG target naar die targets doorverwezen.
- De buurlanden hebben tot inspiratie gediend (Nederland, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland, Luxemburg) alsook de Belgische regio's. Voor verschillende buurlanden zijn bronnen beschikbaar met gedane activiteiten om de SDG targets te bereiken: in het algemeen werd een rationale gevonden, t.t.z. een richting van hoe de SDG target geïnterpreteerd werd binnen dat land en hoe de target (deels) vervuld wordt. Echter, zeer zelden zijn in de buurlanden lange termijn extra (SMART) doelstellingen teruggevonden. Duitsland definieert enkele duidelijke doelstellingen/indicatoren.
- Ook de UNSTAT metadata files met "rationale" is geraadpleegd als inspiratie. Let wel, focus ligt er op UNSTAT indicatoren versus focus van deze studie is de SDG targets zelf.

Voor de doelstellingen voor lijst 3, stellen we voor:

- **Ambitie type "BAU":**
 - o Doelstelling BAU
- **Ambitie type "gematigd":**
 - o Doelstelling gematigd
- **Ambitie type "hoog":**
 - o Doelstelling hoog

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling(en) voor SDG x.y waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Doelstelling 1: ***

Waar mogelijk wordt waarde in percentage weergegeven voor methode 1 en in aantal standaarddeviaties verwijderd voor methode 2:

- Methode 1: (zie “Europe sustainability development report 2020/03 – Annex1 Methology”)
Y = fulfilment of target, tussen 0 en 100%; Hierbij is rekening gehouden met de absolute invulling van de SDG target waar relevant
- $Y = \text{Minimum van } (x - x_{\min}) / (x_{\max} - x_{\min}) \text{ OF } 100\%$
Waarbij: x = gemeten waarde; x_{max} = beste waarde(target); X_{min} = slechtste waarde
- $X' = 100\% - Y = \text{distance to target}$
- Methode 2: (zie “OECD Statistics Working paper 2020/03”)
 $X' = \text{distance to target} = \text{Minimum van } (x_i - \text{target}) / \text{standaarddeviatie OF } 0$
(N.B. zo indien méér dan target beter is)
OF
 $X' = \text{Minimum van } (\text{target} - x_i) / \text{standaarddeviatie s OF } 0$
(N.B. zo indien minder dan target beter is)

Indien binaire doelstelling (J/N) worden bovenstaande methodes niet toegepast, dan is waarde 0% of 100%

Projectie 2030:

Waar mogelijk wordt een verwachting gegeven of de SDG target al dan niet zal bereikt worden in 2030.

Afhankelijk van de beschikbare data wordt dit gedaan via groeivoet (annual compound growth rate) en/of via plannen. Let wel: deze groeivoet is enkel gebaseerd is op data uit het verleden en wordt dus niet noodzakelijkerwijs voortgezet. Wat voorzichtigheid met een dergelijke voorspelling is dus nodig.

Doelstelling 2: ***

Enz.

SDG target 1.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 1 – Beëindig armoede overal en in al haar vormen* target 1.1 – *Tegen 2030 extreme armoede uitroeien voor alle mensen wereldwijd, die met minder dan \$ 1,25 per dag moeten rondkomen* als SMART aangegeven m.a.w. zou van lijst 1 mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken en FOD Financiën.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

1.1.1 Proportion of population below the international poverty line, by sex, age, employment status and geographical location (urban/rural)

Opmerkingen:

- Sedert 2015 ligt het internationale armoedeniveau niet langer op 1,25 dollar maar op 1,90 dollar. De formulering van de indicator is meer tijdloos en daarom beter.
- Er kunnen vragen gesteld worden bij de aanvaardbaarheid van deze indicator. Philip Alston, Special Rapporteur on extreme poverty and human rights: “*The line is set so low and arbitrarily as to guarantee a positive result and to enable the United Nations, the World Bank, and many commentators to proclaim a Pyrrhic victory*” (<https://chrgi.org/wp-content/uploads/2020/07/Alston-Poverty-Report-FINAL.pdf>)

Samengevat. Deze SDG target was door de opdrachtgever beschouwd als SMART gedefinieerd en dus niet in **LIJST 1**. Mits een aangepaste formulering (*Tegen 2030 extreme armoede uitroeien voor alle mensen wereldwijd, die met minder middelen moeten rondkomen dan de internationale armoedegrens*) kunnen we deze SDG target inderdaad als SMART beschouwen, ook al kunnen vragen gesteld worden bij de aanvaardbaarheid. Dit probleem wordt echter opgelost via target 1.2.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 1.1 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Tegen 2030 extreme armoede uitroeien voor alle mensen wereldwijd, die met minder middelen moeten rondkomen dan de internationale armoedegrens.

De situatie voor België: bron data: <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/> (bekeken op 29/01/21): aandeel van de bevolking dat moet rondkomen met minder dan de internationale armoedegrens is al minstens sedert 2000 = 0%. De target is gerealiseerd, maar zoals gezegd ook niet ambitieus. Target 1.2 is dan ook relevanter.

SDG target 1.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 1 – Beëindig armoede overal en in al haar vormen*, target 1.2 - *Tegen 2030 het aandeel mannen, vrouwen en kinderen van alle leeftijden die volgens de nationale definities in armoede leven in al haar dimensies, minstens tot de helft terugbrengen* als SMART aangegeven m.a.w. zou van lijst 1 mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en vooral de gewesten, en valt in het bijzonder onder POD Maatschappelijke Integratie, federale Dienst Pensioenen.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

- 1.2.1 Proportion of population living below the national poverty line, by sex and age
- 1.2.2 Proportion of men, women and children of all ages living in poverty in all its dimensions according to national definitions

Opmerkingen:

- Target 1.2 is SMART gedefinieerd op mondiaal niveau maar vergt wel duidelijkheid over de nationale definitie van “armoede in al haar dimensies”. Omwille hiervan houden we deze target op lijst 1.

Samengevat. Deze SDG target is wel SMART gedefinieerd op mondiaal niveau, maar vergt meer specificering op nationaal niveau, dus blijft voorlopig op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende indicator met concrete doelstelling gerapporteerd:

Het aandeel personen met een risico op armoede of sociale uitsluiting moet gehalveerd zijn, namelijk van 21,1% in 2015 naar 10,6% in 2030.

Dit betreft de nationaal gangbare multidimensionale armoededefinitie.

De definitie is het aandeel personen met een risico op armoede of sociale uitsluiting komt overeen met de verhouding van het aantal personen dat tot minstens één van drie deelpopulaties behoort ten opzichte van de totale bevolking. Die deelpopulaties zijn de personen met een armoederisico, personen die leven in een huishouden met een zeer lage werkintensiteit en personen die leven in een situatie van ernstige materiële ontbering. Uit deze definitie volgt dat de indicator bestaat uit drie onderdelen:

- Armoederisico: de verhouding tussen het aantal personen met een netto equivalent beschikbaar inkomen lager dan 60% van de nationale mediaan, en de totale bevolking (link met indicator 10.2.1). Merk op dat dit overeenkomt met de indicator 1.2.1. (Bron 32).
- Zeet lage werkintensiteit: de verhouding tussen het aantal effectief gewerkte maanden in een jaar door de gezinsleden op actieve leeftijd (18-59-jarigen met uitzondering van studenten tussen 18 en 24 jaar) en het totale aantal maanden dat die personen konden werken tijdens datzelfde jaar. Indien die verhouding maximaal 20% is, dan behoren alle personen van het huishouden tot een huishouden met een *zeer lage werkintensiteit*. (bron 32)
- Situatie van ernstige materiële ontbering: een persoon bevindt zich in een situatie van ernstige materiële ontbering indien zijn huishouden geconfronteerd wordt met minstens vier van de volgende negen problemen: onverwachte kosten niet kunnen opvangen, niet om de andere dag een maaltijd met proteïnen kunnen eten, zijn huis niet adequaat kunnen verwarmen (wegens financiële redenen), zich niet één keer

per jaar één week vakantie weg van thuis kunnen veroorloven, geen auto hebben (indien de persoon dat wenst), geen televisie hebben (indien de persoon dat wenst), geen telefoon hebben (indien de persoon dat wenst), geen wasmachine hebben (indien de persoon dat wenst) en ten slotte achterstallen hebben voor het aflossen van hypotheeklening, huur of facturen voor de diensten van openbaar nut. (bron 32)

Opmerkingen:

- De doelstelling op www.indicator.be:
 - o is nu ook op nationaal niveau gedefinieerd en bijgevolg voldoende om op LIJST 2 te komen: SMART
 - o is gelijkaardig als de UNSTAT indicator maar specifiek geformuleerd om op nationaal niveau bruikbaar te zijn.
 - o komt via volgende bronnen: De indicator werd Europees gedefinieerd in het kader van de Europa 2020-strategie (AROE).

Samengevat. Target 1.2 is nu ook op nationaal niveau specifiek en komt dus voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

Target 1.2 komt niet voor op **LIJST 3**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 1.2 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Het aandeel personen met een risico op armoede of sociale uitsluiting moet gehalveerd zijn, namelijk van 21,1% in 2015 naar 10,6% in 2030.

Bron data: Eurostat (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/no-poverty>) (bekeken op 29/01/20)

2015	2016	2017	2018	2019
21.1	20.9	20.6	20	19.5

Het aandeel personen met een risico op armoede of sociale uitsluiting kent een dalende trend.

Methode 1:

Referentiejaar 2015 = Xmin 21,1%

Best value = Xmax = 10,6%

Voor 2019: $y = 15\%$; distance to target = $x' = 85\%$

Methode 2:

distance to target = $x' = \text{MIN van } [(target - \text{gemeten waarde}) / \text{standaarddeviatie OF } 0]$

Standaarddeviatie: 0,66

Voor 2019: $x' = 13,46$ keer de standaarddeviatie te overbruggen.

Projectie 2030:

De waarden tussen 2003 en 2019 fluctueren, maar tussen het referentiejaar 2015 en 2019 is de trend dalend. Indien deze trend zich blijft verder zetten tot 2030, zal de doelstelling wellicht dichterbij zijn, maar niet bereikt worden (15,7%).

SDG target 1.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 1 – Beëindig armoede overal en in al haar vormen* target 1.3 *Nationaal toepasbare sociale beschermingssystemen en maatregelen implementeren voor iedereen, met inbegrip van sociale beschermingsvloeren, en tegen 2030 een aanzienlijke dekkingsgraad realiseren van de armen en de kwetsbaren* als SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en valt in het bijzonder onder FOD Sociale Zekerheid, POD Maatschappelijke Integratie en FOD Financiën (link met 10.4).

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

1.3.1 Proportion of population covered by social protection floors/systems, by sex, distinguishing children, unemployed persons, older persons, persons with disabilities, pregnant women, newborns, work-injury victims and the poor and the vulnerable

Opmerkingen:

- Het eerste deel van de SDG target houdt een 100% doelstelling in (voor iedereen), het is niet tijdsgebonden maar we gaan ervan uit dat dit 2030 is. Het tweede deel is wel tijdsgebonden maar is onvoldoende specifiek (wat is “aanzienlijk”). Als definitie van “armen en kwetsbaren” zou kunnen verwezen worden naar de definities uit SDG target 1.2.
- Het betreft een kwalitatieve doelstelling, maw, de vraag wordt gesteld of de bevolking (en in het bijzonder armen en kwetsbaren) toegang heeft tot sociale beschermingssystemen en -maatregelen. Het zegt niet noodzakelijk iets over de kwaliteit van deze beschermingssystemen, m.a.w de vraag wordt niet gesteld of ze voldoende zijn.

Samengevat. Deze SDG target komt niet voor op lijst 1.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 1.2 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Nationaal toepasbare sociale beschermingssystemen en maatregelen implementeren voor iedereen, met inbegrip van sociale beschermingsvloeren, en tegen 2030 een aanzienlijke dekkingsgraad realiseren van de armen en de kwetsbaren

De situatie voor België: bron data: <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/> (bekeken op 29/01/21): de target valt uiteen in verschillende onderdelen:

- proportion of children/households receiving child/family cash benefit: 100 % (enig gegeven 2016)
- proportion of employed population covered in the event of work injury: 63,1% (enig gegeven 2019)
- proportion of mothers with newborns receiving maternity cash benefit: 100% (enig gegeven 2016)
- proportion of poor population receiving social assistance cash benefit: 100% (enig gegeven 2016)
- proportion of population above statutory pensionable age receiving a pension: 100% (2014 recentste)
- proportion of population covered by at least one social protection benefit: 100% (enig gegeven 2016)
- proportion of population with severe disabilities receiving disability cash benefit: 100% (2017 recentste gegeven)
- proportion of unemployed persons receiving unemployment cash benefit: 100% in 2013 en 2014)
- proportion of vulnerable population receiving social assistance cash benefit: 100% (2016 recentste)

Deze target is in zeer hoge mate gerealiseerd, met als enige uitzondering van de beroepsbevolking die een vergoeding krijgt in geval van een arbeidsongeval. Dit is nog een aandachtspunt.

SDG target 1.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 1 – Beëindig armoede overal en in al haar vormen*, target 1.4. *Er tegen 2030 voor zorgen dat alle mannen en vrouwen, in het bijzonder de armen en de kwetsbaren, gelijke rechten hebben op economische middelen, alsook toegang tot basisdiensten, eigenaarschap en controle over land en andere vormen van eigendom, nalatenschap, natuurlijke hulpbronnen, gepaste nieuwe technologie en financiële diensten, met inbegrip van microfinanciering* als SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Sociale zekerheid, POD Maatschappelijke Integratie, FOD Beleid en ondersteuning, FOD Economie, FOD Mobiliteit.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

1.4.1 Proportion of population living in households with access to basic services

1.4.2 Proportion of total adult population with secure tenure rights to land, with legally recognized documentation and who perceive their rights to land as secure, by sex and by type of tenure

Opmerkingen:

- De target is onvoldoende specifiek. Het tweede deel van de target bevat een hele reeks elementen die bovendien niet helemaal gedekt worden door de indicatoren die zich beperken tot basisdiensten en toegang tot grond.
- Indicator 1.4.2 is op zich wel SMART geformuleerd. Uitgaande van de 100% doelstelling die volgt uit “alle mannen en vrouwen”, is het gedeelte van de target dat hierop betrekking heeft (controle over land) SMART.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en blijft op **LIJST 1** staan.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be is er geen enkele indicator die in overeenstemming is met deze target, wel zijn er twee indicatoren en afgeleide doelstellingen die bij deze target aansluiten maar onvoldoende zijn om de situatie doeltreffend in kaart te brengen:
 - *1 De overmatige schuldenlast van de gezinnen moet dalen tegen 2030.* Dit wordt uitgedrukt door het aantal personen die beroep doen op de gerechtelijke procedure van collectieve schuldenregeling. Er wordt gesteld dat deze doelstelling aansluit bij target 1.4 omdat personen die een collectieve schuldenregeling verlaten, kwetsbaar zijn en meer moeilijkheden kunnen hebben om toegang te krijgen tot bepaalde diensten en vormen van eigendom. Dit is echter een onrechtstreekse gevolgtrekking.
 - *2 Het uitstel of afstel van medische zorg omwille van financiële redenen moet dalen* (bron 32). Er wordt gesteld dat deze doelstelling aansluit bij target 1.4 omdat hij de toegang tot gezondheidszorg meet van personen in een armoedesituatie. Er kan beargumenteerd worden dat dit onderdeel uitmaakt van de basisdiensten.
- United Nations Human Settlements Programma (UN-Habitat) heeft de indicator 1.4.1 specifieker proberen te maken door deze op te delen in verschillende onderdelen (<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-01-04-01.pdf>). Hierdoor komen meteen ook diverse interlinkages aan het licht:
 - o **Drinking water** (link met 6.1 en 6.2)
 - o **Sanitation** (idem)
 - o **Hygiene** (idem)
 - o **Electricity** (link met 7.1 en 7.2)

- o Clean fuels (idem)
- o Urban mobility (link met 9.1 en 11.2)
- o Rural mobility (idem)
- o Solid waste collection (link met 11.6)
- o Liquid waste collection (link met 11.6)
- o Health care (link met 3.8)
- o **Education (link met 4.1, 4.2 en 4.3)**
- o Information (broadband internet access) (link met 9.c)
- Voor het overige:
 - o toegang tot financiële diensten: link met 9.3 (betaalbare kredietverlening) en **8.10**
 - o toegang tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisdiensten: 11.1
- De federale lange termijn visie heeft een doelstelling tegen 2050 (D 2):
 - o *“Iedereen... heeft toegang tot diensten van algemeen belang.”*

Opmerkingen:

- De doelstellingen op www.indicators.be volstaan niet om deze target meer smart te maken.
- Door de linken met andere targets, zijn bepaalde onderdelen van deze target van bij het begin van de oefening (zie vetjes) SMART, maar nog niet allemaal. Voor andere zullen linken kunnen gelegd worden eens deze op lijst 2 of 3 voorkomen.
- Er kan algemeen ook een belangrijke link worden vastgesteld met target 1.2 (nml. onderdeel materiële ontbering).

Samengevat. SDG target 1.4 komt niet voor op **LIJST 2**. Verschillende van de targets waarnaar wordt verwezen, staan wel op lijst 2): targets 7.1, 7.2, 9.1, 11.2, 11.6, 3.8, 8.10, 11.1, 11.6 (terwijl andere - zie de targets in vet aangeduid hierboven) al van lijst 1 verwijderd waren.

Voor targets 9.3 en 9.c verwijzen we naar lijst 3.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

Targets 9.3 en 9.c komen voor op **LIJST 3** waardoor target 1.4 op **LIJST 3** komt te staan.

SDG target 1.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 1 – Beëindig armoede overal en in al haar vormen*, target 1.5. *Tegen 2030 de weerbaarheid opbouwen van de armen en van zij die zich in kwetsbare situaties bevinden en hun blootstelling aan en kwetsbaarheid voor met klimaatgerelateerde extreme gebeurtenissen en andere economische, sociale en ecologische schokken en rampen beperken* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Sociale Zekerheid, POD Maatschappelijke integratie, FOD Buitenlandse Zaken en FOD Volksgezondheid

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

1.5.1 Number of deaths, missing persons and persons affected by disaster per 100,000 people (vgl. indicator 13.1.2, indicator 11.5.1)

1.5.2 Direct disaster economic loss in relation to global gross domestic product (GDP) (vgl. gedeelte van indicator 11.5.2 dat nog aangevuld is met “including disaster damage to critical infrastructure and disruption of basic services)

1.5.3 Number of countries with national and local disaster risk reduction strategies (vgl. indicator 13.1.1)

Dit werd later (6th IAEG-SDG meeting) aangepast en verfijnd tot:

1.5.1 Number of deaths, missing persons and directly affected persons attributed to disasters per 100,000 population

1.5.2 Direct economic loss attributed to disasters in relation to global gross domestic product (GDP)

1.5.3 Number of countries that adopt and implement national disaster risk reduction strategies in line with the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030

1.5.4 Proportion of local governments that adopt and implement local disaster risk reduction strategies in line with national disaster risk reduction strategies

Opmerkingen:

- De target is niet specifiek: het is niet duidelijk wat moet worden verstaan onder “weerbaarheid”.
- De target is “preventief”, terwijl 2 van de indicatoren uitgaan van een situatie waarbij rampen zich al hebben voorgedaan. Het is niet omdat het aantal doden en vermisten als gevolg van rampen laag is, dat de weerbaarheid van de mensen hoog is. Het kan immers ook liggen aan het feit dat zich geen rampen hebben voorgedaan.
- De derde indicator kan werken aan de weerbaarheid van de mensen, maar is een inspanningsindicator, maw kan beantwoord worden met ja of neen, en zegt niets over de kwaliteit van de strategieën (door de latere wijziging waarbij verwezen wordt naar het Sendai framework is een minimum kwaliteit wel gegarandeerd). Voordeel is in elk geval dat het wel degelijk gericht is op het preventieve karakter van de target. Er kan hier wel een link vastgesteld worden met target 3.d “*De capaciteit van alle landen versterken, in het bijzonder die van de ontwikkelingslanden, met betrekking tot systemen voor vroegtijdige waarschuwing, risicovermindering en het beheer van nationale en globale gezondheidsrisico's*”
- Ook de vierde indicator werkt aan de weerbaarheid van de mensen en is gedeeltelijk een inspanningsindicator (m.a.w kan per lokale overheid beantwoord worden met ja of neen) .
- Er is een belangrijke analogie met target 13.1 *De veerkracht en het aanpassingsvermogen versterken van met klimaat in verband te brengen gevaren en natuurrampen in alle landen*, hoewel het bij target 1.5 breder gaat dan klimatrampen, en ook andere economische, sociale en ecologische schokken

omvat.

- Er is ook een analogie met target 11.5 *Tegen 2030 het aantal doden en getroffen en aanzienlijk verminderen en in aanzienlijke mate de rechtstreekse economische impact op het bruto binnenlands product terugschroeven dat veroorzaakt wordt door rampen, met inbegrip van rampen die met water verband houden, waarbij de klemtoon ligt op het beschermen van de armen en van mensen in kwetsbare situaties.*
- Tevens is er een link met 11.b, “...en in overeenstemming met het kader van Sendai voor rampenrisicovermindering 2015 – 2030 een holistisch ramprisicobeheer ontwikkelen en implementeren op alle niveaus.”

Samengevat. Deze target is niet SMART en blijft op **LIJST 1** staan.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be is er onder SDG1 geen enkele indicator die in overeenstemming is met deze target.
- Er is een link met target 13.1 *De veerkracht en het aanpassingsvermogen versterken van met klimaat in verband te brengen gevaren en natuurrampen in alle landen.*
- Op www.indicators.be is onder SDG13 volgende doelstelling omschreven: *het jaarlijks gemiddeld aantal slachtoffers van rampen moet tijdens het decennium 2020-2030 lager liggen dan 1,97 per 100.000 inwoners.* Het gaat hier om natuurrampen, maw dit gaat verder dan enkel klimaatrampen (bv. ook epidemieën, grondverschuivingen).
- Er is een link met target 11.5 *Tegen 2030 het aantal doden en getroffen en aanzienlijk verminderen en in aanzienlijke mate de rechtstreekse economische impact op het bruto binnenlands product terugschroeven dat veroorzaakt wordt door rampen, met inbegrip van rampen die met water verband houden, waarbij de klemtoon ligt op het beschermen van de armen en van mensen in kwetsbare situaties.*
- Op www.indicators.be is onder SDG11 geen enkele doelstelling omschreven die hier verder op ingaat.
- Er is een belangrijke parallel te trekken met het Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 – 2030, goedgekeurd door de VN Lidstaten in maart 2015. Daarin werden 7 doelstellingen overeengekomen:
 - .1 Substantially reduce global disaster mortality by 2030, aiming to lower the average per 100,000 global mortality rate in the decade 2020–2030 compared to the period 2005–2015;
 - .2 Substantially reduce the number of affected people globally by 2030, aiming to lower the average global figure per 100,000 in the decade 2020–2030 compared to the period 2005–2015;
 - .3 Reduce direct disaster economic loss in relation to global gross domestic product (GDP) by 2030;
 - .4 Substantially reduce disaster damage to critical infrastructure and disruption of basic services, among them health and educational facilities, including through developing their resilience by 2030;
 - .5 Substantially increase the number of countries with national and local disaster risk reduction strategies by 2020;
 - .6 Substantially enhance international cooperation to developing countries through adequate and sustainable support to complement their national actions for implementation of the present Framework by 2030;
 - .7 Substantially increase the availability of and access to multi-hazard early warning systems and disaster risk information and assessments to people by 2030

Opmerkingen:

- De doelstelling op www.indicators.be maakt de doelstellingen 1 en 2 van het Sendai framework specifieker.
- Economisch verlies: doelstelling 3 van het Sendai framework refereert daar eveneens naar (“reduce”) – (het is echter niet zo duidelijk tov welk jaar een vermindering moet gerealiseerd worden. Natuur- en andere rampen vinden bovendien niet continu plaats.)
- Aantal (nationale en) lokale disaster risk reduction strategies moet stijgen tegen 2020. Tijdsindicatie is al achterhaald maar we gaan uit dat dit verder moet stijgen tegen 2030.

Samengevat. Deze target komt voor op LIJST 2.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

SDG target 1.5 komt niet voor op **LIJST 3**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 1.5 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Hoofddoelstelling: In overeenstemming met het kader van Sendai voor rampenrisicovermindering 2015 – 2030 een holistisch rampriscobeheer ontwikkelen en implementeren op alle niveaus.

binair: 100% (voor klimaat); 0% voor wat “andere economische, sociale en ecologische schokken en rampen” betreft.

Bijkomende doelstelling 1: het jaarlijks gemiddeld aantal slachtoffers van rampen moet tijdens het decennium 2020-2030 lager liggen dan 1,97 per 100.000 inwoners.

Zie 11.5 en 13.1

Bijkomende doelstelling 2: Reduce direct disaster economic loss in relation to global gross domestic product (GDP) by 2030 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 – 2030)

Zie 11.5

SDG target 1.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 1 - Beëindig armoede overal en in al haar vormen* target 1.a - *Zorgen voor een aanzienlijke mobilisatie van middelen afkomstig uit verschillende bronnen, ook via versterkte ontwikkelingssamenwerking, om adequate en voorspelbare middelen te voorzien voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, om programma's en beleidslijnen te implementeren die een einde moeten maken aan armoede in al haar vormen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, in het bijzonder valt dit onder de FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

- 1.a.1 *Total official development assistance grants from all donors that focus on poverty reduction as a share of the recipient country's gross national income*
- 1.a.2 *Proportion of total government spending on essential services (education, health and social protection)*

Opmerkingen:

De eerste indicator verwijst naar donorlanden, dus relevant voor België, de tweede indicator naar ontwikkelingslanden. In verband met de eerste indicator, zijn er volgende opmerkingen te maken:

- 1 de SDG target zelf verwijst naar *“een aanzienlijke mobilisatie van middelen afkomstig uit verschillende bronnen”*, terwijl de indicator enkel gaat over *“Total official development assistance grants”*:
 - 1.1 de indicator beperkt de middelen tot ‘grants’ en laat de “soft loans and the provision of technical assistance” buiten beschouwing;
 - 1.2 de target en de indicator focussen op ‘armoede’;
- 2 de SDG target beklemtoont *“in het bijzonder de minst ontwikkelde landen”*, terwijl de indicator dit onderscheid niet maakt.
- 3 Er is een duidelijke link met targets 17.2 en 17.3.

Samengevat.

Deze SDG target is inderdaad niet SMART gedefinieerd om nu reeds uit **LIJST 1** te schrappen; de relevante indicator 1.a.1 is dat wel, maar dekt niet de volledige beschrijving van de target.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Er is een link met target ‘17.2. voor wat betreft officiële ontwikkelingshulp en targets 17.1, 17.3 en 17.4 voor wat betreft het mobiliseren van financiële middelen uit verschillende bronnen.

Samengevat. SDG target 1.a. kan niet voorkomen op **LIJST 2** omdat het onderscheid onvoldoende wordt gemaakt én er op Europees of internationaal niveau geen specifieke doelstellingen lijken te bestaan. De SDG target wordt doorverwezen naar 17.1; 17.2; 17.3 en 17.4. SDG Target 17.2 komt op lijst 1, SDG targets 17.1 en 17.3 komen op lijst 2, 17.4 op lijst 3 waardoor SDG target 1.a op **LIJST 3** komt te staan.

SDG target 1.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 1 – Beëindig armoede overal en in al haar vormen*, target **1.b**. *Solide beleidskaders creëren op nationaal, regionaal en internationaal niveau, die zijn gebaseerd op ontwikkelingsstrategieën ten gunste van de armen en het genderbeleid, om de versnelde investering te ondersteunen in acties die gericht zijn op het uitroeien van de armoede* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder POD Maatschappelijke integratie, FOD Buitenlandse Zaken en FOD Werkgelegenheid.

UNSTAT formuleerde één indicatoren om deze SDG target op te volgen:

1.b.1 Proportion of government recurrent and capital spending to sectors that disproportionately benefit women, the poor and vulnerable groups

UNSC 51 heeft dit in 2020 vervangen door: *1.b.1 Pro-poor public social spending*

Opmerkingen:

- De target is kwalitatief (het al dan niet bestaan van het desbetreffende beleidskader, dus “ja” of “neen”, eventueel onderscheid te maken tussen de strategieën tav armen en tav genderbeleid), terwijl de indicator proportioneel meet hoeveel middelen worden besteed aan sectoren die disproportioneel voordeel bieden voor vrouwen, armen en kwetsbare groepen (en later nog beperkt tot publieke uitgaven voor armen).
- De target bevat geen tijdsindicatie, maar we kunnen ervan uitgaan dat dit 2030 is.

Samengevat. Deze SDG target wordt als SMART beschouwd en staat niet op **LIJST 1**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling waarvoor de stand van zaken voor België wordt opgemaakt:

Tegen 2030, solide beleidskaders creëren op nationaal, regionaal en internationaal niveau, die zijn gebaseerd op ontwikkelingsstrategieën ten gunste van de armen en het genderbeleid, om de versnelde investering te ondersteunen in acties die gericht zijn op het uitroeien van de armoede.

Deze target beschouwen we kwalitatief: zijn dergelijke solide beleidskaders aanwezig? Zowel nationaal als regionaal (gewesten/gemeenschappen) zijn er beleidsplannen ter bestrijding van armoede:

- het jaarlijks nationaal hervormingsprogramma in uitvoering van de Europa 2020 targets bevat een hoofdstuk over sociale inclusie
- het nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan (2013-2014, opmaak van het vervolgplan 2016-2019 is voorbereid maar raakte niet goedgekeurd)
- het federale plan armoedebestrijding: per legislatuur (recentste plan 2016-2019). Het plan werd geëvalueerd met het oog op een volgend plan, waarvoor op 02/10/19 een seminarie werd georganiseerd. Naar verluidt¹ zou er tegen midden 2021 een overkoepelend federaal plan armoedebestrijding voorgesteld worden (met oa aandacht voor kinderarmoede).
- Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024
- Brussel: Brussels actieplan armoedebestrijding 2014-2019
- Wallonië: Plan Wallon de lutte contre la pauvreté 2017-2019

– strategieën tav genderbeleid: zie SDG 5.a en 5.c.

Conclusie: De target is bereikt: er zijn meerdere plannen, zowel federaal als regionaal, maar het is belangrijk om hier blijvend aandacht aan te besteden.

¹ Mailverkeer communicatiedienst POD Maatschappelijke integratie.

SDG target 2.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 2 – Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw* target 2.1 - *Tegen 2030 een einde maken aan honger en voor iedereen, in het bijzonder de armen en de mensen die leven in kwetsbare situaties, met inbegrip van kinderen, toegang garanderen tot veilig, voedzaam en voldoende voedsel en dit het hele jaar lang* als SMART aangegeven m.a.w. zou van lijst 1 mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, FOD Buitenlandse Zaken, POD Maatschappelijke Integratie.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

2.1.1 Prevalence of undernourishment

2.1.2 Prevalence of moderate or severe food insecurity in the population, based on the Food Insecurity Experience Scale (FIES)

Opmerkingen:

- Target 2.1 bestaat uit 2 onderdelen, en is over het geheel genomen SMART (ervan uitgaande dat “toegang garanderen” betekent: voor iedereen, dus 100%.
- De UNSTAT indicatoren zijn gelijkaardig aan de SDG target en dekken de target volledig.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 2.1 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

- 1. Prevalence of undernourishment is 0% in 2030*
- 2. Prevalence of moderate or severe food insecurity in the population, based on the Food Insecurity Experience Scale (FIES) is 0% in 2030*

1) Prevalence of undernourishment is 0% in 2030

Bron data: UNStat. Uit de gegevens van UNStat blijkt dat het voorkomen van ondervoeding in België al sedert 2001 geschat wordt op minder dan 2,5%, net zoals andere Europese landen. Conclusie: distance to target: 2,5%.

2) Prevalence of moderate or severe food insecurity in the population, based on the Food Insecurity Experience Scale (FIES) is 0% in 2030. (Bron data: <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/> (31/01/21))

2015	2016	2017	2018
9.53	10.04	10.70	10.78

Absolute waarde voor België is 10,78%. Echter:

Methode 1: Voor 2018: $y = -13\%$, dus 0% vervulling; (in vergelijking met laatste jaren)

Methode 2: Voor 2018: $x' = 18,26$ keer de standaarddeviatie te overbruggen.

Projectie 2030: Het aandeel mensen in een situatie van gemiddelde of erge mate van voedselonzeekerheid, steeg tussen 2015 en 2019. Indien de trend tussen 2015 en 2018 zich verderzet, zullen we ons in 2030 nog verder verwijderd zien van de target (17,64%) wat ons onaanvaardbaar lijkt voor een (westers) land.

SDG target 2.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 2 – Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw*, target 2.2 - *Tegen 2030 komaf maken met alle vormen van ongezonde voeding, waarbij ook tegen 2025 voldaan moet kunnen worden aan de internationaal overeengekomen doelstellingen met betrekking tot groeiachterstand en ondergewicht bij kinderen onder de 5 jaar; en eveneens tegemoet komen aan de voedingsbehoeften van adolescente meisjes, zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven en oudere personen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, FOD Buitenlandse Zaken, POD Maatschappelijke Integratie.

UNSTAT formuleerde volgende indicatoren om deze SDG target op te volgen:

2.2.1 Prevalence of stunting (height for age <-2 standard deviation from the median of the World Health Organization (WHO) Child Growth Standards) among children under 5 years of age

2.2.2 Prevalence of malnutrition (weight for height >+2 or <-2 standard deviation from the median of the WHO Child Growth Standards) among children under 5 years of age, by type (wasting and overweight)

In 2020 kwam er nog een derde indicator bij:

2.2.3 Prevalence of anaemia in women aged 15 to 49 years, by pregnancy status (percentage)

Opmerkingen:

- De SDG target bestaat uit verschillende onderdelen:
 - .1 Tegen 2030 komaf maken met alle vormen van ongezonde voeding bij kinderen onder de vijf jaar. Opgelet: in het Engels is de formulering “by 2030, end all forms of malnutrition”, gedefinieerd in indicator 2.2.2 als *weight for height >+2 or <-2 standard deviation from the median of the WHO Child Growth Standards* – SMART als we ervan uitgaan dat “end all forms” = 100%.
 - .2 Tegen 2025 voldoen aan de internationaal overeengekomen doelstellingen met betrekking tot groeiachterstand en ondergewicht bij kinderen onder de vijf jaar. De internationaal overeengekomen doelstelling is een reductie van het voorkomen van groeiachterstand van 40% in 2025 ten opzichte van 2012 en 50% in 2030 ten opzichte van 2012. – SMART. (ref 52)
 - .3 Tegen 2030 (of 2025?) tegemoetkomen aan de voedingsbehoeften van adolescente meisjes, zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven en oudere personen – onvoldoende specifiek – niet SMART.
- De indicatoren omvatten niet de volledige target (wel de twee eerste delen). De nieuwe indicator is een belangrijke toevoeging op dat vlak, enkel de “oudere personen” worden niet gevat, en adolescente meisjes (cfr WHO definitie van adolescentie: van 10 tot 19 jaar) slechts gedeeltelijk. Merk echter op dat de WHO zelf deze gegevens niet opsplijt: zo worden door de WHO gegevens verzameld over het voorkomen van bloedarmoede bij vrouwen tussen de 15 en 49 jaar (+ aparte gegevens voor zwangere vrouwen). We kunnen hier uitgaan van het streven naar de volledige afwezigheid van anaemia (bloedarmoede).

Samengevat.

Deze SDG target is grotendeels SMART gedefinieerd maar nog niet volledig en moet dus wel op **LIJST 1** blijven staan.

SDG target 2.2 komt ook niet voor op **LIJST 2** daar geen doelstellingen onderschreven door België gevonden zijn voor het onderdeel “voedingsbehoeften van oudere personen”.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

SDG target 2.2 komt voor op **LIJST 3**.

Voedingsbehoeften van oudere personen:

Bij de buurlanden zijn geen SMART invullingen (alternatieve tijdsindicatie) van dit onderdeel van deze target teruggevonden.

Bij ouderen is er sprake van ondervoeding wanneer zij een onvrijwillig gewichtsverlies kennen van meer dan 10 % in de afgelopen 6 maanden of van meer dan 5% in de laatste maand. Iemand boven de 70 jaar is ook ondervoed als hij of zij een body mass index (BMI) van minder dan 20 kg/m² heeft.

In 2013 onderzochten gespecialiseerde artsen, huisartsen en thuisverpleegkundigen onder de naam NutriAction, samen met de UA de voedingssituatie van 3641 Belgen ouder dan 70 jaar, zowel ouderen die nog thuis wonen als ouderen die in een woonzorgcentrum wonen. Het was een opvolgonderzoek van NutriAction I, uitgevoerd in 2008. Toen werden 5334 Belgische 70-plussers gescreend. De conclusies van NutriAction II in 2013 tonen aan dat 45% van de onderzochte ouderen een reëel risico heeft om ondervoed te raken, 12% van de onderzochte groep was daadwerkelijk ondervoed. De resultaten van 2008 waren zeer gelijklopend: 49% van de thuiswonende ouderen kende een reëel risico op ondervoeding en 13% van de gepolste thuiswonende personen was ondervoed. In de woonzorgcentra had bijna zes ouderen op tien (57%) een risico op ondervoeding en bleek 16% ondervoed. Het percentage ondervoede patiënten in de Belgische ziekenhuizen werd dan weer geraamd op 30 tot 40%.

De target lijkt een 100% invulling te suggereren (“komaf maken met”), de ambitieniveaus kunnen dan enkel nog betrekking hebben op het tijdstip waarop de target wordt bereikt.

Voor de doelstellingen voor lijst 3, stellen we voor de som van:

Uit de SDG target eerste deel: *“Tegen 2030 komaf maken met alle vormen van ongezonde voeding, waarbij ook tegen 2025 voldaan moet kunnen worden aan de internationaal overeengekomen doelstellingen met betrekking tot groeiachterstand en ondergewicht bij kinderen onder de 5 jaar;”* plus *“bij vrouwen tussen de 15 en 49 jaar streven naar de volledige afwezigheid van anaemia (bloedarmoede)”* plus:

- **Ambitie type “BAU”:**
 - Tegen 2030 komt ondervoeding bij ouderen (personen van meer dan 70 jaar) niet meer voor. Tegen 2025 is het aantal ouderen dat ondervoed is gehalveerd ten opzichte van 2013.
- **Ambitie type “gematigd”:**
 - Tegen 2025 komt ondervoeding bij ouderen (personen van meer dan 70 jaar) niet meer voor. Tegen 2022 is het aantal ouderen dat ondervoed is, herleid tot een vierde ten opzichte van 2013.
- **Ambitie type “hoog”:**
 - Tegen 2022 komt ondervoeding bij ouderen (personen van meer dan 70 jaar) niet meer voor.

SDG target 2.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 2 - Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw*, target 2.3 - *Tegen 2030 de landbouwproductiviteit en de inkomens verdubbelen voor kleinschalige voedselproducenten, in het bijzonder vrouwen, inheemse bevolkingen, familieboeren, veefokkers en vissers, onder meer door een veilige en gelijke toegang tot land, andere productieve hulpbronnen en inputs, kennis, financiële diensten, markten en opportuniteiten die toegevoegde waarde bieden en ook buiten de landbouw tewerkstelling genereren* in dit opzicht als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale en gewestelijke bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, FOD Economie.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

2.3.1 *Volume of production per labour unit by classes of farming/pastoral/forestry enterprise size*

2.3.2 *Average income of small-scale food producers, by sex and indigenous status*

Opmerkingen:

- De target bevat een hoofddoelstelling, tegen 2030 de landbouwproductiviteit en de inkomens van de kleinschalige voedselproducenten verdubbelen enerzijds en een beschrijving om daar te geraken (“door een veilige en gelijke toegang...” voorafgegaan door “ondermeer”) anderzijds. De indicatoren gaan enkel in op de hoofddoelstelling. Het is niet duidelijk ten opzichte van welk jaar de verdubbeling geldt. Aangezien Agenda 2030 werd goedgekeurd in 2015 gaan we uit van dat jaartal.
- FAO hanteert volgende definitie van “kleinschalige voedselproducenten”: “*Small-scale food producers*”: *Producers that fall in the bottom 40 percent of the distribution of land size and livestock heads and total revenues (with a total revenue cap of PPP USD 34 387). Revenues only consider on-farm income.*” (ref 88).
- “De landbouwproductiviteit verdubbelen” is een target die relevant is in landen waar er nog sprake is van een grote productiekloof: het verschil tussen de technisch mogelijke en de reële landbouwopbrengst in een bepaalde regio. Dit is voor België niet het geval², maar is wel relevant in het kader van onze ontwikkelingssamenwerking: zie daarvoor target 2.a.
- Wat het landbouwincome betreft, gaat het in België eerder over een algemene problematiek in de landbouw, en niet enkel voor de kleinschalige producenten.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Een eerlijk inkomen voor de landbouwer is een doelstelling uit het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (zowel het huidige als in het - nog te finaliseren - toekomstige).

Samengevat. Ook deze doelstelling is niet SMART gedefinieerd en komt dus niet voor op **LIJST 2**.

SDG target 2.3 komt voor op **LIJST 3**. (naast de verwijzing naar 2.a voor het luik “productiviteit verdubbelen in ontwikkelingslanden”).

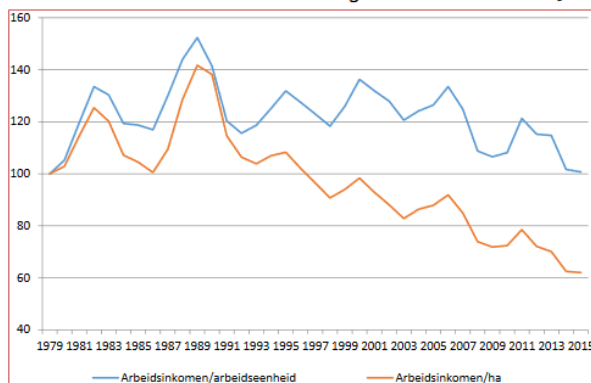
In de buurlanden zijn geen SMART doelstellingen gevonden.

² Schils, R. et al. (2018). Cereal yield gaps across Europe. *European Journal of Agronomy*, Volume 101, November 2018, pp. 109-120, <https://doi.org/10.1016/j.eja.2018.09.003>

Uit volgende figuur blijkt dat het landbouwinkomen, dat tot rond 1990 steeg, sedert 2006 erop achteruit gaat. (Overgenomen uit: Trefpunt-economie-2018-17)

Grafiek 12. Evolutie van het inkomen per arbeidsjaar-eenheid overeenkomstig de micro-economische benadering, België

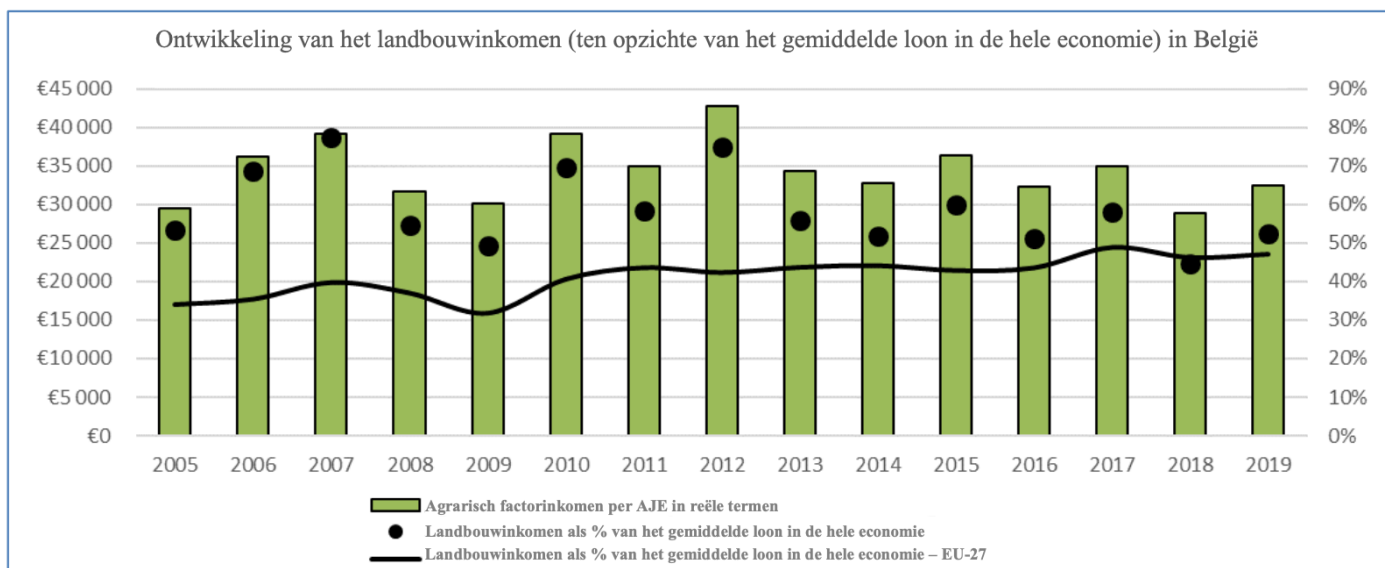
Jaren 1989/1990/1991 = Index 100, voortschrijdende gemiddelden over 3 jaar

Bron: Farm Accountancy Data Network (FADN).

Op Europees niveau wordt geschat dat het reële inkomen per arbeidskracht in de landbouw (waarbij rekening wordt gehouden met de verwachte inflatie) in de periode 2020-2030 met ongeveer 0.5%/jaar zal stijgen (in vergelijking met 1.9%/jaar in het voorbije decennium).

Onderstaande figuur geeft de evolutie weer van het landbouwinkomen als percentage van het gemiddelde loon in de hele Belgische economie. Ter vergelijking: ook de verhouding tussen het landbouwinkomen en het gemiddelde loon in De Europese economie (EU 27). (Aanbevelingen aan de lidstaten inzake hun strategische plan voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52020SC0368>)

Doelstelling: SDG target 2.a plus:

- Ambitie type “BAU”:

- o Het gemiddelde bruto inkomen per arbeidskracht in de land- en tuinbouw stijgt gemiddeld met 0.5% per jaar, tot 2030.
- **Ambitie type “gematigd”:**
 - o In 2030 is verschil tussen het gemiddelde bruto inkomen per arbeidskracht in de land- en tuinbouw en het gemiddelde bruto jaarloon van voltijds tewerkgestelde werknemers gehalveerd.
- **Ambitie type “hoog”:**
 - o Het gemiddelde bruto inkomen per arbeidskracht in de land- en tuinbouw evenaart in 2030 het gemiddelde bruto jaarloon van voltijds tewerkgestelde werknemers.

SDG target 2.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 2 - Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw 2.4 - Tegen 2030 duurzame voedselproductiesystemen garanderen en veerkrachtige landbouwpraktijken implementeren die de productiviteit en de productie kunnen verhogen, die helpen bij het in stand houden van ecosystemen, die de aanpassingscapaciteit verhogen in de strijd tegen klimaatverandering, extreme weersomstandigheden, droogte, overstromingen en andere rampen en die op een progressieve manier de kwaliteit van het land en de bodem verbeteren* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale en gewestelijke bevoegdheden, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, FOD Volksgezondheid, FOD Economie.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

2.4.1 Proportion of agricultural area under productive and sustainable agriculture

Opmerkingen:

- Target en indicator zijn onvoldoende specifiek: wat wordt bedoeld met duurzame landbouw?

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be worden volgende indicatoren gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - *Het aandeel van de oppervlakte biologische landbouw moet stijgen.*
 - *De hoeveelheid verkochte landbouwpesticiden per hectare moet dalen.*
- FAO heeft getracht om een formulering te vinden om deze SDG target in kaart te brengen (ref 42). Dit proces resulteerde in een lijst met 11 subindicatoren (land productivity, profitability, resilience, soil health, water use, fertilizer pollution risk, pesticide risk, biodiversity, decent employment, food security, land tenure). Slechts een uiterst beperkt aantal landen rapporteert (gedeeltelijk) aan de hand van deze methode.
- De Farm to fork strategie van de Europese Commissie beoogt volgende doelstellingen:
 - *Tegen 2030 moet (a) het gebruik en (b) risico van chemische pesticiden met 50% verminderen*
 - *Tegen 2030 moet het gebruik van gevaarlijke pesticiden met 50% verminderen (niet SMART: “gevaarlijk” is onvoldoende specifiek omschreven)*
 - *Tegen 2030 moeten er tenminste 50% minder nutriëntenverliezen zijn, met behoud van de vruchtbaarheid van de bodem*
 - *Tegen 2030, tenminste 20% minder gebruik van meststoffen*
 - *De verkoop van antibiotica voor landbouwdieren moet tegen 2030 met 50% verminderen.*
 - *Tegen 2030 moet 25% van alle landbouwgrond biologisch zijn.*
- Europa (Eurostat) rapporteert over
 - Area under organic farming
 - Harmonised risk indicator for pesticides
 - Ammonia emissions from agriculture
 - Nitrate in groundwater (link met SDG 6).
 - Estimated soil erosion by water – area affected by severe erosion rate (link SDG 15)
 - Common bird index by type of species – EU aggregate (link SDG 15)

Hieronder vallen enkele van de subindicatoren zoals gesuggereerd door de FAO.

Opmerkingen:

- De eerste doelstelling van www.indicators.be
 - o is SMART gedefinieerd
 - o is gelijkaardig aan de UNSTAT indicator, maar specifiek
- De tweede doelstelling op www.indicator.be stemt niet overeen met de UNSTAT indicator, maar sluit er wel bij aan. Het betreft één van de 11 subindicatoren van de FAO.
- Ook de hierboven vernoemde doelstellingen uit de Farm to Fork strategy van de EC zijn SMART geformuleerd. Ze stemmen niet overeen met de UNSTAT indicator, maar betreffen wel enkele van de subindicatoren van de FAO.

Samengevat. SDG target 2.4 komt voor op **LIJST 2**. De doelstelling valt uiteen in verschillende subdoelstellingen, naar analogie met de SMART doelstellingen uit de F2F strategie:

- Tegen 2030 moet (a) het gebruik en (b) het risico van chemische pesticiden met 50% verminderen
- Tegen 2030 moeten er tenminste 50% minder nutriëntenverliezen zijn, met behoud van de vruchtbaarheid van de bodem
- Tegen 2030, tenminste 20% minder gebruik van meststoffen
- De verkoop van antibiotica voor landbouwdieren moet tegen 2030 met 50% verminderen.
- Tegen 2030 moet 25% van alle landbouwgrond biologisch zijn.

Er is geen referentiejaar, maar we gaan uit van 2015.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 2.4 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt (telkens ten opzichte van 2015)

1. *Tegen 2030 moet (a) het gebruik en (b) het risico van chemische pesticiden met 50% verminderen*
2. *Tegen 2030 moeten er tenminste 50% minder nutriëntenverliezen zijn, met behoud van de vruchtbaarheid van de bodem*
3. *Tegen 2030, tenminste 20% minder gebruik van meststoffen*
4. *De verkoop van antibiotica voor landbouwdieren moet tegen 2030 met 50% verminderen.*
5. *Tegen 2030 moet 25% van alle landbouwgrond biologisch zijn.*

1a) het gebruik van chemische pesticiden met 50% verminderen

2015	2016	2017	2018	2019
6868051	6946733	6489097	6635248	6126492

Data: Eurostat: kilogram/jaar verkochte pesticiden (20/01/21)

Doel: 50% van gebruik in 2015, dus 3434025.5 kg/jaar

Methode 1:

Voor 2019: $y = 22\%$ → distance to target = $x' = 78\%$

Methode 2:

Voor 2019: $x' = 18,71$

Projectie 2030: De cijfers (ook voor 2015) fluctueren erg sterk. De doelstelling zal wellicht niet gehaald worden in 2030.

1b) het risico van chemische pesticiden met 50% verminderen (op basis van de harmonised risk indicator)

2015	2016	2017	2018
------	------	------	------

96	93	71	72
----	----	----	----

Data: harmonised risk indicator for pesticides (index, 2011-2013 gemiddelde = 100), Eurostat https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_02_51/default/table?lang=en (31/01/21)

Doel: 48

Methode 1: Voor 2018: $y = 50\%$; distance to target = $x' = 50\%$

Methode 2: $x' = 1,80$

Projectie 2030: De gegevens m.b.t de schadelijkheid van de actieve stoffen van de pesticiden fluctueren ook (vooral in de periode voor 2015) maar in veel mindere mate dan de gegevens over de consumptie van pesticiden. Deze doelstelling evolueert gunstig en zou vrij snel kunnen bereikt worden.

2) nutriëntenverliezen verminderen met 50%

Eurostat https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/aei_pr_gnb/default/table?lang=en (31/01/21)
Voor België zijn, in tegenstelling tot de meeste andere Europese lidstaten, slechts gegevens (estimated) beschikbaar vanaf 2009 tot 2015. Voorlopig wordt deze op 0% geplaatst daar we daling willen beschouwen t.o.v. 2015.

3) 20% minder gebruik van meststoffen: stikstof en fosfaat

Eurostat:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/aei_fm_usefert/default/line?lang=en (31/01/21)

Voor stikstofmeststoffen (ton)

2015	2016	2017	2018
153942	158650	152990	148342

Doel: 123154 ton

Methode 1: Voor 2018: $y = 18\%$; distance to target = $x' = 82\%$

Methode 2: $x' = 5,96$

Projectie 2030: Sterk fluctuerend, en de doelstelling zal wellicht niet gehaald worden.

Voor fosfaatmeststoffen (ton) - 20%

2015	2016	2017	2018
6690	5943	6099	6018

Doel: 5352 ton

Methode 1: Voor 2018: $y = 50\%$; distance to target = $x' = 50\%$

Methode 2: $x' = 1,95$

Projectie 2030: Ook deze cijfers fluctueerden sterk in het verleden (ook voor 2015). Indien de trend tussen 2015 en 2018 blijft aanhouden zou de doelstelling wel kunnen behaald worden. Merk op dat zeker in Vlaanderen fosfaat in de bodem een probleem vormt, waar al met MAP 5 strenger tegen opgetreden wordt.

4) verkoop van antibiotica verminderen met 50%

Gegevens over de consumptie van antibiotica: via https://belvetsac.ugent.be/BelvetSac_report_2019.pdf

Doel: 130,1 ton actieve stof.

Methode 1: Voor 2019: $y = 64\%$; distance to target = $x' = 36\%$

Methode 2: $x' = 1,48$

Projectie 2030: Duidelijk dalende trend, doelstelling kan vroeger bereikt worden.

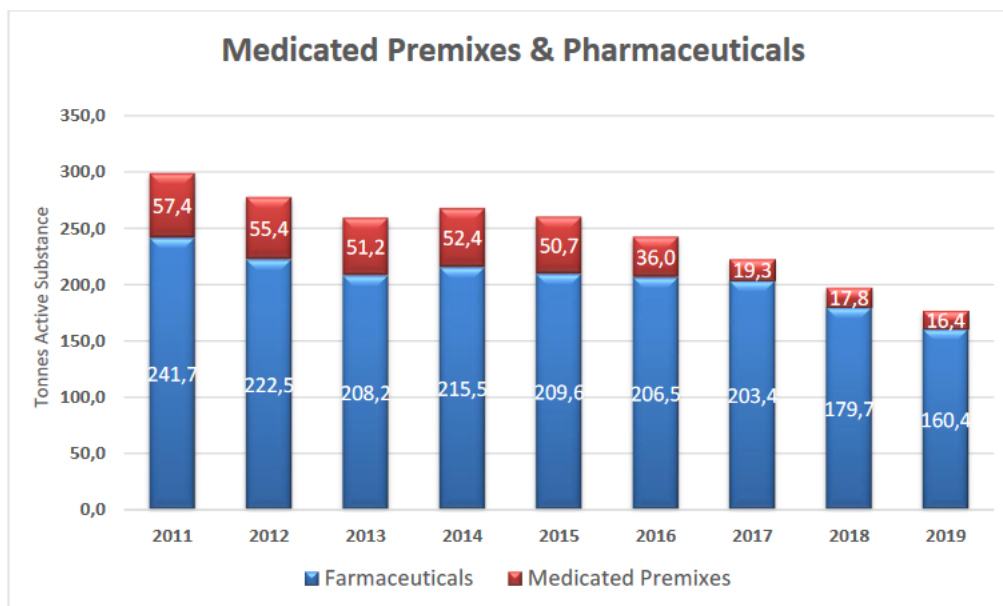

Figure 4. Total national consumption of antibacterial compounds for veterinary use in Belgium for the years 2011-2019 (tonnes active substance).

5) 25% van alle landbouwgrond biologisch

Doel: 25%

Methode 1: Voor 2019: $y = 8\%$; distance to target = $x' = 92\%$

Methode 2: $x' = 27,4$

Projectie 2030: Er is een stijging van het aandeel bio, maar de trend evolueert zeer traag. Er is bovendien een belangrijk verschil tussen het Vlaamse en het Waalse gewest. De stijging over de jaren heen is vooral dankzij de stijging van het areaal bio in Wallonië. Zeker in het Vlaams Gewest is een sterke inhaalbeweging noodzakelijk.

SDG target 2.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 2 - Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw*, target 2.5 - *Tegen 2020 de genetische diversiteit in stand houden van zaden, cultuurgewassen en gefokte en gedomesticeerde dieren en hun in het wild levende verwanten, ook aan de hand van zaad- en plantenbanken die op een degelijke manier beheerd en gediversifieerd worden op nationaal, regionaal en internationaal niveau; en de toegang bevorderen tot het eerlijk en billijk delen van voordelen afkomstig van het gebruik van genetische hulpbronnen en daaraan gekoppelde traditionele kennis, zoals internationaal overeengekomen als niet-SMART aangegeven door opdrachtgever. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale en gewestelijke bevoegdheden, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, FOD Volksgezondheid, FOD Economie.*

UNSTAT formuleerde 2 indicatoren om deze SDG target op te volgen:

2.5.1 Number of plant and animal genetic resources for food and agriculture secured in either medium or long-term conservation facilities

2.5.2 Proportion of local breeds classified as being at risk, not-at-risk or at unknown level of risk of extinction

Indicator 2.5.2 werd later gewijzigd in:

2.5.2 Proportion of local breeds classified as being at risk of extinction

Opmerkingen:

- De tijdsindicatie, 2020, is niet realistisch.
- De SDG target bevat twee onderdelen:
 1. Tegen 2020 de genetische diversiteit in stand houden
 2. De toegang bevorderen (ook tegen 2020?) tot het eerlijk en billijk delen van voordelen afkomstig van het gebruik enz...
- Beide indicatoren geven invulling aan het eerste deel van de doelstelling. De tweede indicator kan aangeven of de genetische diversiteit wel degelijk in stand wordt gehouden. Uit de metadata blijkt dat deze indicator betrekking heeft op de genetische diversiteit van landbouwdieren, terwijl de eerste indicator zowel betrekking heeft op plantaardige als dierlijke hulpbronnen. De eerste indicator gaat echter enkel in op de mate waarin de instandhouding gebeurt via ex situ conservation (in situ conservation was ook een mogelijkheid geweest).
- Voor het tweede deel zou men kunnen uitgaan van een indicator waar met “ja” of “neen” op kan geantwoord worden, m.n. refererend naar nationale wetgeving die leidt tot implementatie van de internationale afspraken. Voor dit onderdeel kan worden doorverwezen naar target 15.6.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- www.indicators.be bevat geen enkele indicator of doelstelling die aansluit bij SDG 2.5.
- Het strategic plan for biodiversity 2011-2020 in uitvoering van de Convention on Biological Diversity (CBD) bevat 20 doelstellingen (Aichi Biodiversity Targets). Target 13 luidt “By 2020, the genetic diversity of cultivated plants and farmed and domesticated animals and of wild relatives, including other socio-economically as well as culturally valuable species, is maintained, and strategies have been developed and implemented for minimizing genetic erosion and safeguarding their genetic diversity.”

- Het *International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture (FAO)* beoogt (art. 1.1.1) *het behoud en het duurzame gebruik van plantgenetische hulpbronnen voor voeding en landbouw en de eerlijke en billijke verdeling van de voordelen die voortvloeien uit het gebruik ervan in overeenstemming met het Verdrag inzake Biologische Diversiteit, ten behoeve van een duurzame landbouw en voedselzekerheid.*
- Er is een link met target 15.6 voor wat betreft het tweede deel van de indicator. Target 15.6 luidt: *Bevorderen van het eerlijk en billijk verdelen van de voordelen die voortvloeien uit het gebruik van genetische hulpbronnen en bevorderen van gepaste toegang tot dergelijke hulpbronnen, zoals internationaal overeengekomen.* “Internationaal overeengekomen” heeft betrekking op het *Nagoya Protocol inzake toegang tot genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van de voordelen die eruit voortvloeien* dat een aanvullend protocol is bij de Convention on Biological Diversity.
- De federale lange termijn doelstelling (2050) luidt: “ 36. De toegang tot genetische hulpbronnen en het rechtvaardig en eerlijk delen van de voordelen die voortvloeien uit hun gebruik zal verzekerd zijn en efficiënt bijdragen tot het behoud van de biologische diversiteit, het duurzame gebruik van de elementen ervan, en armoedebestrijding.” (ref 34)
- Art. 9 van het International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture beschrijft de “rechten van boeren”. De nationale wetgeving dient *passende maatregelen te treffen ter bescherming en bevordering van de rechten van de boer, waaronder a) de bescherming van traditionele kennis die van belang is voor plantgenetische hulpbronnen voor voeding en landbouw, b) het recht op billijke deelname aan de verdeling van voordelen die voortvloeien uit het gebruik van plantgenetische hulpbronnen voor voeding en landbouw en c) het recht om op nationaal niveau deel te nemen aan besluitvorming over zaken die betrekking hebben op het behoud en het duurzame gebruik van plantgenetische hulpbronnen voor voeding en landbouw.* Het al dan niet implementeren van dit artikel in nationale wetgeving, zou kunnen beschouwd worden als indicator voor het tweede deel van deze target.

Opmerkingen:

- De target komt veel terug in diverse internationale overeenkomsten, maar wordt nergens specifiek gemaakt.

Samengevat. SDG target 2.5 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2. Target 2.5 komt voor op **LIJST 3**.

Van onze buurlanden verwijst enkel Duitsland expliciet naar het behoud van genetische hulpbronnen en ex-situ behoud via een federale genenbank voor gewassen. Duitsland draagt actief bij tot internationale initiatieven, oa de Global Crop Diversity Trust. Op 24/03/16 werd de Duitse genenbank voor landbouwdieren geopend (in de Institute of Farm Animal Genetics van het Friedrich-Loeffler-Institut). Maar concrete SMART doelstellingen ontbreken hier ook.

Indicator 2.5.1 valt uiteen in twee onderdelen (dierlijk en plantaardig):

- *Number of local breeds for which sufficient genetic resources are stored for reconstitution*
- *Plant breeds for which sufficient genetic resources are stored*

De tweede indicator (dat betrekking heeft op de genetische diversiteit van lokale landbouwdieren) is slechts bruikbaar voor zover de nodige gegevens beschikbaar zijn om dit te bepalen. Daarom worden gegevens verzameld van de “*proportion of local breeds classified as being at risk as a share of local breeds with known level of extinction risk (percent).*”

Wanneer we deze gegevens bekijken voor Noord-Europa, West-Europa, Oost-Europa, Zuid-Europa en Noord-Amerika, dan staat België op de 31° plaats (in 2019).

Kanttekening: De ranking is echter ook afhankelijk van het aantal lokale rassen en de mate waarin de status ervan gekend is. Van 35% van de 74 lokale rassen in België is de status niet gekend. Ter vergelijking: In IJsland, dat op nr 1 staat in deze ranking, zijn er slechts 6 lokale rassen en is de status volledig gekend. In Albanië, nr 3 van de ranking, is de status van 89% van de 35 rassen niet gekend.

geoAreaName	parentName	value_2010	value_2015	value_2019
Iceland	Northern Europe	33	33	33
Faroe Islands	Northern Europe			50
Albania	Southern Europe	50	56	56
Portugal	Southern Europe	58	64	63
Spain	Southern Europe	70	70	66
Ukraine	Eastern Europe	56	59	69
Greece	Southern Europe	70	68	71
Switzerland	Western Europe	67	70	72
Croatia	Southern Europe	71	76	78
Lithuania	Northern Europe	43		80
France	Western Europe	66	80	80
Hungary	Eastern Europe	86	89	82
Ireland	Northern Europe	100	81	82
Bulgaria	Eastern Europe	88	87	83
Montenegro	Southern Europe	100	80	83
Czechia	Eastern Europe	91	83	84
Denmark	Northern Europe	100	87	85
Poland	Eastern Europe	95	84	87
United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	Northern Europe	92	87	87
Finland	Northern Europe	88	88	88
Slovakia	Eastern Europe	94	89	89
Norway	Northern Europe	94	89	89

Germany	Western Europe	85	88	90
United States of America	Northern America	96	92	91
Austria	Western Europe	100	96	91
Netherlands	Western Europe	92	92	92
Italy	Southern Europe	82	87	93
Serbia	Southern Europe	83	100	94
Canada	Northern America	100	100	96
Sweden	Northern Europe	98	96	96
Belgium	Western Europe	50	96	96
Slovenia	Southern Europe	92	96	97
Luxembourg	Western Europe		99	99
Estonia	Northern Europe	100	100	100
Latvia	Northern Europe	50	100	100

- **Ambitie type “BAU”:**
 - De hoeveelheid genetische hulpbronnen (plantaardig en dierlijk) voor voedselproductie en landbouw die ex-situ worden bewaard, stijgt tegen 2030 tov 2015.
 - Tegen 2030 onderzoekt België de status van de overige 35% lokale rassen.
- **Ambitie type “gematigd”:**
 - De hoeveelheid genetische hulpbronnen (plantaardig en dierlijk) voor voedselproductie en landbouw die ex-situ én in-situ worden bewaard, stijgt tegen 2030 tov 2015.
 - Tegen 2025 onderzoekt België de status van de overige 35% lokale rassen en is maximum nog 50% van alle lokale rassen bedreigd.
 - Tegen 2030 is maximaal nog 20% van alle lokale rassen met uitsterven bedreigd.
- **Ambitie type “hoog”:**
 - De hoeveelheid genetische hulpbronnen (plantaardig en dierlijk) voor voedselproductie en landbouw die ex-situ én in-situ worden bewaard, stijgt tegen 2030 tov 2015.
 - Tegen 2025 onderzoekt België de status van de overige 35% lokale rassen en is maximum nog 20% van alle lokale rassen bedreigd.
 - Tegen 2030 is geen enkel lokaal ras nog met uitsterven bedreigd.

SDG target 2.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 2 - Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw*, target 2.a - *Verhogen van de investeringen, door versterkte internationale samenwerking, in landelijke infrastructuur, landbouwkundig onderzoek en uitgebreide diensten, technologische ontwikkeling en genetische databanken voor planten en vee om de landbouwkundige productiecapaciteit in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen, te versterken* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

2.a.1 The agriculture orientation index for government expenditures

2.a.2 Total official flows (official development assistance plus other official flows) to the agriculture sector

Opmerkingen:

- De SDG target richt zich in de eerste plaats op ontwikkelingslanden.
- De agriculture orientation index (AOI) for government expenditures = the agriculture share of government expenditure, divided by the agriculture value added share of GDP. Dit geeft een indicatie van de mate waarin de overheid belang hecht aan landbouw. (Toegepast op Europese lidstaten kan dat een vertekend beeld geven want het gros van de landbouwmiddelen afkomstig is van Europa).
- De indicatoren zijn specifiek, maar de target is dat niet.
- “Verhogen” kan geïnterpreteerd worden als: meer dan in 2015; er is geen tijdsindicatie

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- België besloot in 2008 de inspanningen voor landbouw en plattelandontwikkeling aanzienlijk te verhogen. Tegen 2010 moest België 10% van de officiële ontwikkelingshulp (ODA) aan deze thematiek besteden. Dit percentage werd verder opgetrokken naar 15% tegen 2015. Dit wordt vandaag nog steeds gecommuniceerd: daaruit kan besloten worden dat België deze doelstelling wilt handhaven. (https://diplomatie.belgium.be/nl/Beleid/Ontwikkelingssamenwerking/Wat_doen_we/Thema/Inclusieve_groei/Landbouw_en_voedselzekerheid)
- Om consequent te zijn met de andere SDG targets die over ODA gaan en vooral met SDG 17.2 wordt deze target doorverwezen naar SDG 17.2 (drie doelstellingen)
- **Samengevat.** De doelstelling is SMART en SDG target 2.a komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 2.a waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt: de drie doelstellingen van SDG target 17.2.

SDG target 2.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 2 - Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw*, target 2.b - *Corrigeren en voorkomen van handelsbeperkingen en scheefgegroeide situaties op de wereldlandbouwmarkten, door onder andere tegelijk alle vormen van landbouwexportsubsidies en alle exportmaatregelen met een gelijkaardig effect af te schaffen, in overeenstemming met het mandaat van de Ontwikkelingsronde in Doha* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt federaal in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Er is een link met 17.10 en 17.12.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

- 2.b.1 *Producer Support Estimate* (Later (UNSC 48) werd deze geschrapt.
- 2.b.2 *Agricultural export subsidies*

Opmerkingen:

- In Europa bestaan exportsubsidies niet meer maar de steun aan de landbouwers kan onrechtstreeks wel nog een verstoringend markteffect hebben, zij het dat dit moeilijk in kaart te brengen is.
- Tijdsindicatie ontbreekt maar we gaan uit van 2030.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.

LIJST 4: *Landbouwexportsubsidies zijn afgeschaft (tegen 2030)*. 100% voldaan in België want in Europa is er geen rechtstreekse tegemoetkoming in de exportprijs van landbouwproducten meer.

SDG target 2.c

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 2 - Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw*, target 2.c - *Maatregelen aannemen die de correcte werking moeten garanderen van de voedselgrondstoffenmarkten en hun afgeleiden en een snelle toegang tot marktinformatie bevorderen, met inbegrip van informatie over voedselreserves, om de extreme volatiliteit van de voedselprijzen te helpen beperken* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

- 2.c.1 *Indicator of food price anomalies*

Opmerkingen:

- De indicator (afgekort IFPA) wordt door FAO gedefinieerd (ref 88)..

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 2.c waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

$-0,5 \leq IFPA_y < 0,5$. Voor België (<http://www.fao.org/sustainable-development-goals/indicators/2c1/en/>) is IFPA voldaan in 2018. 100%. Op te volgen tot 2030:

2015	-0.20
2016	-0.20
2017	-0.70
2018	-0.30

SDG target 3.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 - Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden* target 3.1 - *Tegen 2030 de globale moedersterfte terugdringen tot minder dan 70 per 100.000 levendgeborenen* als SMART aangegeven en zou dus van deze lijst mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en valt in het bijzonder onder het politieke domein Gezondheidszorg en Internationale Ontwikkeling. Volgende administraties zijn betrokken: FOD Buitenlandse Zaken, FOD Volksgezondheid.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

3.1.1 Maternal mortality ratio

3.1.2 Proportion of births attended by skilled health personnel

Opmerkingen:

- Na evaluatie van de doelstelling stellen we voor om deze wel als SMART te bestempelen, gezien de doelstelling specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdsgebonden is. De bedenking dient wel gemaakt te worden dat deze doelstelling voor België al bereikt is en dus ambitieuzer geformuleerd kan worden. Eveneens kan België hier nog aan kan bijdragen via ontwikkelingssamenwerking.
- De UNSTAT indicator 3.1.1. omvat de target volledig; De UNSTAT indicator 3.1.2. meet een noodzakelijke voorwaarde om de target te bereiken.

Samengevat. Deze SDG target was door de opdrachtgever beschouwd als SMART en dus niet in **LIJST 1**.

Relevant voor verder onderzoek::

- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert een gerelateerde doelstelling: *“Reduce the global maternal mortality ratio by 30%”*
- ICPD Programme of Action + 25 (Nairobi Summit): *Zero preventable maternal mortality by 2030. Belgian commitment description “Intensify our efforts for the full, effective and accelerated implementation and funding of the ICPD Programme of Action, Key Actions for the Further Implementation of the Programme of Action of the ICPD, the outcomes of its reviews, and Agenda 2030 for Sustainable Development.”*
- WHO Regional Office for Europe Action Plan for Sexual and Reproductive Health Towards achieving the 2030 Agenda for Sustainable Development in Europe – leaving no one behind
 - *Eliminate avoidable maternal and perinatal mortality and morbidity by 2030*

Opmerkingen:

- Target 3.1 is al behaald in België. Echter, België kan bijdragen aan het behalen van deze doelstelling via ontwikkelingssamenwerking (met als ambitieuzere doelstelling het ICPD Programme of Action +25) en kan ook de doelstelling voor België ambitieuzer maken (met als voorbeeld de doelstelling uit het WHO Regional Office for Europe Action Plan for Sexual and Reproductive Health).
- De target van het ICPD Programme of Action +25 en het WHO Action Plan zijn SMART.

LIJST 4

Deze doelstelling minder dan 70 sterfgevallen per 100 000 levendgeborenen werd in België reeds behaald. De moedersterfteratio (per 100,000 levendgeborenen) bedroeg in België in 2014 3,69 op 100 000, (laatste beschikbare cijfer op StatBel - <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/sterfte-en-levensverwachting/moedersterfte#figures>). 100%

SDG target 3.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 - Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welvaart voor alle leeftijden* target 3.2. Tegen 2030 een einde maken aan vermijdbare overlijdens van pasgeborenen en kinderen onder de 5 jaar, waarbij alle landen er moeten naar streven om het sterftecijfer van baby's minstens tot 12 per 1000 levendgeborenen te beperken alsook het sterftecijfer van kinderen jonger dan 5 jaar eveneens in te perken tot maximum 25 per 1000 levendgeborenen als SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt in het bijzonder onder de politieke domeinen Internationale Ontwikkeling, Sociale zaken en gezondheidszorg. Volgende administraties zijn betrokken: FOD Buitenlandse Zaken, FOD Volksgezondheid, FOD Sociale Zekerheid.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

3.2.1 Under-five mortality rate

3.2.2 Neonatal mortality rate

Opmerkingen:

- Target 3.2 is SMART gedefinieerd en komt dus niet voor op **LIJST 1**.
- De UNSTAT indicator dekt de target volledig.
- De doelstelling werd voor België al behaald, maar blijft relevant voor de bijdrage van België aan het behalen van de doelstelling via ontwikkelingssamenwerking.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en staat dus niet op **LIJST 1**

Relevant voor verder onderzoek::

- ICPD Programme of Action +25 (Nairobi Summit):
 - (a) *To promote child health and survival and to reduce disparities between and within developed and developing countries as quickly as possible, with particular attention to eliminating the pattern of excess and preventable mortality among girl infants and children;*
 - (b) *To improve the health and nutritional status of infants and children;*
 - (c) *To promote breast-feeding as a child-survival strategy.*
 - *Over the next 20 years, through international cooperation and national programmes, the gap between average infant and child mortality rates in the developed and the developing regions of the world should be substantially narrowed, and disparities within countries, those between geographical regions, ethnic or cultural groups, and socio-economic groups should be eliminated.*
- WHO Regional Office for Europe Action Plan for Sexual and Reproductive Health Towards achieving the 2030 Agenda for Sustainable Development in Europe – leaving no one behind
 - *Eliminate avoidable maternal and perinatal mortality and morbidity by 2030*
- Artikel 24 van de Convention on the Rights of the Child (Kinderrechtenverdrag, UNICEF):
 - 1. *States Parties recognize the right of the child to the enjoyment of the highest attainable standard of health and to facilities for the treatment of illness and rehabilitation of health. States Parties shall strive to ensure that no child is deprived of his or her right of access to such health care services.*
 - 2. *States Parties shall pursue full implementation of this right and, in particular, shall take appropriate measures:*
 - (a) *To diminish infant and child mortality;*
 - (b) *To ensure the provision of necessary medical assistance and health care to all children with emphasis on the development of primary health care;*

- *(c) To combat disease and malnutrition, including within the framework of primary health care, through, inter alia, the application of readily available technology and through the provision of adequate nutritious foods and clean drinking-water, taking into consideration the dangers and risks of environmental pollution;*
 - *(d) To ensure appropriate pre-natal and post-natal health care for mothers;*
 - *(e) To ensure that all segments of society, in particular parents and children, are informed, have access to education and are supported in the use of basic knowledge of child health and nutrition, the advantages of breastfeeding, hygiene and environmental sanitation and the prevention of accidents;*
 - *(f) To develop preventive health care, guidance for parents and family planning education and services.*
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert eveneens een gerelateerde doelstelling:
 - *Reduce the preventable deaths of newborns and children under 5 yrs of age by 30%.*
 - Het Health for All policy framework for the WHO European Region (Health 21) formuleert volgende doelstellingen: *“By the year 2020, all newborn babies, infants, and pre-school children in the region should have better health, ensuring a health start in life:*
 - *3.1 all Member States should ensure improvements in access to appropriate reproductive health, antenatal, perinatal and child health services;*
 - *3.2 the infant mortality rate should not exceed 20 per 1000 live births in any country; countries with rates currently below 20 per 1000 should strive to reach 10 or below;*
 - *3.3 countries with rates currently below 10 per 1000 should increase the proportion of newborn babies free from congenital disease or disability;*
 - *3.4 mortality and disability from accidents and violence in under 5-year-olds should be reduced by at least 50%;*
 - *3.5 the proportion of children born weighing less than 2500 g should be reduced by at least 20%, and the differences between countries should be significantly reduced.*
 - Het Nationaal Kinderrechtensecretariaat ontwikkelde 40 indicatoren om de implementatie van het Kinderrechtenverdrag op te volgen in België, waarbij vooral aandacht is voor het uitsplitsen van de indicatoren in subgroepen om zo voldoende aandacht te hebben voor kwetsbare groepen.

Opmerkingen:

- Target 3.1 is al behaald in België. Echter, België kan bijdragen aan het behalen van deze doelstelling via ontwikkelingssamenwerking. Ook kan België zelf een ambitieuzere doelstelling aannemen (met als voorbeeld de doelstelling uit het WHO Regional Office for Europe Action Plan for Sexual and Reproductive Health).

LIJST 4

Deze doelstelling werd in België reeds behaald. In 2017 bedroeg de foeto-infantiele sterfte, dit is de som van het aantal overleden zuigelingen en doodgeborenen, 1.062 sterfgevallen voor gans België. In 2017 waren er 428 sterfgevallen van kinderen jonger dan één jaar, waardoor de daling van de zuigelingensterfte een halt wordt toegeroepen met 41 meer sterfgevallen dan in 2016. Dit is echter nog steeds 24% lager dan in 2000. De zuigelingensterfte bedraagt 3,6 per duizend in 2017 tegenover 4,8 aan het begin van deze eeuw.

Knoema rapporteert recentere cijfers: in 2020 bedroeg de foeto-infantiele sterfte 2,58 per 1000 levendgeborenen. Ook volgens Knoema bedroeg het sterftcijfer van kinderen voor hun vijfde verjaardag 3,18 per 1000 levend geboren. In 1971 bedroeg dit cijfer nog 22,78. 100%

SDG target 3.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 - Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welvaart voor alle leeftijden* target 3.3. Tegen 2030 een einde maken aan epidemieën zoals aids, tuberculose, malaria en verwaarloosde tropische ziekten, alsook hepatitis, door water overgebrachte ziekten en andere overdraagbare ziekten bestrijden als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt in het bijzonder onder de politieke domeinen Sociale zaken en gezondheidszorgen, Internationale ontwikkeling, Buitenlandse Zaken en Justitie. Volgende administraties zijn betrokken: FOD Buitenlandse Zaken, FOD Volksgezondheid, FOD Sociale Zekerheid, FOD Justitie.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

3.3.1 Number of new HIV infections per 1,000 uninfected population, by sex, age and key populations

3.3.2 Tuberculosis incidence per 1,000 population

3.3.3 Malaria incidence per 1,000 population

3.3.4 Hepatitis B incidence per 100,000 population

3.3.5 Number of people requiring interventions against neglected tropical diseases

Opmerkingen:

- Target 3.3. was beschouwd door de opdrachtgever als niet-SMART, de onderzoekers beschouwen dit ook niet-SMART met de bemerking dat voornamelijk de omschrijving “andere overdraagbare ziekten” niet voldoende specifiek is.
- De UNSTAT indicatoren 3.3.1-3.3.4 omvatten grote delen van de target. Indicator 3.3.5 is minder duidelijk en daardoor ook moeilijker meetbaar.

Samengevat. Deze SDG target is beschouwd als niet-SMART en komt dus voor op **LIJST 1**. De target is ook slechts gedeeltelijk relevant voor België, gezien deze al gedeeltelijk is bereikt in België (Malaria). België kan wel, in het kader van ontwikkelingssamenwerking, bijdragen aan deze target. Aan de HIV epidemie, hepatitis B en aan tuberculose is nog geen einde gemaakt in België, waardoor deze wel nog relevant is om in België op te volgen.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan dient ook hier weer een onderscheid gemaakt te worden tussen de relevantie voor België zelf en de bijdrage van België tot het behalen van deze doelstelling in andere landen. Wat betreft de relevantie voor België, is voornamelijk het sub-deel van de doelstelling rond HIV en tuberculose belangrijk:

- Het Nationaal HIV-plan omvat de volgende doelstellingen:
 - “De nieuwe gevallen van besmetting met HIV verminderen waarbij de omstandigheden voor een verantwoordelijke en bevredigende seksualiteit worden bevorderd;
 - De toegang bevorderen tot diensten en programma’s die instaan voor preventie, screening, zorg en een kwaliteitsvolle begeleiding, die gespecialiseerd zijn in HIV, binnen een kader van de universele toegang tot gezondheid;
 - Alle vormen van stigmatisering en discriminatie verminderen, in het bijzonder als ze gebaseerd zijn op het serologische statuut of de gezondheidstoestand.
 - De risico’s op de overdracht van HIV en andere seksueel overdraagbare aandoeningen (SOA’s) verminderen door het gecombineerde gebruik van de beschikbare middelen en strategieën inzake preventie, in het bijzonder bij de meest blootgestelde personen;

- *Het aandeel van de met HIV besmette personen die vroegtijdig op de hoogte zijn van hun serologische status vergroten;*
- *Het aandeel van de met HIV besmette personen die behandeld worden en die een niet op te sporen virale lading hebben vergroten;*
- *De levenskwaliteit van de mensen met HIV verbeteren, in het bijzonder door de kwaliteit van de zorg en de psychosociale en medische begeleiding te verbeteren;*
- *Alle vormen van stigmatisering en discriminatie op grond van serologisch statuut, gezondheidstoestand, geslacht, afkomst, seksuele geaardheid en identiteit alsook op grond van druggebruik, sekswork, enz. verminderen."*
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert eveneens gerelateerde doelstellingen:
 - *"Reduce number of new HIV infections per 1,000 uninfected population, by sex, age, and key populations by 73%*
 - *Eliminate at least one neglected tropical disease in 30 additional endemic countries (cumulative total number of countries)*
 - *Reduce tuberculosis deaths (including TB deaths among people with HIV) by 50%*
 - *Reduce malaria deaths by 50%*
 - *Eradicate polio: zero cases of poliomyelitis caused by wild poliovirus (WPV) or circulating vaccine-derived poliovirus (cVDPV)*
 - *Reduce the number of HBV or HCV related deaths by 40%*
 - *Increase treatment coverage of RR-TB to 80%."*

Opmerkingen:

- De doelstellingen van het Nationaal HIV-plan zijn niet-SMART. De doelstellingen van het WHO 13th General Programme of Work zijn wel SMART en omvatten target 3.3. Toegepast op België behouden we volgende doelstellingen:
 - Tegen 2023, verminder het aantal nieuwe hiv-infecties per 1,000 niet-geïnfecteerde mensen met 73% (tov 2018);
 - Tegen 2023, verminder het aantal mensen dat sterft aan tuberculose met 50% (tov 2018);
 - Tegen 2023, verminder het aantal mensen dat sterft aan HBV of HCV met 40% (tov 2018).

Samengevat. SDG target 3.3 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4

De doelstelling van lijst 2 is drieledig en richt zich op HIV, TBC en HBV/HCV. We splitsen de berekeningen op:

Tegen 2023, verminder het aantal nieuwe hiv-infecties per 1,000 niet-geïnfecteerde mensen met 73%

In 2018 bedroeg de hiv-incidentie in België 885. Een daling met 73% betekent dat de doelstelling is om in 2023 slechts 239 nieuwe infecties te hebben.

Jaartal	Aantal nieuwe hiv-infecties
2015	1015
2016	908
2017	890
2018	885
2019	923

Bron: Sciensano (Epidemiologie van aids en hiv-infectie in België. Toestand op 31 december 2019)

Methode 1:

Best value = gewenste waarde = 239
Slechtste waarde = referentiewaarde 2018 = 885
 $y = (x_i - 885) / (239 - 885)$
bij $y = \text{negatief} \Rightarrow$ op nul stellen bij methode 1
 $y(2019) = 0\%$
 $x'(2019) \text{ distance to target} = 100\%$

Dit cijfer geeft een indicatie hoever we gevorderd zijn op dit moment tov de status van 2018 met als einddoel volledig bereikt in 2023. Dus ivm de verbetering tov 2018 staat België nog niet ver.

Indien we als ergste waarde 1226 nemen (slechts waarde sinds de start van de registratie), geeft dit een meer realistisch beeld over hoe ver deze doelstelling bereikt werd (30,7%, distance to target = 69,3%)

Methode 2:

De standaarddeviatie (S) tussen 2015-2019 bedraagt 52,95
 $x' = (239 - x_i) / 55,96$
 $x'(2019) = 12,9$ keer de standaarddeviatie te overbruggen

Compound growth rate 2015-2019 bedraagt -9,05%. Dit betekent dat in 2023 de projectie van het aantal nieuwe hiv-infecties 631 is, en de doelstelling niet bereikt wordt. Met dezelfde groeivoet zouden er in 2030 325 nieuwe hiv-infecties zijn.

Tegen 2023, verminder het aantal mensen dat sterft aan tuberculose met 50% tov 2018

	Aantal sterfgevallen door TB per 100,000 mensen
2010	0,6
2011	0,5
2012	0,5
2013	0,5
2014	0,4
2015	0,5
2016	0,3
2017	0,3
2018	0,3
2019	0,3

Bron: Tuberculoseregister België

De doelstelling stelt dat het aantal sterfgevallen door TB in België in 2023 met de helft dient te dalen in. Dit betekent dat er in 2023 maximaal 0,15 mensen per 100,000 mensen aan TB zou sterven.

Methode 1:

Best waarde = gewenste waarde = 0,3
Minste waarde = referentiewaarde 2018 (tov 2018) = 0,3
 $y = (x - 0,3) / (0,15 - 0,3)$
 $y(2019) = 0\%$
 $y'(2019) \text{ distance to target} = 100\%$

Dit cijfer geeft een indicatie hoever we gevorderd zijn op dit moment tov de status van 2018 met als einddoel volledig bereikt in 2023. Gezien de cijfers van de laatste jaren dezelfde zijn, betekent dit dat er geen evolutie zichtbaar is.

Indien we als ergste waarde 0,6 nemen (slechts waarde sinds 2010), geeft dit een meer realistisch beeld over hoe ver deze doelstelling bereikt werd (66,7%, distance to target = 33,3%)

Methode 2:

Standaarddeviatie (S) voor de periode 2015-2019 is 0,089

$$x' = (0,15 - x_i) / 0,089$$

x' (2019) distance to target = 1,68 keer de standaarddeviatie te overbruggen

Compound growth rate 2015-2019 bedraagt -12%. Als we deze evolutie doortrekken, bedraagt het aantal TBC-doden in 2023 naar schatting 0,18 per 100,000 mensen. Hiermee wordt de doelstelling bijna gehaald. In 2025 wordt de doelstelling volledige gehaald (0,14).

Tegen 2023, verminder het aantal mensen dat sterft aan HBV of HCV met 40% tov 2018

	Aantal sterfgevallen door HBV
2010	207
2011	207
2012	207
2013	204
2014	199
2015	199
2016	194
2017	192
2018	190
2019	188

Bron: Coalition for Global Hepatitis Elimination

De doelstelling stelt dat er tegen 2023 40% minder sterfgevallen ten gevolge van HBV moeten zijn. We zetten dit af tegen 2018, wat betekent dat de doelstelling is om tegen 2023 maximaal 114 sterfgevallen te hebben door HBV.

Methode 1:

Best waarde = gewenste waarde = 114

Slechtste waarde = referentiewaarde 2018 = 190

$$y = (x - 190) / (114 - 190)$$

$$y (2019) = 2,6\%$$

$$x (2019) \text{ distance to target} = 97,4\%$$

Dit cijfer geeft een indicatie hoever we gevorderd zijn op dit moment tov de status van 2018 met als einddoel volledig bereikt in 2023. Gezien de cijfers van de laatste jaren weinig evolueren, betekent dit dat er geen evolutie zichtbaar is. Indien we als ergste waarde 207 nemen (slechts waarde sinds 2010), geeft dit een meer realistisch beeld over hoe ver deze doelstelling bereikt werd (20,4%, distance to target = 79,6%)

Methode 2:

Standaarddeviatie (S) voor de periode 2015-2019=4,22

$$x' = (114 - x_i) / 4,22$$

$x' (2019) = 17,5$ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel

Compound growth rate 2010-2019 bedraagt -1,41%. Dit betekent dat er naar schatting in België in 2023 177 sterfgevallen aan HBV zullen zijn. Hiermee wordt de doelstelling niet behaald. De projectie voor 2030 is 160.

	Aantal sterfgevallen door HCV
2015	826
2016	818
2017	814
2018	815
2019	820

Bron: Coalition for Global Hepatitis Elimination

De doelstelling stelt dat er tegen 2023 40% minder sterfgevallen ten gevolge van HCV moeten zijn tov 2018. We zetten dit af tegen 2015, wat betekent dat de doelstelling is om tegen 2023 maximaal 489 sterfgevallen te hebben door HCV.

Methode 1:

Best waarde = gewenste waarde = 489

Slechtste waarde sinds 2018 = referentiewaarde = 820

$y = \text{MIN van } (x-820)/(489-820)$

$y (2019) = 0\%$

$x (2019) \text{ distance to target} = 100\%$

Dit cijfer geeft een indicatie hoever we gevorderd zijn op dit moment tov de status van 2018 met als einddoel volledig bereikt in 2023. Gezien de cijfers van de laatste jaren weinig evolueren (en het laatste jaar zelf steeg), betekent dit dat er **geen evolutie** zichtbaar is. Indien we als ergste waarde 826 nemen (slechts waarde sinds 2015), geeft dit een meer realistisch beeld over hoe ver deze doelstelling bereikt werd (1,8%, distance to target = 98,2%)

Methode 2:

Standaarddeviatie (S) voor de periode 2015-2019=4,77

$x' = (492-x_i)/4,77$

$x' (2019) = 68,7$ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel

Compound growth rate 2015-2019 bedraagt -0,18%. Dit betekent dat er naar schatting in België in 2023 814 sterfgevallen aan HCV zullen zijn. Hiermee wordt de doelstelling niet behaald. De projectie voor 2030 is 803.

SDG target 3.4.

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden target 3.4. Tegen 2030 de vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten met een derde inperken via preventie en behandeling, en mentale gezondheid en welzijn bevorderen* als SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt op het federale niveau in het bijzonder onder de politieke domeinen Sociale zaken en gezondheidszorg, Internationale ontwikkeling, Werk en Justitie. Volgende administraties zijn betrokken: FOD Buitenlandse Zaken, FOD Volksgezondheid , FOD Sociale Zekerheid.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

3.4.1 Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory disease

3.4.2 Suicide mortality rate

Opmerkingen:

- We beoordelen deze target als niet-SMART omwille van de vage formulering van het tweede luik van de target “en mentale gezondheid en welzijn bevorderen”. Target 3.4 is niet SMART gedefinieerd en staat dus op **LIJST 1**.
- De indicatoren gelinkt aan deze target zijn gepast voor het meten van vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten, maar onvoldoende voor het meten van het tweede luik van de target over het bevorderen van mentale gezondheid en welzijn.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en staat op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be worden een aantal gelinkte targets vermeld:
 - *“in 2030 zou het aantal voortijdige sterfgevallen door chronische aandoeningen niet boven de 68,6 per 100.000 inwoners van minder dan 65 jaar mogen liggen;*
 - *het aandeel van de bevolking dat verklaart een langdurige ziekte of aandoening te hebben moet dalen tegen 2050;*
 - *het aandeel personen dat aan een depressie lijdt moet dalen;*
 - *de tevredenheid met het leven mag niet dalen;*
 - *het aandeel dagelijkse rokers zou 13,1% moeten bereiken in 2030.”*
- De Federale beleidsvisie op lange termijn inzake duurzame ontwikkeling bevat doelstelling 4:
 - *“De levensverwachting in goede gezondheid zal gestegen zijn ten opzichte van 2010. Het verschil tussen de levensverwachting in goede gezondheid naargelang van het opleidingsniveau en naargelang het geslacht zal met gemiddeld 50% verlaagd worden.”*
- In de strategie van de Wereldgezondheidsorganisatie “Health 2020 – Targets and indicators for Health 2020” worden verschillende doelstellingen naar voor geschoven:
 - *“A 25% relative reduction in the overall mortality from cardiovascular diseases, cancer, diabetes, or chronic respiratory diseases by 2020;*
 - *At least 10% relative reduction in the harmful use of alcohol, as appropriate, within the national context by 2020;*
 - *A 10% relative reduction in prevalence of insufficient physical activity by 2020;*
 - *A 30% relative reduction in mean population intake of salt/sodium by 2020;*

- *A 30% relative reduction in prevalence of current tobacco use in persons aged 15+ years by 2020;*
- *A 25% relative reduction in the prevalence of raised blood pressure or contain the prevalence of raised blood pressure, according to national circumstances by 2020;*
- *Halt the rise in diabetes & obesity by 2020;*
- *At least 50% of eligible people receive drug therapy and counselling (including glycaemic control) to prevent heart attacks and strokes by 2020;*
- *An 80% availability of the affordable basic technologies and essential medicines, including generics, required to treat major non-communicable diseases in both public and private facilities by 2020."*
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert eveneens gerelateerde doelstellingen:
 - *"20% relative reduction in the premature mortality (age 30-70 years) from NCDs (cardiovascular, cancer, diabetes, or chronic respiratory diseases) through prevention and treatment by 2023.*
 - *25% relative reduction in mean population intake of salt/sodium*
 - *Reduce suicide mortality rate by 15%*
 - *Increase service coverage of treatment interventions (pharmacological, psychosocial and rehabilitation and aftercare services) for severe mental health conditions to 50%."*
- Het Health for All policy framework for the WHO European Region (Health 21) formuleert volgende doelstellingen:
 - *"By the year 2020, people's psychosocial wellbeing should be improved and better comprehensive services should be available to and accessible by people with mental health problems. In particular:*
 - *6.1 the prevalence and adverse health impact of mental health problems should be substantially reduced and people should have an increased ability to cope with stressful life events;*
 - *6.2 suicide rates should be reduced by at least one third, with the most significant reductions achieved in countries and population groups with currently high rates."*
 - *"By the year 2020, morbidity, disability and premature mortality due to major chronic diseases should be reduced to the lowest feasible levels throughout the region. In particular:*
 - *8.1 mortality due to cardiovascular diseases in people under 65 years should be reduced on average by at least 40%, particularly in countries with currently high mortality;*
 - *8.2 mortality due to cancers of all sites in people under 65 years should be reduced on average by at least 15%, with mortality due to lung cancer reduced by 25%;*
 - *8.3 the incidence of diabetes-related amputations, blindness, kidney failure, pregnancy complications and other serious health effects should be reduced by one third;*
 - *8.4 there should be a sustained and continuing reduction in morbidity, disability and mortality due to chronic respiratory diseases, musculoskeletal disorders and other prevalent chronic conditions;*
 - *8.5 at least 80% of children aged 6 years should be free of caries, and 12-year-old children should have on average no more than 1.5 decayed, missing or filled teeth."*
 - *By the year 2015, people across society should have adopted healthier patterns of living. In particular :*
 - *11.1 healthier behaviour in such fields as nutrition, physical activity and sexuality should be substantially increased;*
 - *11.2 there should be a substantial increase in the availability, affordability and accessibility of safe and healthy food."*

- The European Mental Health Action Plan van de WHO European Region (2013-2020) formuleert verschillende doelstellingen op vlak van mentale gezondheid:
 - *“Global target 1.1: 80% of countries will have developed or updated their policies/plans for mental health in line with international and regional human rights instruments.*
 - *Global target 1.2: 50% of countries will have developed or updated their laws for mental health in line with international and regional human rights instruments.*
 - *Global target 2: Service coverage for severe mental disorders will have increased by 20%;*
 - *Global target 3.1: 80% of countries will have at least two functioning national, multisectoral promotion and prevention programmes in mental health.*
 - *Global target 3.2: The rate of suicide in countries will be reduced by 10%.*
 - *Global target 4: 80% of countries will be routinely collecting and reporting at least a core set of mental health indicators every two years through their national health and social information systems.”*
- Het Agence wallonne de la santé, de la protection sociale, du handicap et des familles publiceerde een actieplan voor preventie en gezondheidspromotie, geldig tot 2030. Het bevat onder meer de doelstelling om de prevalentiecijfers voor suicide met 10% te doen dalen.

Opmerkingen:

- Er bestaan heel wat beleidsteksten op nationaal en internationaal niveau die gelinkt zijn aan target 3.4. Alle teksten samen genomen dekken zij de target volledig af. De targets die weerhouden worden zijn:
 - *In 2030 zou het aantal voortijdige sterfgevallen door chronische aandoeningen niet boven de 68,6 per 100.000 inwoners van minder dan 65 jaar mogen liggen*
 - *Het aantal zelfdodingen moet dalen met 10% tegen 2025**

*middenweg tussen het WHO European Region actieplan en het actieplan van de Waalse regering.

Samengevat. SDG target 3.4 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4

In 2030 zou het aantal voortijdige sterfgevallen door chronische aandoeningen niet boven de 68,6 per 100.000 inwoners van minder dan 65 jaar mogen liggen

	brutosterftecijfer per 100,000 inwoners van minder dan 65 jaar
2011	112,21
2012	110,09
2013	107,53
2014	102,91
2015	104,26
2016	99,1
2017	95,14

Bron: www.indicators.be

De doelstelling stelt dat het brutosterftecijfer per 100,000 inwoners van minder dan 65 in 2030 maximum 68,6 dient te bedragen.

Methode 1:

Beste waarde = gewenste waarde = 68,6
 Slechtste waarde in laatste 5 jaar dat cijfers beschikbaar zijn = 107,53
 $Y = (x - 107,53) / (68,6 - 107,53)$
 $Y(2017) = 31,8\%$
 $X(2017) \text{ distance to target} = 68,2\%$

Methode 2:

Standaarddeviatie (S) voor de periode 2013-2017 = 4,79
 $X' = (x - 68,6) / 4,79$
 $X'(2017) = 5,5$ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel

Compound growth rate 2013-2017 bedraagt -2,02%. Dit betekent dat het aantal voortijdige sterfgevallen door chronische aandoeningen per 100.000 inwoners van minder dan 65 jaar in België in 2030 73 zal bedragen. Hiermee wordt de doelstelling nipt niet behaald.

Het aantal zelfdodingen moet dalen met 10% tegen 2025 (tov 2015).

	Aantal zelfdodingen per 100,000 inwoners
2011	19,25
2012	18,76
2013	17,27
2014	17,28
2015	16,85
2016	17,11
2017	15,43

Bron: Europe Sustainable Development Report 2020. Meeting the Sustainable Development Goals in the face of the COVID-19 pandemic

We zetten de doelstelling uit tegen 2015, waardoor de doelstelling is dat er in 2025 maximaal 15,17 zelfdodingen per 100,000 inwoners zullen zijn.

Methode 1:

Beste waarde = gewenste waarde = 15,17
 Slechtste waarde sinds 2015 = referentiewaarde = 17,11
 $Y = \text{MIN van } (x - 17,11) / (15,17 - 17,11)$
 $Y(2017) = 86,4\%$
 $\text{Distance to target} = 13,6\%$

Methode 2:

Standaarddeviatie (S) voor de periode 2013-2017 = 0,779
 $X = (15,16 - x_i) / 0,779$
 $X'(2019) = 0,34$ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel

Compound growth rate 2012-2017 bedraagt -2,8%. Dit betekent dat het aantal zelfdodingen in België in 2025 naar schatting 12,32 per 100,000 inwoners zal bedragen. Hiermee zou de doelstelling behaald worden.

SDG target 3.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 - Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welvaart voor alle leeftijden* target 3.5. De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol als niet-SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling behoort gedeeltelijke tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt op het federale in het bijzonder onder de politieke domeinen Sociale zaken en gezondheidszorg, Internationale ontwikkeling en Financiën. Volgende administraties zijn betrokken: FOD Buitenlandse Zaken, FOD Volksgezondheid, FOD Sociale Zekerheid.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

3.5.1 Coverage of treatment interventions (pharmacological, psychosocial and rehabilitation and aftercare services) for substance use disorders

3.5.2 Harmful use of alcohol, defined according to the national context as alcohol per capita consumption (aged 15 years and older) within a calendar year in litres of pure alcohol

Opmerkingen:

- We behouden de beoordeling van target 3.5 als niet-SMART. Deze target staat dus op **LIJST 1**.
- De indicatoren dekken de target niet volledig. Vooral het preventieve aspect van de target komt niet aan bod in de indicatoren.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en staat op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- In de strategie van de Wereldgezondheidsorganisatie “Mondiaal actieplan voor de strijd tegen de niet-overdraagbare ziekten 2013-2020” wordt onder meer volgende doelstelling naar voor geschoven:
 - *“At least 10% relative reduction in the harmful use of alcohol as appropriate by 2020.”*
- De WHO Regional Office for Europe ontwikkelde eveneens het European Action plan to reduce the harmful use of alcohol 2012-2020. Daarin staan tien actiedomeinen geformuleerd, zonder er duidelijke doelstellingen aan te koppelen (wel indicatoren).
- EU Agenda and Action Plan on Drugs 2021-2025 beschrijft volgende doelstellingen:
 - *“Prevent the uptake of drugs, enhance crime prevention, and raise awareness of the adverse effects of drugs on citizens and communities;*
 - *Enhance access to treatment options that meet the range of health and rehabilitation needs of people who experience harm from substance use;*
 - *Increase the efficiency of risk and harm reduction interventions to protect the health of drug users and the public.”*
- Gezien dat dit een bevoegdheid is van de gemeenschappen in België, zijn er ook beleidsplannen aanwezig rond middelengebruik.
- Het Health for All policy framework for the WHO European Region (Health 21) formuleert volgende doelstellingen:
 - *“By the year 2015, the adverse health effects from the consumption of addictive substances such as tobacco, alcohol and psychoactive drugs should have been significantly reduced in all members states. In particular:*

- 12.1 in all countries, the proportion of non-smokers should be at least 80% in over 15-year-olds and close to 100% in under 15-year-olds;
- 12.2 in all countries, per capita alcohol consumption should not increase or exceed 6 litres per annum, and should be close to zero in under 15-year-olds;
- 12.3 in all countries, the prevalence of illicit psychoactive drug use should be reduced by at least 25% and mortality by at least 50%.”
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert eveneens een aantal gerelateerde doelstellingen:
 - “7% relative reduction in the harmful use of alcohol as appropriate, within the national context
 - Increase service coverage of treatment interventions (pharmacological, psychosocial and rehabilitation and aftercare services) for severe mental health conditions to 50%.”

Opmerkingen:

- Er bestaan verschillende plannen op Europees en internationaal niveau die doelstellingen rond middelengebruik beschrijven en gecombineerd de target 3.5 omvatten. De doelstellingen zijn SMART. We behouden volgende doelstellingen (combinatie van verschillende doelstellingen):
 - Tegen 2025 bedraagt de alcoholconsumptie per capita per jaar maximum 6 liter en is dit bijna nul voor kinderen onder de 15 jaar.
 - Tegen 2025 is het gebruik van illegale psychoactieve drug verminderd met minstens 25%.
 - Tegen 2025 is het aandeel mensen met problematisch middelengebruik dat toegang vindt tot behandelingsopties toegenomen met 50%.

Samengevat.

- Target 3.5 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4

Tegen 2025 bedraagt de alcoholconsumptie per capita per jaar maximum 6 liter en is dit bijna nul voor kinderen onder de 15 jaar.

	alcohol per capita consumption
2010	10,3
2011	10,1
2012	10,1
2013	10,3
2014	10,6
2015	10,4
2016	9,4
2017	9,4
2018	9,4

Bron: Europe Sustainable Development Report 2020. Meeting the Sustainable Development Goals in the face of the COVID-19 pandemic

Methode 1:

Beste waarde = gewenste waarde = 6
 Slechtste waarde in laatste 5 jaar = 10,6
 $Y = \text{MIN van } (x-10,6)/(6-10,6)$
 $Y (2018) = 26,1\%$
 $X (2018) \text{ distance to target} = 73,9\%$

Methode 2:

Standaarddeviatie (S) voor de periode 2015-2018=0,5

$$X' = \text{MIN van } (6-x_i)/0,5$$

$$X' (2018) = 6,8 \text{ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel}$$

Compound growth rate 2015-2018 bedraagt -1,1%. Dit betekent dat het alcoholgebruik per capita in 2025 naar schatting 8,68 liter zal bedragen. Hiermee wordt de doelstelling niet behaald. In 2030 zou het alcoholgebruik per capita 8,19 liter zijn.

Voor het tweede deel van deze sub-doelstelling – dat alcoholgebruik bij kinderen jonger dan 15 jaar bijna nul moet zijn tegen 2025 – werd slechts beperkt cijfermateriaal gevonden.

	Alcoholgebruik in het voorbije jaar bij scholieren (-16 jaar) in het Vlaams secundair onderwijs (%)
2008-2009	48,1
2009-2010	45,9
2010-2011	45,8
2011-2012	41,5
2012-2013	36,5
2013-2014	41,0
2014-2015	40,9
2015-2016	36,8
2016-2017	34,0
2017-2018	32,1

Bron: Vlaams expertisecentrum alcohol en andere drugs. Factsheet Alcohol.

Methode 1:

Best waarde = gewenste waarde = 0

Slechtste waarde in de laatste 5 jaar waarvoor cijfers beschikbaar zijn = referentiewaarde = 41

$$Y = \text{MIN van } (x-41)/(0-41)$$

$$Y (2017-2018) = 21,7\%$$

$$X (2017-2018) \text{ distance to target} = 78,3\%$$

Als we de theoretisch slechtste waarde nemen (100%), dan is de fulfilment of target 67,9% en de distance to target 32,1%.

Methode 2:

Standaarddeviatie (S) voor de periode 2014-2015 - 2017-2018 = 3,82

$$X' = \text{MIN van } (0-x_i)/3,82$$

$$X' (2017-2018) = 8,39 \text{ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel}$$

Compound growth rate 2014-2015 - 2017-2018 bedraagt -5,88%. Dit betekent dat 21% van de jongeren -16 jaar uit het Vlaamse onderwijs in 2025 alcohol zal drinken. Hiermee wordt de doelstelling niet behaald. In 2030 zal dat 15,52% zijn.

Deze berekening dekt de target niet volledig, gezien het hier enkel over Vlaamse scholieren gaat en er enkel gekeken wordt naar alcoholgebruik in het voorbije jaar en niet naar hoeveelheid van alcoholconsumptie.

Tegen 2025 is het gebruik van illegale psychoactieve drug verminderd met minstens 25% tov 2015.

	Percentage van de bevolking van 15 tot 64 jaar dat in de afgelopen 12
--	---

	maanden een andere drug dan cannabis heeft gebruikt, België
2008	0,8
2013	0,5
2018	1,6

Bron: Sciensano. Gezondheidsenquête 2018: Druggebruik

Er werden te weinig gegevens gevonden om de 'distance to target' te berekenen en om een betrouwbare projectie te maken.

Het rapport over druggebruik gebaseerd op de gezondheidsenquête van Sciensano (2018) spreekt over een toename in druggebruik: "Welke drug dan ook, de resultaten tonen een toename aan van het aantal gebruikers in de bevolking van 15 tot 64 jaar van 2013 tot 2018. Met uitzondering van heroïne, is de prevalentie van 2018 gelijk aan of hoger dan die van 2008." Het lijkt dus onwaarschijnlijk dat de doelstelling behaald zal worden.

Bijkomend kunnen we wel stellen dat illegale psychoactieve drugs per definitie illegaal zijn, waar deze doelstelling juridisch wel behaald is.

Tegen 2025 is het aandeel mensen met problematisch middelengebruik dat toegang vindt tot behandelingsopties toegenomen met 50%.

Er werden geen gegevens gevonden.

SDG target 3.6

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 - Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden* target 3.6. Tegen 2020 het aantal doden en gewonden in het verkeer wereldwijd halveren als SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten) en valt in het bijzonder onder de politieke domeinen Mobiliteit en Binnenlandse Zaken. Volgende administraties zijn betrokken: FOD Mobiliteit, FOD Binnenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

3.6.1 Death rate due to road traffic injuries

Opmerkingen:

- Dit evaluatie van target 3.6 als SMART werd behouden.
- De indicator dekt de target.

Samengevat. Deze SDG target is SMART en staat niet op **LIJST 1**.

verder onderzoek:

- Op indicators.be staat de volgende doelstelling:
 - *"Tegen 2020 moet het aantal verkeersdoden gehalveerd worden."*
- De Federale beleidsvisie op lange termijn inzake duurzame ontwikkeling bevat doelstelling (tegen 2050):
 - *"Mobiliteit en vervoer zullen onder maximale veiligheidsomstandigheden gebeuren met "nul doden" als doel."*
- Het Health for All policy framework for the WHO European Region (Health 21) formuleert volgende doelstellingen:
 - *"BY THE YEAR 2020, THERE SHOULD BE A SIGNIFICANT AND SUSTAINABLE DECREASE IN INJURIES, DISABILITY AND DEATH ARISING FROM ACCIDENTS AND VIOLENCE IN THE REGION. In particular:*
 - *9.1 mortality and disability from road traffic accidents should be reduced by at least 30%;*
 - *9.2 mortality and disability from all work, domestic and leisure accidents should be reduced by at least 50%, with the largest reductions in countries with current high levels of mortality from accidents;*
 - *9.3 the incidence of and mortality from domestic, gender-related and organized violence and its health consequences should be reduced by at least 25%."*
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert eveneens een aantal gerelateerde doelstellingen:
 - *"Reduce the number of global deaths and injuries from road traffic accidents by 20%."*

Opmerkingen:

- Er zijn verschillende nationale, Europese en internationale doelstellingen die gekoppeld kunnen worden aan target 3.6
- Deze doelstellingen dekken target 3.6 volledig.

LIJST 4

Tegen 2020 het aantal doden en gewonden in het verkeer wereldwijd halveren.

	aantal doden op 30 dagen per 100,000 inwoners
--	---

2010	7,84
2011	7,84
2012	6,95
2013	6,86
2014	6,66
2015	6,78
2016	5,92
2017	5,36
2018	5,23
2019	5,6

Bron: www.indicators.be

Een halvering van het aantal verkeersdoden tov 2015 tegen 2020, betekent dat er in 2020 maximaal 3,39 doden op 30 dagen per 100,000 inwoners mogen vallen. De doelstelling is dus niet bereikt.

Methode 1:

Beste waarde = gewenste waarde = 3,39

Slechtste waarde sinds 2015 = referentiewaarde is 2015 = 6,78

$Y = (x - 6,78) / (3,39 - 6,78)$

$Y(2019) = 34,8\%$

$X(2019) \text{ distance to target} = 65,2\%$

Methode 2:

Standaarddeviatie (S) voor de periode 2010-2019=0,62

$X' = (3,39 - x_i) / 0,62$

$X'(2019) = 3,57$ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel

Compound growth rate 2015-2019 bedraagt -4,67%. In 2020 zou het aantal verkeersdoden 5,34 doden op 30 dagen per 100,000 inwoners bedragen. Hiermee wordt de doelstelling niet behaald. In 2030 zou het aantal verkeersdoden op 30 dagen per 100,000 inwoners 3,31 zijn.

SDG target 3.7

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 - Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welvaart voor alle leeftijden* target 3.7. Tegen 2030 universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorgdiensten garanderen, met inbegrip van diensten voor gezinsplanning, informatie en opvoeding, en voor de integratie van reproductieve gezondheid in nationale strategieën en programma's als SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt in het bijzonder onder de politieke domeinen Sociale zaken en gezondheidszorg, Internationale ontwikkeling en Buitenlandse Zaken. Volgende administraties zijn betrokken: FOD Buitenlandse Zaken, FOD Volksgezondheid, FOD Sociale Zekerheid.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

3.7.1 Proportion of women of reproductive age (aged 15-49 years) who have their need for family planning satisfied with modern methods

3.7.2 Adolescent birth rate (aged 10-14 years; aged 15-19 years) per 1,000 women in that age group

Opmerkingen:

- Wij stellen voor om target 3.7 als niet-SMART te definiëren omwille van het gebrek aan een specifieke formuleringen van sleuteltermen, zoals diensten voor gezinsplanning, informatie en opvoeding.
- Indicator 3.7.1 is specifiekere dan de target door duidelijk te maken dat het om 'modern methods' van gezinsplanning gaat.
- Er werd geen indicator geformuleerd om de universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorgdiensten te meten. Echter, dit deel van de target zit vervat in target 5.6 "Verzekeren van universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg en reproductieve rechten zoals overeengekomen in het kader van het Actieprogramma van de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling en het Peking-Actieplatform en de slotdocumenten van hun desbetreffende conferenties." en in target 3.8 "Achieve universal health coverage, including financial risk protection, access to quality essential health-care services and access to safe, effective, quality and affordable essential medicines and vaccines for all".
- Er is geen indicator voor het meten van toegang tot informatie en opvoeding. De indicatoren dekken de target aldus niet volledig.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en staat op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Art. 23 van de Belgische Grondwet bepaalt dat iedereen het recht heeft een menswaardig leven te leiden, waaronder ook het recht op bescherming van de gezondheid en het recht op geneeskundige bijstand. Daarmee is toegang tot gezondheidszorg een grondwettelijk beschermd recht. Bovendien is er wetgeving over specifieke aspecten van seksuele en reproductieve gezondheidszorg, zoals wetgeving rond abortus en toegang tot anticonceptie.
- Van belang voor target 3.7 is het "WHO regional office for Europe - Action plan for sexual and reproductive health - Towards achieving the 2030 Agenda for Sustainable Development in Europe – leaving no one behind". Dit plan specificeert een aantal belangrijke doelstellingen rond seksuele en reproductieve gezondheid tegen 2030, die ook relevant zijn voor België:
 - "Ensure that people's human rights related to sexuality and reproduction are respected, protected and fulfilled;
 - Establish and strengthen formal and informal evidence-informed comprehensive sexuality education;

- *Provide information and services that enable people to make informed decisions about their sexual and reproductive health;*
- *Prevent intimate partner violence and non-partner sexual violence and exploitation, and provide victim support and help to perpetrators;*
- *Attend to all people's needs or concerns in relation to sexuality and sexual and reproductive health and rights;*
- *Reduce unmet need for contraception;*
- *Reduce sexually transmitted infections;*
- *Prevent, diagnose and treat infertility;*
- *Establish and strengthen programmes for the prevention, diagnosis and treatment of reproductive cancers;*
- *Expand the scope and reach of sexual and reproductive health services for adolescents;*
- *Establish and strengthen access to sexual and reproductive health services for population groups with specific needs;*
- *Integrate sexual and reproductive health into national public health strategies and programmes."*
- De Beijing Declaration and Platform for Action heeft als strategische doelstellingen:
 - *"Increase women's access throughout the life cycle to appropriate, affordable and quality health care, information and related services;*
 - *Strengthen preventive programmes that promote women's health."*
- De Federale wet van 12 januari 2007 'streckende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen' beschrijft de toepassing van de principes geformuleerd in de Beijing Declaration.
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert eveneens een aantal gerelateerde doelstellingen:
 - *"Increase the proportion of women of reproductive age (aged 15–49 yrs) who have their need for family planning satisfied with modern methods to 66%*
 - *Increase coverage of human papilloma virus vaccine among adolescent girls (9-14 yrs) to 50%*
 - *Increase proportion of women between 30- 49 years who have been screened for cervical cancer to xx%". (Merk op: de "xx%" stond zo in de bron)*
- Gezondheidspromotie (informatie en opvoeding) is een bevoegdheid van de gemeenschappen, waar er mogelijk ook beleidsdocumenten voor bestaan.

Opmerkingen:

- Er bestaan verschillende internationale doelstellingen rond target 5.7. De doelstellingen van de WHO General Programme of Work zijn SMART geformuleerd, maar niet relevant voor België, gezien deze doelen al behaald werden. De andere doelstellingen zijn niet-SMART geformuleerd.

Samengevat.

- SDG target 3.7 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

Er werden geen doelstellingen gevonden voor target 3.7 bij de buurlanden. We formuleren eigen doelstellingen op basis van acties voorgesteld in het WHO European Action Plan on SRH en andere hierboven vermelde doelstellingen. We richten ons niet op algemene toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidsdiensten in het algemeen, gezien dit vervat zit in target 5.7 en 3.8, maar op een aantal specifieke aspecten van seksuele en reproductieve gezondheidsdiensten.

- **Ambitie type "BAU":**

- Tegen 2025 hebben alle vrouwen die dit wensen toegang tot de anticonceptie van hun eerste keuze, neemt 70% van de mensen die hiervoor in aanmerking komen deel aan nationale screeningsprogramma's voor reproductieve kankers en weet 70% van alle adolescenten waar ze terecht kunnen voor seksuele en reproductieve gezondheidsdiensten.
- **Ambitie type "gematigd":**
 - Tegen 2025 hebben alle vrouwen die dit wensen toegang tot de anticonceptie van hun eerste keuze, neemt 85% van de mensen die hiervoor in aanmerking komen deel aan nationale screeningsprogramma's voor reproductieve kankers en weet 85% van alle adolescenten waar ze terecht kunnen voor seksuele en reproductieve gezondheidsdiensten.
 - Tegen 2025 wordt, door wetten, regelgeving en beleid, gegarandeerd dat alle scholen kwalitatieve seksuele en relationele vorming in overeenstemming met de Europese standaarden voor seksuele voorlichting aanbieden.
- **Ambitie type "hoog":**
 - Tegen 2025 hebben alle vrouwen die dit wensen toegang tot de anticonceptie van hun keuze, nemen alle mensen die hiervoor in aanmerking komen deel aan nationale screeningsprogramma's voor reproductieve kankers en weten alle adolescenten waar ze terecht kunnen voor seksuele en reproductieve gezondheidsdiensten.
 - Tegen 2025 wordt, door wetten, regelgeving en beleid, en in de praktijk, gegarandeerd dat alle scholen kwalitatieve seksuele en relationele vorming in overeenstemming met de Europese standaarden voor seksuele voorlichting aanbieden.

SDG target 3.8

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 - Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welvaart voor alle leeftijden* target 3.8. *Zorgen voor een universele ziekteverzekering, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen* als SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt in het bijzonder onder de politieke domeinen Sociale zaken en gezondheidszorg en Internationale ontwikkeling. Volgende administraties zijn betrokken: FOD Buitenlandse Zaken, FOD Volksgezondheid, FOD Sociale Zekerheid.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

3.8.1 Coverage of essential health services (defined as the average coverage of essential services based on tracer interventions that include reproductive, maternal, newborn and child health, infectious diseases, non-communicable diseases and service capacity and access, among the general and the most disadvantaged population)

3.8.2 Number of people covered by health insurance or a public health system per 1,000 population

Opmerkingen:

- 3.8 zou niet-SMART omwille van het gebrek aan tijdsindicatie; maar we voegen deze toe (2030).
- Hoewel België een systeem van universele ziekteverzekering heeft, blijft er discussie over hoe universeel dit precies is (bv. toegang van vluchtelingen tot zorg). De target is dus relevant voor België.

Samengevat. Deze SDG target is SMART en staat dus niet op **LIJST 1**.

Verder onderzoek:

- De Federale beleidsvisie op lange termijn inzake duurzame ontwikkeling stelt onder meer (tegen 2050):
 - *“Kwaliteitsvolle gezondheidszorg zal toegankelijk zijn voor iedereen en in het bijzonder voor kwetsbare groepen (mensen met een handicap, kansarmen, vruchtbare en zwangere vrouwen en kinderen, enz.)”;*
- De Verenigde Naties keurden een resolutie goed “Political declaration of the high-level meeting on universal health coverage” beschrijft onder meer volgende doelstellingen:
 - *“To achieve universal health coverage by 2030;*
 - *To progressively cover 1 billion additional people by 2023 with quality essential health services and quality, safe, effective, affordable and essential medicines, vaccines, diagnostics and health technologies, with a view to covering all people by 2030.”*
- In de Health 2020 strategie van de WHO wordt als doelstelling gezegd:
 - *“Moving towards universal coverage (according to the WHO definition) by 2020”.*
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert eveneens een aantal gerelateerde doelstellingen:
 - *“1 billion more people with coverage of essential health services;*
 - *Increase access to essential health services (including promotion, prevention, curative, rehabilitative and palliative care) with a focus on primary health care, measured with a UHC index;*
 - *Stop the rise in percent of people suffering financial hardship (defined as out-of-pocket spending exceeding ability to pay) in accessing health services;*

- Increase availability of essential medicines for primary health care, including the ones free of charge to 80%;
- Access group antibiotics at $\geq 60\%$ of overall antibiotic consumption;
- Increase coverage of essential health services among vulnerable groups, and women and girls in the poorest wealth quintile to 70%;
- Increase the number of vulnerable people in fragile settings provided with essential health services to $\geq 80\%$;
- Increase coverage of human papilloma virus vaccine among adolescent girls (9-14 yrs) to 50%;
- Increase coverage of 2nd dose of measles containing vaccine (MCV) to 90%.

Opmerkingen:

- Er bestaan verschillende internationale overeenkomsten die SMART-doelstellingen beschrijven voor target 3.8. Voornamelijk de "Political declaration of the high-level meeting on universal health coverage" van de VN is hierin belangrijk. De target die hierin wordt vermeld (*To achieve universal health coverage by 2030*), dekt target 3.8 volledig.

LIJST 4

Doelstelling 1: Tegen 2030 universele ziekteverzekering bereiken.

	% van de bevolking via een publiek systeem gedekt voor essentiële gezondheidszorg
2010	99
2011	99
2012	99
2013	99
2014	99
2015	99
2016	99
2017	99

Bron: Naar een gezond België: indicatoren van gezondheid en zorg. Financiële toegang tot gezondheidszorg

Het percentage van de bevolking dat via een publiek systeem gedekt is voor essentiële gezondheidszorg is al sinds 2010 stabiel op 99%. De verwachting is dat dit cijfer stabiel zal blijven. Hiermee is de doelstelling zo goed als behaald. Geen nauwkeuriger cijfers gevonden dus resterende kloof is een aandachtspunt.

De site https://eu-dashboards.sdgindex.org/map/indicators/sdg3_insucov rapporteert deze doelstelling als behaald voor België.

Doelstelling 2: Universele toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen

	Self-reported unmet needs for medical examination (%)
2014	2,4
2015	1,8
2016	2,5
2017	2,4
2018	2
2019	1,9

Bron: Eurostat. Self-reported unmet need for medical examination and care by sex

Methode 1:

Beste waarde = gewenste waarde = 0
Slechtste waarde sinds 2015 = referentiewaarde = 2,5
 $Y = \text{MIN van } (x-2,5)/(0-2,5)$
 $Y (2019) = 24\%$
 $X (2019) \text{ distance to target} = 76\%$

Als we theoretisch slechtste waarde gebruiken (100%), dan is de fulfillment of target 98,1% en de distance to target 1,9%.

Methode 2:

Standaarddeviatie (S) voor de periode 2014-2019=0,312
 $X' = \text{MIN van } (0-x_i)/0,312$
 $X' (20019) = 6,1$ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel

Compound growth rate 2014-2019 bedraagt -4,56%. Volgens de projectie zou in 2030 naar schatting 1,14% van de bevolking een zelf-gerapporteerd unmet need voor gezondheidszorg hebben. Dit ligt erg dicht bij de doelstelling.

SDG target 3.9

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 - Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welvaart voor alle leeftijden* target 3.9. Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aantal sterfgevallen en ziekten verminderen als gevolg van gevaarlijke chemicaliën en de vervuiling en besmetting van lucht, water en bodem als niet-SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling behoort gedeeltelijk tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt op het federale niveau in het bijzonder onder de politieke domeinen Sociale zaken en gezondheidszorgen, Leefmilieu, Binnenlandse Zaken, Internationale Ontwikkeling en Mobiliteit. Volgende administraties zijn betrokken: FOD Volksgezondheid, FOD Sociale Zekerheid, FOD Binnenlandse Zaken, FOD Buitenlandse Zaken, FOD Mobiliteit.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

3.9.1 Mortality rate attributed to household and ambient air pollution 3.9.3 Mortality rate attributed to unintentional poisoning

3.9.2 Mortality rate attributed to unsafe water, unsafe sanitation and lack of hygiene (exposure to unsafe Water, Sanitation and Hygiene for All (WASH) services)

Opmerkingen:

- De evaluatie van target 3.9 als niet-SMART werd behouden omwille van het ontbreken van een duidelijk meetbare doelstelling ('in aanzienlijke mate').
- De indicatoren dekken de target volledig.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART en staat op **LIJST 1**.

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De Federale beleidsvisie op lange termijn inzake duurzame ontwikkeling beschrijft dat (tegen 2050):
 - *“Er zal rekening gehouden worden met de gevolgen van milieubederf op de gezondheid. De kennis en het toezichtstelsel zal worden ontwikkeld om het inzicht in de rechtstreekse verbanden qua oorzaak en gevolg tussen het milieu en de gezondheid te verbeteren, met inbegrip van opkomende risico's die bijvoorbeeld verbonden zijn aan de klimaatveranderingen, aan de invoering van nieuwe producten of aan combinaties van vervuilende stoffen.”;*
- Omgeving is een regionale bevoegdheid en er bestaan dan ook beleidsplannen op regionaal niveau (bv. Luchtbeleidsplan 2030, dat duidelijk doelstellingen beschrijft die gelinkt zijn aan target 3.9).
- De thematische strategie rond luchtverontreiniging van de Europese Commissie (EU-Muchtkwaliteitsstrategie) heeft onder meer tot doel:
 - *“Op lange termijn luchtkwaliteitsniveaus te bereiken die geen significante negatieve effecten en risico's voor de menselijke gezondheid en het milieu tot gevolg hebben, zoals bepaald door de WGO.”*
 - *Tegen 2030 wil de Europese Commissie de gezondheidsimpact (vroegtijdige sterfte) van luchtverontreiniging met 52 % doen dalen ten opzichte van 2005 en de oppervlakte van ecosystemen waar de grenzen inzake vermisting zijn overschreden met 35 % doen dalen ten opzichte van 2005.”*
- Als onderdeel van de European Green Deal, heeft de Europese Commissie tot doel gesteld:

- *“Streven om vervuiling tot nul terug te brengen voor een gifvrij milieu tegen 2050. Om deze uitdaging aan te gaan, zal de Commissie in 2021 een actieplan vaststellen om de vervuiling van lucht, water en bodem tot nul terug te brengen.”*
- Het Health for All policy framework for the WHO European Region (Health 21) formuleert volgende doelstellingen:
 - *By the year 2015, people in the region should live in a safe physical environment, with exposure to contaminants hazardous to health at levels not exceeding internationally agreed standards. In particular:*
 - *10.1 population exposure to physical, microbial and chemical contaminants in water, air, waste and soil that are hazardous to health should be substantially reduced, according to the timetable and reduction rates stated in national environment and health action plans;*
 - *10.2 people should have universal access to sufficient quantities of drinking-water of a satisfactory quality.*
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert eveneens een aantal gerelateerde doelstellingen:
 - *“Reduce the mortality rate attributed to household and ambient air pollution by 5%;*
 - *Provide access to safely managed drinking water services for 1 billion more people;*
 - *Provide access to safely managed sanitation services for 800 million more people.”*

Opmerkingen:

- Target 3.9 kan gelinkt worden aan doelstelling geformuleerd op Europese en internationale niveau (*Tegen 2030 de gezondheidsimpact (vroegtijdige sterfte) van luchtverontreiniging met 52 % doen dalen ten opzichte van 2005*). Deze doelstelling is SMART geformuleerd en dekt target 3.9 volledig.

Samengevat.

- SDG target 3.9 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4

Er werden onvoldoende cijfers gevonden om de nodige berekeningen te maken. Statbel.be geeft een overzicht van aantal sterfgevallen per doodsoorzaak, maar luchtverontreiniging is geen vermelde doodsoorzaak (<https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/sterfte-en-levensverwachting/doodsoorzaken#figures>).

Een studie van de Europese Milieuagentschap uit 2020 stelt dat luchtverontreiniging is de belangrijkste milieufactor is die ziekten veroorzaakt, met jaarlijks ongeveer 400.000 vroegtijdige sterfgevallen als gevolg van luchtverontreiniging in de EU. In België zouden ongeveer 60 sterfgevallen per 100,000 inwoners te wijten zijn aan luchtverontreiniging (<https://www.eea.europa.eu/publications/healthy-environment-healthy-lives>).

SDG target 3.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 - Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welvaart voor alle leeftijden* target 3.a. Waar nodig de implementatie van de kaderovereenkomst van de Wereldgezondheidsorganisatie over tabakscontrole versterken als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort onder meer tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en voornamelijk de gemeenschappen) en valt federaal in het bijzonder onder de politieke domeinen Sociale zaken en gezondheidszorg, Internationale Ontwikkeling en Financiën. Volgende administraties zijn betrokken: FOD Volksgezondheid, FOD Sociale Zekerheid, FOD Buitenlandse Zaken, FOD Financiën.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

3.a.1 Age-standardized prevalence of current tobacco use among persons aged 15 years and older

Opmerkingen:

- Target 3.a is niet-SMART gedefinieerd omwille van de onvoldoende specifieke formulering ('waar nodig', 'versterken').
- De target kan gezien worden als een inspanningsverbintenis, waardoor het monitoren van de target neerkomt op ja/nee, in plaats van op een duidelijk vooropgestelde en meetbare doelstelling.
- De indicator dekt de target niet volledig. De indicator focust op de lange-termijn uitkomst van de kaderovereenkomst, maar niet op de implementatie ervan.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en staat op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op indicators.be staat volgende doelstelling: *"het aandeel dagelijkse rokers zou 13,1% moeten bereiken in 2030"*, wat overeenkomt met een relatieve reductie met 30% van de prevalentie van de huidige tabaksverslaving bij de personen van 15 jaar of ouder tegen 2025 (in vergelijking met 2013).
- Aangezien gezondheidspromotie een bevoegdheid is van de Vlaamse gemeenschap, bestaan er ook beleidsdocumenten en doelstellingen op dat niveau (bv. *"Tegen 2025 leven we gezonder op het vlak van gezond eten, sedentair gedrag, lichaamsbeweging, tabak, alcohol en drugs"*);
- De WHO Framework Convention on Tobacco Control werd recent versterkt met The Global Strategy to Accelerate Tobacco Control 2019-2025. Deze bevatten een reeks doelstellingen, maar geen over de implementatie van de Kaderovereenkomst.
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert eveneens een gerelateerde doelstelling: *"25% relative reduction in prevalence of current tobacco use in persons 15+ yrs."* (by 2023)

Opmerkingen:

- Er bestaan internationale en Vlaamse doelstellingen rond tabakscontrole, voornamelijk gericht op het terugdringen van tabaksgebruik. Er lijkt geen doelstelling te bestaan rond de implementatie van de Kaderovereenkomst.

Samengevat.

- SDG target 3.a komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

Verschillende buurlanden hebben tabaksbeleid met specifieke doelstellingen.

Het "Tobacco Control Plan" van de UK heeft als onder meer als objectief (tegen 2022):

- “reduce the number of 15 year olds who regularly smoke from 8% to 3% or less & reduce smoking among adults in England from 15.5% to 12% or less”

In Nederland streeft het Nationaal Preventieakkoord naar een rookvrije generatie in 2040. . Doelstellingen 2020:

- *Het aantal zwangere vrouwen dat rookt is gedaald van 9% naar minder dan 5%, het aantal vrouwen dat gestopt is, maar na de bevalling weer begint, is gedaald van 50% naar 25%.*
- *Het aantal volwassen rokers (>18 jaar) is in 2020 minder dan 20%.*
- *Het aantal jongeren dat start met roken is gehalveerd (nu 75 per dag, in 2020 minder dan 40).*

In 2040 rookt minder dan 5% van de inwoners van Nederland van 18 jaar en ouder en 0% van de jongeren en zwangere vrouwen..

In Frankrijk bestaat het “Programme nationale de lutte contre le tabac 2018-2022”, met onder meer als doelstelling

- *“D’ici 2020-2032, abaisser à moins de 24% la part des fumeurs quotidiens chez les 18-75 ans.”*

Geen van deze doelstellingen gaat specifiek over de implementatie van de kaderovereenkomst van de Wereldgezondheidsorganisatie over tabakscontrole. We stellen voor om voor target 3.a twee doelstellingen te formuleren, één gericht op de implementatie van de kaderovereenkomst en één gericht op de uiteindelijke doelstelling van de kaderovereenkomst (verminderen van tabaksgebruik).

De **implementatie van de kaderovereenkomst**: België staat (in 2019) op de 10de plaats in ranking Tobacco Control Scale in Europe, die de implementatie van tabakscontrolebeleid op nationaal niveau kwantificeert. Het uiteindelijke doel van de kaderovereenkomst (Overall target: **“To measure success of this Strategy, we will use the agreed upon voluntary global target of “a 30% relative reduction in the age-standardized prevalence of current tobacco use in persons aged 15 years and over by 2025”**”).

○ **Ambitie type “BAU”:**

- België scoort 50/100 punten of meer op de Tobacco Control Scale in Europe tegen 2030. Het aandeel dagelijkse rokers is 16% in 2030 (*extrapolatie van huidige trend*).

○ **Ambitie type “gematigd”:**

- België scoort 60/100 punten of meer op de Tobacco Control Scale in Europe tegen 2030. Het aandeel dagelijkse rokers zou 13,1% moeten bereiken in 2030, wat overeenkomt met een relatieve reductie met 30% van de prevalentie van de huidige tabaksverslaving bij de personen van 15 jaar of ouder tegen 2025 (in vergelijking met 2013) (*doelstelling op indicators.be, die overeenkomt met het behalen van de doelstelling van de WHO framework convention en het WHO 13th General Programme of Work*).

○ **Ambitie type “hoog”:**

- België scoort 70/100 punten of meer op de Tobacco Control Scale in Europe. In 2030 rookt minder dan 5% van de inwoners van België van 18 jaar en ouder en 0% van de jongeren en zwangere vrouwen (*combinatie van de doelstellingen van Frankrijk en Nederland*).

SDG target 3.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 - Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welvaart voor alle leeftijden* target 3.b. Het onderzoek en de ontwikkeling ondersteunen van vaccins en geneesmiddelen voor overdraagbare en niet-overdraagbare ziekten voor de overdraagbare en de niet-overdraagbare ziekten die in hoofdzaak ontwikkelingslanden treffen, toegang verschaffen tot betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins, volgens de richtlijnen van de Verklaring van Doha aangaande het TRIPS-akkoord en Volksgezondheid. De Verklaring bevestigt het recht van ontwikkelingslanden om ten volle gebruik te maken van de bepalingen van de Overeenkomst aangaande de Handelsaspecten van de Intellectuele Eigendom (TRAIPR) die ruimte laat voor de bescherming van de volksgezondheid; en, in het bijzonder, het verschaffen van toegang tot geneesmiddelen voor iedereen als niet-SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling behoort gedeeltelijk tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt op federaal niveau in het bijzonder onder het politieke domein Internationale Ontwikkeling. Volgende administratie is betrokken: FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

3.b.1 Proportion of the population with access to affordable medicines and vaccines on a sustainable basis

3.b.2 Total net official development assistance to medical research and basic health sectors

Opmerkingen:

- Target 3.b is niet-SMART gedefinieerd omwille van het ontbreken van specifieke formulering en meetbare aspecten.
- De target is erg breed, waardoor het aangeraden is op de indicatoren te focussen.
- De indicatoren dekken de target volledig vanuit het perspectief van België. Er is geen indicator geformuleerd om het gebruik van de bepalingen in TRAIPR door ontwikkelingslanden te monitoren.
- De target is geassocieerd met SDG 17.2 en 17.9.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en staat op **LIJST 1**.

We kunnen deze SDG opsplitsen in twee delen:

- Het onderzoek en de ontwikkeling ondersteunen van vaccins en geneesmiddelen voor overdraagbare en niet-overdraagbare ziekten voor de overdraagbare en de niet-overdraagbare ziekten die in hoofdzaak ontwikkelingslanden treffen (indicator 3.b.2)
- Toegang verschaffen tot betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins, volgens de richtlijnen van de Verklaring van Doha aangaande het TRIPS-akkoord en Volksgezondheid. De Verklaring bevestigt het recht van ontwikkelingslanden om ten volle gebruik te maken van de bepalingen van de Overeenkomst aangaande de Handelsaspecten van de Intellectuele Eigendom (TRAIPR) die ruimte laat voor de bescherming van de volksgezondheid; en, in het bijzonder, het verschaffen van toegang tot geneesmiddelen voor iedereen (indicator 3.b.1).

Als wordt onderzocht of deze SDG target (en dan meer specifiek de gerelateerde indicatoren) op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan stellen we vast dat voornamelijk indicator 3.b.2 terug kan gevonden worden:

- De Health 2020 strategie van de Wereldorganisatie heeft onder meer als doelstelling:
 - *“Achieved and sustained elimination of selected vaccine preventable diseases (poliomyelitis (polio), measles and rubella) and prevention of congenital rubella syndrome;*
 - *Moving towards universal coverage (according to the WHO definition) by 2020.”*

- In de beleidsnota het recht op gezondheid en gezondheidszorg van de Belgische ontwikkelingssamenwerking staat volgende doelstelling:
 - *“Verhoogde beschikbaarheid van essentiële farmaceutische producten.”*
 - *“Ondersteunen van landen die van de «TRIPS flexibilites»⁸ gebruik willen maken. Het principe is dat voor enkele medicamenten snelle beschikbaarheid primeert boven patentrechten. De Belgische Ontwikkelingssamenwerking dient er voor te pleiten dat deze lijst uitgebreid wordt tot alle essentiële geneesmiddelen, nodig om basisgezondheidszorg te garanderen.”*
 - *“Meewerken aan mechanismen die de financiële toegankelijkheid tot geneesmiddelen ook voor de armste en kwetsbaarste bevolkingsgroepen, zoals vrouwen in rurale gebieden, verzekeren.”*
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) linkt volgende doelstellingen aan target 3.b:
 - *“Increase service coverage of treatment interventions (pharmacological, psychosocial and rehabilitation and aftercare services) for severe mental health conditions to 50%*
 - *20% relative reduction in the prevalence of raised blood pressure*
 - *Increase coverage of 2nd dose of measles containing vaccine (MCV) to 90%.”*
- De Verenigde Naties keurden een resolutie goed “Political declaration of the high-level meeting on universal health coverage” beschrijft onder meer volgende doelstellingen:
 - *“To achieve universal health coverage by 2030;*
 - *To progressively cover 1 billion additional people by 2023 with quality essential health services and quality, safe, effective, affordable and essential medicines, vaccines, diagnostics and health technologies, with a view to covering all people by 2030.”*
- In de Health 2020 strategie van de WHO wordt als doelstelling gezegd:
 - *“Moving towards universal coverage (according to the WHO definition) by 2020”.*
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert eveneens een aantal gerelateerde doelstellingen:
 - *“Increase availability of essential medicines for primary health care, including the ones free of charge to 80%;*
 - *Increase coverage of essential health services among vulnerable groups, and women and girls in the poorest wealth quintile to 70%;*
 - *Increase the number of vulnerable people in fragile settings provided with essential health services to ≥ 80%”*
- Er kon geen doelstelling gevonden worden om “het recht van ontwikkelingslanden om ten volle gebruik te maken van de bepalingen van de Overeenkomst aangaande de Handelsaspecten van de Intellectuele Eigendom (TRAIPR)”, noch over “Total net official development assistance to medical research and basic health sectors”.

Wat betreft indicator 3.b.2:

- In de beleidsnota “het recht op gezondheid en gezondheidszorg” van de Belgische ontwikkelingssamenwerking staat volgende doelstelling:
 - *“Aanmoedigen van Onderzoek en Ontwikkeling (R&D) voor noodzakelijke geneesmiddelen met erkenning en aanmoediging van de rol van de partnerlanden zowel inzake expertise als middelen.”*
- Deze indicator - en dus het eerste deel van de target - wordt ook gedekt door target 17.2.

Opmerkingen:

- Het eerste deel van de target over het ondersteunen van onderzoek en ontwikkeling onderzoek en de ontwikkeling van vaccins en geneesmiddelen voor overdraagbare en niet-overdraagbare ziekten die in hoofdzaak ontwikkelingslanden treffen wordt gedekt door target 17.2

- Voor het tweede deel van de target rond toegang tot betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins bestaat een internationale doelstelling die SMART geformuleerd is, met name door de doelstelling van de “Political declaration of the high-level meeting on universal health coverage” van de VN en het WHO 13th General Programme of Work Impact Framework: *“To achieve universal health coverage by 2030; Increase availability of essential medicines for primary health care, including the ones free of charge to 80% by 2030.* Echter, gezien het groot aantal ontwikkelingslanden en de grote variatie in ontwikkelingslanden en het feit dat het behalen van dergelijke doelstelling niet enkel van de acties van België afhankelijk is, stellen we voor de doelstelling toe te spitsen op de partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking, die gezondheid als prioritaire sector hebben.

Samengevat.

- SDG target 3.b komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

LIJST 4

Voor de eerste sub-doelstelling - het ondersteunen van onderzoek en ontwikkeling onderzoek en de ontwikkeling van vaccins en geneesmiddelen voor overdraagbare en niet-overdraagbare ziekten die in hoofdzaak ontwikkelingslanden treffen - verwijzen we door naar SDG 17.2.

De tweede sub-doelstelling – *“To achieve universal health coverage by 2030; Increase availability of essential medicines for primary health care, including the ones free of charge to 80% by 2030* - wordt besproken in de beleidsnota “het recht op gezondheid en gezondheidszorg” van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Beleidsmatig (enkel politiek) is deze doelstelling dus gehaald, maar er is geen duidelijk engagement om dit in een wet de praktijk om te zetten. Om deze reden zetten we deze voorlopig op onvoldaan met de bemerking dat intentie er is, maar op te volgen.

SDG target 3.c

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 - Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden* target 3.c. *De financiering van de gezondheidszorg aanzienlijk opvoeren, net als de aanwerving, de ontwikkeling, de opleiding en het lange tijd in dienst houden van gezondheidswerkers in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten* als niet-SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling behoort gedeeltelijk tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt op federaal niveau in het bijzonder onder het politieke domein Gezondheidszorg en Internationale Ontwikkeling. Volgende administraties zijn betrokken: FOD Buitenlandse Zaken, FOD Volksgezondheid, FOD Sociale Zekerheid

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

3.c.1 Health worker density and distribution

Opmerkingen:

- Target 3.c is niet SMART gedefinieerd en staat dus op **LIJST 1**.
- De indicator dekt de target niet volledig, want mist het aspect van financiering van gezondheidszorg.
- Target 3.c kan gekoppeld worden aan target 17.2 Ontwikkelde landen dienen ten volle hun verbintenissen aangaande officiële ontwikkelingshulp te implementeren, waaronder ook de verbintenis van vele ontwikkelde landen om 0,7% van het bruto nationaal inkomen te besteden aan officiële ontwikkelingshulp voor ontwikkelingslanden (ODA/GNI) en 0,15% tot 0,20% ontwikkelingshulp aan de minst ontwikkelde landen; ODA-donoren worden aangemoedigd om voor zichzelf een doelstelling te bepalen om minstens 0,2% van de ODA te besteden aan de minst ontwikkelde landen

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART omwille van niet meetbare doelstellingen ('aanzienlijk opvoeren') en staat op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert een aantal gerelateerde doelstellingen:
 - *"Increase percent of publicly financed health expenditures by 10%*
 - *Increase health workforce density with improved distribution."*
- Hoewel het versterken van "the human resources available for health" één van de negen focusgebieden is van de Belgische ontwikkelingssamenwerking op vlak van gezondheid, wordt hier geen duidelijke doelstelling voor geformuleerd.

Opmerkingen:

- Er bestaat een internationale doelstelling rond investeren in gezondheidszorg. Er werd geen doelstelling gevonden over opleiden en in dienst houden van gezondheidswerkers in ontwikkelingslanden.

Samengevat.

- SDG target 3.c komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

Er konden geen SMART-doelstellingen gelinkt aan target 3.c gevonden worden in de buurlanden. Er is een link met target 17.2.

- **Ambitie type “BAU”:**

- Tegen 2030 heeft de helft van de partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking met een focus op gezondheid een beleid en actieplan mbt “Health worker density and distribution” en de implementatie van “socially accountable health professional education”* in hoger onderwijs.

*Social accountability in health profession education is “the obligation of medical schools to direct their education research and service activities towards addressing the priority health needs of the community, region, and/or nation they have the mandate to serve. The priority health needs are to be identified jointly by governments, healthcare organizations, health professionals and the public” (Boelen, 1995).

- **Ambitie type “gematigd”:**

- Tegen 2030 heeft 75% van de partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking met een focus op gezondheid een beleid en actieplan mbt “Health worker density and distribution” en de implementatie van “socially accountable health professional education” in hoger onderwijs.

- **Ambitie type “hoog”**

- Tegen 2030 hebben alle partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking met een focus op gezondheid heeft een beleid en actieplan mbt “Health worker density and distribution” en de implementatie van “socially accountable health professional education” in hoger onderwijs.

SDG target 3.d

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 3 - Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welvaart voor alle leeftijden* target 3.d. De capaciteit van alle landen versterken, in het bijzonder die van de ontwikkelingslanden, met betrekking tot systemen voor vroegtijdige waarschuwing, risicovermindering en het beheer van nationale en globale gezondheidsrisico's als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort gedeeltelijk tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt op federaal niveau in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

3.d.1 International Health Regulations (IHR) capacity and health emergency preparedness

Opmerkingen:

- Niet-SMART, 'capaciteit versterken' niet voldoende specifiek is; UNstat indicator gelijkaardig

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en staat op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan wordt vastgesteld:

- De International Health Regulations (IHR) zijn een instrument van het internationaal recht dat wettelijk bindend is in 196 landen. Dit betekent niet dat het al in al deze landen geïmplementeerd is.
- WHO ontwikkelde "A Strategic Framework for Emergency Preparedness", waarin staat: "At the national level, emergency preparedness should set out to achieve the following strategic objectives: 1. Operational readiness to respond to emergencies 2. Resilient health system 3. One Health at the human-animal-environment interface 4. A whole-of-government, whole-of-society approach."
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert eveneens een aantal gerelateerde doelstellingen: "1 billion more people better protected from health emergencies."
- Er bestaan richtlijnen op internationaal niveau rond health emergency preparedness, maar niet-SMART. De doelstelling uit WHO 13th General Programme of Work is SMART, maar omvat 3.d niet.

Samengevat.

- SDG target 3.d komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2: In de buurlanden, konden geen doelstellingen gevonden worden. Link met 17.9.

- **Ambitie type "BAU":**
 - Tegen 2030 heeft de helft van de partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking die gezondheid als prioritair thema heeft de IHR geïmplementeerd.
 - **Ambitie type "gematigd":**
 - Tegen 2030 heeft 75% van de partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking die gezondheid als prioritair thema heeft de IHR geïmplementeerd.
 - **Ambitie type "hoog"**
 - Tegen 2030 hebben alle partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking die gezondheid als prioritair thema hebben de IHR geïmplementeerd
-

SDG target 4.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen* target 4.1. *Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens op een vrije, billijke en kwalitatief hoogstaande manier lager en middelbaar onderwijs kunnen afwerken, wat moet kunnen leiden tot relevante en doeltreffende leerresultaten* als SMART aangegeven, en zou dus van lijst 1 kunnen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling in België behoort niet tot de bevoegdheid van de federale overheid, maar tot gemeenschappen. In het buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking draagt het federale niveau bij aan deze target en valt in het bijzonder onder het politieke domein Internationale Ontwikkeling. Volgende administratie is betrokken: FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

4.1.1 Proportion of children and young people: (a) in grades 2/3; (b) at the end of primary; and (c) at the end of lower secondary achieving at least a minimum proficiency level in (i) reading and (ii) mathematics, by sex

Opmerkingen:

- De beoordeling van Target 4.1 als SMART werd behouden.
- De UNSTAT indicator 4.1.1. omvat de target niet volledig, gezien er informatie ontbreekt over meisjes en jongens dat middelbaar onderwijs volledig af werkt.

Samengevat. Target 4.1 is SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.

Relevant voor het verder onderzoek:

- The Right to Education is a fundamental Human Right that is guaranteed in human rights treaties. Amongst others the EU Charter of Fundamental Rights (Art. 14)
 - “1. Everyone has the right to education and to have access to vocational and continuing training.
 - 2. This right includes the possibility to receive free compulsory education.”
- Convention of the Rights of the Child (Art. 28):
 - “1. States Parties recognize the right of the child to education, and with a view to achieving this right progressively and on the basis of equal opportunity, they shall, in particular:
 - (a) Make primary education compulsory and available free to all;
 - (b) Encourage the development of different forms of secondary education, including general and vocational education, make them available and accessible to every child, and take appropriate measures such as the introduction of free education and offering financial assistance in case of need;
 - (c) Make higher education accessible to all on the basis of capacity by every appropriate means;
 - (d) Make educational and vocational information and guidance available and accessible to all children;
 - (e) Take measures to encourage regular attendance at schools and the reduction of drop-out rates.”
- Ook de Belgische grondwet erkent het recht op onderwijs (Art. 24 §3):
 - “§ 3. Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht.”
- De website www.indicators.be beschrijft volgende doelstelling:
 - “0% vroegtijdige schoolverlaters tegen 2030.”
- De Europese Raad bepaalde als één van de vijf centrale doelstellingen in de Europa 2020-strategie:
 - “Maximaal 10% mag vroegtijdig de school verlaten;

- *Minstens 40% van de 30-34 jarigen moet een diploma hebben van hoger onderwijs.”*
- Het “Education and Training 2020 Framework” van de Europese Commissie formuleert eveneens een aantal doelstellingen voor target 4.1:
 - *“The rate of early leavers from education and training aged 18-24 should be below 10%.”*
- Op niveau van gemeenschappen, beleidsplannen met doelstellingen (bv. Het Action Plan on Early School Leaving: *“The objective of the plan is to reduce early school leaving to 5,2% by 2020”*).
- Wat betreft de bijdrage van België aan het bereiken van deze doelstellingen via ontwikkelingssamenwerking, kan verwezen worden naar The Dakar Framework for Action, Education for All: Meeting our Collective Commitments (UNESCO 2000), waarin onder meer volgende doelstellingen geformuleerd zijn:
 - *“Ensuring that by 2015 all children, particularly girls, children in difficult circumstances and those belonging to ethnic minorities, have access to and complete, free and compulsory primary education of good quality.*
 - *Eliminating gender disparities in primary and secondary education by 2005, and achieving gender equality in education by 2015, with a focus on ensuring girls’ full and equal access to and achievement in basic education of good quality.”*

LIJST 4: Distance to target. Target 4.1 wordt opgevat als het beogen van 0% vroegtijdige schoolverlaters tegen 2030. In 2019 bedroeg het aantal vroegtijdige schoolverlaters in België 8,4%. Dit is de laatste meting in een dalende trend die komt van 13,8% in 2000.

	Vroegtijdige schoolverlaters (%)*
2010	11,9
2011	12,3
2012	12
2013	11
2014	9,8
2015	10,1
2016	8,8
2017	8,9
2018	8,6
2019	8,4

*Share of the population aged 18 to 24 with at most lower secondary education who were not involved in any education or training during the four weeks preceding the survey. Bron: Europe Sustainable Development Report 2020

Methode 1: Beste waarde = gewenste waarde = 0 (geen drop-out) en Slechtste waarde sinds 2015 = referentiewaarde = 10,1 → $Y(2019) = 16,8\%$ dus $X(2019)$ distance to target = 83,2%

Deze berekening is zeer streng gezien België al goed scoort op hoe deze target bedoeld is. Indien we als ergste waarde 100 nemen (theoretisch slechtste waarde), geeft dit een meer realistisch beeld over hoe ver deze doelstelling bereikt werd (91,6%, distance to target = 8,4%). We weerhouden hier deze waarde.

Methode 2: $X'(2019) = 15,2$ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel. Hoewel België al dicht bij de doelstelling is, toont methode 2 aan dat de laatste kloof moeilijk te dichten is.

De compound growth rate 2015-2019 bedraagt -0,05%. Als we deze uitzetten tot 2030, zouden er in dat jaar 5,06% vroegtijdige schoolverlaters zijn. Hiermee wordt de doelstelling niet bereikt.

SDG target 4.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen* target 4.2. *Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens in hun vroege kindertijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs* als SMART aangegeven en zou dus van lijst 1 kunnen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling in België behoort niet tot de bevoegdheid van de federale overheid, maar tot gemeenschappen. In het buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking draagt het federale niveau bij aan deze target en valt in het bijzonder onder het politieke domein Internationale Ontwikkeling. Volgende administratie is dan betrokken: FOD Buitenlandse Zaken. In de eerste gap-analysis-studie is dit een van de vijf targets die als niet-relevant werd aanzien voor federale overheid (Orsini/Mazijn).

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

4.2.1 Proportion of children under 5 years of age who are developmentally on track in health, learning and psychosocial well-being, by sex

4.2.2 Participation rate in organized learning (one year before the official primary entry age), by sex

Opmerkingen:

- Target 4.2 is SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.
- De UNSTAT indicatoren dekken de target.

Samengevat. Target 4.2 is SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.

Relevant voor het verder onderzoek:

- Gezien onderwijs een gemeenschapsbevoegdheid is, bestaan er doelstellingen op regionaal niveau (bv. *“In 2030 participeren alle jonge kinderen (2,5- tot 5-jarigen) aan het kleuteronderwijs”* – Visier 2030)
- Het “Education and Training 2020 Framework” van de Europese Commissie beschrijft dat:
 - *“At least 95% of children should participate in early childhood education”.*
- Het WHO 13th General Programme of Work (GPW 13) Impact Framework: Targets and Indicators (2018-2023) formuleert eveneens een aantal gerelateerde doelstellingen:
 - *“Increase the proportion of children under 5 yrs of age who are developmentally on track in health, learning and psychosocial wellbeing to 80%.”*
- Twee internationale akkoorden uit 2000 zijn de motor voor de Official Development Assistance (ODA) met betrekking tot onderwijs: the World Education Forum in Dakar, Senegal en Education for All (EFA). Eén van de daarin geformuleerde doelstellingen is:
 - *“One of these goals is “Expanding and improving comprehensive early childhood care and education, especially for the most vulnerable and disadvantaged children.”*

LIJST 4: Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens in hun vroege kindertijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs.

	Deelname in kleuteronderwijs, % van de bevolking van 4-6 jaar
2010	99,1
2011	98,1
2012	98,1

2013	98,4
2014	98,4
2015	98,3
2016	98,3
2017	98,7
2018	98,5

Bron: Europe Sustainable Development Report 2020

Methode 1:

- Beste waarde = gewenste waarde = 100
- Slechtste waarde sinds 2015 = referentiewaarde = 98,3
- $Y = \text{MIN van } (x-98,3)/(100-98,3) \text{ of } 100\%$
- $Y (2018) = 11,7\%$
- $X (2018) \text{ distance to target} = 88,3\%$

Deze berekening is zeer streng gezien België al goed scoort op deze target. Indien we als ergste waarde 0 nemen (theoretisch slechtste waarde), geeft dit een meer realistisch beeld over hoe ver deze doelstelling bereikt werd (98,5%, distance to target = 1,5%)

Methode 2:

- Standaarddeviatie voor periode 2015-2018 = 0,19
- $X' = \text{MIN van } (x_i-100)/0,19 \text{ of } 0$
- $X (2018) = 7,8 \text{ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel}$

Hoewel België al dicht bij de doelstelling is, toont methode 2 aan dat de laatste kloof moeilijk te dichten is.

De compound growth rate tussen 2015-2018 bedraagt 0,07%. Als dit wordt geprojecteerd tot 2030 betekent dit dat de doelstelling niet wordt gehaald (98,6%), al is de score momenteel al erg hoog en zouden we deze als quasi voldaan kunnen beschouwen. Ook <https://eu-dashboards.sdgindex.org/profiles/belgium> rapporteert deze doelstelling als 'on track' voor België.

SDG target 4.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen* target 4.3. *Tegen 2030 gelijke toegang garanderen voor alle vrouwen en mannen tot betaalbaar en kwaliteitsvol technisch, beroeps- en hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteit* als SMART aangegeven en zou dus van lijst 1 kunnen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling in België behoort niet tot de bevoegdheid van de federale overheid, maar tot gemeenschappen. In het buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking draagt het federale niveau bij aan deze target en valt in het bijzonder onder het politieke domein Internationale Ontwikkeling. Volgende administratie is dan betrokken: FOD Buitenlandse Zaken. In de eerste gap-analysis-studie is dit een van de vijf targets die als niet-relevant werd aanzien voor federale overheid (Orsini/Mazijn).

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

4.3.1 Participation rate of youth and adults in formal and non-formal education and training in the previous 12 months, by sex

Opmerkingen: De UNSTAT indicator 4.3.1. dekt de target.

Samengevat. Target 4.3 is SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.

Gezien onderwijs een gemeenschapsbevoegdheid is, bestaan er doelstellingen op regionaal niveau;

- Op www.indicators.be worden de volgende doelstellingen beschreven:
 - *“het aandeel van de bevolking dat deelneemt aan levenslang leren moet stijgen”*
 - *“het aandeel 30-34-jarigen met een diploma hoger onderwijs moet stijgen”*.
- Het Nationaal Hervormingsprogramma 2011 (België april 2011 goedgekeurd; Federale regering) in het kader van de Europa 2020-strategie (EC, 2010) bevat als doelstellingen (tegen 2050):
 - *“Toename van levenslang leren voor arbeiders en van de scholing van werkzoekenden”;*
 - *“Een diploma hoger onderwijs voor minstens 47% van de bevolking tussen 30 en 34 jaar.”*
- Het “Education and Training 2020 Framework” van de Europese Commissie beschrijft dat:
 - *“At least 15% of adults should participate in learning by 2020”.*
 - *“At least 40% of people aged 30-34 should have completed some form of higher education”*
- De Beijing Declaration and Platform for Action m.b.t. gelijke toegang voor vrouwen en mannen:
 - *“Ensure equal access to education.*
 - *Develop non-discriminatory education and training*
 - *Promote life-long education and training for girls and women”.*
- België: verschillende non-discriminatiewetgevingen m.b.t. gelijke toegang tot onderwijs.
- M.b.t. bijdrage België aan het bereiken van deze doelstellingen via ontwikkelingssamenwerking, The Dakar Framework for Action, Education for All: Meeting our Collective Commitments (UNESCO 2000), met o.m: *“Ensuring that the learning needs of all young people and adults are met through equitable access to appropriate learning and life-skills programmes.”*

LIJST 4. Target 4.3 gaat over het garanderen van gelijke toegang voor alle vrouwen en mannen tot betaalbaar en kwaliteitsvol technisch, beroeps- en hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteit. We beoordelen dit als een politieke/wettelijke target. Gelijke behandeling van mannen en vrouwen is gegarandeerd door de Belgische Grondwet (zie ook target 5.1), waaronder ook non-discriminatie in het onderwijs valt. Bovendien beschrijft de Grondwet ook het recht op onderwijs: **“Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht”** (art. 24 § 3). Deze doelstelling werd behaald. Dit betekent niet dat er geen maatschappelijke barrières meer zijn die gelijke toegang kunnen verhinderen wat we als aandachtspunt weerhouden.

SDG target 4.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen* target 4.4. *Tegen 2030 het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden, met inbegrip van technische en beroepsvaardigheden, voor tewerkstelling, degelijke jobs en ondernemerschap aanzienlijk opdrijven* als SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling in België behoort tot de bevoegdheid van de gemeenschappen. In het buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking kan het federale niveau ook bijdragen aan deze target. Op federaal niveau valt de target dan in het bijzonder onder het politieke domein Internationale Ontwikkeling zeker via een link met SDG targets 17.6 i.v.m. technologie en 17.9; i.v.m. capaciteitsopbouw. Volgende administratie is betrokken: FOD Buitenlandse Zaken. In dit onderzoek wordt voor deze target de focus gelegd op interne situatie in België en voor ontwikkelingssamenwerking wordt naar de SDG targets 4.a, 4b en 4c verwezen. UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

4.4.1 Proportion of youth and adults with information and communications technology (ICT) skills, by type of skill

Opmerkingen:

- Target 4.4 werd omgezet in niet-SMART omwille van het ontbreken van een kwantitatieve doelstelling ('aanzienlijk opdrijven') en staat dus in **LIJST 1**.
- De UNSTAT indicator 4.4.1. omvat de target niet volledig (enkel focus op ICT skills).

Samengevat. Target 4.4 is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan wordt vastgesteld:

- Een brede target, toch enkele doelstellingen op Europees niveau, vooral m.b.t. werkzaamheidsgraad.
- De verschillende Belgische overheden hebben een doelstelling vooropgesteld om *tegen 2020 een werkgelegenheidsgraad te behalen van 73,2% voor de 20 tot 64-jarigen*. Om daartoe te komen, besliste de Belgische overheid om, conform met de werkgelegenheidsrichtsnoeren (2011), het Euro plus-pact, en de Europese Raadsconclusies van 24-25 maart, maatregelen te nemen gericht op onder meer: *"Toename van levenslang leren voor arbeiders en van de scholing van werkzoekenden en "Verhoogde deelname van de doelgroepen aan de arbeidsmarkt"*.
- De Vlaamse overheid ontwikkelde een actieplan voor ondernemend onderwijs 2015-2019, met als doel *"to prepare students for self-employment as well as providing teachers with the training needed to help them create positive attitudes towards entrepreneurship and self-employment"*. Het Actieplan heeft vier strategische doelstellingen:
 - *Onderwijsinstellingen ontwikkelen een ondernemende cultuur en dragen die uit.*
 - *Ondernemingszin wordt gestimuleerd bij alle leerlingen, studenten en cursisten.*
 - *Alle leerlingen, studenten en cursisten hebben voeling met de brede wereld van het ondernemen.*
 - *Leerlingen, studenten en cursisten die dat wensen, krijgen de kans om via de eigen onderwijsinstelling ondernemerscompetenties te ontwikkelen.*
- Het Digital Education Action Plan (2021-2027) omschrijft de visie van de Europese Commissie voor kwaliteitsvol, inclusief en toegankelijk digitaal onderwijs in Europa. Een van de twee strategische prioriteiten in dat plan is: *"Enhancing digital skills and competences for the digital transformation. This needs: 1) basic digital skills and competences from an early age, 2) advanced digital skills which produce more digital specialists and also ensure that girls and young women are equally represented in digital studies and careers."*

Opmerkingen:

- Er bestaan doelstellingen, maar niet SMART-geformuleerd en dekken niet de volledige target.

Samengevat.

- Target 4.4 staat niet op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 . SDG Target 4.4 komt voor op **LIJST 3**.

Nederland: het 'Nationaal Techniekpact: Focus en versnellen' (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2018/06/04/nationaal-techniekpact-focus-en-versnellen>), waarin vier urgente thema's naar voor geschoven worden: Instroom techniek en technologie verhogen, Grotere betrokkenheid van het bedrijfsleven bij het technisch onderwijs, Bevorderen van Leven Lang Ontwikkelen in de techniek en technologie, Docententekort in de techniek verminderen.

Duitsland heeft een kader om de ondernemingsvaardigheden van jongeren te versterken in het onderwijs. Dit omvat o.a. dat "*preparation for employment and the working world is mandatory for all educational pathways*" en dat "*vocational colleges*" een "*overview of educational and vocational development prospects including entrepreneurial independence*" moeten aanbieden, evenals "*to support 'independent job and future planning by pupils'*". .

Volgens het EACEA National Policies Platform heeft de UK geen formeel beleid rond ondernemend onderwijs en is dit ook geen deel van het nationaal curriculum.

Frankrijk: "education and training 2020 strategy", waarin acht sleutelvaardigheden beschreven staan, onder meer "the spirit of initiative and enterprise", omschreven als "the ability to turn ideas into action: the ability to create, innovate, take risks, and programme and manage projects in order to achieve goals".

Geen van deze plannen formuleert een SMART-doelstelling die target 4.4 dekt. Gebaseerd op de doelstellingen op Vlaams en internationaal niveau en in de buurlanden, zie volgende doelstellingen:

Ambitie type "BAU":

- Tegen 2030, voorbereiding voor tewerkstelling en de professionele wereld maakt deel uit van de helft van alle opleidingstrajecten, 40% van de leerlingen, studenten en cursisten toont ondernemingszin³ en 60% van de leerlingen, studenten en cursisten heeft voeling met de wereld van het ondernemen.

Ambitie type "gematigd":

- Tegen 2030, voorbereiding voor tewerkstelling en de professionele wereld maakt deel uit van 75% van alle opleidingstrajecten en 60% van de leerlingen, studenten en cursisten toont ondernemingszin en 80% van de leerlingen, studenten en cursisten heeft voeling met de wereld van het ondernemen.

Ambitie type "hoog":

- Tegen 2030, voorbereiding voor tewerkstelling en de professionele wereld maakt deel uit van alle opleidingstrajecten en 80% van de leerlingen, studenten en cursisten toont ondernemingszin en alle leerlingen, studenten en cursisten hebben voeling met de wereld van het ondernemen.

³ Het Vlaams Actieplan Ondernemend Onderwijs definieert ondernemingszin als "het vermogen om initiatief te nemen, ideeën in een bepaalde context te ontwikkelen, doorzettingsvermogen, verantwoordelijkheidszin, durf, creativiteit en zelfsturing waarmee men ideeën in daden kan omzetten. Het omvat dus ook het plannen en beheren van projecten om doelstellingen te kunnen verwezenlijken."

SDG target 4.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen* target 4.5. Tegen 2030 *genderongelijkheden wegwerken in het onderwijs en zorgen voor gelijke toegang tot alle niveaus inzake onderwijs en beroepsopleiding voor de kwetsbaren, met inbegrip van mensen met een handicap, inheemse bevolkingen en kinderen in kwetsbare situaties* als niet-SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling in België behoort tot de bevoegdheid van de gemeenschappen. In het buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking kan het federale niveau ook bijdragen aan deze target. Op federaal niveau valt de target dan in het bijzonder onder het politieke domein Internationale Ontwikkeling. Volgende administratie is betrokken: FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

4.5.1 Parity indices (female/male, rural/urban, bottom/top wealth quintile and others such as disability status, indigenous peoples and conflict-affected, as data become available) for all education indicators on this list that can be disaggregated

Opmerkingen:

- Target 4.5 kan opgedeeld worden in twee delen:
 - Tegen 2030 genderongelijkheden wegwerken in het onderwijs: deze sub-doelstelling is SMART
 - Tegen 2030 zorgen voor gelijke toegang tot alle niveaus inzake onderwijs en beroepsopleiding voor de kwetsbaren, met inbegrip van mensen met een handicap, inheemse bevolkingen en kinderen in kwetsbare situaties: deze sub-doelstelling is als niet-SMART omdat er geen volledige omschrijving wordt gegeven van 'kwetsbaren'.
- De UNSTAT indicator 4.5.1. omvat de target volledig.

Samengevat. Target 4.5 is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target, en meer specifiek de tweede sub-target, op **LIJST 2** kan voorkomen m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Onderwijs is in België een bevoegdheid van de gemeenschappen. Op dat niveau bestaan er beleidsplannen rond gelijke toegang (bv. M-Decreet; Begeleidingsdecreet).
- De Belgische Grondwet waarborgt het recht op onderwijs voor iedereen: Art. 24 §3:
 - *"Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht."*
- De website www.indicators.be beschrijft volgende doelstelling:
 - *"0% vroegtijdige schoolverlaters tegen 2030."*
- Artikel 24 van de UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) beschermt het recht op onderwijs voor mensen met een beperking. Het artikel omschrijft niet alleen het belang van non-discriminatie met betrekking tot onderwijs, maar ook het recht op deelname aan het reguliere onderwijs:
 - Artikel 24 Onderwijs 1. De Staten die Partij zijn erkennen het recht van personen met een handicap op onderwijs. Teneinde dit recht zonder discriminatie en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, waarborgen Staten die Partij zijn een inclusief onderwijssysteem op alle niveaus en voorzieningen voor een leven lang leren
 - Bij de uitoefening van dit recht waarborgen de Staten die Partij zijn dat:

- a. personen met een handicap niet op grond van hun handicap worden uitgesloten van het algemene onderwijssysteem, en dat kinderen met een handicap niet op grond van hun handicap worden uitgesloten van gratis en verplicht basisonderwijs of van het voortgezet onderwijs;
- b. personen met een handicap toegang hebben tot inclusief, hoogwaardig en gratis basisonderwijs en tot voortgezet onderwijs en wel op basis van gelijkheid met anderen in de gemeenschap waarin zij leven;
- c. redelijke aanpassingen worden verschaft naar gelang de behoefte van de persoon in kwestie;
- d. personen met een handicap, binnen het algemene onderwijssysteem, de ondersteuning ontvangen die zij nodig hebben om effectieve deelname aan het onderwijs te vergemakkelijken;
- e. doeltreffende, aan het individu aangepaste, ondersteunende maatregelen worden genomen in omgevingen waarin de cognitieve en sociale ontwikkeling wordt geoptimaliseerd, overeenkomstig het doel van onderwijs waarbij niemand wordt uitgesloten.
- Beijing Platform for Action, onderschreven door de Europese Raad, heeft een reeks doelstellingen over de gelijke toegang van mannen en vrouwen tot onderwijs, geformuleerd in strategisch objectief B.1. “Ensure equal access to education”, waarin onder meer volgende doelstellingen staan:
 - *“(a) Advance the goal of equal access to education by taking measures to eliminate discrimination in education at all levels on the basis of gender, race, language, religion, national origin, age or disability, or any other form of discrimination and, as appropriate, consider establishing procedures to address grievances;*
 - *(c) Eliminate gender disparities in access to all areas of tertiary education by ensuring that women have equal access to career development, training, scholarships and fellowships, and by adopting positive action when appropriate;*
 - *(d) Create a gender-sensitive educational system in order to ensure equal educational and training opportunities and full and equal participation of women in educational administration and policy- and decision-making;*
 - *(i) Make available non-discriminatory and gender-sensitive professional school counselling and career education programmes to encourage girls to pursue academic and technical curricula in order to widen their future career opportunities.”*

Opmerkingen:

- Het gelijke toegang tot onderwijs is een recht, erkend in verschillende mensenrechtenverdragen en in de Belgische grondwet. Ook voor specifieke groepen, bestaan er internationale akkoorden over gelijke toegang tot onderwijs. Gezamenlijk dekken ze target 4.5 volledig. Volgende targets worden weerhouden voor de tweede sub-doelstelling:
 - *“Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht.”*

Samengevat.

- Target 4.5 staat op **LIJST 2**.

LIJST 4

Target 4.5 bestaat uit twee sub-targets:

- Tegen 2030 genderongelijkheden wegwerken in het onderwijs
- Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht.”

Tegen 2030 genderongelijkheden wegwerken in het onderwijs

Zie ook Target 4.3 en 5.5

Volgens het Wereld Economisch Forum, dat jaarlijks het Global Gender Gap Report uitbrengt, is er geen onderscheid meer tussen mannen en vrouwen wat betreft “educational attainment”.

Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht.

Zie ook target 4.3

Recht op onderwijs voor iedereen is voorzien in de Belgische Grondwet. Artikel 24 van de UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) beschermt het recht op onderwijs voor mensen met een beperking.

Deze doelstelling werd bereikt op wetgevend vlak. Dit betekent niet dat er geen maatschappelijke barrières meer zijn die gelijke toegang kunnen verhinderen voor kwetsbare groepen en dit houden we als aandachtspunt.

SDG target 4.6

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen* target 4.6. *Er tegen 2030 voor zorgen dat alle jongeren en een groot aantal volwassenen, zowel mannen als vrouwen, geletterd en rekenvaardig zijn* als niet-SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling in België behoort tot de bevoegdheid van de gemeenschappen. In het buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking kan het federale niveau ook bijdragen aan deze target. Op federaal niveau valt de target dan in het bijzonder onder het politieke domein Internationale Ontwikkeling. Volgende administratie is betrokken: FOD Buitenlandse Zaken. In dit onderzoek wordt voor deze target de focus gelegd op interne situatie België en voor ontwikkelingssamenwerking wordt naar de SDG targets 4.a, 4b en 4c verwezen.

UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

4.6.1 Percentage of population in a given age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional (a) literacy and (b) numeracy skills, by sex

Opmerkingen:

- We behouden de beoordeling van niet-SMART omwille van het gebrek van een meetbare doelstelling voor volwassenen ('een groot aantal').
- De UNSTAT indicator 4.6.1. omvat de target volledig.

Samengevat. Target 4.6 is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt de volgende doelstelling geformuleerd:
 - *"het aandeel leerlingen van 15 jaar met onvoldoende leesvaardigheid moet dalen".*
- Onderwijs is in België een bevoegdheid van de gemeenschappen. Op dat niveau bestaan er beleidsplannen rond onderwijs.
- Het strategic framework for European cooperation in education and training (ET 2020) heeft onder meer als doelstelling:
 - *"By 2020, fewer than 15% of 15-year-olds should be under-skilled in reading, mathematics and science".*
- Een resolutie van de Europese Raad – 'the European Agenda for Adult Learning' – stelt onder meer als doelstelling tegen 2020:
 - *"Significantly increase the supply and demand for high-quality provision, especially in literacy, numeracy and digital skills."*
- Wat betreft de bijdrage van België aan het bereiken van deze doelstellingen via ontwikkelingssamenwerking, kan verwezen worden naar The Dakar Framework for Action, Education for All: Meeting our Collective Commitments (UNESCO 2000), waarin onder meer volgende doelstellingen geformuleerd zijn:
 - *"Achieving a 50 per cent improvement in levels of adult literacy by 2015, especially for women, and equitable access to basic and continuing education for all adults;*
 - *"Improving all aspects of the quality of education and ensuring excellence of all so that recognised and measurable learning outcomes are achieved by all, especially in literacy, numeracy and essential life skills."*
 - *"Increase adult literacy."*

Opmerkingen:

- Er bestaan verschillende internationale doelstellingen gelinkt aan Target 4.6. Echter, er is enkel een SMART-doelstelling voor jongeren geformuleerd en niet voor volwassenen, waardoor ze target 4.6 niet volledig dekken.

Samengevat.

- Target 4.6 staat niet op **LIJST 2**.

$$\text{LIJST 3} = \text{LIJST 1} - \text{LIJST 2}$$

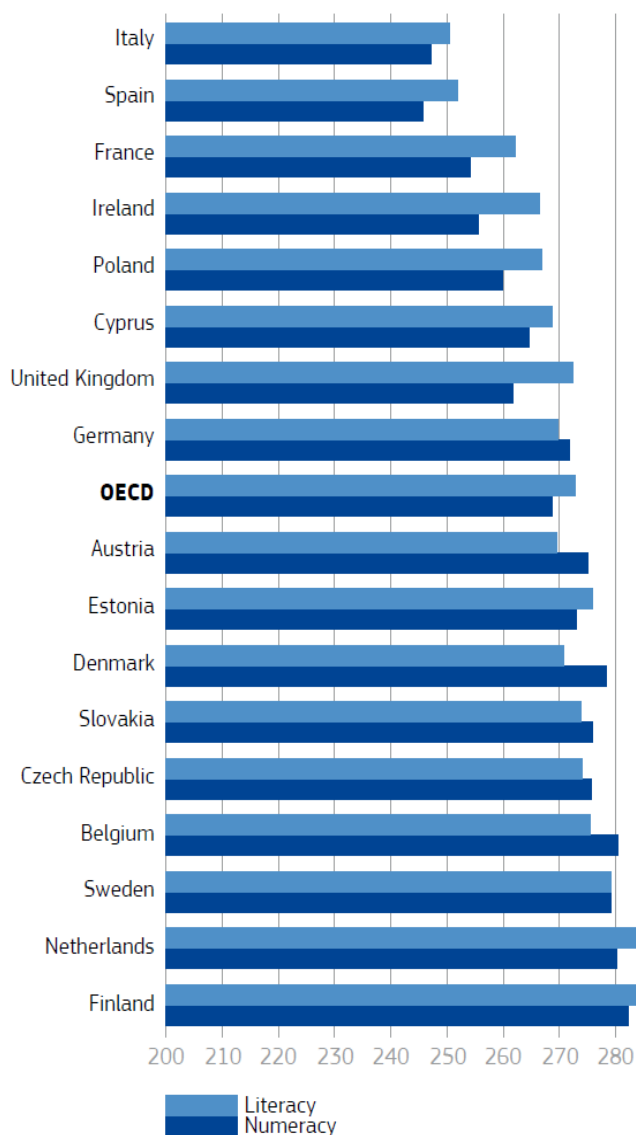
Er bestaan verschillende programma's rond geletterdheid en rekenvaardigheid in de buurlanden (bv. het Actieprogramma Tel mee met Taal in Nederland en the National Decade for Literacy and Basic Skills 2016-2026 in Duitsland), maar we konden geen SMART-doelstellingen identificeren in de buurlanden.

In het OESO PIAAC onderzoek van 2013 scoort België hoger dan het OESO gemiddelde voor geletterdheid en rekenvaardigheid (level 3 voor beide) bij volwassenen (4de hoogste land -).

10-20% van de 15 jarigen presteert laag in geletterdheid en rekenvaardigheid. Bovendien is er in deze groep sinds 2003 een dalende trend wat betreft leesvaardigheid, wiskundige en wetenschappelijk geletterdheid en een stijgende trend in het aantal laagpresteerders.

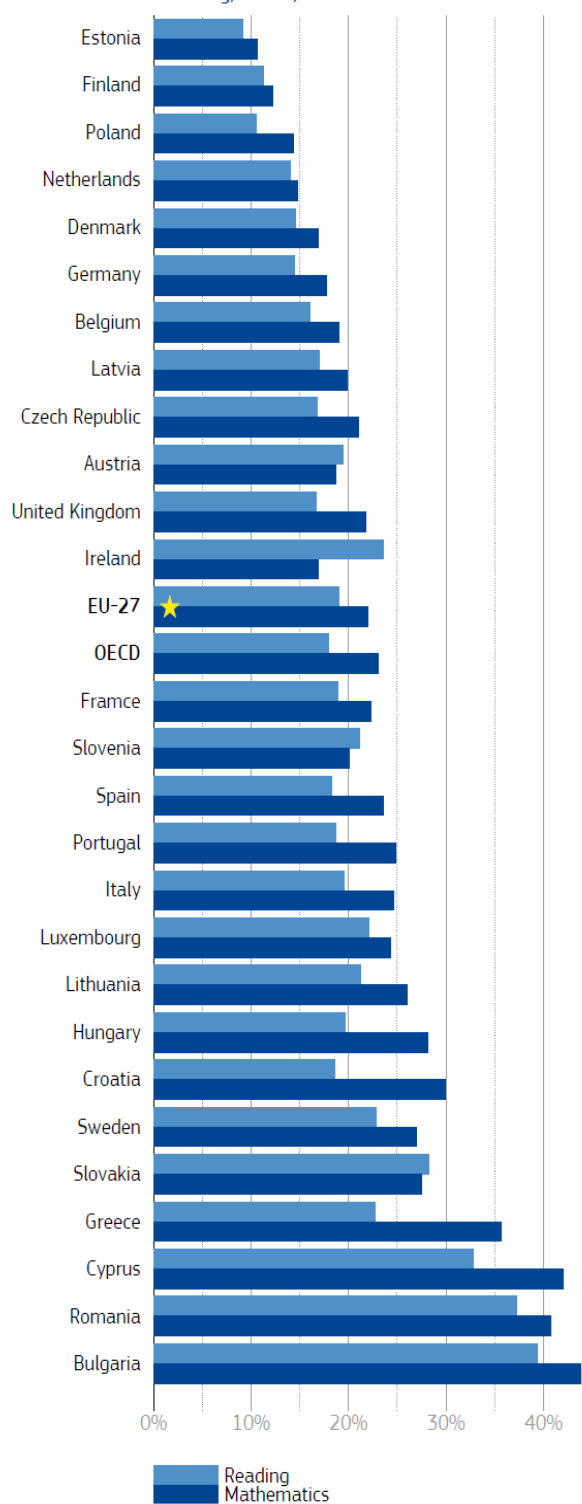
Op basis van deze cijfers kunnen targets worden opgesteld:

- **Ambitie type "BAU":** de dalende trend stabiliseren
 - Jongeren: het niveau van leesvaardigheid, wiskundige en wetenschappelijke geletterdheid van jongeren blijft gelijk aan dit van 2018 (laatste PISA-onderzoek), zowel wat betreft het gemiddelde niveau en het aandeel laag- en toppresteerders.
 - Volwassenen: het niveau van geletterdheid en rekenvaardigheid blijft op level 3 en het aandeel volwassenen dat level 1 of minder scoort blijft stabiel
- **Ambitie type "gematigd":**
 - Jongeren: Het aantal laagpresteerders wat betreft leesvaardigheid, wiskundige en wetenschappelijke geletterdheid daalt met 50% en het gemiddelde niveau stijgt met 20%.
 - Volwassenen: de gemiddelde geletterdheid en rekenvaardigheid bij volwassenen blijft op level 3 en het aandeel volwassenen dat level 1 of minder scoort reduceert met 50% tegen 2030.
- **Ambitie type "hoog":**
 - Jongeren: Er zijn geen laagpresteerders wat betreft leesvaardigheid, wiskundige en wetenschappelijke geletterdheid, het aantal toppresteerders stijgt met 20% tegen 2030 en het gemiddelde niveau stijgt met 20%.
 - Volwassenen: de gemiddelde geletterdheid en rekenvaardigheid bij volwassenen is level 4 en het aandeel volwassenen dat level 1 of minder scoort reduceert met 50% tegen 2030.

Source: PIAAC (2013), Table A2.4. The Literacy scale ranges from 0 to 500. Some apparent differences between estimates may not be statistically significant.

▼ Figure 3 – Share (%) of low-achieving 15 year-olds in mathematics and reading, EU-28, 2012

Source: OECD (2013) Table I.2.1a⁶

SDG target 4.7

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen* target 4.7. *Er tegen 2030 voor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling in België behoort tot de bevoegdheid van de gemeenschappen. In het buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking kan het federale niveau ook bijdragen aan deze target. Op federaal niveau valt op federaal niveau in het bijzonder onder het politieke domein Internationale Ontwikkeling. Volgende administratie is betrokken: FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

4.7.1 Extent to which (i) global citizenship education and (ii) education for sustainable development, including gender equality and human rights, are mainstreamed at all levels in: (a) national education policies, (b) curricula, (c) teacher education and (d) student assessment

Opmerkingen:

- Deze beoordeling wordt omgezet naar SMART; Link met SDG target 12.8
- De UNSTAT indicator 4.7.1. omvat de target volledig.

Samengevat. Target 4.7 is SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.

LIJST 4: Op Vlaams niveau vertrekt het vernieuwde curriculum (1 sept. 2019) van 16 decretaal verankerde sleutelcompetenties, o.m. de “Competenties inzake duurzaamheid” en “Competenties inzake burgerschap”. In deze sleutelcompetenties gaat de aandacht naar complexiteit van duurzaamheidsvraagstukken, duurzame ontwikkeling en systeemdenken. In de burgerschapscompetentie gaat aandacht naar identiteit, diversiteit, participatie, dialoog, politiek en democratische principes. Ook in Wallonië en Brussel bestaat er een beleid en leerdoelen rond duurzame ontwikkeling en burgerschap in het onderwijs.. Op beleidsvlak is deze doelstelling behaald. Het blijft wel belangrijk op te volgen of dit zich ook vertaalt in de kennis en vaardigheden van alle leerlingen. Dit blijft een aandachtspunt.

SDG target 4.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen* target 4.a. *Bouwen en verbeteren van onderwijsfaciliteiten die aandacht hebben voor kinderen, mensen met een beperking en gendergelijkheid en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving bieden voor iedereen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling in België behoort beperkt tot de federale bevoegdheid in het kader van ontwikkelingssamenwerking (en voornamelijk tot de bevoegdheid van de gemeenschappen) en valt op federaal niveau in het bijzonder onder het politieke domein Internationale Ontwikkeling. Volgende administratie is betrokken: FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

4.a.1 Proportion of schools with access to: (a) electricity; (b) the Internet for pedagogical purposes; (c) computers for pedagogical purposes; (d) adapted infrastructure and materials for students with disabilities; (e) basic drinking water; (f) single-sex basic sanitation facilities; and (g) basic handwashing facilities (as per the WASH indicator definitions)

Opmerkingen:

- Target 4.a is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1** omwille van het ontbreken van een tijdsindicatie en het weinig meetbare karakter ('verbeteren').
- De UNSTAT indicator 4.a.1. omvat de target niet volledig, gezien er informatie ontbreekt over gendergelijkheid en geweldloze en inclusieve leeromgevingen.
- Target 4.a werd reeds bereikt in België (volgens <https://country-profiles.unstatshub.org/bel> heeft 100% van de scholen 'access to computers for pedagogical purposes', 'access to basic drinking water', 'access to electricity', 'basic handwashing facilities', 'access to internet for pedagogical purposes'). De doelstelling is dus nog voornamelijk relevant voor België wat betreft toegang voor mensen met een beperking en wat betreft de bijdrage van België aan de doelstelling via ontwikkelingssamenwerking.

Samengevat. Target 4.1 is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Geen internationale doelstellingen gevonden over onderwijsfaciliteiten voor inclusief onderwijs.
- Er bestaan internationale rechtsbepalingen, bv. de European Pillar of social rights beschrijft dat:
 - *"Everyone has the right to quality and inclusive education, training and life-long learning in order to maintain and acquire skills that enable them to participate fully in society and manage successfully transitions in the labour market"*.
- Ook is er de UN Convention of the Rights of the Child die bepaalt:
 - Art. 19 § 1: *"States Parties shall take all appropriate legislative, administrative, social and educational measures to protect the child from all forms of physical or mental violence, injury or abuse, neglect or negligent treatment, maltreatment or exploitation, including sexual abuse, while in the care of parent(s), legal guardian(s) or any other person who has the care of the child."*
 - Art. 2 § 1: *"States Parties shall respect and ensure the rights set forth in the present Convention to each child within their jurisdiction without discrimination of any kind, irrespective of the child's or his or her parent's or legal guardian's race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national, ethnic or social origin, property, disability, birth or other status"*.

- Regionale bevoegdheid, dus beleidsplannen op het niveau van de gemeenschappen (bv. specifiek voor toegang tot onderwijs voor mensen met een beperking: het M-decreet/begeleidingsdecreet). Het doel is meer leerlingen in het gewoon onderwijs school te laten lopen en dus minder leerlingen naar scholen voor buitengewoon onderwijs te verwijzen.

Opmerkingen:

- Target 4.a kan gelinkt worden aan verschillende mensenrechten over gelijkheid en non-discriminatie, maar er kon geen specifieke SMART-doelstelling gevonden worden die dit toepast op onderwijsfaciliteiten en op een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving

Samengevat.

- Target 4.a komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2: Verschillende buurlanden hebben actieplannen op effectieve en veilige schoolomgevingen te creëren, bv.

- de UK ontwikkelde de “Keeping Children Safe at School Guidance” (2020), die de wettelijke bepalingen beschrijft waaraan onderwijsinstellingen moeten voldoen om het welzijn van kinderen jonger dan 18 jaar in onderwijsinstellingen te vrijwaren en promoten. Scholen zijn bovendien wettelijk verplicht om toegankelijke gebouwen te voorzien voor leerlingen met beperkingen en lagere en secundaire scholen moeten gratis hygiënische producten aanbieden voor meisjes.
- in Duitsland, initiatief om achtergestelde scholen te ondersteunen om zo onderwijsresultaten voor kwetsbare kinderen te verbeteren (Schule macht stark, 2021-30).
- Nederland: wet “Veiligheid op school”, basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs moeten zich inspannen om pesten tegen te gaan en de sociale veiligheid op school verbeteren.

Ondanks het bestaan van deze wetten en beleidsdocumenten in de buurlanden zelf, werd er geen SMART-doelstelling geïdentificeerd die target 4.a kan afdekken.

Ambitie type “BAU”:

- Tegen 2030, 50%* van de scholen in partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking die onderwijs als prioriteit hebben heeft een globaal schoolbeleid voor het welbevinden van alle leerlingen en minimum 60%* van de leerlingen in het algemeen en in specifieke kwetsbare sub-groepen (LGBTQI, kinderen met een beperking, meisjes) voelt zich veilig en erkend op school.

*geen data gevonden over de huidige toestand, dus moeilijk een minimum te bepalen.

Ambitie type “gematigd”:

- Tegen 2030, 75% van de scholen in partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking die onderwijs als prioriteit hebben heeft een globaal schoolbeleid voor het welbevinden van alle leerlingen en minimum 80% van de leerlingen in het algemeen en in specifieke kwetsbare sub-groepen (LGBTQI, kinderen met een beperking, meisjes) voelt zich veilig en erkend op school.

Ambitie type “hoog”:

- Tegen 2030, alle scholen in partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking die onderwijs als prioriteit hebben heeft een beleid rond veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving en 100% van alle leerlingen in het algemeen en in specifieke kwetsbare sub-groepen (LGBTQI, kinderen met een beperking, meisjes) voelt zich veilig en erkend op school.

SDG target 4.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen* target 4.b. Tegen 2020 het aantal studiebeurzen wereldwijd en substantieel verhogen dat beschikbaar is voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, de kleine eilandstaten en de Afrikaanse landen, voor toegang tot het hoger onderwijs, met inbegrip van beroepsopleiding en programma's omtrent informatie en communicatietechnologie, techniek, ingenieurswezen en wetenschappen, in ontwikkelde landen en andere ontwikkelingslanden als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gemeenschappen) en valt in het bijzonder onder het politieke domein Internationale Ontwikkeling. Volgende administratie is betrokken: FOD Buitenlandse Zaken. UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

4.b.1 Volume of official development assistance flows for scholarships by sector and type of study

Opmerkingen:

- Deze beoordeling van de target 4.b als niet-SMART werd behouden ('substantieel verhogen')
- De UNSTAT indicator 4.b.1. omvat de target volledig (al kan een specificering naar land nog).
- Er is link met target 17.2

Samengevat. Target 4.1 is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De Belgische ontwikkelingssamenwerking heeft een 'Bijzondere overeenkomst over de beurzen' afgesloten VLIR en CIUF, die hen het beheer toe van het programma voor studiebeurzen en stages toevertrouwd. Er kon geen specifieke nationale of internationale doelstelling teruggevonden worden rond studiebeurzen voor ontwikkelingslanden.

Samengevat.

- Target 4.b staat niet op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2; Target 4.b komt voor op **LIJST 3**.

Nederland heeft het Netherlands Initiative for Capacity Development in Higher Education (NICHE) en de UK het Chevening programme dat onder meer beurzen geeft aan toekomstige leiders en besluitmakers om zich professioneel en academisch te ontwikkelen. Echter, voor deze target kon geen SMART-doelstelling gevonden worden in de buurlanden. In de Voluntary Review van België (2017) geeft de Belgische overheid aan beurzenprogramma's te hebben, o.a. via VLIR-UOS en ARES; tegelijk dat een verdere substantiële uitbreiding van het aantal beurzen moeilijk is, gezien dit cijfer de laatste 20 jaren redelijk stabiel gebleven is.

Ambitie type "BAU":

- Tegen 2025, het aantal studiebeurzen beschikbaar voor ontwikkelingslanden verhogen met 10%.

Ambitie type "gematigd":

- Tegen 2025 het aantal studiebeurzen dat beschikbaar is voor ontwikkelingslanden verhogen met 15%.

Ambitie type "hoog":

- Tegen 2025 het aantal studiebeurzen dat beschikbaar is voor ontwikkelingslanden verhogen met 20%.

SDG target 4.c

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen* target 4.c. *Tegen 2030 op aanzienlijke wijze de toevloed verhogen van gekwalificeerde leraren, ook via internationale samenwerking voor lerarenopleidingen in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten* als niet-SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling behoort gedeeltelijk tot de federale bevoegdheid (en de gemeenschappen) en valt in het bijzonder onder het politieke domein Internationale Ontwikkeling. Volgende administratie is betrokken: FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

4.c.1 Proportion of teachers in: (a) pre-primary; (b) primary; (c) lower secondary; and (d) upper secondary education who have received at least the minimum organized teacher training (e.g. pedagogical training) pre-service or in-service required for teaching at the relevant level in a given

Opmerkingen:

- Deze beoordeling van Target 4.c als niet-SMART wordt behouden omwille van het gebrek aan een duidelijke kwantificering ('op aanzienlijke wijze').
- De UNSTAT indicator 4.c.1. omvat de target volledig.
- Link met target 17.2

Samengevat. Target 4.1 is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- The ILO/UNESCO Recommendation concerning the Status of Teachers (1966) and The UNESCO Recommendation concerning the Status of Higher-Education Teaching Personnel (1997) formuleren aanbevelingen voor opleiding van leerkrachten, maar geen duidelijke targets.
- De beleidsnota van de Belgische ontwikkelingssamenwerking inzake onderwijs heeft drie prioriteiten: 1. De aandacht toespitsen op het basisonderwijs en het technisch en beroepsonderwijs. 2. De aandacht toespitsen op de minst ontwikkelde landen waar meer dan tien procent van de kinderen geen basisonderwijs volgt en/of waar minder dan 60% van de kinderen het basisonderwijs afmaakt. 3. Streven naar een evenwicht tussen (i) de toegang, met name het beheer van het overgangsperscentage op basis van competenties, (ii) gelijkheid in toegang, beperking van het aantal vroegtijdige schoolverlaters en dezelfde slaagkansen voor iedereen, en (iii) de kwaliteit van het onderwijs en de relevantie van de lessen. Er worden geen doelstellingen vermeld in deze strategie.

Opmerkingen:

- Er konden geen nationale of internationale doelstellingen gevonden worden die aan target 4.c gelinkt kunnen worden.

Samengevat.

- Target 4.c staat niet op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 Target 4.c komt voor op **LIJST 3**.

De buurlanden nemen verschillende initiatieven in hun ontwikkelingssamenwerking op vlak van opleiding van leerkrachten. Echter, ook hier worden geen duidelijke SMART-doelstellingen geformuleerd.

UNESCO ontwikkelde bijkomende indicatoren voor SDG4. Deze werden niet officieel onderschreven door België, maar bieden wel inspiratie voor het ontwikkelen van SMART-doelstellingen:

- 4.c.1 Proportion of teachers with the minimum required qualifications, by education level
- 4.c.2 Pupil-trained teacher ratio by education level
- 4.c.3 Percentage of teachers qualified according to national standards by education level and type of institution
- 4.c.4 Pupil-qualified teacher ratio by education level
- 4.c.5 Average teacher salary relative to other professions requiring a comparable level of qualification
- 4.c.6 Teacher attrition rate by education level
- 4.c.7 Percentage of teachers who received in-service training in the last 12 months by type of training

Er kon geen cijfermateriaal gevonden worden over de huidige investeringen van België inzake opleiding van leerkrachten in ontwikkelingssamenwerking.

Ambitie type “BAU”:

- Tegen 2030 biedt België technische en financiële ondersteuning bij het opstellen en uitvoeren van onderwijsbeleidsplannen inzake in- en pre-service opleiding van leerkrachten in de helft van de partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking die onderwijs als prioriteit hebben.

Ambitie type “gematigd”:

- Tegen 2030 biedt België technische en financiële ondersteuning bij het opstellen en uitvoeren van onderwijsbeleidsplannen inzake in- en pre-service opleiding van leerkrachten in 75% van de partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking die onderwijs als prioriteit hebben.

Ambitie type “hoog”:

- Tegen 2030 biedt België technische en financiële ondersteuning bij het opstellen en uitvoeren van onderwijsbeleidsplannen inzake in- en pre-service opleiding van leerkrachten in alle partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking die onderwijs als prioriteit hebben.

SDG target 5.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes* target 5.1. Een einde maken aan alle vormen van discriminatie jegens vrouwen en meisjes, overall als SMART aangegeven en zou dus van lijst 1 kunnen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt in het bijzonder onder Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, maar alle administraties zijn betrokken.

UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

5.1.1 Whether or not legal frameworks are in place to promote, enforce and monitor equality and non-discrimination on the basis of sex

Opmerkingen:

- Deze beoordeling van de target 5.1 als SMART zou niet-SMART zijn omwille van het ontbreken van een tijdsindicatie, maar we voegen deze toe, onmiddellijk, ten laatste 2030.
- De UNSTAT indicator 5.1.1. omvat de target niet volledig, gezien de indicator enkel focust op het wettelijk kader, maar niet monitort hoe de situatie in realiteit is.

Samengevat. Target 5.1 is SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.

LIJST 4

Het gelijkheidsbeginsel is opgenomen in de artikels 9, 10 en 11 van de Belgische Grondwet:

- Art. 10. Er is in de Staat geen onderscheid van standen. De Belgen zijn gelijk voor de wet; zij alleen zijn tot de burgerlijke en militaire bedieningen benoembaar, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere gevallen door een wet kunnen worden gesteld. De gelijkheid van vrouwen en mannen is gewaarborgd.
- Art. 11. Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden. Te dien einde waarborgen de wet en het decreet inzonderheid de rechten en vrijheden van de ideologische en filosofische minderheden.
- Art. 11bis De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel waarborgen voor vrouwen en mannen de gelijke uitoefening van hun rechten en vrijheden, en bevorderen meer bepaald hun gelijke toegang tot de door verkiezing verkregen mandaten en de openbare mandaten. De Ministerraad en de Gemeenschaps- en Gewestregeringen tellen personen van verschillend geslacht. De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel organiseren de aanwezigheid van personen van verschillend geslacht binnen de bestendige deputaties van de provincieraden, de colleges van burgemeester en schepenen, de raden voor maatschappelijk welzijn, de vaste bureaus van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en in de uitvoerende organen van elk ander interprovinciaal, bovengemeentelijk, intercommunaal of binnengemeentelijk territoriaal orgaan. Het voorgaande lid is niet van toepassing wanneer de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel de rechtstreekse verkiezing organiseren van de bestendig afgevaardigden van de provincieraden, van de schepenen, van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, van de leden van het vast bureau van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn of van de leden van de uitvoerende organen van elk ander interprovinciaal, bovengemeentelijk, intercommunaal of binnengemeentelijk territoriaal orgaan.

Op 12 januari 2007 heeft België een wet aangenomen om de gelijkheid tussen vrouwen en mannen te bevorderen door de genderdimensie te integreren in de Belgische federale beleidsstructuren. Gender mainstreaming is dus niet langer een vrijblijvend engagement, het is voortaan een wettelijke verplichting. Zie ook: https://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/gender_mainstreaming/wet_gender_mainstreaming

Deze doelstelling werd behaald op juridisch vlak. De maatschappelijke vertaling hiervan blijft wel een aandachtspunt.

SDG target 5.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes* target 5.2. *Alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes in de openbare en de privésfeer uitroeien, ook inzake vrouwenhandel en seksuele en andere soorten uitbuiting* als SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt op federaal niveau in het bijzonder onder het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen; alsook FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, FOD Buitenlandse Zaken, FOD Binnenlandse Zaken, FOD Sociale Zekerheid. UNSTAT formuleerde volgende indicatoren om deze SDG target op te volgen:

5.2.1 Proportion of ever-partnered women and girls aged 15 years and older subjected to physical, sexual or psychological violence by a current or former intimate partner in the previous 12 months, by form of violence and by age

5.2.2 Proportion of women and girls aged 15 years and older subjected to sexual violence by persons other than an intimate partner in the previous 12 months, by age and place of occurrence

Opmerkingen:

- Deze beoordeling van target 5.2 als SMART wordt omgezet in niet-SMART omwille van het ontbreken van een tijdsindicatie en de vage beschrijving van ‘andere soorten uitbuiting’.
- De UNSTAT indicatoren omvatten de target niet volledig, gezien indicator 5.2.2. enkel op seksueel geweld focust en andere vormen van geweld en uitbuiting uitsluit. Bovendien wordt er een leeftijdsgrens van 15 jaar en ouder gesteld in de indicator, waardoor deze de doelstelling niet dekt.

Samengevat. Target 5.2 is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Het Verdrag van Istanbul) heeft 5 doelen (Art. 1):
 - *“Vrouwen beschermen tegen alle vormen van geweld en geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld voorkomen, vervolgen en uitbannen.*
 - *Alle vormen van discriminatie van vrouwen uitbannen en gelijkheid van vrouwen en mannen bevorderen.*
 - *Een allesomvattend kader opzetten met beleid en maatregelen die slachtoffers van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld beschermen en ondersteunen.*
 - *Internationale samenwerking bevorderen.*
 - *Met ondersteuning en bijstand aan organisaties en rechtshandhavende instanties werken aan een integrale aanpak.”*
- Verklaring en Actieprogramma van Wenen, Wereldconferentie Mensenrechten, Wenen, 14-16 juni 1993
 - *“Deel I, §18 De mensenrechten van vrouwen en meisjes vormen een onvervreemdbaar, integraal en ondeelbaar onderdeel van de universele mensenrechten (...) Geweld op basis van gender en alle vormen van uitbuiting, met inbegrip van die welke voortkomen uit culturele vooroordelen, en internationale vrouwenhandel, zijn onverenigbaar met de waardigheid en waarde van de menselijke persoon en dienen te worden uitgebannen.*
 - *Deel II, §38 De Wereldconferentie Mensenrechten benadrukt dat het van belang is toe te werken naar uitbanning van alle vormen van uitbuiting van en handel in vrouwen (...)”*
- In de Beijing Declaration and Platform for Action worden volgende doelstellingen geformuleerd:

- *“Prevent and eliminate all forms of violence against women and girls*
- *Vrouwenhandel uitbannen en slachtoffers van geweld als gevolg van prostitutie en vrouwenhandel ondersteunen.”*
- Het Nationaal Actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld (2015-2019) formuleert 6 globale doelstellingen:
 - *“een geïntegreerd beleid voor de strijd tegen gendergerelateerd geweld voeren en kwantitatieve en kwalitatieve gegevens verzamelen over alle vormen van geweld;*
 - *geweld voorkomen;*
 - *de slachtoffers beschermen en ondersteunen;*
 - *beschermingsmaatregelen onderzoeken, voortzetten en aannemen;*
 - *rekening houden met de genderdimensie in het asiel- en migratiebeleid;*
 - *strijden tegen geweld op internationaal vlak.”*

Opmerkingen:

- Target 5.2 kan gelinkt worden aan een aantal nationale en internationale overeenkomsten en beleidsplannen. Het Verdrag van Istanbul is wettelijk bindend, waardoor het tot doelstelling met onmiddellijk ingang heeft om onder meer ‘*Vrouwen beschermen tegen alle vormen van geweld en geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld voorkomen, vervolgen en uitbannen*’. Omvat target 5.2.

Samengevat.

- Target 5.2. komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4

De term "beschermen" impliceert een wettelijk kader. Dit is effectief in voege. België tekende het Verdrag van Istanbul op 11 september 2012 en ratificeerde het op 14 maart 2016. Dat wil zeggen dat het Verdrag toen officieel bekrachtigd werd, waarna het op 1 juli 2016 in werking trad. Het is een juridisch bindend verdrag. Dat wil zeggen dat de België zich ertoe verbonden heeft om maatregelen en wetgeving in te voeren om de beloftes van het verdrag waar te maken, en vervolgd kunnen worden indien het Verdrag niet gerespecteerd wordt. Het Verdrag is gericht op vier pijlers: preventie van geweld, bescherming van slachtoffers, vervolging van daders en de ontwikkeling van een geïntegreerd, globaal beleid om geweld tegen vrouwen structureel te bestrijden.

Sinds 2001 concretiseert België zijn beleid wat betreft gendergerelateerd geweld door middel van een nationaal actieplan (NAP). Via het nationaal actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld 2015-2019 wil België zijn inspanningen om alle vormen van gendergerelateerd geweld tegen vrouwen en mannen te voorkomen en te bestrijden opdrijven. Het besteedt hierbij in het bijzonder aandacht aan seksueel geweld. Dit actieplan ligt in de lijn van het Verdrag van Istanbul. Wetgevend is de doelstelling gehaald. 100%.

Als we kijken naar de praktijk, bestaan er geen trenddata over geweld tegen vrouwen. Er zijn wel onderzoeksrapporten die gedeeltelijk een zicht geven op de huidige toestand. Daar zien we nog hoge cijfers wat betreft geweld tegen vrouwen. Hieruit blijkt duidelijk dat de doelstelling in de praktijk nog niet gehaald werd.

Vrouwen 18-74 jaar	
Fysiek of seksueel partnergeweld (ooit)	24%
Fysiek of seksueel partnergeweld (laatste 12 maanden)	6%
Seksueel niet-partner geweld (ooit)	8%

Bron: European Union Agency for Fundamental Rights, 2014. Violence against Women: An EU-wide Survey. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

SDG target 5.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes target 5.3. Uit de wereld helpen van alle schadelijke praktijken, zoals kind-, vroege en gedwongen huwelijken en vrouwelijke genitale verminking* als SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt in het bijzonder onder het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, alsook FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, FOD Buitenlandse Zaken, FOD Volksgezondheid.

UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

5.3.1 Proportion of women aged 20-24 years who were married or in a union before age 15 and before age 18

5.3.2 Proportion of girls and women aged 15-49 years who have undergone female genital mutilation/cutting, by age

Opmerkingen:

- Deze beoordeling van target 5.3 als SMART wordt omgezet in niet-SMART omwille van het ontbreken van een duidelijke formulering van schadelijke praktijken.
- De UNSTAT indicatoren omvatten de target niet volledig, gezien ze slechts twee vormen van schadelijke praktijken beschrijven (vroege huwelijken en vrouwenbesnijdenis), en mogelijke andere schadelijke praktijken negeren (bv. breast ironing, forced feeding,...).

Samengevat. SDG target 5.3 is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Het Nationaal Actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld (2015-2019) vermeldt vrouwelijke genitale verminking, gedwongen huwelijken en eengerelateerd geweld, maar vermeldt geen specifieke doelstellingen.
- Gedwongen huwelijken en vrouwelijke genitale verminking zijn strafbaar in België. Impliciet betekent dit dat de doelstelling is om deze praktijken uit te bannen met onmiddellijke ingang.
- Het Verdrag van Istanbul:
 - “Art. 38 – *Vrouwelijke genitale verminking: De partijen nemen de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat de volgende opzettelijke gedragingen strafbaar worden gesteld:*
 - *a excisie, infibulatie of het toebrengen van andere verminkingen aan de grote of kleine schaamlippen of de clitoris van een vrouw of een deel daarvan;*
 - *b een vrouw dwingen of ertoe bewegen de onder a genoemde handelingen te ondergaan;*
 - *c een meisje aanzetten, dwingen of ertoe bewegen de onder a genoemde handelingen te ondergaan.”*
 - “Art. 37. *Gedwongen huwelijk: De partijen nemen de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat opzettelijke gedragingen om een volwassene of een kind tot het aangaan van een huwelijk te dwingen, strafbaar worden gesteld.*
De partijen nemen de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat opzettelijke gedragingen om een volwassene of een kind te lokken naar het grondgebied

van een partij of staat niet zijnde de partij of staat waar hij of zij woont met het oogmerk deze volwassene of dat kind te dwingen tot het aangaan van een huwelijk, strafbaar worden gesteld.”

De Beijing Declaration vermeldt volgende doelstelling:

- *“Eliminate negative cultural attitudes and practices against girls.”*

Opmerkingen:

- Gedwongen huwelijken en vrouwelijke genitale verminking zijn strafbaar in België. Impliciet betekent dit dat de doelstelling is om deze praktijken uit te bannen met onmiddellijke ingang.

Samengevat.

- Target 5.3 staat op **LIJST 2**.

LIJST 4

In België werden gedwongen huwelijken in het strafwetboek strafbaar gesteld nadat de wet van 25 april 2007 artikel 146 ter in het burgerlijk wetboek had ingevoegd. Dit artikel stelt: “Er is evenmin een huwelijk wanneer het wordt aangegaan zonder vrije toestemming van beide echtgenoten en de toestemming van minstens één van de echtgenoten werd gegeven onder geweld of bedreiging”. De wet van 2 juni 2013 zorgde voor een zwaardere bestraffing van gedwongen huwelijken en schijnhuwelijken. Daarnaast werden door deze wet ook gedwongen wettelijke samenwoning en schijnwettelijke samenwoning strafbaar. (https://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/geweld/gedwongen_huwelijk). Er zijn geen trenddata beschikbaar om te kijken of gedwongen huwelijken nog plaatsvinden, als blijkt uit kwalitatief onderzoek dat de praktijk nog wel gebeurt in België (<https://biblio.ugent.be/publication/8552726/file/8552727.pdf>).

Sinds 2001 bestaat een specifieke wet die vrouwelijke genitale verminking (VGV) strafbaar stelt. Artikel 409 van het Strafwetboek (in werking sinds 27 maart 2001) voorziet een gevangenisstraf van 3 tot 5 jaar voor “elke persoon die eender welke vorm van verminking van de genitaliën van een persoon van het vrouwelijk geslacht uitvoert, vergemakkelijkt of bevordert, met of zonder haar toestemming. De poging wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar. (...)”. Sinds juli 2014 is ook het aanzetten tot het uitvoeren van VGV strafbaar met een gevangenisstraf van 8 dagen tot 1 jaar. (https://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/geweld/vrouwelijke_genitale_verminking#:~:text=Artikel%20409%20van%20het%20Strafwetboek,met%20of%20zonder%20haar%20toestemming.)

Ook voor VGV zijn er geen trend-data beschikbaar. Ook hier werden wel studies ondernomen om schattingen te maken, meest recent door Dubourg & Richard (2016). Volgens de gemiddelde schatting zouden er 17 575 besneden meisjes en vrouwen in België wonen, en lopen 8 342 andere, nog niet besneden meisjes een reëel risico op besnijdenis als er geen preventief werk wordt gedaan. Vlaanderen is de regio die het meest te maken krijgt met deze problematiek met meer dan 11 000 meisjes en vrouwen die besneden zijn of die risico lopen; in Brussel Hoofdstedelijk Gewest bedraagt dit aantal 8 000; in het Waals Gewest 5 500.

Wettelijk werd de target behaald. Uit sporadische cijfers blijkt dat gedwongen huwelijken en vrouwelijke genitale verminking nog steeds voorkomen in België.

SDG target 5.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes* target 5.4. *Erkennen en naar waarde schatten van onbetaalde zorg en thuiswerk door het voorzien van openbare diensten, infrastructuur en een sociaal beschermingsbeleid en door de bevordering van gedeelde verantwoordelijkheden binnen het gezin en de familie, zoals dat nationaal van toepassing is* als niet-SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt in het bijzonder onder het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, alsook FOD Buitenlandse Zaken en FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

UNSTAT formuleerde volgende indicatoren om deze SDG target op te volgen:

5.4.1 Proportion of time spent on unpaid domestic and care work, by sex, age and location

Opmerkingen:

- Deze beoordeling van target 5.4. als niet-SMART wordt behouden omwille van het ontbreken van een tijdsindicatie en onduidelijke meetbaarheid.
- De UNSTAT indicator 5.4.1. omvat de target niet volledig, gezien de indicator over het erkennen en naar waarde schatten van onbetaalde zorg en thuiswerk, noch over de daarvoor in plaats gestelde openbare diensten, infrastructuur en sociaal beschermingsbeleid.

Samengevat. Target 5.4 is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- www.indicators.be vermeldt volgende doelstelling:
 - *“Het aandeel van de bevolking dat niet werkt omwille van familieverantwoordelijkheden moet dalen.”*
- De Beijing Declaration and Platform for Action heeft als strategische doelstelling F.6:
 - *“Promote harmonization of work and family responsibilities for women and men.”*
- De “Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025” van de Europese Commissie worden de werkzaamheden van de Europese Commissie op het gebied van gendergelijkheid beschreven en worden de beleidsdoelstellingen en kernacties voor de periode 2020-2025 uiteengezet. Een onderdeel is dat:
 - *“De zorgkloof tussen mannen en vrouwen dichten”. Daarin verzoekt de Commissie de lidstaten om:*
 - *De richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven om te zetten en het gendergelijkheids- en arbeidsrecht van de EU naar behoren ten uitvoer te leggen;*
 - *Te zorgen voor follow-up van de conclusies van de Raad van juni 2019 “Dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen: kernbeleid en kernmaatregelen”;*
 - *Te zorgen voor adequate investeringen in onderwijs, opvang en langdurige zorg voor jonge kinderen, onder meer met de beschikbare EU-financiering; en*
 - *De ministeriële toezeggingsverklaring “Women in Digital” uit te voeren.”*

Opmerkingen:

- Er bestaan nationale en internationale doelstellingen gelinkt aan target 5.4. De doelstelling “de zorgkloof tussen mannen en vrouwen dichten” kan geïnterpreteerd worden als het bekomen van een

gelijke verdeling van zorgtaken tegen 2025, en dus als SMART. Echter, de volledige target wordt niet afgedekt door SMART-doelstellingen.

Samengevat.

- Target 5.4 staat niet op **LIJST 2**.

* * * * *

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 (nog uit te werken)

Target 5.4 komt voor op **LIJST 3**.

In verschillende buurlanden vonden we rapporten en beleidsdocumenten over gedeelde verantwoordelijkheden binnen het gezin die een streven naar gelijkheid impliceren

(UK: Gender equality at every stage: a roadmap for change;

NL: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vrouwenemancipatie/arbeidsparticipatie-van-vrouwen>;

Duitsland: <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/meta/en/equality/gender-equality-policy>;

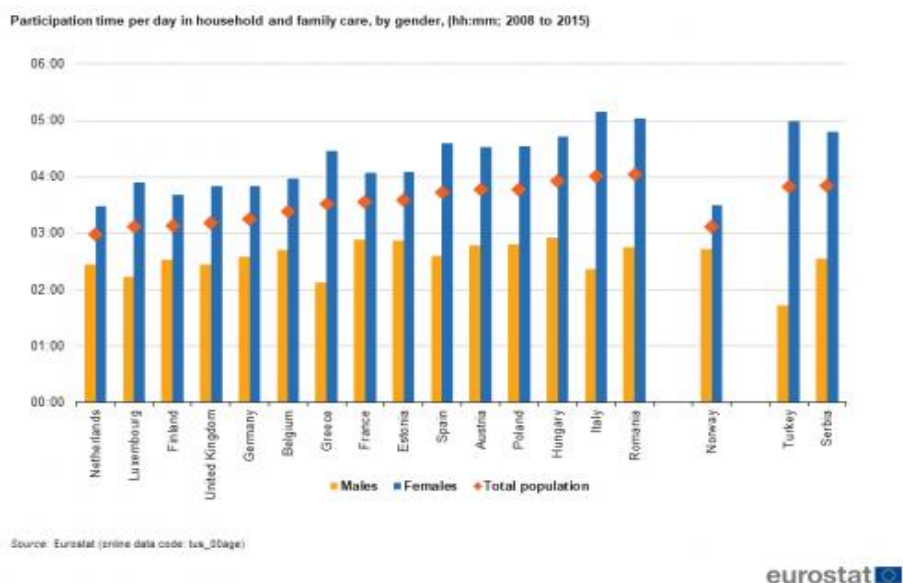
Frankrijk: <https://www.gouvernement.fr/en/further-action-for-gender-equality>) .

Hoewel er vaak wel duidelijke indicatoren zijn (bv. in de Gender Equality Monitor van de UK); werden er geen duidelijke SMART-doelstellingen gevonden.

Om nieuwe doelstellingen op te stellen, gebruiken we gegevens van Eurostat: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=How do women and men use their time - statistics&oldid=463738#Women are more involved in household and family care activities](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=How_do_women_and_men_use_their_time_statistics&oldid=463738#Women_are_more_involved_in_household_and_family_care_activities). We

focussen ons op het tweede deel van de target, die de basis is voor deze doelstellingen, met name het bevorderen van gedeelde verantwoordelijkheden binnen het gezin en de familie. Dit is eveneens in overeenstemming met de metadata van de UNSTAT indicator, die focust op de “proportion of time spent on unpaid domestic and care work”, berekend als het gemiddeld aantal uren per dag besteed aan onbetaald huishoudelijk werk en zorg.

In onderstaande grafiek zien we dat de dagelijkse tijd die mannen en vrouwen besteden aan gezins- en familiezorg verschilt, waarbij vrouwen ongeveer 1,5 uur meer per dag besteden aan deze taken.

- Ambitie type “BAU”:

- Tegen 2030 verschilt de tijd die besteed wordt aan onbetaalde gezins- en familieverantwoordelijkheden gemiddeld niet meer dan 20% tussen mannen en vrouwen, de kloof tussen het aandeel van het werk dat vrouwen en mannen onbetaald doen en de kloof tussen het aandeel mannen en vrouwen dat geen beroepsactiviteit heeft door gezinsverantwoordelijkheden daalt met 20%.
- **Ambitie type “gematigd”:**
 - Tegen 2030 verschilt de tijd die besteed wordt aan onbetaalde gezins- en familieverantwoordelijkheden gemiddeld niet meer dan 10% tussen mannen en vrouwen en de kloof tussen het aandeel van het werk dat vrouwen en mannen onbetaald doen en de kloof tussen het aandeel mannen en vrouwen dat geen beroepsactiviteit heeft door gezinsverantwoordelijkheden daalt met 50%
- **Ambitie type “hoog”:**
 - Tegen 2030 verschilt de tijd die besteed wordt aan onbetaalde gezins- en familieverantwoordelijkheden gemiddeld niet tussen mannen en vrouwen en de kloof tussen het aandeel van het werk dat vrouwen en mannen onbetaald doen en de kloof tussen het aandeel mannen en vrouwen dat geen beroepsactiviteit heeft door gezinsverantwoordelijkheden verdwijnt.

SDG target 5.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes* target 5.5. *Verzekeren van de volledige en doeltreffende deelname van vrouwen en voor gelijke kansen inzake leiderschap op alle niveaus van de besluitvorming in het politieke, economische en openbare leven* als SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt op federaal niveau in het bijzonder het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, alsook FOD Buitenlandse Zaken; FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg; FOD BOSA;

UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

5.5.1 Proportion of seats held by women in national parliaments and local governments

5.5.2 Proportion of women in managerial positions

Opmerkingen:

- Deze beoordeling van target 5.5. als SMART wordt omgezet in niet-SMART omwille van het ontbreken van een tijdsindicatie en de onduidelijke beschrijving van 'doeltreffend'.
- De UNSTAT indicatoren omvatten de target niet volledig, gezien ze enkel focussen op het politieke en economische leven en het verdere openbare leven niet beschouwt.

Samengevat. Target 5.5 is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- www.indicators.be vermeldt volgende doelstelling:
 - *"het aandeel vrouwelijke parlementsleden moet ongeveer de helft bedragen".*
- De Federale beleidsvisie op lange termijn inzake duurzame ontwikkeling bevat doelstelling 1 (tegen 2050):
 - *"Vrouwen en mannen zullen hun rechten gelijk uitoefenen. Zij zullen kunnen bijdragen tot alle aspecten van de ontwikkeling van de samenleving en de verbetering van de levensomstandigheden zonder onderscheid, uitsluiting of beperking op grond van hun geslacht".*
- België heeft drie wetten met het oog op het waarborgen van een gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten voor de wetgevende, Europese en regionale verkiezingen:
 - De wet van 17 juni 2002 tot waarborging van een gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten voor de verkiezingen van het Europees Parlement.
 - De wet van 18 juli 2002 tot waarborging van een gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten voor de verkiezingen van de federale Wetgevende Kamers en van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap.
 - De bijzondere wet van 18 juli 2002 tot waarborging van een gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten voor de verkiezingen van de Vlaamse Raad, van de Waalse Gewestraad en van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad.
- De Beijing Declaration and Platform for Action formuleert eveneens strategische doelstellingen gelinkt aan target 5.5.:
 - *"Increase the participation of women in conflict resolution at decision-making levels and protect women living in situations of armed and other conflicts or under foreign occupation;*

- *Take measures to ensure women's equal access to and full participation in power structures and decision-making;*
- *Increase women's capacity to participate in decision-making and leadership;*
- *Increase the participation and access of women to expression and decision making in and through the media and new technologies of communication;*
- *Promote a balanced and non-stereotyped portrayal of women in the media;*
- *Promote the girl child's awareness of and participation in social, economic and political life."*
- Federale wet van 12 januari 2007 'streckende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen' beschrijft de toepassing van de principes geformuleerd in de Beijing Declaration.
- De G20 heeft in 2014 op de Brisbane Summit de volgende doelstelling aangenomen:
 - *"The "25x25" commitment to reduce the gender gap in labour market participation by 25% in 2025."*

Opmerkingen:

- Er bestaat in België een duidelijk wetgevend kader over deelname van vrouwen in het politieke leven. Er werden internationale doelstellingen gevonden die gelinkt kunnen worden aan de gelijke deelname van vrouwen in het economische en openbare leven. Bovendien is er een SMART doelstelling geformuleerd in de federale beleidsvisie voor duurzame ontwikkeling: *"Vrouwen en mannen zullen hun rechten gelijk uitoefenen. Zij zullen kunnen bijdragen tot alle aspecten van de ontwikkeling van de samenleving en de verbetering van de levensomstandigheden zonder onderscheid, uitsluiting of beperking op grond van hun geslacht"*.

Samengevat.

- Target 5.5 staat op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

Target 5.5 komt niet voor op **LIJST 3**.

LIJST 4

Het Wereld Economisch Forum publiceert elk jaar het Global Gender Gap Report, waarin gekeken wordt naar het verschil tussen deelname van mannen en vrouwen aan verschillende maatschappelijke dimensies. Er wordt ook een algemene score berekend. Hier zullen we kijken naar de algemene score, de score op economische participatie, op onderwijs en op political empowerment.

Algemene score (1=geen onderscheid tussen mannen en vrouwen; 0=maximaal onderscheid):

2010	0,7509
2011	0,7531
2012	0,7652
2013	0,7684
2014	0,7809
2015	0,753
2016	0,731
2017	0,75
2018	0,738

2020	0,75
------	------

Indien we als slechtste waarde 0 nemen (theoretisch slechtste waarde), is de fulfilment of target 75% en de distance to target 25%.

Methode 2:

- Standaarddeviatie (S) voor de periode 2015-2019 = 0,01
- $X' = (x_i - 1) / 0,01$
- $X' (2020) = 26,5$ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel

Methode 2 toont aan dat het erg moeilijk is de bestaande kloof te dichten tegen 2030 zonder bijkomende acties.

De compound growth rate 2010-2020 bedraagt -0,4%. De trend gaat dus de verkeerde richting uit. Als we deze uitzetten tot 2030, zou de score in 2030 0,72 zijn. Hiermee wordt de doelstelling niet bereikt.

Economic participation (1=geen onderscheid tussen mannen en vrouwen; 0=maximaal onderscheid):

2010	0,7097
2011	0,7187
2012	0,7241
2013	0,7367
2014	0,7577
2015	0,762Edu
2016	0,731
2017	0,741
2018	0,714
2020	0,714

Indien we als slechtste waarde 0 nemen (theoretisch slechtste waarde) is de fulfilment of target 71,4% en de distance to target 28,6%.

Methode 2:

- Standaarddeviatie (S) voor de periode 2015-2020 = 0,02
- $X' = (x_i - 1) / 0,02$
- $X' (2020) = 14,2$ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel.

De compound growth rate 2015-2020 bedraagt -0,06%. Dat betekent dat de trend de foute richting uit gaat. Als we deze uitzetten tot 2030, zou de score in 2030 0,37 zijn. Hiermee wordt de doelstelling niet bereikt.

Educational attainment (1=geen onderscheid tussen mannen en vrouwen; 0=maximaal onderscheid):

2010	0,99090
------	---------

2011	0,9909
2012	0,9918
2013	0,9918
2014	0,9921
2015	1
2016	1
2017	1
2018	1
2020	1

De maximale score werd behaald in 2015 en is constant sinds dan. Deze doelstelling werd behaald.

Political empowerment (1=geen onderscheid tussen mannen en vrouwen; 0=maximaal onderscheid):

2010	0,3244
2011	0,3241
2012	0,3664
2013	0,3664
2014	0,3948
2015	0,23
2016	0,275
2017	0,313
2018	0,264
2020	0,313

Indien we als slechtste waarde 0 nemen (theoretisch slechtste waarde) is de fulfilment of target 31,3% en de distance to target 68,7%.

Methode 2:

- Standaarddeviatie (S) voor de periode 2015-2020 = 0,051
- $X' = (x_i - 1) / 0,02$
- $X' (2020) = 13,4$ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel.

Het cijfermateriaal vertoont te veel fluctuaties om trends te kunnen zien. Het is wel duidelijk dat er wat betreft political empowerment nog een afstand tot de doelstelling (1) af te leggen is en dat het weinig waarschijnlijk is dat – zonder bijkomende inspanningen – het doel in 2030 bereikt zal worden. We geven in de excel de waarde van het recentste jaar mee (2020) t.t.z. 0,313.

Target 5.5 wordt niet behaald. Voornamelijk op vlak van economische participatie en deelname aan politieke besluitvorming zijn er extra inspanningen nodig.

SDG target 5.6

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes* target 5.6. *Verzekeren van universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg en reproductieve rechten zoals overeengekomen in het kader van het Actieprogramma van de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling en het Peking-Actieplatform en de slotdocumenten van hun desbetreffende conferenties* als SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt op federaal niveau in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid , alsook FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

5.6.1 Proportion of women aged 15-49 years who make their own informed decisions regarding sexual relations, contraceptive use and reproductive health care

5.6.2 Number of countries with laws and regulations that guarantee women aged 15-49 years access to sexual and reproductive health care, information and education

Opmerkingen:

- Deze beoordeling van target 5.6 als SMART wordt omgezet in niet-SMART omwille van het ontbreken van een tijdsindicatie.
- De UNSTAT indicatoren omvatten de target niet volledig, gezien de beschreven documenten in de target veel ruimer gaan dan het nemen van geïnformeerde beslissingen en de toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg, informatie en educatie. Ook garandeert het bestaan van wetten en reguleringen niet dat er effectief toegang is tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg, informatie en educatie.

Samengevat. Target 5.6 is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1** .

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Art. 23 van de Belgische Grondwet bepaalt dat iedereen het recht heeft een menswaardig leven te leiden, waaronder ook het recht op bescherming van de gezondheid en het recht op geneeskundige bijstand opgelijst worden. Daarmee is toegang tot gezondheidszorg een grondwettelijk beschermd recht. Bovendien is er wetgeving over specifieke aspecten van seksuele en reproductieve gezondheidszorg, zoals wetgeving rond abortus en toegang tot anticonceptie.
- Het “Action Plan for Sexual and Reproductive Health Towards achieving the 2030 Agenda for Sustainable Development in Europe – leaving no one behind” van WHO European Region formuleert volgende relevante doelstellingen:
 - *“Ensure that people’s human rights related to sexuality and reproduction are respected, protected and fulfilled;*
 - *Establish and strengthen formal and informal evidence-informed comprehensive sexuality education;*
 - *Provide information and services that enable people to make informed decisions about their sexual and reproductive health;*
 - *Attend to all people’s needs or concerns in relation to sexuality and sexual and reproductive health and rights;*
 - *Expand the scope and reach of sexual and reproductive health services for adolescents;*

- *Establish and strengthen access to sexual and reproductive health services for population groups with specific needs;*
- *Integrate sexual and reproductive health into national public health strategies and programmes.”*
- De Beijing Declaration and Platform for Action heeft als strategische doelstellingen:
 - *“Increase women’s access throughout the life cycle to appropriate, affordable and quality health care, information and related services;*
 - *Strengthen preventive programmes that promote women’s health.”*
- Federale wet van 12 januari 2007 ‘streckende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen’ beschrijft de toepassing van de principes geformuleerd in de Beijing Declaration.
- De beleidsnota “De Belgische Ontwikkelingssamenwerking op het gebied van Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten (2007), formuleert verschillende strategische aandachtspunten en specifieke samenwerkingsdomeinen in de Belgische ontwikkelingssamenwerking:
 - *“Promoten van de integratie van de seksuele en reproductieve rechten in de nationale beleidsplannen.;*
 - *Promoten van gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes integratie van seksuele en reproductieve gezondheid binnen de algemene gezondheidszorg”.*
- ICPD Programme of Action + 25 (Nairobi Summit), Belgian commitment description:
 - *“Intensify our efforts for the full, effective and accelerated implementation and funding of the ICPD Programme of Action, Key Actions for the Further Implementation of the Programme of Action of the ICPD, the outcomes of its reviews, and Agenda 2030 for Sustainable Development.”*

Opmerkingen:

- Er zijn verschillende nationale en internationale doelstellingen gelinkt aan target 5.6, die samen de target volledig afdekken. Gezien de Beijing Declaration and Platform for Action in federale wetgeving is gegoten, kan er ook vanuit gegaan worden dat de implementatie hiervan onmiddellijk is. Bovendien heeft België de onderschrijving van het ICPD Programme of Action opnieuw bevestigd in 2019.

Samengevat.

- Target 5.6 staat op **LIJST 2**.

LIJST 4

Art. 23 van de Belgische Grondwet bepaalt dat iedereen het recht heeft een menswaardig leven te leiden, waaronder ook het recht op bescherming van de gezondheid en het recht op geneeskundige bijstand opgelijst worden. Daarmee is toegang tot gezondheidszorg een grondwettelijk beschermd recht. Bovendien is er wetgeving over specifieke aspecten van seksuele en reproductieve gezondheidszorg, zoals wetgeving rond abortus en toegang tot anticonceptie. Deze doelstelling werd op juridisch vlak behaald, al dient hier ook als aandachtspunt meegegeven te worden dat een aantal maatschappelijke barrières de universele toegang kunnen belemmeren.

Zie ook target 3.7.

SDG target 5.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes target 5.a. Hervormingen doorvoeren waarbij vrouwen gelijke rechten krijgen op economische middelen, naast toegang tot eigenaarschap en controle over land en andere vormen van eigendom, financiële diensten, erfenissen en natuurlijke hulpbronnen, in overeenstemming met nationaal recht* als niet-SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt op federaal niveau in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde volgende indicatoren om deze SDG target op te volgen:

5.a.1 (a) Proportion of total agricultural population with ownership or secure rights over agricultural land, by sex; and (b) share of women among owners or rights-bearers of agricultural land, by type of tenure

5.a.2 Proportion of countries where the legal framework (including customary law) guarantees women's equal rights to land ownership and/or control

Opmerkingen:

- Deze beoordeling van target 5.a wordt behouden omwille van het ontbreken van een tijdsindicatie en specificering.
- In België zijn deze gelijke rechten reeds gewaarborgd.
- De UNSTAT indicatoren omvatten de target niet volledig, gezien ze focussen op landeigendom, en de andere vormen van economische middelen (financiële diensten, erfenissen en natuurlijke hulpbronnen) buiten beschouwing laten.

Samengevat. Target 5.a is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Gelijkheid tussen vrouwen en mannen staat ingeschreven in de Belgische Grondwet:
 - *"Gelijkheid tussen mannen en vrouwen is verzekerd"*
- De Beijing Declaration and Platform for Action for Equality, Development and Peace (BPfA) formuleert volgende gelinkte strategische doelstellingen:
 - *"Revise laws and administrative practices to ensure women's equal rights and access to economic resources;*
 - *Provide women with access to savings and credit mechanisms and institutions;*
 - *Promote women's economic rights and independence, including access to employment, appropriate working conditions and control over economic resources;*
 - *Provide business services, training and access to markets, information and technology, particularly to low-income women;*
 - *Facilitate women's equal access to resources, employment, markets and trade;*
 - *Strengthen women's economic capacity and commercial networks;*
 - *Eliminate occupational segregation and all forms of employment discrimination."*
- Federale wet van 12 januari 2007 'streckende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen' beschrijft de toepassing van de principes geformuleerd in de Beijing Declaration.

Opmerkingen:

- Er bestaan nationale en internationale doelstellingen die gelinkt zijn aan target 5.a., voornamelijk in de Beijing Declaration and Platform for Action. Gezien de Beijing Declaration and Platform for Action in federale wetgeving is gegoten, kan er ook vanuit gegaan worden dat de implementatie hiervan onmiddellijk is.

Samengevat.

- Target 5.a staat op **LIJST 2**.

LIJST 4

Zie ook target 5.1.

Het gelijkheidsbeginsel in opgenomen in de artikel 9, 10 en 11 van de Belgische Grondwet:

- Art. 10. Er is in de Staat geen onderscheid van standen. De Belgen zijn gelijk voor de wet; zij alleen zijn tot de burgerlijke en militaire bedieningen benoembaar, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere gevallen door een wet kunnen worden gesteld. De gelijkheid van vrouwen en mannen is gewaarborgd.
- Art. 11. Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden. Te dien einde waarborgen de wet en het decreet inzonderheid de rechten en vrijheden van de ideologische en filosofische minderheden.
- Art. 11bis De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel waarborgen voor vrouwen en mannen de gelijke uitoefening van hun rechten en vrijheden, en bevorderen meer bepaald hun gelijke toegang tot de door verkiezing verkregen mandaten en de openbare mandaten. De Ministerraad en de Gemeenschaps- en Gewestregeringen tellen personen van verschillend geslacht. De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel organiseren de aanwezigheid van personen van verschillend geslacht binnen de bestendige deputaties van de provincieraden, de colleges van burgemeester en schepenen, de raden voor maatschappelijk welzijn, de vaste bureaus van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en in de uitvoerende organen van elk ander interprovinciaal, bovengemeentelijk, intercommunaal of binnengemeentelijk territoriaal orgaan. Het voorgaande lid is niet van toepassing wanneer de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel de rechtstreekse verkiezing organiseren van de bestendig afgevaardigden van de provincieraden, van de schepenen, van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, van de leden van het vast bureau van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn of van de leden van de uitvoerende organen van elk ander interprovinciaal, bovengemeentelijk, intercommunaal of binnengemeentelijk territoriaal orgaan.

Op 12 januari 2007 heeft België een wet aangenomen om de gelijkheid tussen vrouwen en mannen te bevorderen door de genderdimensie te integreren in de Belgische federale beleidsstructuren. Gender mainstreaming is dus niet langer een vrijblijvend engagement, het is voortaan een wettelijke verplichting.

Zie ook: https://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/gender_mainstreaming/wet_gender_mainstreaming

Deze doelstelling werd behaald. 100%

SDG target 5.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes target 5.b. Het gebruik doen toenemen van innovatieve technologie, in het bijzonder de informatie- en communicatietechnologie, om te komen tot een grotere zelfredzaamheid van vrouwen* als niet-SMART aangegeven.

Het behalen van deze doelstelling behoort gedeeltelijk tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt op het federale niveau in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, FOD Economie.

UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

5.b.1 Proportion of individuals who own a mobile telephone, by sex

Opmerkingen:

- Deze beoordeling van target 5.b als niet-SMART wordt behouden gezien het gebrek aan tijdsindicatie én het gebrek aan specifieke meetbare doelstellingen ('doen toenemen').
- De UNSTAT indicator 5.b.1. omvat de target niet volledig, gezien de indicator enkel focust op mobiele telefooneigendom en andere vormen van innovatieve technologie uitsluit. De indicator meet ook niet de zelfredzaamheid van vrouwen.
- Er is een link met target 4.4.

Samengevat. SDG target 5.b is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De Beijing Declaration and Platform for Action omvat onder meer de volgende strategische doelstellingen:
 - *"Improve women's access to vocational training, science and technology, and continuing education*
 - *Increase the participation and access of women to expression and decision-making in and through the media and new technologies of communication."*
- Federale wet van 12 januari 2007 'streckende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen' beschrijft de toepassing van de principes geformuleerd in de Beijing Declaration.
- Twenty-seven EU ministers and Member States' representatives plus Norway signed the Declaration of commitment on Women in Digital at Digital Day on 9 April 2019. The aim is *"to raise the political priority of women's under-representation in the digital economy."*
- Het Digital Education Action Plan (2021-2027) omschrijft de visie van de Europese Commissie voor kwaliteitsvol, inclusief en toegankelijk digitaal onderwijs in Europa. Een van de twee strategische prioriteiten in dat plan is:
 - *"Enhancing digital skills and competences for the digital transformation. This needs: 1) basic digital skills and competences from an early age, 2) advanced digital skills which produce more digital specialists and also ensure that girls and young women are equally represented in digital studies and careers."*

Opmerkingen:

- Er werden internationale doelstellingen gevonden die gelinkt kunnen worden aan target 5.b. Gezien de Beijing Declaration and Platform for Action in federale wetgeving is gegoten, kan er ook vanuit gegaan worden dat de implementatie hiervan onmiddellijk is. Echter, de formulering is niet-SMART.

Samengevat.

- Target 5.b komt niet voor op **LIJST 2**.

* * * * *

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

Target 5.b komt voor op **LIJST 3**.

De UK heeft een Digital Strategy for a Digital Economy, die onder meer streeft “[...] *to support everyone to develop the skills they need to participate in the digital economy and help all businesses harness the productivity benefits of digital innovation*” en naar een meer diverse “digital workforce”, inclusief grotere deelname van vrouwen (bv. “*We have also set an ambition for 50% of students at Ada, the National College for Digital Skills, to be women by 2020*”). De Duitse overheid ontwikkelde een Digital Strategy, die onder meer als doelstelling “*The German government wants everybody to be able to make use of the opportunities afforded by digitalisation*”.

Om doelstellingen op drie ambitieniveaus te formuleren, bouwen we verder op de doelstelling van de UK en van het Digital Education Plan van de Europese Commissie (*advanced digital skills which produce more digital specialists and also ensure that girls and young women are equally represented in digital studies and careers*).

Uit cijfers van Statistiek Vlaanderen blijkt dat 63% van de Vlamingen tussen 16 en 74 jaar over digitale basisvaardigheden (2019). 43% beschikt over meer gevorderde vaardigheden. Daartegenover staat dat ruim een derde van de Vlamingen van 16 tot 74 jaar de nodige digitale basisvaardigheden mist (37%). Er is geen verschil tussen mannen en vrouwen.

- **Ambitie type “BAU”:**
 - Tegen 2025 stijgt het aantal mensen dat digitale basisvaardigheden heeft per geslacht met 10% en stijgt het aantal mensen per geslacht dat over gevorderde digitale vaardigheden beschikt met 10%.
- **Ambitie type “gematigd”:**
 - Tegen 2025 stijgt het aantal mensen dat digitale basisvaardigheden heeft per geslacht met 25% en stijgt het aantal mensen per geslacht dat over gevorderde digitale vaardigheden beschikt met 25%.
- **Ambitie type “hoog”:**
 - Tegen 2025 heeft iedereen digitale basisvaardigheden en stijgt het aantal mensen per geslacht dat over gevorderde digitale vaardigheden beschikt tot 80%.

SDG target 5.c

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes* target 5.c. *Een gezond beleid en afdwingbare wetgeving goedkeuren en versterken voor de bevordering van gendergelijkheid en de zelfredzaamheid van alle vrouwen en meisjes op alle niveaus* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort gedeeltelijk tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen) en valt op het federale niveau in het bijzonder onder de FOD Mobiliteit; FOD Buitenlandse Zaken, FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (maar bij uitbreiding alle administraties).

UNSTAT formuleerde volgende indicator om deze SDG target op te volgen:

5.c.1 Proportion of countries with systems to track and make public allocations for gender equality and women's empowerment

Opmerkingen:

- Deze beoordeling van target 5.c als niet-SMART wordt behouden omwille van het ontbreken van een tijdsindicatie, het gebruik van onduidelijke termen ('gezond beleid') en het moeilijk meetbare karakter van de target.
- De UNSTAT indicator 5.c.1. omvat de target niet volledig. De indicator gaat na of er systemen in plaats zijn om toewijzing van publieke middelen aan gendergelijkheid en empowerment van vrouwen te meten, maar doet geen uitspraak over hoeveel van de middelen hiervoor dienen gebruikt te worden.
- In België is deze afdwingbare wetgeving reeds aanwezig en geïmplementeerd.

Samengevat. Target 5.c is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Gelijkheid tussen vrouwen en mannen staat ingeschreven in de Belgische Grondwet.
- De Beijing Declaration and Platform for Action omvat onder meer de volgende strategische doelstellingen:
 - *"Revise laws and administrative practices to ensure women's equal rights and access to economic resources;*
 - *Create or strengthen national machineries and other governmental bodies*
 - *Integrate gender perspectives in legislation, public policies, programmes and projects;*
 - *Promote and protect the human rights of women, through the full implementation of all human rights instruments, especially the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women;*
 - *Ensure equality and non-discrimination under the law and in practice."*
- Federale wet van 12 januari 2007 'streckende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen' en het daaraan gekoppelde Federaal plan gender mainstreaming volgen op of het beleid gevoerd wordt in overeenstemming met de doelstellingen van de Beijing Declaration and Platform for Action.

Opmerkingen:

- België beschikt over afdwingbare wetgeving rond gendergelijkheid. In de Beijing Declaration staan niet-SMART doelstellingen, die in de wet op gendermainstreaming worden toegepast. Deze

doelstelling werd dus reeds gehaald voor België. Zoals eerder aangegeven beschouwen we implementatie als SMART en voor deze SDG beschouwen we implementatie als target-omvattend.

Samengevat.

- Target 5.c staat op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

Target 5.c komt niet voor op **LIJST 3**.

LIJST 4

Zie ook target 5.1

Het gelijkheidsbeginsel in opgenomen in de artikels 9, 10 en 11 van de Belgische Grondwet:

- Art. 10. Er is in de Staat geen onderscheid van standen. De Belgen zijn gelijk voor de wet; zij alleen zijn tot de burgerlijke en militaire bedieningen benoembaar, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere gevallen door een wet kunnen worden gesteld. De gelijkheid van vrouwen en mannen is gewaarborgd.
- Art. 11. Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden. Te dien einde waarborgen de wet en het decreet inzonderheid de rechten en vrijheden van de ideologische en filosofische minderheden.
- Art. 11bis De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel waarborgen voor vrouwen en mannen de gelijke uitoefening van hun rechten en vrijheden, en bevorderen meer bepaald hun gelijke toegang tot de door verkiezing verkregen mandaten en de openbare mandaten. De Ministerraad en de Gemeenschaps- en Gewestregeringen tellen personen van verschillend geslacht. De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel organiseren de aanwezigheid van personen van verschillend geslacht binnen de bestendige deputaties van de provincieraden, de colleges van burgemeester en schepenen, de raden voor maatschappelijk welzijn, de vaste bureaus van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en in de uitvoerende organen van elk ander interprovinciaal, bovengemeentelijk, intercommunaal of binnengemeentelijk territoriaal orgaan. Het voorgaande lid is niet van toepassing wanneer de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel de rechtstreekse verkiezing organiseren van de bestendig afgevaardigden van de provincieraden, van de schepenen, van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, van de leden van het vast bureau van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn of van de leden van de uitvoerende organen van elk ander interprovinciaal, bovengemeentelijk, intercommunaal of binnengemeentelijk territoriaal orgaan.

Op 12 januari 2007 heeft België een wet aangenomen om de gelijkheid tussen vrouwen en mannen te bevorderen door de genderdimensie te integreren in de Belgische federale beleidsstructuren. Gender mainstreaming is dus niet langer een vrijblijvend engagement, het is voortaan een wettelijke verplichting. Zie ook: https://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/gender_mainstreaming/wet_gender_mainstreaming

Deze doelstelling werd behaald. 100%

SDG target 6.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 6 - Verzekeren toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen* target 6.1 - *Tegen 2030 komen tot een universele en gelijke toegang tot veilig en betaalbaar drinkwater voor iedereen* als SMART aangegeven m.a.w. zou van lijst 1 mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

6.1.1 Proportion of population using safely managed drinking water services

Opmerkingen:

- Target 6.1 is SMART gedefinieerd.
- Voor België wordt deze target eerder als voldaan beschouwd, er is toegang tot drinkbaar water en personen met laag inkomen zijn er sociale tarieven om de betaalbaarheid te garanderen (bijv. <https://www.vlaanderen.be/sociaal-tarief-voor-water>)
- Voor België wordt deze target als voldaan beschouwd als er wordt gekeken op <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/> bij de indicatoren voor 6.1 met een waarde van 99,5 % in 2017.

Samengevat. Deze SDG target was door de opdrachtgever beschouwd als SMART gedefinieerd en kan dus van lijst 1 worden geschrapt.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 6.1: 'Tegen 2030 toegang tot veilig en betaalbaar drinkwater voor iedereen.'

In de UNSTAT database (geraadpleegd op 01/02/2021) wordt voor de periode 2000 tot 2017 een constante waarde van 99,52 % aangehouden voor de indicator 'aandeel van de bevolking dat gebruik maakt van veilig beheerde drinkwaterdiensten'.

Op Eurostat kan de indicator 'aandeel van de bevolking aangesloten op openbare watervoorziening' worden geraadpleegd.

Stand van zaken:

%	2012	2013	2014	2015	2016	2017
België	99,14	99,15	99,17	99,14	99,17	99,18

BRON: Eurostat (01/02/2021)

De subtarget is voor 99,2 % voldaan, de resterende kloof zal waarschijnlijk moeilijk te dichten zijn. Op basis van deze gegevens kan besloten worden dat subtarget 6.1 voldaan is.

Link met 1.4

SDG target 6.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 6 - Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen* target 6.2. *Tegen 2030 komen tot toegang tot gepaste en degelijke sanitaire voorzieningen en hygiëne voor iedereen en een einde maken aan openbare ontlasting, waarbij speciale aandacht wordt besteed aan de behoeften van vrouwen en meisjes en mensen in kwetsbare situaties* als SMART aangegeven m.a.w. zou van lijst 1 mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

6.2.1 Proportion of population using safely managed sanitation services, including a hand-washing facility with soap and water

Opmerkingen:

- Target 6.2 is SMART gedefinieerd.
- Openbare ontlasting is niet van toepassing voor België.
- Voor België wordt deze target als voldaan beschouwd, indein er wordt gekeken op <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/> bij de indicatoren voor 6.2.1 wordt een een waarde van 97,1% weergegeven.

Samengevat. Deze SDG target was door de opdrachtgever beschouwd als SMART gedefinieerd en kan dus van lijst 1 worden geschrapt.

* * * * *

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 6.2: 'Sanitaire voorzieningen en hygiëne voor iedereen tegen 2030.'

Aandeel van de bevolking die geen toegang heeft tot een bad, douche of doorspoeltoilet:

%	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
België	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1

BRON: Eurostat (21/01/2021)

De subtarget is voor 99,9 % voldaan, de resterende kloof zal waarschijnlijk moeilijk te dichten zijn. Op basis van deze gegevens kan besloten worden dat subtarget 6.2 voldaan is.

Link met 1.4

SDG target 6.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 6 - Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen* target 6.3. *Tegen 2030 de waterkwaliteit verbeteren door verontreiniging te beperken, de lozing van gevaarlijke chemicaliën en materialen een halt toe te roepen en de uitstoot ervan tot een minimum te beperken waarbij ook het aandeel van onbehandeld afvalwater wordt gehalveerd en recyclage en veilige hergebruik wereldwijd aanzienlijk worden verhoogd* als niet-SMART en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

6.3.1 *Proportion of wastewater safely treated*

6.3.2 *Proportion of bodies of water with good ambient water quality*

Opmerkingen:

- Target 6.3 is niet-SMART gedefinieerd. De target is onvoldoende specifiek en onvoldoende meetbaar.
- De target is 'de waterkwaliteit verbeteren' gevolgd door een opsomming van hoe deze betere waterkwaliteit moet of kan worden gerealiseerd.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op Europees niveau is er de 'Kaderrichtlijn Water' of voluit 'RICHTLIJN 2000/60/EG VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid'.
De kaderrichtlijn Water moet zorgen voor het veiligstellen van de watervoorraden en de waterkwaliteit in Europa en het afzwakken van de gevolgen van overstromingen en perioden van droogte. Concreet moet de richtlijn ervoor zorgen dat we de goede kwaliteit van ons oppervlakte- en grondwater behalen. De kaderrichtlijn wordt door de Gewesten vertaald naar stroomgebiedbeheerplannen en maatregelenprogramma's.
- De kaderrichtlijn Water bepaald wat er verstaan wordt onder 'goede waterkwaliteit' en 'goede waterkwantiteit', voor de verschillende types water a.d.h.v. parameters voor bijv. de ecologische en chemische toestand van water, waardoor target 6.3 wel specifiek en meetbaar wordt. In de target 6.3 wordt 2030 naar voor geschoven voor België is dit 2027.
- De aspecten van SDG target 6.3 worden opgenomen in 'Artikel 1, Doel' van de kaderrichtlijn water.

Samengevat. Deze SDG target is voldoende SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 6.3: 'een goede waterkwaliteit voor verschillende types van water tegen 2027'. Het aandeel van oppervlaktewater en grondwater die in een goede toestand verkeren. De doelstelling is 100 %.

Ecologische toestand oppervlaktewater	26,6%
Chemische toestand oppervlaktewater	2,2%
Kwantitatieve toestand grondwater	90%
Chemische toestand grondwater	41%

Europees Milieuagentschap (02/02/2021)(laatst geüpdatet in 2018)

SDG target 6.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 6 - Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen* target 6.4. *Tegen 2030 in aanzienlijke mate de efficiëntie van het watergebruik verhogen in alle sectoren en het duurzaam winnen en verschaffen van zoetwater garanderen om een antwoord te bieden op de waterschaarste en om het aantal mensen dat af te rekenen heeft met waterschaarste, aanzienlijk te verminderen* als niet-SMART en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

6.4.1 Change in water-use efficiency over time

6.4.2 Level of water stress: freshwater withdrawal as a proportion of available freshwater resources

Opmerkingen:

- SDG target 6.4 heeft verschillende onderdelen:
 - Tegen 2030 aanzienlijke mate de efficiëntie van het watergebruik verhogen in alle sectoren.
 - ‘Aanzienlijke mate’ is onvoldoende specifiek
 - Tegen 2030 het duurzaam winnen en verschaffen van zoetwater garanderen om een antwoord te bieden op de waterschaarste en het aantal mensen dat af te rekenen heeft met waterschaarste, aanzienlijk te verminderen
 - ‘Aanzienlijk’ is onvoldoende specifiek

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

Opmerkingen:

- Voor het verhogen van de efficiëntie van het waterverbruik werden geen concrete doelstellingen gevonden, noch voor het verlagen van het waterverbruik.
- De federale beleidsvisie op lange termijn (2050) voor duurzame ontwikkeling heeft in de doelstellingen volgende opgenomen:
 - Natuurlijke hulpbronnen: doelstelling 34: Hernieuwbare grondstoffen, en met name zoet water, zullen ontgonnen worden zonder het vermogen van toekomstige generaties om die hulpbronnen te ontginnen, in het gedrang te brengen.
- Op indicators.be wordt voor waterverbruik de volgende doelstelling aangehaald ‘waterverbruik moet dalen’, een dalend waterverbruik impliceert een verhoging van de efficiëntie (bij gelijke economische activiteit).
- Er bestaat een indicator ‘de waterexploitatie-index’, deze indicator geeft de verhouding weer van het onttrokken water ten opzichte van het lange termijn gemiddelde. 20% wordt gezien als de drempelwaarde om van ‘waterstress’ te spreken, bij 40% wordt gesproken van ernstige waterschaarste. Aan de hand van de indicator en de drempelwaarde kan worden gesteld dat het doel moet zijn om onder de 20% te blijven, dit kan worden gezien als voldoende SMART
- In een mededeling van de Europese commissie aan het Europees parlement (COM/2011/0571 final) i.v.m de ‘Water Blueprint’ valt te lezen:
 - Wateronttrekking moet minder dan 20% van de beschikbare hernieuwbare waterbronnen bedragen.
 - 20% tot 40% van het water in Europa wordt verspild en de efficiëntie van het watergebruik

- kan alleen al met technologische verbeteringen met 40% worden verbeterd.
- De Commissie zal efficiënt hulpbronnengebruik verder integreren in het waterbeleid, met een blauwdruk ter waarborging van water in Europa, waarin een kostenbesparende strategie wordt vastgesteld

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 6.4:

- Een waarde lager dan 20 % voor de water-exploitatie index
- Waterefficiëntie moet stijgen (waterproductiviteit moet stijgen)

Water-exploitatie index:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
België	7,05	7,9	5,3	5,11	5,74	5,44	4,44	7,31

BRON: Eurostat (22/01/2021)

Deze waarde is binair: de waarde ligt boven of onder de 20%. In 2017, het laatste beschikbare datajaar, lag deze waarde onder de 20 %, jaarlijkse beoordeling van deze indicator is noodzakelijk.

100% voldaan.

Waterproductiviteit (USD/m³)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
België	67,79	73,58	78,53	84,35	92,42	101,44	102,76	104,3

BRON: UNSTAT (01/02/2021)

Deze waarde is binair: de waarde moet stijgen. Voor de beschikbare datareeks stijgt de waterproductiviteit jaarlijks.

Aan de subtarget 6.4 lijkt voldaan, maar hier is een jaarlijkse opvolging aan de orde.

SDG target 6.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 6 - Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen* target 6.5. Tegen 2030 het geïntegreerde beheer van de waterhulpbronnen implementeren op alle niveaus, ook via gerichte grensoverschrijdende samenwerking als niet-SMART en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

6.5.1 Degree of integrated water resources management implementation (0-100)

6.5.2 Proportion of transboundary basin area with an operational arrangement for water cooperation

Opmerkingen:

- De SDG target is niet SMART gedefinieerd. Onvoldoende specifiek en meetbaar.
- Voor België wordt indicator 6.5.2 als voldaan beschouwd als er wordt gekeken op <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/> bij de indicator voor 6.5.2 staat deze op 100%.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Door de 'kaderrichtlijn Water' zijn de lidstaten van EU verplicht om stroomgebiedsbeheerplannen op te maken, deze omvatten zowel oppervlakte als grondwater. Samenwerking met andere lidstaten voor internationale stroomgebieden wordt in de kaderrichtlijn verduidelijkt.
- Het opstellen en het implementeren van de Stroomgebiedsbeheersplannen omvat deze SDG target en bevat duidelijke doelstellingen.

Samengevat. Deze SDG target kan als SMART-gedefinieerd worden beschouwd en komt dus op **LIJST 2**

* * * * *

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 6.5: 'opmaken van stroomgebiedsbeheerplannen'.

Het opmaken van de 'stroomgebiedsbeheerplannen' is een verplichting die werd opgenomen in de Europese wetgeving. Ondertussen worden de 'Stroomgebiedsbeheerplannen 2022-2027' opgemaakt. De vorige 'stroomgebiedsbeheersplannen' liepen over de periodes 2009-2015 en 2016-2021.

In de UNSTAT database (geraadpleegd op 01/02/2021) staat het aandeel van grensoverschrijdende samenwerking voor het enige beschikbare datajaar 2017 op 100 %.

Aan deze target is voldaan.

SDG target 6.6

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 6 - Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen* target 6.6. *Tegen 2020 de op water gebaseerde ecosystemen beschermen en herstellen, met inbegrip van bergen, bossen, moerassen, rivieren, grondwaterlagen en meren* als niet-SMART en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

6.6.1 Change in the extent of water-related ecosystems over time

Opmerkingen:

- De SDG target werd als onvoldoende SMART gedefinieerd.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

Opmerkingen:

- In de 'kaderrichtlijn Water' wordt 'aquatische ecosystemen en, wat de waterbehoeften ervan betreft, terrestrische ecosystemen en waterrijke gebieden die rechtstreeks afhankelijk zijn van aquatische ecosystemen, voor verdere achteruitgang worden behoed en worden beschermd en verbeterd' opgenomen in 'artikel 1, Doel'
- In 'Artikel 4, Milieudoelstellingen' wordt specifiek verwezen naar het beschermen, verbeteren en herstellen van alle oppervlaktewater, grondwaterlichamen en beschermde gebieden. Er zijn duidelijke criteria voor een 'goede waterkwaliteit' (zie 6.3)

Samengevat. Deze SDG target kan als SMART-gedefinieerd worden beschouwd en komt dus op **LIJST 2**. Gezien dit een onderdeel is van de 'kaderrichtlijn water' en de 'stroomgebiedsbeheerplannen' is dit een onderdeel van SDG target 6.3. SDG target 6.3 is eveneens een onderdeel van SDG target 15.1.

SDG target 6.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 6 - Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen* target 6.a. Tegen 2030 de internationale samenwerking en de capaciteitsopbouwende ondersteuning uitbreiden voor de ontwikkelingslanden voor activiteiten die betrekking hebben op water en sanitaire voorzieningen en programma's, met inbegrip van technologieën voor waterwinning, ontziltning, waterefficiëntie, afvalwaterzuivering, recyclage en hergebruik als niet-SMART en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

6.a.1 Amount of water- and sanitation-related official development assistance that is part of a government-coordinated spending plan

Opmerkingen:

- De SDG target is ruimer opgevat dan indicator. Er is geen specifieke doelstelling voor aantal projecten of bepaald bedrag (% BBP) dat moeten worden behaald.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De federale beleidsvisie op lange termijn (2050) heeft volgende doelstelling:
 - (55) De Belgische ontwikkelingssamenwerking zal zich blijven aanpassen aan de internationale context teneinde haar rol te blijven spelen daar waar ze dit nodig en doeltreffend acht. Ze zal de ontwikkelingslanden - met bijzondere aandacht voor de minst ontwikkelde landen en meest kwetsbare landen - blijven ondersteunen bij het aanpakken van de milieurisico's in verband met de bescherming van de natuurlijke rijkdommen, de wereldwijde ontbossing, het verlies van biodiversiteit, de bestrijding van de woestijnvorming, de verandering van de productie- en consumptiepatronen, en de transitie naar koolstofarme en zo klimaatbestendig mogelijke maatschappijen. Ze zal bijzonder aandacht blijven hebben voor de strijd tegen de ongelijkheden.
- Uit de 'Voluntary review' (2017) blijkt dat België in 2016 3,42% of 71,4 miljoen van de ODA spendeert aan water en sanitaire voorzieningen wat lager is dan OECD gemiddelde die rond de 6 % schommelt. De buitenlandse hulp die onderdeel uitmaken van de klimaatfinanciering worden beschouwd als een noodzakelijke aanvulling op de inspanningen die beperkt blijven tot de watersector.
- Op de site van buitenlandse zaken worden de investeringen in waterinfrastructuur ondergebracht bij de thema's basisinfrastructuur, basisinfrastructuur is een van de vijf pijlers waarop de Belgische ontwikkelingssamenwerking zich concentreert.
- De FOD buitenlandse zaken geeft aan dat het moeilijk is om cijfers te plakken op de precieze omvang van deze sector in de Belgische ontwikkelingssamenwerking, omdat ze niet samenvalt met de indeling in (sub-)sectoren van het ontwikkelingscomité van de OESO aan wie alle donorlanden rapporteren over de kanalen en sectoren van de samenwerking. Basisinfrastructuurprojecten staan doorgaans ook niet op zichzelf, maar vormen vaker een onderdeel van bijvoorbeeld een groter programma voor plattelandsontwikkeling, voor gezondheid of districtontwikkeling.

Samengevat. Deze SDG target kan niet SMART-gedefinieerd worden beschouwd en komt dus niet op LIJST 2. Voor de verdere uitwerking wordt verwezen naar 17.2 en 17.9. SDG Target 17.2 komt op lijst 2 en SDG target 17.9 komt op lijst 3 waardoor 6.a op **LIJST 3** komt te staan.

SDG target 6.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 6 - Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen* target 6.b. *De deelname versterken en ondersteunen van plaatselijke gemeenschappen bij de verbetering van het waterbeheer en van de sanitaire voorzieningen* als niet-SMART en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale (en gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse zaken.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

6.b.1 Proportion of local administrative units with established and operational policies and procedures for participation of local communities in water and sanitation management

Opmerkingen:

- De SDG target is niet SMART gedefinieerd. ‘Versterken’ en ‘ondersteunen’ is onvoldoende meetbaar.
- Uit de formulering van de SDG target kan worden afgeleid dat deze niet van toepassing is voor België. ‘... de verbetering van de sanitaire voorzieningen’ is niet relevant voor België, indien naar SDG 6.2 wordt gekeken en de bijhorende indicator die neigt naar 100 % lijkt deze eerder van toepassingen op minder ontwikkelde landen.
- Indien op <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/> wordt gekeken naar de bijhorende indicator 6.b.1 kunnen geen data worden gevonden voor België. Bij uitbreiding kan voor bijna geen enkel West-Europees land data worden gevonden.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**. Door het niet relevant zijn van deze indicator voor België wordt in de verdere oefening geen verder gevolg gegeven aan deze indicator/target voor intra België. De SDG target kan relevant zijn voor ontwikkelingssamenwerking maar hiervoor wordt verwezen naar 6.a

* * * * *

SDG Target 6.a komt op lijst 3 waardoor 6.b op **LIJST 3** komt te staan.

SDG target 7.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 7 - Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen* target 7.1 - *Tegen 2030 universele toegang tot betaalbare, betrouwbare en moderne energiediensten garanderen* als SMART aangegeven m.a.w. zou van lijst 1 mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie; alsook FIDO; FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FOD binnenlandse zaken. Deze target is vooral binnen België van belang, op internationaal vlak kan verwezen worden naar capaciteitsopbouw en technologieoverdracht (SDG's 7.a; 7.b; 17.7; 17.8; 17.9).

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

7.1.1 Proportion of population with access to electricity

7.1.2 Proportion of population with primary reliance on clean fuels and technology

Opmerkingen:

- Target 7.1 lijkt niet volledig SMART, want wat is definitie van betaalbaar en betrouwbaar cf. werkende elektriciteit én of verwarming.
- De UNSTAT indicator 7.1.1 is een deel van target 7.1 maar omvat het niet.
- De UNSTAT indicator 7.1.2 is gelijkaardig als target 7.1 hoewel niet volledig, maar omvat het niet.
- Link met SDG target 1.4

Samengevat. Deze SDG target was door de opdrachtgever beschouwd als SMART gedefinieerd en dus niet in **LIJST 1** maar het wordt aangeraden om deze beter te formuleren in latere fase van het project (en dus in feite een “N” te maken zodat deze target op Lijst 1 verschijnt).

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende doelstelling gerapporteerd:
 - *Het aandeel van de bevolking dat verklaart zijn woning niet voldoende te kunnen verwarmen moet dalen naar nul procent in 2030*
 - *“De energie-afhankelijkheid van België moet dalen”*
- Nationaal Energie- en KlimaatPlan (NEKP)
 - De Europese Unie vaardigde in 2018 een verordening uit (de Verordening (EU) 2018/1999 ‘inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie’), die alle lidstaten verplichtte om een geïntegreerd Nationaal Energie- en KlimaatPlan voor de periode 2021-2030 (NEKP) te hebben tegen 31 december 2019. In het Belgisch plan staat o.a.:
 - *Energiearmoede is een onderdeel van armoede. Binnen elke entiteit zal een energie-armoedeplan opgesteld worden. Dit plan zal als topprioriteit maatregelen voorstellen die gericht zijn op het verminderen van het verbruik, en om instrumenten te ontwikkelen om woningen energie-efficiënt te maken (beide leiden tot lagere energiefactuur). Daarnaast moeten bestaande elementen van het sociaal energiebeleid geëvalueerd worden (Er is een federaal beleid om residentiële energiekanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie te beschermen, dit beleid draagt bij aan het draaglijk maken van de energiefactuur).*
- De federale beleidsvisie op lange termijn (2050) inzake duurzame ontwikkeling (Belgisch Staatsblad 8/10/2013):
 - (20) *De energiebevoorrading zal verzekerd zijn.*
 - *zie ook energy security in NEKP*
 - (21) *Energiediensten zullen voor iedereen toegankelijk zijn.*

- In de beleidsnota Energie (nov 2020) staat vermeld:
 - *Energie is cruciaal: iedereen heeft het nodig en niemand kan zonder. Vandaag kunnen een record aantal mensen, één op vijf, hun maandelijkse energiefactuur moeilijk of niet betalen. Betaalbaarheid voor zowel gezinnen als bedrijven is voor deze regering een prioriteit.*

Opmerkingen:

- De doelstellingen (20) en (21) in de federale beleidsvisie zijn SMART en omvatten de SDG target behalve de betaalbaarheid wat gemeten wordt via het maken van een energie-armoedepan met bovenstaande doelstellingen

Samengevat. SDG target 7.1 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 7.1 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt: "Energie-diensten zullen voor iedereen toegankelijk zijn."

"1) De energiebevoorrading zal verzekerd zijn. "

Gaat er eigenlijk om of dat het aanbod aan energie de Belgische vraag kan afdekken.

"2) Binnen elke entiteit zal een energie-armoedepan opgesteld worden met focus op:

- verminderen van het verbruik (gevolg: lagere energiefactuur)*
- instrumenten ontwikkelen om woningen energie-efficiënt te maken (gevolg: lagere energiefactuur)*
- bestaande elementen van het sociaal energiebeleid evalueren*
 - (Er is een federaal beleid om residentiële energiekanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie te beschermen, dit beleid draagt bij aan het draaglijk maken van de energiefactuur)."*

Stand van zaken België:

1) Energiebevoorrading verzekeren?

- Aanbod. Diversificatie in het land zelf voorzien (NEKP)
 - zie SDG target 7.2 (aandeel hernieuwbaar in energiemix België); Resultaat overnemen.
 - Ook: indicator 7.1.1 staat voor België op 100% in 2018 (toegang tot elektriciteit) <https://data.worldbank.org/indicator/EG.ELC.ACCS.ZS?locations=BE>
- Aanbod. Minder energie-afhankelijkheid - trend zal omgekeerd zijn (NEKP) tegen 2030
 - niet voldaan - hangt echter samen met diversificatie in energiemix (transitie bv. ook uitfasen kernenergie)
 - zie op indicators.be:
 - *"België heeft historisch een grote energieafhankelijkheid: gemiddeld ongeveer 78% over de periode 1990-2018. De indicator bleef relatief stabiel over deze periode. In 2015 bereikt het zijn historisch maximum (83,9%) waarna het daalt tot 82,7% in 2018. Die grote energieafhankelijkheid kan hoofdzakelijk verklaard worden doordat België geen fossiele brandstoffen onttrekt aan zijn bodem. Ze moeten dus geïmporteerd worden terwijl het niet-ingevoerde saldo van het energieverbruik (17,3% in 2018) bestaat uit hernieuwbare energie en kernenergie. Bij kernenergie worden ingevoerde splijtstoffen meegerekend bij de invoer van mineralen en niet bij de energie-invoer, terwijl de aan de hand van kernreacties opgewekte warmte, die gebruikt wordt voor de elektriciteitsproductie, meegerekend wordt als energieproductie in België."*
 - Via NEKP: zal evolueren van 71% (2020) naar 86% (2030)

Deze target is niet voldaan: het zal slechter worden tot na uitfasering kernenergie. Daar de energie-afhankelijkheid altijd steeds gemiddeld op 78% is gebleven, kunnen we aannemen dat na de transitie (van sluiten kerncentrales) een gelijkaardig niveau zou voldoen, of eventueel te streven naar iets lager dan beste waarde (70% bijv). Het lijkt in alle geval aangewezen deze voorlopig als ongunstig te beoordelen:

(methode 1 + 2: niet bruikbaar daar steeds gebleven +/- op zelfde niveau $\Rightarrow$ verandert bijna niet dus normaliter bijna oneindige duur om enig andere waarde als doelstelling te bereiken)

Het resterende wat na te gaan is, is of aanbod uit bronnen in België en uit het buitenland voldoende is om de vraag af te dekken. Voorlopig geen sluitend antwoord hierop (wat de vraag is). Wel kan er ingezet worden om de vraag te verminderen via doelstelling 2 a en b hieronder alsook via doelstellingen bij 7.3 over de energie-efficiëntie verbeteren, waar een indicatie wordt gegeven van huidig verbruik.

2) indicator over betaalbaarheid: **energie-armoede plan** = barometer energie-armoede (NEKP) de koning boudewijnstichting in 2018:

- a) gemeten energie-armoede (14,5 % van de gezinnen te hoge factuur)
- b) verborgen energie-armoede (4,3% verbruiken zo weinig mogelijk energie om rond te komen)
 - $\Rightarrow$ a en b) worden opgevolgd in het plan door energiefactuur te doen dalen (NEKP). Voorlopig zien we het bestaan van een dergelijk energiearmoedeplan incl onderstaande maatregelen als binaire bijdrage bij de SDG target voor a&b; er is geen target (behalve misschien streven naar 0%)
 - i) *verminderen van het verbruik (gevolg: lagere energiefactuur)*
 - ii) *instrumenten ontwikkelen om woningen energie-efficiënt te maken (gevolg: lagere energiefactuur)*
 - iii) *bestaande elementen van het sociaal energiebeleid evalueren (Er is een federaal beleid om residentiële energiekanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie te beschermen, dit beleid draagt bij aan het draaglijk maken van de energiefactuur)."*
- c) subjectieve energie-armoede (4,9% geeft aan hun woning niet degelijk te kunnen verwarmen)
 - $\rightarrow$ Dit wordt opgevolgd door de indicator: **"Het aandeel van de bevolking dat verklaart zijn woning niet voldoende te kunnen verwarmen moet dalen naar nul procent in 2030"** (www.indicators.be)

Ivm 2.c):

woningen zonder voldoende verwarming (%)

6,6 5,8 5,4 5,2 4,8 5,7 5,2

Trend/projectie 2030 via groeivoet moeilijk daar waarde 2018 gelijk is aan 2015 (dus "0"), er zijn echter wel fluctuaties. Kijkend naar groeivoet van 2018 tov 2013 zou er wel een licht verbetering merkbaar zijn, maar ook dan komen we er niet tegen 2030 (0%)

Methode 1:

$x' (2019) = y = \text{MIN van } (x - 5,7)/0 - 5,7 \text{ OF } 100\%$ (tov wat als slechtste in laatste jaren voor België aanzien wordt).

Dit cijfer geeft een indicatie hoever we gevorderd zijn op dit moment.

Anderzijds lijkt dit zeer streng terwijl toch $> 90\%$ deze doelstelling vervuld. Indien we als ergste waarde 100% nemen ipv 5,7%, geeft dit natuurlijk een meer realistisch beeld over hoe ver deze doelstelling is **tov de totale Belgische bevolking**: $y = 94,8\%$ $\rightarrow$ deze waarde is weerhouden (klopt ook met $(5,2 - 100)/(0 - 100)$).

Methode 2:

$x' (2018) = 14,1$ standaarddeviaties verwijderd van het einddoel

SDG target 7.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 7 - Verzekeren toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen* target 7.2 - *Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie; alsook FIDO; FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FOD buitenlandse zaken. Deze target is vooral binnen België van belang, op internationaal vlak kan verwezen worden naar capaciteitsopbouw en technologieoverdracht (SDG's 7.a; 7.b; 17.7; 17.8; 17.9).

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

7.2.1 Renewable energy share in the total final energy consumption

Opmerkingen:

- Target 7.2 is niet SMART gedefinieerd (cf. de mate van) en blijft dus op lijst 1 staan
- Eveneens de UNSTAT indicator is niet SMART gedefinieerd

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd dus blijft op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende doelstelling gerapporteerd:
 - *Het aandeel hernieuwbare energie moet 17,5% bereiken in 2030 voor België*
- In de beleidsnota Energie (nov 2020) staat vermeld:
 - *Er wordt volop ingezet op het verzekeren van voldoende capaciteit via de uitrol van het zogenaamde capaciteitsremuneratiemechanisme, de verdere ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, met name wind op zee, het beheersen van de energievraag en het promoten van innovatie, dit alles in het kader van de federale bevoegdheden.*

Opmerkingen:

- De indicator op www.indicator.be:
 - is voldoende om op LIJST 2 te komen: SMART
 - is gelijkaardig als de UNSTAT indicator maar specifiek
 - komt via volgende bronnen:
 - In beleidskader voor klimaat en energie in januari 2014 aangenomen (COM(2014)15; Publicatieblad van de Europese Unie), stelt de Europese Unie (EU) een doelstelling vast tegen 2030, namelijk een aandeel van 27% hernieuwbare energie.
 - In juni 2018 werd een politiek akkoord bereikt tussen de Raad, het Parlement en de Commissie om deze doelstelling te verhogen tot 32%.
 - De Europese Unie vaardigde daarom in 2018 een verordening uit (de Verordening (EU) 2018/1999 'inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie'), die alle lidstaten verplichtte om een geïntegreerd Nationaal Energie- en KlimaatPlan voor de periode 2021-2030 (NEKP) te hebben tegen 31 december 2019.
 - In het Belgisch plan staat: tegen 2030 wordt een doelstelling vastgesteld van 17,5% hernieuwbare energie in het bruto finaal energieverbruik.

Samengevat. De onderschreven doelstelling is voldoende om voor te komen op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 7.2 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt: "Tegen 2030 moet 17,5% in het bruto finaal energieverbruik in België van hernieuwbare energie komen"

2004	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
1,89	2,332	6,002	8,026	8,752	9,113	9,478	9,924

Continu stijgende trend

Methode 1:

best value = gewenste waarde = 17,5

minste waarde = referentiewaarde = 8,026 (slechtste teruggaand tot 2015)

$y = \text{MIN van } (x - 8,026)/(17,5-8,026) \text{ OF } 100\%$

Bijvoorbeeld voor 2019:

$y = 20\%$

distance to target = $x' = 80\%$

Methode 2:

distance to target = $x' = \text{MIN van } [(target - \text{gemeten waarde}) / \text{standaarddeviatie OF } 0]$

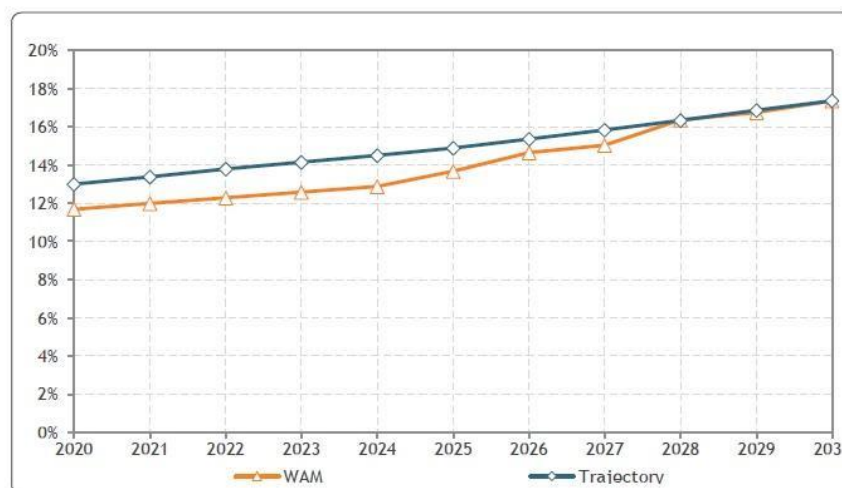
$x' = (x-17,5)/\sigma = (x-17,5)/0,72$

Jaar 2019 scoort dan: distance to target = $x' = -10,5$ keer de standaarddeviatie te overbruggen

Projectie voor België toekomst:

Let wel, de groeivoet geeft slechts een indicatie via het verleden, wat niet noodzakelijkerwijs een realistische projectie voor de toekomst is. Groeivoet 2019/2015 is 5,4% en op die manier zou in 2030 de doelstelling juist bereikt zijn (17.8%). Vandaar dat we ook moeten kijken naar de intentie. In het NEKP staat deze doelstelling:

Evolutie van het aandeel RES in het WAM-scenario en indicatief traject (in %)

SDG target 7.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 7 - Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen* target 7.3 - *Tegen 2030 de globale snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen* als SMART aangegeven m.a.w. zou van lijst 1 mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gemeenschappen), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie; alsook FIDO; FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FOD Mobiliteit; FOB Financiën. Deze target is vooral binnen België van belang, op internationaal vlak kan verwezen worden naar capaciteitsopbouw en technologieoverdracht (SDG's 7.a; 7.b; 17.7; 17.8; 17.9).

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

7.3.1 Energy intensity measured in terms of primary energy and GDP

Opmerkingen:

- Target 7.3 was beschouwd door de opdrachtgever als SMART, de onderzoekers beschouwen dit ook SMART met de bemerking dat dit valt of staat met de definitie van energie-efficiëntie;
- De UNSTAT indicator 7.3.1 is gelijkaardig, maar omvat de doelstelling 7.3 niet.

Samengevat. Deze SDG target is beschouwd als SMART en dus niet in **LIJST 1**.

Verder te onderzoeken in de loop van het project:

- De federale beleidsvisie op lange termijn (2050) inzake duurzame ontwikkeling (Belgisch Staatsblad 8/10/2013):
 - (18) *De verhoging van de energie-efficiëntie van producten zal worden voortgezet met het oog op de vermindering van het eindenergieverbruik..*
 - (21) *Het gebruik van vervoersmiddelen zal gepaard gaan met de uitstoot van zo weinig mogelijk vervuilende stoffen en geluidshinder, zal energie-efficiënt zijn en gebeuren op basis van fossiele en alternatieve bronnen. De uitstoot in de lucht van NOx, PM 2.5, PM 5 en PM 10 zal met 80 % verminderd zijn ten opzichte van 2005. De uitstoot van broeikasgassen in België zal met minstens 80 % verminderd zijn ten opzichte van 1990*
- Op www.indicators.be wordt volgende doelstelling gerapporteerd:
 - *in 2030 een energieproductiviteit bereiken van 11,1 euro per kilogram olie-equivalent*
- In NEKP:

Energie efficiëntie		
Primair energieverbruik	42,7 Mtoe	i.e. -15% vergeleken met BAU met als referentie Primes
Finaal energieverbruik	35.2 Mtoe	i.e. -12% vergeleken met BAU met als referentie Primes

Opmerkingen:

- De indicator op www.indicator.be:
 - is ook SMART gedefinieerd
 - wordt berekend bouwend op de formulering van sdg 7.3:
 - Eurostat gebruikt de energieproductiviteit om de energie-efficiëntie vanuit macro-economisch oogpunt te meten, en neemt als doelstelling dat de groeivoet ervan moet verdubbelen ten opzichte van die tussen 2000 en 2015. Zo berekend, moet de energieproductiviteit in België 11,1 euro per kilogram olie-equivalent bereiken in 2030.
 - Hier is gebruik van 'groeivoet' wellicht rechtlijnig daar de doelstelling gaat om de snelheid van verbetering te verdubbelen;
 - is gelijkaardig aan de UNSTAT indicator maar specifiek

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 7.3 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

“Tegen 2030 de globale snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen”

1) via 11,1 euro per CO2 equivalent (indicators.be)

2) & 3) volgende indicatoren

Energie efficiëntie		
Primair energieverbruik	42,7 Mtoe	i.e. -15% vergeleken met BAU met als referentie Primes
Finaal energieverbruik	35.2 Mtoe	i.e. -12% vergeleken met BAU met als referentie Primes

Stand van zaken België:

- 1) hoofddoelstelling: de energieproductiviteit moet in België 11,1 euro per kilogram olie-equivalent bereiken in 2030. Data via Eurostat (januari 2021).

2000	2015	2016	2017	2018
4,73	6,5	6,2	6,25	6,36

Projectie. Laatste jaren wat fluctuatie. Negatieve evolutie. Bijsturing nodig.

Methode 1: $y = \text{MIN van } (x - 4,73)/(11,1 - 4,73) \text{ of } 100\%$

$y(2018) = 25\%$

Methode 2: $x' = \text{MIN van } (x - 11,1)/\sigma \text{ of } 0$

(zo omdat meer dan target beter is $\Rightarrow$ nul)

$x'(2018) = -7,7 \sigma$ (indien tov 2000)

of - 35 sigma (indien enkel kijkend naar laatste jaren, juist omdat het fluctueert, dichtbij elkaar blijft en zelfs licht daalt).

- 2) subdoelstelling: primair energie verbruik naar 42,7 Mtoe in 2030 (-15% tov BAU van 50,24 Mtoe)

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10341545/8-04022020-BP-EN.pdf/39dcc365-bdaa-e6f6-046d-1b4d241392ad>

2013	2014	2015	2016	2017	2018
49,3	45,7	46,1	49,2	49,1	46,8

Projectie? Zoals te zien is, fluctueert deze nogal, dus onzeker over de trend.

Status 2018 tov BAU: $x = (46,8 - 50,24)/(42,7 - 50,24) = 45,6\%$

- 3) finaal energieverbruik naar 35,2 Mtoe in 2030 (- 12% tov BAU van 40 Mtoe)

2013	2014	2015	2016	2017	2018
36,6	34,3	35,9	36,4	36,1	36,3

Projectie? Zoals te zien is fluctueert deze nogal (en was target reeds bereikt in 2014), dus onzeker over de trend.

Status 2018 tov BAU: $x = (36,3 - 40)/(35,2 - 40) = 77\%$

SDG target 7.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 7 - Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen* target 7.a - *Tegen 2030 de internationale samenwerking verhogen om toegang te vergemakkelijken tot onderzoek en technologie inzake schone energie, met inbegrip van de hernieuwbare energie, de energiedoeltreffendheid en de geavanceerde en schonere fossiele brandstoffentechnologie, en de investering promoten in energie-infrastructuur en schone energietechnologie* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. Deze target is binnen België van belang én op internationaal vlak voor capaciteitsopbouw en technologieoverdracht (zie ook SDG's 7.b; 17.6; 17.7; 17.8; 17.9). UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

7.a.1 Mobilized amount of United States dollars per year starting in 2020 accountable towards the \$100 billion commitment

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en staat op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be:
 - Enkel de gevonden doelstelling voor target 13.a (zie fiche):
 - "de Belgische bijdrage tot de internationale klimaatfinanciering moet jaar na jaar stijgen tot 2020 en mag vervolgens niet dalen"
- Federale beleidsvisie op lange termijn (2050) inzake duurzame ontwikkeling doelstelling 50 (Belgisch Staatsblad 8/10/2013):
 - De Belgische ontwikkelingssamenwerking zal zich blijven aanpassen aan de internationale context teneinde haar rol te blijven spelen daar waar ze dit nodig en doeltreffend acht. Ze zal de ontwikkelingslanden - met bijzondere aandacht voor de minst ontwikkelde landen en meest kwetsbare landen - blijven ondersteunen bij het aanpakken van de milieुरisico's in verband met de bescherming van de natuurlijke rijkdommen, de wereldwijde ontbossing, het verlies van biodiversiteit, de bestrijding van de woestijnvorming, de verandering van de productie- en consumptiepatronen, en de transitie naar koolstofarme en zo klimaatbestendig mogelijke maatschappijen. Ze zal bijzonder aandacht blijven hebben voor de strijd tegen de ongelijkheden.

Opmerkingen:

- De doelstelling in Belgisch Staatsblad 8/10/2013 is niet SMART;
- De doelstelling op indicators is gelijkaardig aan de UNSTAT indicator, maar omvat de doelstelling 7.a niet volledig; dit gaat enkel over financiële bijdrage wat weliswaar helpt om 7.a te bereiken
- de gevonden doelstelling op www.indicators.be is via bron:
 - Tijdens de 15e conferentie van de partijen van 2009 in Kopenhagen hebben de geïndustrialiseerde landen zich ertoe verbonden om vanaf 2020 samen 100 miljard dollar per jaar uit te trekken om de ontwikkelingslanden te helpen in hun strijd tegen de klimaatverandering en de gevolgen ervan. De geïndustrialiseerde landen hebben zich er ook toe verbonden geleidelijk hun bijdrage te verhogen tussen 2010 en 2020.
 - De verdeling van die doelstellingen tussen landen kwam niet aan bod tijdens de onderhandelingen. Er is dus geen erkend criterium om een doelstelling toe te wijzen aan België. In het Beleidsakkoord over de intrabelgische *Burden Sharing* van 4 december 2015 verbindt België zich er niettemin toe jaarlijks 50 miljoen euro te financieren tot 2020 (Nationale Klimaatcommissie, 2015). Die financiering is verdeeld tussen de federale overheid

(25 miljoen euro) en de gewesten (respectievelijk 14,5, 8,25 en 2,25 miljoen euro voor het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest).

Samengevat. SDG target 7.a komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2: Target 7.a komt voor op **LIJST 3**.

Volgende site wordt geraadpleegd om meer algemene informatie over de SDG target te verkrijgen.
<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-07-0a-01.pdf>

- NL: VNR (2017): *In 2015, the Netherlands' government set the goal of giving 50 million people access to renewable energy by 2030, and helping the poorest countries in particular to control their emissions while at the same time stimulating development. To finance these efforts, the Netherlands is working with development banks like the World Bank and the Netherlands' development bank FMO, and with private and institutional investors*
- UK : over de UNSTAT indicator zijnde financiële bijdrage (ODA) en in VNR (2019): *"The UK has been a driving force for collective action towards cleaner energy, playing a leading role in securing the agreement of 195 countries to sign up to the Paris Climate Agreement in 2015 and in delivering an operational rulebook to enable its effective implementation at the 2018 United Nations Climate Change Conference (COP24). The rulebook will galvanise genuine climate action, providing a common set of rules while allowing flexibility for those countries that need it."*
- Frankrijk: In VNR 2016: *"At COP21, France supported major international energy initiatives such as the SIDS Lighthouse Initiative to raise financing and rapidly deploy renewable energy in small island developing states. France is also putting its technical expertise to work to decarbonise the energy mix in developing countries and emerging economies. It has undertaken to stop financing coal-fired power plants as of 2013.*
- Duitsland: *"The Federal Government is involved in numerous multilateral organisations, forums and initiatives in order to help shape the international dialogue on a future-oriented energy policy:"*
 - 1. G7/G20
 - 2. Active membership in international energy organisations
 - eg. IEA; IRENA;
 - 3. Regional and international networks and forums
 - eg. the SE4All initiative, the Africa-EU Energy Partnership (AEEP), the International Renewable Energy Conferences (IRECs) and the Renewable Energy Policy Network for the 21st Century (REN21). Furthermore, the Federal Government supports the Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP) of the World Bank.
- Luxemburg: 'geen info

SDG target = *Tegen 2030 de internationale samenwerking verhogen om toegang te vergemakkelijken tot onderzoek en technologie inzake schone energie, met inbegrip van de hernieuwbare energie, de energiedoeltreffendheid en de geavanceerde en schonere fossiele brandstoffentechnologie, en de investering promoten in energie-infrastructuur en schone energietechnologie*

Financiële deel cf. 13.a → Is in feite wél reeds SMART en dit deel zou reeds op lijst 4 kunnen staan en dezelfde beoordeling krijgen als 13.a (lijst 4). Voor resterende deel ttz *"de internationale samenwerking verhogen om toegang te vergemakkelijken tot onderzoek en technologie inzake schone energie, met inbegrip van de hernieuwbare energie, de energiedoeltreffendheid en de geavanceerde en schonere fossiele brandstoffentechnologie"* → zie SDG target 7.b (infrastructuur en technologie; lijst 3) en (cf; UK) deelname aan COP's over climate en actief ondersteunen/implementeren van internationale verdragen en (cf; FR) gericht (geen) bijdrage leveren aan (foute) juiste projecten) en zie ook SDG 17.6, 17.7, 17.8, 17.9

Ivm financiering. België heeft de bewuste keuze gemaakt haar klimaatfinanciering op de Minst Ontwikkelde Landen en Adaptatie te focussen. Hierdoor behoort ons land tot de belangrijkste donoren voor zowel het Adaptation Fund als het LDC Fund. De toekomstige Belgische bijdrage aan internationale klimaatfinanciering maakt deel uit van de burden sharing onderhandelingen over het klimaat/energiepakket, die nog moeten worden opgestart. Federaal regeerakkoord: "Ons land zal de engagementen in het kader van de Akkoorden van Parijs op het vlak van klimaatfinanciering honoreren, met inbegrip van het principe van additionaliteit. De regering engageert zich (via DGD) tot een stijgende bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering, los van het budget voor ontwikkelingssamenwerking. De intra-Belgische verdeling van deze inspanning wordt zo snel mogelijk afgerond."

Ambitie type "BAU":

- *"Tot 2020 draagt België 50 miljoen euro jaarlijks bij tot de internationale klimaatfinanciering en vanaf dan zal de Belgische financiële bijdrage minstens op het niveau van 2020 blijven. België zal deelnemen aan COP's over klimaat en zal internationale verdragen voor klimaatbestrijding implementeren. België zal het technologiemechanisme (2010) ondersteunen, (twee onderdelen: een "Technology Executive Committee" (TEC), dat de behoeften evalueert en aanbevelingen formuleert, en een "Climate Technology Centre and Network" (CTCN), belast met het verstrekken van adviezen en technische bijstand aan ontwikkelingslanden, om die landen te helpen hun technologische behoeften te bepalen en hun eigen aanpassings- of mitigatieprogramma's op te zetten.). Actief lidmaatschap in internationale energie-organisaties (eg. IEA; IRENA)*

Ambitie type "gematigd":

- *"Tot 2020 draagt België 50 miljoen euro jaarlijks bij tot de internationale klimaatfinanciering en vanaf dan zal de Belgische financiële bijdrage elk jaar stijgen met minstens 1% en dat minstens tot 2030. België zal deelnemen aan COP's over klimaat en zal internationale verdragen voor klimaatbestrijding implementeren. België zal het technologiemechanisme (2010) ondersteunen, (twee onderdelen: een "Technology Executive Committee" (TEC), dat de behoeften evalueert en aanbevelingen formuleert, en een "Climate Technology Centre and Network" (CTCN), belast met het verstrekken van adviezen en technische bijstand aan ontwikkelingslanden, om die landen te helpen hun technologische behoeften te bepalen en hun eigen aanpassings- of mitigatieprogramma's op te zetten.). Actief lidmaatschap in internationale energie-organisaties (eg. IEA; IRENA). België zal inzetten op uitwisselingsprogramma's in het onderwijs en o&o projecten om kennis te delen. België zal alle bijdragen in niet-schone technologieën heroriënteren.*

Ambitie type "hoog":

- *"Tot 2020 draagt België 50 miljoen euro jaarlijks bij tot de internationale klimaatfinanciering en vanaf dan zal de Belgische financiële bijdrage elk jaar stijgen met minstens 5%. België zal deelnemen aan COP's over klimaat en zal internationale verdragen voor klimaatbestrijding implementeren en hiaten vermelden/bijsturen. België zal het technologiemechanisme (2010) ondersteunen, (twee onderdelen: een "Technology Executive Committee" (TEC), dat de behoeften evalueert en aanbevelingen formuleert, en een "Climate Technology Centre and Network" (CTCN), belast met het verstrekken van adviezen en technische bijstand aan ontwikkelingslanden, om die landen te helpen hun technologische behoeften te bepalen en hun eigen aanpassings- of mitigatieprogramma's op te zetten.). Actief lidmaatschap in internationale energie-organisaties (eg. IEA; IRENA). België zal actief uitwisselingsprogramma's in het onderwijs en o&o projecten opzetten om kennis te delen. België zal alle bijdragen in niet-schone technologieën heroriënteren.*

SDG target 7.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 7 - Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen* target 7.b *Tegen 2030 de infrastructuur uitbreiden en de technologie upgraden om moderne en duurzame energiediensten te kunnen aanbieden aan alle ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, de kleine eilandstaten en door land ingesloten ontwikkelingslanden, in overeenstemming met hun respectieve steunprogramma's* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. Deze target is op internationaal vlak van belang (zie ook SDG's 7.a; 17.6; 17.7; 17.8; 17.9).

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

7.b.1 Investments in energy efficiency as a percentage of GDP and the amount of foreign direct investment in financial transfer for infrastructure and technology to sustainable development services

Opmerkingen:

- Target 7.b is niet SMART gedefinieerd en staat dus op LIJST 1.
- Onderstaande de formulering is sinds augustus 2020 een vervanging van de eerder vermelde UNSTAT indicator 7.b.1, zie <https://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/2020-comprev/UNSC-proposal/> voor specifiek de UNSTAT indicator 7.b.1 (én 12.a.1). "Installed renewable energy-generating capacity in developing countries (in watts per capita)"
- Voor België gaat deze SDG target over ontwikkelingssamenwerking. Ook link via *Infrastructuur en technologie upgraden*: met 7.a; 17.6, 17.7, 17.8 en 17.9

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en staat op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be:
 - Enkel de gevonden doelstelling voor target 13.a (zie fiche) en 7.a (zie fiche):
 - "de Belgische bijdrage tot de internationale klimaatfinanciering moet jaar na jaar stijgen tot 2020 en mag vervolgens niet dalen"

Opmerkingen:

- is niet gelijkaardig aan de UNSTAT indicator, en omvat de doelstelling 7.b niet volledig; dit gaat enkel over financiële bijdrage wat weliswaar helpt om 7.b te bereiken
- de gevonden doelstelling op www.indicators.be is via bron:
 - Tijdens de 15e conferentie van de partijen van 2009 in Kopenhagen hebben de geïndustrialiseerde landen zich ertoe verbonden om vanaf 2020 samen 100 miljard dollar per jaar uit te trekken om de ontwikkelingslanden te helpen in hun strijd tegen de klimaatverandering en de gevolgen ervan. De geïndustrialiseerde landen hebben zich er ook toe verbonden geleidelijk hun bijdrage te verhogen tussen 2010 en 2020.
 - De verdeling van die doelstellingen tussen landen kwam niet aan bod tijdens de onderhandelingen. Er is dus geen erkend criterium om een doelstelling toe te wijzen aan België. In het Beleidsakkoord over de intrabelgische *Burden Sharing* van 4 december 2015 verbindt België zich er niettemin toe jaarlijks 50 miljoen euro te financieren tot 2020 (Nationale Klimaatcommissie, 2015). Die financiering is verdeeld tussen de federale overheid (25 miljoen euro) en de gewesten (respectievelijk 14,5, 8,25 en 2,25 miljoen euro voor het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest).

Samengevat. SDG target 7.b komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2: Target 7.b komt voor op **LIJST 3**.

Buurlanden? “VNR”

- NL: “the Netherlands’ government set the goal of giving 50 million people access to renewable energy by 2030”
- UK : “An important component of the UK’s global effort has been supporting developing countries to expand their infrastructure and upgrade their technology for supplying modern and sustainable energy services “ → het wordt ook verbonden met SDG 9
- Frankrijk: “France has pledged over €2 billion through to 2020 for the development of renewable energies in Africa, where the Sub-Saharan region has the lowest regional electrification rate in the world at 31%. France is also putting its technical expertise to work to decarbonise the energy mix in developing countries and emerging economies.”
- Duitsland: “The Federal Government is supporting the establishment of sustainable energy systems in 35 partner countries through technical and financial cooperation. Energy is a focus of the bilateral cooperation in 23 of these countries.
- Luxemburg: “Le Luxembourg soutient au Cap Vert le développement des énergies renouvelables.”

Gekozen SMART doelstellingen volgens ambitieniveau

Ambitie type “BAU”:

- *“Tegen 2030 moet de geïnstalleerde capaciteit hernieuwbare energie-capaciteit in ontwikkelingslanden stijgen (in watt per capita) en moet het aandeel hernieuwbare energie in de energiemix van ontwikkelingslanden stijgen, én tot 2020 draagt België 50 miljoen euro jaarlijks bij tot de internationale klimaatfinanciering en vanaf dan zal de Belgische financiële bijdrage minstens op het niveau van 2020 blijven”*

Ambitie type “gematigd”:

- *“Tegen 2030 moet de geïnstalleerde capaciteit hernieuwbare energie-capaciteit in ontwikkelingslanden stijgen (in watt per capita) en moet het aandeel hernieuwbare energie in de energiemix van ontwikkelingslanden stijgen met minstens 1% waar België een afgesproken deel in bijdraagt., én tot 2020 draagt België 50 miljoen euro jaarlijks bij tot de internationale klimaatfinanciering en vanaf dan zal de Belgische financiële bijdrage elk jaar ten minste met 1% toenemen”*

Ambitie type “hoog”:

- *“Tegen 2030 moet de geïnstalleerde capaciteit hernieuwbare energie-capaciteit in ontwikkelingslanden stijgen (in watt per capita) en moet het aandeel hernieuwbare energie in de energiemix van ontwikkelingslanden stijgen met minstens 5% waar België een afgesproken deel in bijdraagt, én tot 2020 draagt België 50 miljoen euro jaarlijks bij tot de internationale klimaatfinanciering en vanaf dan zal de Belgische financiële bijdrage elk jaar ten minste met 5% toenemen”*

SDG target 8.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 8. *Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen* target 8.1. *De economische groei per capita in stand houden in overeenstemming met de nationale omstandigheden en, in het bijzonder, minstens 7% aangroei van het bruto binnenlands product per jaar in de minst ontwikkelde landen* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

8.1.1 Annual growth rate of real GDP per capita

Opmerkingen:

- De target is duidelijk SMART geformuleerd voor de minst ontwikkelde landen, maar niet voor de andere landen enkel de verwijzing 'in stand houden'.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Voor economische groei werden er geen duidelijke targets gevonden, 'economische groei' is eerder het gevolg van heel wat verschillende factoren nationaal als internationaal.
- In Artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie staat dat:
 - "De EU zich inzet voor de duurzame ontwikkeling van Europa, op basis van een evenwichtige economische groei en van prijsstabiliteit, en een sociale markteconomie met een groot concurrentievermogen die gericht is op volledige werkgelegenheid en sociale vooruitgang [...]"
 - dit is een duidelijke verwijzing naar 'groei' wat overeenkomt met 'stijgen'.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 8.1: 'De economische groei per capita in stand houden overeenkomstig de nationale omstandigheden'. Hieronder wordt begrepen dat de economische groei in lijn ligt met de groei van de afgelopen jaren, hier wordt de gemiddelde groei genomen van 2015-2019. Stand van zaken: De gemiddelde Belgische groei van bedraagt 1,2% in de periode 2015-2019

Economische groei t.o.v vorig jaar

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
België	1,9	0,4	0,1	0	1,1	1,5	0,8	1,2	1,3	1,2
EU27	2	1,7	-0,9	-0,2	1,4	2,1	1,8	2,6	1,9	1,3

(BRON: Eurostat (09/01/2021))

Methode 1: Beste waarde of doelwaarde: Belgische gemiddelde van de laatste 5 jaar of 1,2 %

$$Y = (1,2 - 0,8)/(1,2 - 0,8) = 100\% \rightarrow X = 0$$

Methode 2: Doelwaarde: Belgische-gemiddelde van de laatste 5 jaar

$$X = (1,2 - 1,2)/0,25 = 0$$

Voor 2019 is aan deze SDG target voldaan. Deze target zal echter jaarlijks moeten worden bekeken. Voor 2020 zal hoogstwaarschijnlijk niet worden voldaan aan de deze SDG door de economische terugval door de Coronacrisis.

SDG target 8.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 8. *Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen* target 8.2. *Tot meer economische productiviteit komen door diversificatie, technologische modernisatie en innovatie, ook door de klemtoon te leggen op sectoren met hoge toegevoegde waarde en arbeidsintensieve sectoren* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

8.2.1 Annual growth rate of real GDP per employed person

Opmerkingen:

- De target is niet-SMART gedefinieerd, 'meer' is onvoldoende specifiek.
- De target is 'tot meer economische productiviteit komen' gevolgd door een opsomming van hoe er tot meer productiviteit kan worden gekomen.
- Het verhogen van de efficiëntie van de hulpbron water is onderdeel van SGD target 6.4
- Het verhogen van de efficiëntie van energie en de verlaging van de CO₂-uitstoot is onderdeel van SDG target 9.4
- Het verhogen van de efficiëntie van materialen is onderdeel van SDG target 12.2
- Bij deze SDG target ligt de focus op arbeidsproductiviteit.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- In het Federale Regeerakkoord van 2020 werd volgende opgenomen:
 - "Investerings zijn noodzakelijk om onze economie een boost te geven te midden van een economische crisis, maar zijn ook noodzakelijk om de productiviteit op te trekken."
 - "Een innovatieve en duurzame economie als motor van de productiviteit"
 - "De regering zal erover waken dat de inspanningen en hervormingen van de voorbije regeringen om de productiviteit van de Belgische economie te verbeteren, behouden blijven."
 - Er wordt een bijkomende strategie ontwikkeld om de productiviteit op lange termijn te verbeteren. Daartoe zal onder andere:
 - i) De (eerlijke) concurrentie tussen ondernemingen worden bevorderd;
 - ii) Een proactief beleid ter bescherming van de consument worden gevoerd;
 - iii) Een open datastrategie worden ontwikkeld bij de overheid;
 - iv) Een verdere digitalisering van de overheidsdiensten worden doorgevoerd;
 - v) Een plan wordt doorgevoerd om de administratieve lasten te verlagen;
 - vi) een gefocuste en efficiëntere overheid qua digitale dienstverlening, ontsluiting en ontwikkeling van e-governement toepassingen, snellere vergunningsprocedures, smart contracts, enz.;
 - vii) Een energienorm worden ingevoerd voor ondernemingen en consumenten.

In alle elementen is sprake van groei, er is een duidelijke richting, stijgen.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 8.2: 'tot meer productiviteit komen' m.a.w. de arbeidsproductiviteit moet stijgen. Gezien de productiviteit moet stijgen is de beoordeling binair, de waarde stijgt of daalt.

Jaarlijkse productiviteitsgroei (in %)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
België	2,2	0,4	0,3	0,8	1,2	1,2	0	0	0,3	0,2
EU27	3,2	1,8	-0,5	0,3	0,7	1,3	0,7	1,2	0,7	0,5

BRON: Eurostat (10/01/2021)

Voor 2019 is aan deze SDG voldaan, gezien de arbeidsproductiviteit > 0% is . Deze target zal echter jaarlijks moeten worden opgevolgd.

SDG target 8.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 8. *Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen* target 8.3. *Bevorderen van op ontwikkeling toegespitste beleidslijnen die productieve activiteiten ondersteunen, alsook de creatie van waardige jobs, ondernemerschap, creativiteit en innovatie, en de formalisering en de groei aanmoedigen van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, ook via toegang tot financiële diensten* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

8.3.1 Proportion of informal employment in non-agriculture employment, by sex

Opmerkingen:

- De target is niet-SMART gedefinieerd en weinig specifiek. Het bevat heel wat verschillende onderdelen van uiteenlopende aard.
- De indicator kan worden uitgesplitst in verschillende onderdelen:
 - Bevorderen van op ontwikkeling toegespitste beleidslijnen
 - die productieve activiteiten ondersteunen, (SDG target 8.2)
 - alsook de creatie van waardige jobs, ondernemerschap, (SDG target 8.5)
 - creativiteit en innovatie, en (SDG target 9.5)
 - de formalisering en de groei aanmoedigen van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen,
 - ook via toegang tot financiële dienst (SDG target 8.10)
- In deze SDG target is het enkel het gedeelte “de formalisering en de groei aanmoedigen van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen” die niet is afgedekt door andere SDG targets. Dit gedeelte wordt afgedekt door de indicator 8.3.1. In het gedeelte van deze SDG target wordt gefocust op het integreren van de informele tewerkstelling in de formele economie. Dit is hoofdzakelijk van toepassingen op de landen in ontwikkeling, dit blijkt ook uit de dataverzameling op <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/> waar amper Europese landen zijn opgenomen. Voor België is dit gedeelte niet relevant.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**. Voor relevante onderdelen voor België in de SDG target wordt er doorverwezen naar de hierboven aangehaalde SDG.

SDG Target 8.2 komt op lijst 2; SDG target 8.5 komt op lijst 2; SDG Target 9.5 komt op lijst 2; SDG target 8.10 op lijst 4, waardoor 8.3 op **LIJST 2 & 4** komt te staan.

SDG target 8.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 8. *Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen* target 8.4. Tegen 2030 geleidelijk aan de wereldwijde efficiëntie, productie en consumptie van hulpbronnen verbeteren en streven naar de ontkoppeling van economische groei en achteruitgang van het milieu, volgens het 10-jarig Programmakader voor Duurzame Consumptie en Productie, waarbij de ontwikkelde landen de leiding nemen als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

8.4.1 Material footprint, material footprint per capita, and material footprint per GDP

8.4.2 Domestic material consumption, domestic material consumption per capita, and domestic material consumption per GDP

Opmerkingen:

- Deze target is niet-SMART gedefinieerd omdat verbeteren en streven naar niet specifiek genoeg is.
- De target (en de indicatoren) wordt dieper uitgewerkt in SDG12 Verzeker duurzame consumptie en productiepatronen en in target:
 - 12.1. Het 10-jarig Programmakader inzake Duurzame Consumptie- en Productiepatronen implementeren, waarbij alle landen actie ondernemen, en waarbij de ontwikkelde landen de leiding nemen, rekening houdend met de ontwikkeling en de mogelijkheden van de ontwikkelingslanden
 - 12.2 Tegen 2030 het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen realiseren

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**. Deze target wordt verder in detail uitgewerkt bij de SDG targets 12.1 en 12.2.

SDG Target 12.1 komt op lijst 2 en SDG target 12.2 komt op lijst 3, waardoor 8.4 op **LIJST 3** komt te staan.

SDG target 8.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 8. *Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen* target 8.5. Tegen 2030 komen tot een volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor alle vrouwen en mannen, ook voor jonge mensen en personen met een handicap, alsook een gelijk loon voor werk van gelijke waarde als SMART aangegeven kan dus worden geschrapt van lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

8.5.1 *Average hourly earnings of female and male employees, by occupation, age and persons with disabilities*

8.5.2 *Unemployment rate, by sex, age and persons with disabilities*

Opmerkingen:

- SMART geformuleerd.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en kan worden geschrapt van **LIJST 1**

Deze SDG target is SMART gedefinieerd. Voor België is er een concrete doelstelling vooropgesteld in het Federale Regeerakkoord 2020: *“De regering zal werken belonen, de meest kwetsbare groepen op weg naar werk begeleiden en streeft tegen 2030 een werkzaamheidsgraad van tenminste 80% na.”*

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 8.5: ‘De werkzaamheidsgraad optrekken tot 80 %’. Stand van zaken

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
België	67,6	67,3	67,2	67,2	67,3	67,2	67,7	68,5	69,7	70,5

BRON: indicators.be (22/01/2021)

Methode 1:

De absolute status van deze indicator bedraagt $70,5/80 = 88,1 \%$

Beste waarde of doelwaarde is een werkzaamheidsgraad van 80 %.

Over laatste jaren:

$$Y = (70,5 - 67,2)/(80 - 67,2) = 26 \%$$

$$X = 74 \%$$

Methode 2:

Beste waarde of doelwaarde is een werkzaamheidsgraad van 80 %.

$$= (80 - 70,5)/1,37 = - 6,92$$

Indien de gemiddelde groeivoet wordt aangehouden, kan volgende projectie worden gemaakt:

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
67,2	68,0	68,8	69,7	70,5	71,4	72,2	73,1	74,0	74,9	75,8	76,7	77,6	78,5	79,5	80,4

Indien deze gemiddelde groeivoet zou worden aangehouden zou de doelstelling in 2030 bereikt worden.

SDG target 8.6

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 8. *Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen* target 8.6. *Tegen 2020 het aandeel aanzienlijk terugschroeven van jongeren die niet aan het werk zijn, geen onderwijs volgen en niet met een opleiding bezig zijn* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

8.6.1 Proportion of youth (aged 15-24 years) not in education, employment or training

Opmerkingen:

- De indicator wordt als niet-SMART gedefinieerd omdat 'aanzienlijk' als onvoldoende specifiek wordt beschouwd.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Het aantal jongeren dat niet aan het werk is, geen onderwijs of opleiding volgt, is opgenomen in de EU doelstellingen 2020.
- Deze doelstellingen werden overgenomen in de Nationale Hervormingsplannen van 2011 en werden ook in de daaropvolgende Nationale Hervormingsplannen overgenomen. In het laatste Nationale hervormingsplan 2020 wordt deze doelstelling herhaald en ligt deze op 8,2 % (i.e. jongeren die niet werken noch onderwijs noch opleiding volgen).
- De doelstelling van 8,2 % wordt eveneens opgenomen op www.indicators.be.
- De doelstelling werd hier behouden, initieel was dit tegen 2020, we nemen hier dezelfde doelstelling over voor 2030.

Door de doelstelling van 8,2% kan de SDG target als SMART worden beschouwd en kan deze worden opgenomen in **LIJST 2**.

Samengevat. SDG target 8.6 kan worden opgenomen op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 8.6: 'Het aantal jongeren dat niet aan het werk is, geen onderwijs of opleiding volgt daalt naar 8,2 %.

Stand van zaken

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Belgie	13	13,8	14,4	14,9	14,1	14,4	13	12,6	12	11,8

BRON: Eurostat (22/01/2021)

Methode 1:

Doelwaarde bedraagt 8,2 %

$$Y = (11,8 - 14,4) / (8,2 - 14,4) = 42 \% \rightarrow X = 56 \%$$

Methode 2:

$$\text{Doelwaarde bedraagt } 8,2 \% \rightarrow (8,2 - 11,8) / 1,0 = -3,4$$

Indien de gemiddelde groeivoet wordt aangehouden, zou de doelstelling in 2030 bereikt worden.

Link met 4.3 & 4.4.

SDG target 8.7

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 8. *Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen target 8.7. Onmiddellijke en effectieve maatregelen nemen om gedwongen arbeid uit de wereld te helpen, een einde te maken aan moderne slavernij en mensensmokkel en het verbod en de afschaffing van de ergste vormen van kinderarbeid veiligstellen, met inbegrip van het rekruteren en inzetten van kindsoldaten, en tegen 2025 een einde stellen aan kinderarbeid in al haar vormen* als SMART aangegeven en zou dus van lijst 1 geschrapt kunnen worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie, FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, FOD Justitie en FOD Buitenlandse zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

8.7.1 Proportion and number of children aged 5-17 years engaged in child labour, by sex and age

Opmerkingen:

- Deze SDG target kan verder worden opgesplitst in verschillende delen:
 - Onmiddellijke en effectieve maatregelen nemen om gedwongen arbeid uit de wereld te helpen,
 - Onmiddellijke en effectieve maatregelen nemen een einde te maken aan moderne slavernij en mensensmokkel
 - Onmiddellijke en effectieve maatregelen nemen om het verbod en de afschaffing van de ergste vormen van kinderarbeid veiligstellen, met inbegrip van het rekruteren en inzetten van kindsoldaten,
 - en tegen 2025 een einde stellen aan kinderarbeid in al haar vormen
- Elk afzonderlijk kunnen targets als voldoende SMART worden beschouwd.
- België onderschreef volgende verdragen:
 - Verdrag 182 van de IAO betreffende het verbod van de ergste vormen van kinderarbeid en de onmiddellijke actie met het oog op de afschaffing ervan.
 - Verdrag 138 van de IAO betreffende de minimumleeftijd voor toelating tot het arbeidsproces
 - Verdrag 29 van de IAO betreffende gedwongen arbeid
 - Verdrag 105 van de IAO betreffende de afschaffing van gedwongen arbeid

Samengevat. Deze SDG target is voldoende SMART gedefinieerd en wordt dus niet opgenomen op **LIJST 1**. **LIJST 4** heeft verschillende doelstelling voor SDG target 8.7. Alle vernoemde targets zijn in België bij wet verboden.

Voor kinderarbeid werden in België in 2018 39 inbreuken vastgesteld door de Arbeidsinspectie waarvan er voor 28 gevallen een PV werd opgesteld. Er werden 573 afwijkingen op de wet over kinderarbeid toegestaan, dit gaat dan hoofdzakelijk over deelname aan Radio en TV-programma's, reclame en artistieke activiteiten.

Geen kinderarbeid = (juridisch) voldaan 100%

Voor mensenhandel en mensensmokkel tonen onderstaande gegevens de werkelijke omvang van de fenomenen mensenhandel en -smokkel. Ze slaan alleen op de feiten en de slachtoffers die door de autoriteiten zijn gedetecteerd. Over niet-geïdentificeerde feiten en slachtoffers zijn er momenteel geen schattingen. Deze cijfers en hun evolutie geven veeleer info over het optreden van de autoriteiten in de

strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel meer dan over die fenomenen zelf kunnen enkel cijfers getoond worden op basis van feiten die door de autoriteiten worden gedetecteerd (MYRIA, 2020).

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mensenhandel	383	361	333	400	329	358	331

BRON: MYRIA (2020)

Methode 1:

Doelwaarde = 0

$$Y = (331 - 400)/(0 - 400) = 17,3 \%$$

$$X = 82,7 \%$$

Methode 2:

Doelwaarde = 0

$$= (0 - 311)/30,2 = -11,0$$

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mensensmokkel	258	318	412	463	560	467

BRON: MYRIA (2020)

Methode 1:

Doelwaarde = 0

$$Y = (467 - 560)/(0 - 560) = 16,6 \%$$

$$X = 83,4 \%$$

Methode 2:

Doelwaarde = 0

$$= (0 - 467)/88,4 = -5,3$$

Aan deze doelstelling is niet voldaan. Enige voorzichtigheid met deze cijfers is aangewezen, gezien alle niet-vastgestelde feiten niet zijn opgenomen in deze statistieken.

SDG target 8.8

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 8. *Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen target 8.8. De arbeidsrechten beschermen en veilige en gezonde werkomgevingen bevorderen voor alle werknemers, met inbegrip van migrantenarbeiders, in het bijzonder vrouwelijke migranten, en zij die zich in precare werkomstandigheden bevinden* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie, FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, FOD Sociale Zekerheid en POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid.

UNSTAT formuleerde twee indicator om deze SDG target op te volgen:

8.8.1 Frequency rates of fatal and non-fatal occupational injuries, by sex and migrant status

8.8.2 Increase in national compliance of labour rights (freedom of association and collective bargaining) based on International Labour Organization (ILO) textual sources and national legislation, by sex and migrant status

Opmerkingen:

- De bescherming van de arbeidsrechten wordt in België geregeld aan de hand van CAO's, er is het Sociaal Overleg van de Sociale Partners zowel bilateraal als de tripartiet, op sector niveau zijn er de 'Paritaire Comités' en op bedrijfsniveau bijv. de 'Ondernemingsraad' en het 'Comité voor preventie en bescherming op werk' die verplicht is bij ondernemingen met 50 werknemers of meer. Dit comité heeft o.a. de taak om het preventiebeleid mee op te stellen, uit te voeren en te evalueren.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op <https://indicators.be/> worden volgende doelstellingen gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - het aantal dodelijke ongevallen op het werk moet dalen naar nul
- Dit is zeer duidelijke en SMART gedefinieerde doelstelling.

Samengevat. SDG target 8.8 kan worden opgenomen op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 8.8: 'de bescherming van de arbeidsrechten' en 'het aantal dodelijke ongevallen op het werk moet dalen naar nul'. In het 'Europe Sustainable Development report 2020' wordt de 'protection of fundamental labour rights' als voldaan beschouwd, 100%.

Het aantal dodelijke ongevallen op het werk per 100 000 personen:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
België	2,25	2,77	1,78	2,46	1,53	1,41	1,8	1,68	1,91

BRON: Eurostat (22/01/2021)

Methode 1: Doelwaarde = 0 → $Y = (1,91 - 1,91)/(0 - 1,91) = 0\%$ → $X = 100\%$

Methode 2: Doelwaarde = 0 → $(0 - 1,91)/0,21 = -8,89$

Aan target 8.8 werd niet voldaan.

SDG target 8.9

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 8. *Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen* target 8.9. *Tegen 2030 beleidslijnen uitwerken en implementeren ter ondersteuning van het duurzaam toerisme dat jobs creëert en plaatselijke cultuur en producten bevordert* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de gewesten. Dit is een van de vijf SDG targets die in de eerste gap analysis (cf. Orsini/Mazijn) was aangegeven als niet-relevant voor de federale overheid zowel intra- als internationaal.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

8.9.1 Tourism direct GDP as a proportion of total GDP and in growth rate

8.9.2 Number of jobs in tourism industries as a proportion of total jobs and growth rate of jobs, by seks

Opmerkingen:

- Bij deze SDG targets gaat het om het uitwerken en implementeren van beleidslijnen. Beiden zijn binair (0 of 1). Hierdoor kan worden gesteld dat de SDG target voldoende specifiek en voldoende meetbaar is.
- Hier gaat het eerder om de inspanningsverbintenis en wordt geen uitspraak gedaan over de resultaten uiteindelijke resultaten.
- Voor de monitoring van de resultaten van het opgestelde en geïmplementeerde beleid worden verwezen naar SDG target “12.b *ontwikkelen en implementeren van instrumenten om de impact te monitoren van duurzame ontwikkeling op duurzaam toerisme dat werkgelegenheid creëert en de plaatselijke cultuur en producten promoot*”

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en kan dus worden geschrapt van **LIJST 1**.

* * * * *

LIJST 4 heeft als weerhouden target het ‘hebben en implementeren van beleidslijnen voor duurzaam toerisme’. Toerisme is een regionale bevoegdheid.

Er werd geen duidelijk beleid gevonden in de drie gewesten dus deze SDG target is niet-voldaan.

SDG target 8.10

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 8. *Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen* target 8.10. *Versterken van de mogelijkheden van de plaatselijke financiële instellingen om toegang tot het bankwezen, de verzekeringen en financiële diensten voor allen aan te moedigen* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

8.10.1 Number of commercial bank branches and automated teller machines (ATMs) per 100,000 adults

8.10.2 Proportion of adults (15 years and older) with an account at a bank or other financial institution or with a mobile-money-service provider

Opmerkingen:

- Deze subtarget kan als niet-SMART worden gedefinieerd door de weinig specifieke omschrijving ‘versterken van de mogelijkheden’, er is ook geen tijdsindicatie aangegeven.
- In 2017 had België volgens <https://country-profiles.unstatshub.org/bel> 98,6% van de inwoners een bankrekening. Ook voor het aantal bankautomaten en aantal banken per 10000 inwoners kan worden gesteld dat aan deze SDG target voldaan is.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**. Maar door de geringe relevantie en het zeer hoog percentage van personen die beschikken over een bankrekening kan deze target als voldaan worden beschouwd. Deze zou in feite op LIJST 3 staan, maar doordat we ze als voldaan beschouwen wordt deze behandeld bij **LIJST 4**.

LIJST 4 geeft weer procent van de bevolking ouder dan 15 een bankrekening geeft. In België ligt dit percentage zeer hoog. Waardoor de toegang tot het bankwezen en de subtarget 8.10 kan worden beschouwd als voldaan.

	2011	2014	2017
% volwassen (>15) met een bankrekening	96,31	98,13	98,64

SDG target 8.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 8. *Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen* target 8.a. *Verhogen van de Aid for Trade voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, ook via het verbeterde geïntegreerde kader voor handelsgerelateerde bijstand aan de minst ontwikkelde landen* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

8.a.1 Aid for Trade commitments and disbursements

Opmerkingen:

- De SDG target is onvoldoende SMART gedefinieerd, tijdsindicatie alsook 'verhogen' is onvoldoende specifiek.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De Europese Unie beloofde in 2005, op de conferentie van de Wereldhandelsorganisatie in Hongkong, om vanaf 2010 jaarlijks 2 miljard euro te spenderen aan handelsgerelateerde bijstand. In oktober 2007 kreeg dit engagement vorm in een Europese 'Aid for Trade Strategie'.
- Deze target heeft een duidelijk bedrag vooropgesteld om jaarlijks te spenderen op het niveau van de Europese Unie. Waardoor de SDG target specifiek wordt. Ook de tijdsindicatie is aanwezig.

Samengevat. Deze SDG target kan als SMART-gedefinieerd worden beschouwd en komt dus op **LIJST 2**

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 8.a: 'de EU spendeert vanaf 2005 2 miljard euro aan handelsgerelateerde bijstand'.

Stand van zaken

Europa (in \$)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Commitments	884	1011	868	970	817	1446	2389	2474	2416	2123	1311	1701	1534	1708
Disbursement		703	643	736	818	954	1971	1815	1670	1298	1379	1375	1291	1791
Totaal	884	1714	1511	1707	1635	2400	4360	4289	4086	3421	2690	3075	2825	3500

BRON: UNSTAT (30/01/2021)

De Europese doelstelling om meer dan 2 miljard te spenderen aan 'Aid for trade' vanaf 2010 werd behaald.

SDG target 8.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 8. *Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen* target 8.b. *Tegen 2020 een globale strategie voor jongerentewerkstelling ontwikkelen en die operationeel maken en het Globale Jobspace van de Internationale Arbeidsorganisatie implementeren* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

8.b.1 Total government spending in social protection and employment programmes as a proportion of the national budgets and GDP

Opmerkingen:

- Bij deze SDG target gaat het om het ‘ontwikkelen, operationeel maken en implementeren’. Deze verschillende onderdelen zijn binair (0 of 1). Hierdoor kan worden gesteld dat de SDG target voldoende specifiek en voldoende meetbaar is.
- Hier gaat het eerder om de inspanningsverbintenis en wordt geen uitspraak gedaan over de uiteindelijke resultaten.

Samengevat. Deze SDG target kan als SMART gedefinieerd worden en kan dus worden geschrapt van **LIJST 1**.

LIJST 4 heeft een binaire doelstelling namelijk het ontwikkelen en implementeren. Op basis van de UNSTAT database (geraadpleegd op 30/01/2021) wordt aan België een code 3 toegekend voor de indicator 8.b.1 ‘Existence of a developed and operationalized national strategy for youth employment, as a distinct strategy or as part of a national employment strategy’

Code 3 betekent in de legende ‘The country has operationalized a national strategy for youth employment.’ Dit is de hoogste code die kan worden behaald.

Hiermee wordt subtarget 8.b als voldaan beschouwd.

SDG target 9.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie target 9.1. *Ontwikkelen van kwalitatieve, betrouwbare, duurzame en veerkrachtige infrastructuur, met inbegrip van regionale en grensoverschrijdende infrastructuur, ter ondersteuning van de economische ontwikkeling en het menselijk welzijn, met klemtoon op een betaalbare en billijke toegang voor iedereen* als SMART aangegeven, dus zou kunnen geschrapt worden van lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie, FOD Mobiliteit en Vervoer, FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

9.1.1 *Proportion of the rural population who live within 2 km of an all-season road*

9.1.2 *Passenger and freight volumes, by mode of transport*

Opmerkingen:

- Initieel werd deze indicator door FIDO als SMART aangegeven er is echter geen tijdsgebonden component waardoor deze niet als SMART kan worden gezien. De betekenis van “kwalitatieve, betrouwbare, enz”. is niet SMART maar de doelstelling kan aanzien worden om te “ontwikkelen”.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Voor de SDG target 9.1 zijn in de federale beleidsvisie op lange termijn (2050) voor duurzame ontwikkeling de volgende doelstellingen opgenomen:
 - Mobiliteit en vervoer: doelstelling 23: Collectieve vervoerswijzen zullen primeren boven individuele vervoerswijzen.
 - Bij het personenvervoer kan dit opgevat worden als een daling van het modale aandeel van de individuele vervoersmiddelen tot minder dan 50% in 2050. Het modale aandeel van de individuele vervoersmiddelen bedraagt 80,5% in 2015 en een lineaire interpolatie tussen 2015 en 2050 geeft voor 2030 een doelstelling van 67,4%.
 - Mobiliteit en vervoer: doelstelling 23: Voor het goederenvervoer zullen spoor en binnenvaart het meest gebruikt worden.
 - Bij het vervoer van goederen over de weg: kan dit worden geïnterpreteerd als een daling van het modale aandeel van het wegvervoer onder de 50% in 2050. Aangezien het modale aandeel van het wegvervoer in 2015 72,6% bedraagt, geeft een lineaire interpolatie tussen 2015 en 2050 een doelstelling van 62,9% voor 2030.
- Beide doelstellingen zijn opgenomen op www.indicators.be.
- Kan worden vastgesteld dat in indicator 9.1.1 voor België niet relevant is en kan als voldaan worden beschouwd en ligt hoogstwaarschijnlijk op 100%.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en omvat de SDG target 9.1 en komt dus op **LIJST 2**

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 9.1:

- Het modale aandeel van de individuele vervoersmiddelen moet in 2050 50% bedragen, in 2030 67,4% (of 32,6 % met bus of trein).
- Het modale aandeel van het wegvervoer bedraagt 72,6 % in 2015, in 2050 moet dit 50 % bedragen, in 2030 62,7 % (37,3 % spoor of binnenvaart).

Aandeel trein en bus in passagiersvervoer

%	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
België	20,3	20,5	20,7	20,2	19,6	18,8	18,2	18,2	18,4

Bron: Eurostat (22/01/2021)

Methode 1

Absoluut is $18,4/32,6 = 56,4\%$

Doel = 32,6

$Y = (18,4 - 18,2)/(32,6 - 18,2) = 1,4\%$

$X = 98,6\%$

Methode 2

Doel = 32,6

$X = (18,4 - 32,6)/0,28 = -50,2$

Indien de gemiddelde groeivoet zou worden aangehouden, kan volgende projectie worden gemaakt:

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
18,8	18,7	18,5	18,4	18,3	18,1	18,0	17,9	17,8	17,6	17,5	17,4	17,3	17,1	17,0	16,9

Voor passagiersvervoer: de waarde evolueren in de verkeerde richting.

Aandeel spoor en binnenvaart in goederentransport:

%	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
België	26,6	27	27,8	26,9	27	26,4	25,7	26,4	27,9

Bron: Eurostat (22/01/2021)

Methode 1

Absoluut is $27,9/37,3 = 74,8\%$

Doel = 37,3

$Y = (27,9 - 25,7)/(37,3 - 25,7) = 19,0\%$

$X = 81,0\%$

Methode 2

Doel = 37,3

$X = (27,9 - 37,3)/0,92 = -10,1$

Indien de gemiddelde groeivoet zou worden aangehouden, kan volgende projectie worden gemaakt:

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
26,4	26,9	27,4	27,9	28,4	28,9	29,5	30,0	30,6	31,2	31,7	32,3	32,9	33,5	34,2	34,8

Voor goederentransport: de waarde evolueren in de correcte richting.

SDG target 9.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie target 9.2. *Bevorderen van inclusieve en duurzame industrialisering en, tegen 2030, het aandeel in de werkgelegenheid en het bruto binnenlands product van de industrie aanzienlijk doen toenemen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden, en dat aandeel verdubbelen in de minst ontwikkelde landen* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en FOD Buitenlandse Zaken

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

9.2.1 *Manufacturing value added as a proportion of GDP and per capita*

9.2.2 *Manufacturing employment as a proportion of total employment*

Opmerkingen:

- Deze SDG Target is slecht gedeeltelijk SMART gedefinieerd. Het SMART gedefinieerde deel slaat hier op de verdubbeling van de aandeel van de werkgelegenheid en BBP van de industrie en dit geldt enkel voor de minst ontwikkelde landen.
- De context in België is echter dat men reeds decennia evolueert naar een diensteneconomie die zowel in aandeel van werkgelegenheid als toevoegde waarde gestegen is.
- Hierdoor kan worden gesteld dat deze indicator onvoldoende van toepassing is voor België en eerder focust op minder ontwikkelende landen die nog maar slechts een beperkte industrialisering hebben doorgemaakt en nog een meer agrarische economie hebben.
- Het eerste deel van de SDG Target 'Bevorderen van een inclusieve en duurzame industrialisering' slaat op de nog door te maken industrialisering en niet op een transformatie van de reeds bestaande industrie naar een meer duurzame industrie. Dit proces wordt duidelijker afgedekt door SDG Target 9.3, 8.4 en de volledige SDG 12.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en zou dus op **LIJST 1** worden geplaatst maar wordt als niet relevant beschouwd voor binnen België, wel internationaal. Deze zal enkel verder beoordeeld worden voor ontwikkelingssamenwerking en komt aan bod in de SDG targets 9.a en 9.b.

SDG Target 9.a komt op lijst 3 en SDG target 9.b komt op lijst 2; waardoor 9.2 op **LIJST 3** komt te staan.

SDG target 9.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie target 9.3. *De toegang vergroten van kleinschalige industriële en andere ondernemingen, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden, tot financiële diensten, inclusief betaalbare kredietverlening, alsook hun integratie in waardeketens en markten* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en FOD Buitenlandse Zaken en FOD Financiën

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

9.3.1 Proportion of small-scale industries in total industry value added

9.3.2 Proportion of small-scale industries with a loan or line of credit

Opmerkingen:

- Deze target is niet-SMART gedefinieerd, vergroten is te weinig specifiek. Deze SDG Target focust hoofdzakelijk op de ontwikkelingslanden waar niet elke kleine onderneming de mogelijkheid heeft om zich te wenden tot financiële instellingen die betaalbaar krediet kunnen verschaffen.
- Voor de tweede indicator (9.3.2) werden er op <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/> geen data voor België gerapporteerd, deze data zijn enkel beschikbaar voor ontwikkelingslanden. Hieruit kan worden afgeleid dat deze indicator niet relevant is voor België zoals werd bedoeld bij de opzet van de SDG's.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en zou dus op **LIJST 1** komen, maar wordt als niet relevant beschouwd voor binnenlandse doelstellingen België. Deze zal enkel verder beoordeeld worden voor ontwikkelingssamenwerking en komt aan bod in de SDG targets 9.a en 9.b.

SDG Target 9.a komt op lijst 3 en SDG target 9.b komt op lijst 2; waardoor 9.3 op **LIJST 3** komt te staan.

SDG target 9.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie target 9.4. *Tegen 2030 de infrastructuur moderniseren en industrieën aanpassen om hen duurzaam te maken, waarbij de focus ligt op een grotere doeltreffendheid bij het gebruik van hulpbronnen en van schonere en milieuvriendelijke technologieën en industriële processen, waarbij alle landen de nodige actie ondernemen volgens hun eigen respectieve mogelijkheden* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

9.4.1 CO₂ emission per unit of value added

Opmerkingen:

- Deze SDG target is onvoldoende specifiek voor de 'grotere doeltreffendheid'.
- Het verhogen van de efficiëntie van de hulpbron water is onderdeel van SDG Target 6.4
- Het verhogen van de efficiëntie van materialen is onderdeel van SDG Target 12.2
- Hierdoor komt de focus van de SDG Target op het gebruik van energie en in het bijzonder de verlaging van de CO₂-uitstoot per eenheid toegevoegde waarde van de industrie.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Deze SDG Target heeft een focus op industrie (met uitbreiding SDG 9).
- Binnen de EU is het Europese Emissiehandelssysteem van kracht sinds 2005. De derde handelsperiode (2013-2020) eindigt en de vierde handelsperiode vangt aan (2021-2030)
 - Doelstelling 3de handelsperiode: jaarlijkse reductie 1,74% van de emissierechten, doel is daling van de ETS-emissies van 21% ten opzichte van 2005
 - Doelstelling 4de handelsperiode: jaarlijkse emissierechten dalen met 2,2% per jaar, doel is reductie van de ETS-emissies met 43% ten opzichte van 2005

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 9.4, de emissies in de ETS-sector te laten dalen met 21 % tegen 2020 en met 43 % tegen 2030. Deze doelstellingen gelden voor de volledige EU, maar worden hier toegepast op België. Bij de verdere uitwerking van deze indicator wordt enkel de EU ETS sector verder bekeken. De uitstoot wordt niet uitgedrukt per eenheid toegevoegde waarde, maar in ton CO₂-equivalent, indien er een 0-groei zou zijn in deze sector stijgt de efficiëntie bij dalende uitstoot.

Uitstoot van broeikasgassen door bedrijven onder EU ETS (Bron: Indicators.be (01/02/2021))

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ETS	65,9	64,0	61,6	59,2	50,2	55,7	50,7	47,3	45,5	44,0	45,4	43,1	46,2	46,1

Methode 1: Doel 2030 = 37,6 → $Y = (46,1 - 65,9) / (37,6 - 65,9) = 69,9\%$ → $X = 31,1\%$ en

Methode 2: Doel = 37,6 → $X = (37,6 - 46,1) / 7,94 = -1,07$

De SDG-target evolueert in de goede richting. Het reductiepad ligt vast met 1,74 % in de derde handelsperiode en 2,2 % in de vierde handelsperiode.

SDG target 9.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie target 9.5. *Verbeteren van het wetenschappelijk onderzoek, moderniseren van de technologische capaciteiten van industriesectoren in alle landen, in het bijzonder in ontwikkelingslanden, waarbij ook tegen 2030 innovatie wordt aangemoedigd en op aanzienlijke wijze het aantal onderzoeks- en ontwikkelingswerkers per miljoen inwoners wordt verhoogd en waarbij ook meer wordt uitgegeven aan publiek en privaat onderzoek en ontwikkeling* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en POD Wetenschapsbeleid.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

9.5.1 Research and development expenditure as a proportion of GDP

9.5.2 Researchers (in full-time equivalent) per million inhabitants

Opmerkingen:

- De SDG target is onvoldoende SMART geformuleerd.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De Federale beleidsvisie op lange termijn inzake duurzame ontwikkeling:
 - de budgetten voor onderzoek & ontwikkeling zullen minstens 3% van het bbp bedragen en nemen jaar na jaar toe
- Op indicators.be wordt verwezen naar:
 - In het Nationaal Hervormingsprogramma door België goedgekeurd (Federale regering, 2011) in het kader van de Europa 2020-strategie (EC, 2010), heeft België zich ertoe verbonden 3% van zijn bbp aan O&O-uitgaven te besteden in 2020. Die doelstelling werd voor het eerst goedgekeurd in het kader van de Strategie van Lissabon tijdens de Europese Raad van Barcelona in 2002 om die 3% te bereiken tegen 2020 (Europese Raad, 2002).
 - Op www.indicators.be wordt deze 3 % ook gehanteerd voor 2030.
- In Vizier 2030 van Vlaamse Overheid: *“Op korte termijn groeit de besteding aan onderzoek en ontwikkeling naar 3% van het BBP, waarbij het aantal onderzoeks- en ontwikkelingswerkers sterk toeneemt, en daarna verbeteren we onze relatieve positie ten opzichte van de top van Europa.”*

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 9.5: ‘de uitgaven aan O&O moeten tegen 2020 stijgen tot 3 % van het BBP. Uitgaven O&O als aandeel van BBP (Bron: Eurostat (22/01/2021)):

%	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
O&O	2,06	2,17	2,28	2,33	2,37	2,43	2,52	2,67	2,67	2,89

Methode 1: Doel 2020 = 3% $\rightarrow Y = (2,89 - 2,43) / (3,00 - 2,43) = 80,7\% \rightarrow X = 19,3\%$ en

Methode 2: Doel 2020 = 3% $\rightarrow X = (2,89 - 3,00) / 0,18 = - 0,6$

Indien de groeivoet wordt doorgetrokken naar 2020, zal in 2020 het aandeel O&O 3,02 % bedragen en zou de doelstelling worden behaald.

SDG target 9.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie target 9.a. *De duurzame en veerkrachtige ontwikkeling van infrastructuur mogelijk maken in ontwikkelingslanden aan de hand van extra financiële, technologische en technische steun aan Afrikaanse landen, de minst ontwikkelde landen, de door land ingesloten ontwikkelingslanden en de kleine eilandstaten* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

9.a.1 Total official international support (official development assistance plus other official flows) to infrastructure

Opmerkingen:

- Deze SDG Target is onvoldoende SMART gedefinieerd, onvoldoende specifiek.
- Het doel van deze SDG om duurzame en veerkrachtige infrastructuur mogelijk te maken

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De federale beleidsvisie op lange termijn (2050) voor duurzame ontwikkeling heeft volgende doelstelling:
 - (55) De Belgische ontwikkelingssamenwerking zal zich blijven aanpassen aan de internationale context teneinde haar rol te blijven spelen daar waar ze dit nodig en doeltreffend acht. Ze zal de ontwikkelingslanden - met bijzondere aandacht voor de minst ontwikkelde landen en meest kwetsbare landen - blijven ondersteunen bij het aanpakken van de milieurisico's in verband met de bescherming van de natuurlijke rijkdommen, de wereldwijde ontbossing, het verlies van biodiversiteit, de bestrijding van de woestijnvorming, de verandering van de productie- en consumptiepatronen, en de transitie naar koolstofarme en zo klimaatbestendig mogelijke maatschappijen. Ze zal bijzonder aandacht blijven hebben voor de strijd tegen de ongelijkheden.
- Bij de FOD Buitenlandse zaken wordt aangehaald dat de sector “basisinfrastructuur” een van de vijf sectoren vormt waarop de Belgische ontwikkelingssamenwerking zich concentreert. De nadruk ligt hierbij op kleinschalige projecten.
- De FOD buitenlandse zaken geeft aan dat het moeilijk is om cijfers te plakken op de precieze omvang van deze sector in de Belgische samenwerking, omdat ze niet samenvalt met de indeling in (sub-)sectoren van het ontwikkelingscomité van de OESO aan wie alle donorlanden rapporteren over de kanalen en sectoren van de samenwerking. Basisinfrastructuurprojecten staan doorgaans ook niet op zichzelf, maar vormen vaker een onderdeel van bijvoorbeeld een groter programma voor plattelandsontwikkeling, voor gezondheid of districtsontwikkeling.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd maar voor de verdere uitwerking wordt doorverwezen naar SDG 17.2, SDG 17.6, SDG 17.7, SDG 17.9 en SDG 17.16. SDG Target 17.2 komt op lijst 2; SDG target 17.6 komt op lijst 3; SDG target 17.9 komt op lijst 3 en SDG target 17.16 komt op lijst 2 waardoor 9.a op **LIJST 3** komt te staan.

SDG target 9.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat *9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie target 9.b. Ondersteunen van de binnenlandse technologische ontwikkeling, onderzoek en innovatie in ontwikkelingslanden, ook door een gunstig beleidsklimaat te garanderen voor, onder andere, industriële diversificatie en waardetoevoeging aan handelsproducten* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

9.b.1 Proportion of medium and high-tech industry value added in total value added

Opmerkingen:

- ‘Ondersteunen’ is onvoldoende specifiek om SMART te zijn.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De federale beleidsvisie op lange termijn (2050) voor duurzame ontwikkeling heeft volgende doelstelling:
 - (55) De Belgische ontwikkelingssamenwerking zal zich blijven aanpassen aan de internationale context teneinde haar rol te blijven spelen daar waar ze dit nodig en doeltreffend acht. Ze zal de ontwikkelingslanden - met bijzondere aandacht voor de minst ontwikkelde landen en meest kwetsbare landen - blijven ondersteunen bij het aanpakken van de milieurisico's in verband met de bescherming van de natuurlijke rijkdommen, de wereldwijde ontbossing, het verlies van biodiversiteit, de bestrijding van de woestijnvorming, de verandering van de productie- en consumptiepatronen, en de transitie naar koolstofarme en zo klimaatbestendig mogelijke maatschappijen. Ze zal bijzonder aandacht blijven hebben voor de strijd tegen de ongelijkheden.
- Uit de ‘Voluntary review’ uit 2017 blijkt dat België ondersteuning geeft aan ‘Close the Gap’ een internationale sociale onderneming die ernaar streeft de digitale kloof te overbruggen door hoogwaardige, tweedehands computers aan te bieden die door Europese bedrijven worden gedoneerd aan educatieve, medische en sociale projecten in ontwikkelingslanden en opkomende landen.
- België zorgt ook voor een bijdrage aan ‘Digitalisering voor Ontwikkeling’ (D4D). Het Belgische D4D-beleid ziet digitalisering daarom niet als een doel op zich, maar als een transversale hefboom om meer mensen in nood beter te kunnen helpen. De belangrijkste taak zal erin bestaan de verschillende actoren in het veld met elkaar te verbinden om kennisuitwisseling te stimuleren en innovatieve partnerschappen te creëren. Het beleid spitst zich toe op drie strategische prioriteiten:
 - Beter gebruik van (big) data
 - Digitalisering voor inclusieve samenlevingen
 - Digitalisering voor inclusieve en duurzame economische groei

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd maar voor de verdere uitwerking wordt doorverwezen naar SDG 17.2 en SDG 17.16. SDG Target 17.2 komt op lijst 2 en SDG target 17.16 komt op lijst 2 waardoor 9.b op **LIJST 2 & 4** komt te staan.

SDG target 9.c

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie target 9.c. *In aanzienlijke mate de toegang verhogen tot informatie- en communicatietechnologie en streven naar het verschaffen van universele en betaalbare toegang tot internet in de minst ontwikkelde landen tegen 2020* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

9.c.1 Proportion of population covered by a mobile network, by technology

Opmerkingen:

- ‘Aanzienlijk mate verhogen’ is onvoldoende SMART gedefinieerd.
- Deze SDG Target is niet van toepassing voor België <https://country-profiles.unstatshub.org/bel#> gezien de dekking van 2G, 3G en 4G op 100% staat.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en zou dus op **LIJST 1** komen maar is niet relevant voor België. Dit is wel relevant voor ontwikkelingssamenwerking maar hiervoor wordt verwezen naar SDG target 17.6 en of 17.8.

SDG Target 17.6 komt op lijst 3 en SDG target 17.8 komt op lijst 4 waardoor 9.c op **LIJST 3** komt te staan.

SDG target 10.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 10 - Dring ongelijkheid in en tussen landen terug target 10.1 - Tegen 2030 geleidelijk tot een inkomenstoename van de onderste 40% van de bevolking komen tegen een ritme dat hoger ligt dan het nationale gemiddelde, en die toename ook in stand houden* als SMART aangegeven m.a.w. zou van lijst 1 mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg; alsook FOD Sociale Zekerheid; POD Maatschappelijke Integratie; FOD Financiën. Deze target is binnen België van belang.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

10.1.1 Growth rates of household expenditure or income per capita among the bottom 40 per cent of the population and the total population

Opmerkingen:

- Target 10.1 is SMART
- De UNSTAT indicator 10.1.1 is gelijkaardig aan de SDG target

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 10.1 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

“Tegen 2030 geleidelijk tot een inkomenstoename van de onderste 40% van de bevolking komen tegen een ritme dat hoger ligt dan het nationale gemiddelde, en die toename ook in stand houden”

Stand van zaken België:

Dit is nu al licht hoger (0,43% voor 40% laagste t.o.v. 0,42% voor totale), dus voldaan, resteert het in stand houden (jaarlijks opvolgen).

Data via: <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/brief/global-database-of-shared-prosperity>

SDG target 10.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 10 - Dring ongelijkheid in en tussen landen terug target 10.2 - Tegen 2030 de sociale, economische en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Sociale Zekerheid; POD Maatschappelijke Integratie; alsook Kanselarij van de Eerste Minister; FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg; FOD BOSA. Deze target is binnen België van belang.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

10.2.1 Proportion of people living below 50 per cent of median income, by age, sex and persons with disabilities

<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-10-02-01.pdf>

Opmerkingen:

- De SDG target is veranderd naar SMART. De resterende vraag kan zijn wie invulling geeft aan de kwalitatieve invulling van sociale, economische en politieke inclusie, maar dit zien we als voldoende om SMART te zijn, hier specifiek gaat het ook om inclusie “van iedereen” dus toegang van iedereen tot sociale, economische en politieke activiteiten..

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.

In verder onderzoek mee te nemen:

- Op www.indicators.be wordt volgende doelstelling gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - *Om de duurzame-ontwikkelingsdoelstelling tegen 2030 te realiseren, moet het armoederisico cijfer dalen.*
- De federale beleidsvisie op lange termijn (2050) voor duurzame ontwikkeling heeft doelstelling 3:
 - *Ondermeer via de herverdeling van de geproduceerde welvaart zal elke burger beschikken over middelen om de capaciteiten te ontwikkelen om een project te ondernemen dat zorgt voor sociale integratie.*

Opmerkingen:

- Politieke = stemrecht; enz; voldaan voor België
- Sociale = gelijkwaardigheid cf. grondwet; voldaan voor België
- De doelstelling op www.indicator.be:
 - is SMART gedefinieerd, en kan dus op LIJST 2 voorkomen.
 - Bron:
In verband met de opvolging van de Europa 2020-strategie (Europese Commissie 2010) en het bepalen van eventuele verminderingsdoelstellingen op EU-vlak voor 2030 kan worden gemeld dat begin 2019 de EC een reflectiepaper presenteerde met drie scenario's voor een duurzaam Europa tegen 2030
 - gelijkaardig met UNSTAT indicator, maar de indicator is specifiek
 - (SDG target zelf was al SMART, van lijst 1)

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 10.2 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

- politiek; voldaan, wettelijk stemrecht voor allen, 100%
- sociaal;

- a) inclusie wettelijk voldaan voor allen, 100% (nuance, blijft natuurlijk subjectief, discriminatie, plus is ook verbonden met het economische in doelstelling 3):
- b) Er is mogelijks een link met indicator onder 1.2
- economische: het armoede-risicocijfer moet dalen

Data en conclusie overgenomen van www.indicators.be:

“In 2018 (inkomens 2017) bedroeg het aandeel van de bevolking met een armoederisico in België 16,4 procent, het hoogste cijfer . Om de duurzame-ontwikkelingsdoelstelling tegen 2030 te realiseren, moet dat cijfer dalen. De trend is ongunstig tussen 2004 en 2017 (evaluatie van juni 2019).”

Omdat de gegevens op een enquête gebaseerd zijn, moet er rekening gehouden worden met een onzekerheidsmarge.

Om te voldoen aan Europese vereisten werd de methodologie van de SILC-enquête in 2019 grondig hervormd. Die hervorming laat toe om de resultaten nauwkeuriger te berekenen. Ook de vragenlijst kon ingekort worden, zodat de last voor de deelnemende huishoudens substantieel vermindert. Door die wijzigingen zijn de resultaten vanaf 2019 niet vergelijkbaar met die van eerdere jaren.”

Het lijkt ons onmogelijk om te bepalen of de trend gunstig is. Er is voor deze doelstelling geen target naar voor geschoven. Voorlopig plaatsen we deze op 0% (distance to target 100%). Let wel, de target wordt: cijfer van 2019 (14,8%) moet dalen tegen 2030. Op te volgen.

SDG target 10.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 10 - Dring ongelijkheid in en tussen landen terug target 10.3 - Gelijke kansen verzekeren en ongelijkheden wegwerken, ook door het afvoeren van discriminerende wetten, beleidslijnen en praktijken en door het bevorderen van de geschikte wetgeving, beleidslijnen en acties* in dit opzicht als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Sociale Zekerheid; POD Maatschappelijke Integratie; alsook FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg; FOD BOSA. Deze target is binnen België van belang.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

10.3.1 Proportion of the population reporting having personally felt discriminated against or harassed within the previous 12 months on the basis of a ground of discrimination prohibited under international human rights law

Opmerkingen:

- De SDG target is 'gelijke kansen verzekeren en ongelijkheid wegwerken' gevolgd door een opsomming hoe dit kan bereikt worden.
- UNSTAT indicator gelijk aan 16.b.1

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- België heeft UDHR en EVRM onderschreven;
- De Federale beleidsvisie op lange termijn inzake duurzame ontwikkeling stelt: "*Iedereen zal beschikken over een inkomen uit arbeid, uit vermogen of afkomstig van sociale beschermingsstelsels en heeft toegang tot diensten van algemeen belang. Iedereen zal aldus gedurende alle fasen van zijn leven kunnen voorzien in alle behoeften om menswaardig te leven*" (doelstelling 2; Belgisch Staatsblad, 08/10/2013). Dit reikt verder dan de SDG's of de Europa 2020-strategie.
- Op www.indicators.be wordt volgende doelstelling gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - *Om de duurzame-ontwikkelingsdoelstelling tegen 2030 te realiseren, moet het cijfer van de diepte van het armoederisico dalen.*

Samengevat. SDG target 10.3 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 10.3:

"1) **Gelijke kansen verzekeren en ongelijkheden wegwerken, ook door het afvoeren van discriminerende wetten, beleidslijnen en praktijken en door het bevorderen van de geschikte wetgeving, beleidslijnen en acties**" → België heeft UDHR en EVRM onderschreven; binair; voldaan

"2) **"Iedereen zal beschikken over een inkomen uit arbeid, uit vermogen of afkomstig van sociale beschermingsstelsels en heeft toegang tot diensten van algemeen belang. Iedereen zal aldus gedurende alle fasen van zijn leven kunnen voorzien in alle behoeften om menswaardig te leven"** → Zie SDG target 1.3

"3) **Tegen 2030 moet het cijfer van de diepte van het armoederisico dalen.**". Data en conclusie is overgenomen voor deze van www.indicators.be: "*In 2018 (inkomens 2017) bedroeg de diepte van het armoederisico in België 19,4 procent. Om de duurzame-ontwikkelingsdoelstelling tegen 2030 te realiseren, moet dat cijfer dalen. De trend is onbepaald tussen 2007 en 2017 (evaluatie van juni 2019).*" Onbepaald. Dus we stellen voorlopig op 0% bereikt.

SDG target 10.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 10 - Dring ongelijkheid in en tussen landen terug target 10.4 - Beleid voeren dat geleidelijk tot een grotere gelijkheid leidt, in het bijzonder inzake fiscaliteit, lonen en sociale bescherming in dit opzicht* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Sociale Zekerheid; POD Maatschappelijke Integratie; alsook FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Deze target is binnen België van belang.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

10.4.1 Labour share of GDP, comprising wages and social protection transfers

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be worden volgende doelstellingen gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - *De Gini-index mag niet stijgen tegen 2030.*
 - *De inkomenskwintielverhouding mag niet stijgen tegen 2030.*
- Voorstel tot update van UNSTAT indicator in 2020:
 - <https://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/2020-comprev/UNSC-proposal/>
 - *Redistributive Impact of Fiscal Policy (Gini coefficient would be reported as a second series in database as it is a component of this indicator)*

Opmerkingen:

De doelstellingen op www.indicator.be

- zijn beide SMART gedefinieerd
- gelijkaardig aan de UNSTAT indicator, maar specifiek

Samengevat. SDG target 10.4 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 10.4 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

“De Gini-index mag niet stijgen tegen 2030.”

Overgenomen van www.indicators.be:

“In 2018 (inkomens 2017) bedroeg de Gini-index van het equivalent beschikbaar inkomen in België 25,7 op een schaal van nul tot honderd. Om de duurzame-ontwikkelingsdoelstelling tegen 2030 te realiseren, mag dat cijfer niet stijgen. De trend is gunstig tussen 2004 en 2017”

Voorlopig op 100% geplaatst, met als opmerking dat deze jaarlijks moet opgevolgd worden.

De inkomenskwintielverhouding mag niet stijgen tegen 2030.”

Overgenomen van www.indicators.be:

“tussen 2004 en 2018 fluctueert de inkomenskwintielverhouding redelijk stabiel rond 3,9. In 2004 bedraagt hij 3,9 en sinds 2013 is de inkomenskwintielverhouding praktisch steeds gelijk aan 3,8, wat ook de waarde is voor 2018.” Voorlopig op 100% geplaatst, met als opmerking dat deze jaarlijks moet opgevolgd worden.

Binair: beleid voor fiscale re-distributie

In België bestaat er een beleid voor fiscale re-distributie via progressief belastingstelsel.

SDG target 10.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 10 - Dring ongelijkheid in en tussen landen terug target 10.5 - De regulering en monitoring verbeteren van de globale financiële markten en instellingen en de implementatie versterken van dergelijke reguleringen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Financiën; alsook FOD Justitie. Deze target is binnen België van belang en internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

10.5.1 Financial Soundness Indicators

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

<https://www.nbb.be/nl/over-de-nationale-bank/taken-en-activiteiten/het-financieel-toezicht> stelt:

- “Wat het macroprudentieel beleid betreft, bepaalt de wet van 25 april 2014 dat de Bank:
 - met name zorgt voor de opsporing, de beoordeling en de opvolging van de verschillende factoren en ontwikkelingen die de stabiliteit van het financiële stelsel kunnen aantasten,
 - door middel van aanbevelingen bepaalt welke maatregelen de diverse betrokken autoriteiten ten uitvoer zouden moeten leggen om bij te dragen tot de stabiliteit van het financiële stelsel als geheel, met name door de robuustheid van het financiële stelsel te versterken, door systeemrisico's te voorkomen en door de gevolgen van een eventuele verstoring te beperken, en
 - met dat doel de onder haar bevoegdheid vallende maatregelen vaststelt.
- Wat het microprudentieel beleid betreft, berust het toezichtssysteem dat op 1 april 2011 werd ingevoerd op twee pijlers (Twin peaks):
 - het integraal toezicht op banken, verzekeringsondernemingen en andere financiële instellingen, dat toevertrouwd is aan de Nationale Bank;
 - het toezicht op de financiële markten en de consumentenbescherming, die onder de bevoegdheid vallen van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA).

Opmerkingen:

- de taken van de bovenstaande Belgische instanties omvatten SDG 10.5 voor België (niet globaal), en we stellen deze op SMART;

Samengevat. SDG target 10.5 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 10.5 komt niet voor op **LIJST 3**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 10.5 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

“De regulering en monitoring verbeteren van de globale financiële markten en instellingen en de implementatie versterken van dergelijke reguleringen”

Voor België wordt deze doelstelling als voldaan beschouwd daar de SDG target de taak is van de Nationale Bank en de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten voor België.

SDG target 10.6

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 10 - Dring ongelijkheid in en tussen landen terug* target 10.6 - *Een verbeterde vertegenwoordiging verzekeren en een beter gehoor geven aan de ontwikkelingslanden bij de besluitvorming in mondiale, internationale economische en financiële instellingen om te komen tot meer doeltreffende, geloofwaardige, verantwoordelijke en legitieme instellingen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. Deze target is van belang op internationaal vlak.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

10.6.1 Proportion of members and voting rights of developing countries in international organizations

Opmerkingen:

- Link met 16.8.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART (tijd, specifiek) gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

- Zie verdere uitwerking onder 16.8. Zelfde resultaat wordt hier overgenomen

Daar we de SDG target 10.6 doorverwijzen naar 16.8 (die op lijst 2 staat) wordt 10.6 **LIJST 2**.

Ook voor **LIJST 4** wordt resultaat van SDG target 16.8 overgenomen.

SDG target 10.7

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 10 - Dring ongelijkheid in en tussen landen terug target 10.7 - Een ordelijke, veilige, regelmatige en verantwoordelijke migratie en mobiliteit van mensen mogelijk maken, ook via de implementatie van geplande en degelijk beheerde migratiebeleidslijnen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Binnenlandse Zaken (Algemene Directie Vreemdelingenzaken); alsook FOD Buitenlandse Zaken; FOD Justitie. Deze target is binnen België van belang én ook op internationaal vlak.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

10.7.1 Recruitment cost borne by employee as a proportion of yearly income earned in country of destination

10.7.2 Number of countries that have implemented well-managed migration policies

Opmerkingen:

- Er zijn extra UNSTAT indicatoren voorgesteld in 2020:
 - *Number of migrants killed while attempting to cross maritime, land and air borders*
 - *Proportion of the population who are refugees, by country of origin*

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Staatssecretaris stelde in zijn Algemene Beleidsnota Asiel en Migratie voor 2020-2021 (11/2020)
 - (1) respect voor internationaal recht en verdragen;
 - Deze regering heeft niet enkel de ambitie om bindende verdragen uit te voeren, maar eveneens om politieke instrumenten – zoals **het VN Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration en de VN Agenda 2030 (Pact van Marrakesh)** – te vertalen naar concrete acties op het terrein. Tijdens de eerste “International Migration Review Forum” (IMRF) in 2022 zullen de eerste resultaten van het Global Compact worden besproken. Hiertoe zal in samenwerking met de verschillende bevoegde entiteiten en het maatschappelijk middenveld een actieplan worden opgesteld. In het licht van de actuele uitdagingen zal ons land bovendien bijdragen aan het creëren van nieuwe en het verbeteren van bestaande internationale afspraken via de Belgische diplomatie en instrumenten van multilaterale samenwerking.
 - Europese samenwerking;
 - efficiënte instellingen in een duidelijk wetgevend kader;
 - bescherming voor kwetsbaren;
 - kwaliteitsvolle opvang in een flexibel opvangmodel;
 - migratie als meerwaarde;
 - onwettig verblijf tegengaan; misbruiken aanpakken
- EC:
 - *het bestrijden van irreguliere migratie en mensensmokkel,*
 - *het redden van mensenlevens,*
 - *het beveiligen van de buitengrenzen van de EU en*
 - *het aantrekken van mensen met talent en vaardigheden;*
- Er wordt gewerkt aan Europees Asiel- en Migratiepact

Opmerkingen:

- Bovenstaande doelstellingen (zeker (1) hierboven) omvatten de SDG doelstelling 10.7 voldoende, (1) beschouwen we als SMART.

Samengevat. SDG target 10.7 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 10.7 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

“1) Politiek. (niet bindend) Respect voor internationaal recht en verdragen;

Bindende verdragen uitvoeren, en politieke instrumenten – zoals **het VN Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration en de VN Agenda 2030 (Pact van Marrakesh)** – te vertalen naar concrete acties op het terrein, rekening houdend met:

- Europese samenwerking; zie doelstelling 2;
- efficiënte instellingen in een duidelijk wetgevend kader;
- bescherming voor kwetsbaren; (UNHR; EVRM); theoretisch voldaan;
- kwaliteitsvolle opvang in een flexibel opvangmodel;
- migratie als meerwaarde;
- onwettig verblijf tegengaan; misbruiken aanpakken

Pact toch ondertekend door België dus voldaan. Het pact is niet bindend.

100%

2) Deelname aan een Europees asiel-en migratiepact zodra het er is.

Voorlopig op 0%.

SDG target 10.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 10 - Dring ongelijkheid in en tussen landen terug target 10.a - Het beginsel implementeren van speciale en gedifferentieerde behandeling voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, in overeenstemming met de overeenkomsten van de Wereldhandelsorganisatie* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. Deze target is van belang op internationaal vlak.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

10.a.1 Proportion of tariff lines applied to imports from least developed countries and developing countries with zero-tariff

Opmerkingen:

- Indien we de tijdcomponent (2030) toevoegen wordt deze SMART. Resultaat is binair

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.

Target 10.a staat op **LIJST 4**

Everything but Arms (EBA) is een initiatief van de Europese Unie waarbij alle import naar de EU van de LDC's duty-free en quota-free zijn, met de uitzondering van wapens (5/03/2001).

100%.

SDG target 10.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 10 - Dring ongelijkheid in en tussen landen terug* target 10.b - *Officiële ontwikkelingsbijstand en financiële stromen aanmoedigen, met inbegrip van directe buitenlandse investeringen, voor staten waar de behoefte het grootst is, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen, de Afrikaanse landen, de kleine eilandstaten en de door land ingesloten ontwikkelingslanden, in overeenstemming met hun nationale plannen en programma's* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. Deze target is van belang op internationaal vlak. Link met/te behandelen in 17.2 en 17.3.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

10.b.1 Total resource flows for development, by recipient and donor countries and type of flow (e.g. official development assistance, foreign direct investment and other flows)

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Deze SDG target kan opgevolgd worden via:

- SDG 17.2 (lijst 4)
- SDG 17.3 (lijst 4)

10.b wordt verplaatst van lijst 3 naar lijst 4 en stand van zaken van België wordt overgenomen van 17.2 en 17.3.

SDG target 10.c

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 10 - Dring ongelijkheid in en tussen landen terug* target 10.c - *Tegen 2030 de transactiekosten van overschrijvingen van migranten reduceren tot minder dan 3% en transfer vanuit landen met kosten hoger dan 5% elimineren* als SMART aangegeven, en zou dus van lijst 1 geschrapt kunnen worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, alsook FOD Financiën. Deze target is binnen België van belang.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

10.c.1 Remittance costs as a proportion of the amount remitted

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en staat dus niet in **LIJST 1**.

Transactiekosten overschrijvingen reduceren tot minder dan 3% tegen 2030:

Transfer vanuit landen met kosten hoger dan 5% elimineren:

voorlopig geen data gevonden voor België

Eventueel: (<https://data.worldbank.org/indicator/SI.RMT.COST.IB.ZS?locations=BE>)

Alternatieve opzoeking van data, kan ook via volgende bronnen, maar lijkt niet-limitatief. Voorlopig nog open.

<https://www.finder.com/nl/internationale-geld-transfers/verstuur-geld-naar-het-buitenland>

<https://www.westernunion.com/nl/nl/web/send-money/start>

SDG target 11.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 11 - Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam* target 11.1 - *Tegen 2030 voor iedereen toegang voorzien tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisdiensten, en sloppenwijken verbeteren* als SMART aangegeven m.a.w. zou van lijst 1 mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder POD Maatschappelijke integratie; alsook FOD Buitenlandse Zaken; FOD Mobiliteit;. De target is vooral van belang voor België, maar mogelijks ook internationaal vooral voor capaciteitsopbouw (zie SDG 17.9).

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

11.1.1 Proportion of urban population living in slums, informal settlements or inadequate housing

Opmerkingen:

- Target 11.1 lijkt niet volledig SMART, want wat is definitie van veilig, betaalbaar en verbeteren. Dus target wordt voorlopig N en zal op LIJST 1 blijven staan.
- De UNSTAT indicator 11.1.1 stelt geen doelstelling voorop,

Samengevat. Deze SDG target was door de opdrachtgever beschouwd als SMART gedefinieerd en dus niet in **LIJST 1** maar het wordt aangeraden om deze beter te formuleren in latere fase van het project (en dus in feite een "N" te maken zodat deze target op Lijst 1 verschijnt).

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende doelstelling gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - *Het aandeel van de bevolking dat in een gebrekkige woning leeft, moet dalen.*
- Via SDG target 11.6 was op indicators ook een doelstelling over geluid te vinden via Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) in 2018 de "Environmental Noise Guidelines for the European Region": *het aandeel van de bevolking dat hinder ondervindt van lawaai moet dalen naar nul procent in 2030.*
- Het 3e Federaal Plan Armoedebestrijding (2016-2019) heeft 6 strategische doelstellingen waaronder doelstelling 4:
 - *4. De strijd tegen dakloosheid en slechte huisvesting opvoeren met acties:*
 - *Actie 37. De Federale Regering ziet erop toe dat het samenwerkingsakkoord inzake dak- en thuisloosheid van 12 mei 2014 tussen de Federale Staat, Gewesten en Gemeenschappen wordt uitgevoerd. De staatssecretaris voor Armoedebestrijding zal toezien op de noodzakelijke maatregelen teneinde de opvang van daklozen in grootsteden tijdens de winterperiode te waarborgen.*
 - *Actie 38. De 'Housing First'-experimenten in de steden Antwerpen, Gent, Brussel, Charleroi en Luik werden met één jaar verlengd. Het proefproject werd uitgebreid naar drie (3) nieuwe partnergemeenten: Hasselt, Namen en Sint-Jans-Molenbeek. De bekomen resultaten zullen worden aangewend voor een performante kennisoverdracht naar de gewesten en gemeenschappen, teneinde de Housing First-methodiek verder structureel uit te bouwen. Het Handboek met aanbevelingen voor instituties dat uitgewerkt werd, zal door de staatssecretaris voor Armoedebestrijding gepromoot worden.*
 - *Actie 39. In dialoog met organisaties uit het middenveld worden de bestaande richtlijnen in verband met het referentieadres geactualiseerd. Met het oog op een betere naleving van de regelgeving en inschrijving in het bevolkingsregister om*

toegang tot bepaalde rechten mogelijk te maken is een nieuwe omzendbrief in voorbereiding in samenspraak met de minister van Binnenlandse Zaken, de minister van Maatschappelijke Integratie en de staatssecretaris voor Armoedebestrijding.

Opmerkingen:

- De doelstelling op www.indicator.be:
 - is SMART(wel is de bemerking te maken dat het enkel dalen is, geen specifieke target voor slechte huisvesting)
 - is via bron:
het aandeel van de bevolking dat in een woning leeft met een lekkend dak, vochtige muren, vloeren of funderingen, of met rot in de raamkozijnen of de vloer. De gegevens zijn gebaseerd op de enquête *European Union Statistics on Income and Living Conditions* (EU-SILC).
 - is gelijkaardig aan UNSTAT indicator
- Vooral actie 37 in het 3de federaal armoedepan, is omvattend voor de SDG target, en is SMART: Het woonbeleid behoort tot de bevoegdheden van de gewesten. De bevoegdheid van de federale overheid op dit domein is beperkt en richt zich hoofdzakelijk op situaties van dakloosheid of het vermijden ervan.
- Het bestaan van sociaal woningbeleid.
- Voor de verschillende gewesten bestaat er een wooncode over onbewoonbaarheid van woningen, maar die gaan verder dan de SDG subdoelstelling.
<https://www.belgium.be/nl/huisvesting/huisvestingsproblemen/onbewoonbaarheid>
- De combinatie van bovenstaande doelstellingen geeft een duidelijke SMART doelstelling dat SDG target omvat:
 - Het aandeel van de bevolking dat in een woning leeft met een lekkend dak, vochtige muren, vloeren of funderingen, of met rot in de raamkozijnen of de vloer moet dalen tegen 2030 alsook voor iedereen moet de woning bewoonbaar zijn. Dakloosheid moet onmiddellijk vermeden worden, alsook moet een beleid voor sociale woningen geïmplementeerd worden.

Samengevat. SDG target 11.1 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 11.1 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

de SDG target: *“Tegen 2030 voor iedereen toegang voorzien tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisdiensten, en sloppenwijken verbeteren”*

wordt opgevolgd door volgende doelstellingen:

“1) Tegen 2030 moet de woning bewoonbaar zijn voor iedereen.

Gebrekkige woning % naar nul (dus verder gaan dan indicators.be)

Data van indicators.be

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
18,1	17,5	18,2	19,2	18,4	17,9	16,9

Sinds 2003 lijkt trend ongunstig, maar laatste jaren schommelt deze rond dezelfde waarde, vrij hoog, deze van 2015: 18,2% behalve een daling in 2019, maar:

“Om te voldoen aan Europese vereisten werd de methodologie van de SILC-enquête in 2019 grondig hervormd. Die hervorming laat toe om de resultaten nauwkeuriger te berekenen. Ook de vragenlijst kon ingekort worden, zodat de last voor de deelnemende huishoudens substantieel vermindert. Door die wijzigingen zijn de resultaten vanaf 2019 niet vergelijkbaar met die van eerdere jaren.”

Methode 1 stand van zaken in 2019: Distance is dus 16,9%. Als men naar absolute vervulling kijkt: > 83,1%.

Als men naar progressie België kijkt laatste jaren: 7,14% dus distance to target nog 98% → maar voor progressie ttz traagheid kijkt men beter naar methode 2.

“Om te voldoen aan Europese vereisten werd de methodologie van de SILC-enquête in 2019 grondig hervormd. Die hervorming laat toe om de resultaten nauwkeuriger te berekenen. Ook de vragenlijst kon ingekort worden, zodat de last voor de deelnemende huishoudens substantieel vermindert. Door die wijzigingen zijn de resultaten vanaf 2019 niet vergelijkbaar met die van eerdere jaren.”

Methode 2:

nog 21,44 standaarddeviaties (2018 in vergelijking met 2015) verwijderd van 0%, dus zou nog zeer lang duren zonder bijsturing.

Aanbevolen om daar op in te zetten, duurzame daling.

2) Dakloosheid moet onmiddellijk vermeden worden,

Er zijn nog steeds mensen dakloos dus niet voldaan. Geen officiële cijfers.

https://www.armoedebestrijding.be/wp-content/uploads/2020/02/cijfers_daklozen.pdf

Indicatie cijfer van 17000 personen.

Regio's optellend ook tot 16000-17000.

Geen duidelijke meting. Niet nul en schattingen quasi niet veranderd qua aantal.

Plannen bestaan om bij te dragen/opvang.

Winteropvang.

Aanbeveling? Beter meten en streven naar nul, onbestaande in EU land.

Doelstelling 1 hierboven (gebrekkige woning) geeft reeds aan dat België op dat vlak het goed doet (83%) maar dat er toch nog een aandachtspunt is voor gebrekkige woning. Deze info van 17000 daklozen is ook niet uit het oog te verliezen want voor een land als België niet aanvaardbaar.

3) een beleid voor sociale woningen implementeren

binair, beleid bestaat; voldaan via de gewesten:

https://www.belgium.be/nl/huisvesting/sociale_huisvesting/inschrijving_en_toewijzing

SDG target 11.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 11 - Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam* target 11.2 - *Tegen 2030 toegang voorzien tot veilige, betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen voor iedereen, waarbij de verkeersveiligheid verbeterd wordt, met name door het openbaar vervoer uit te breiden, met aandacht voor de behoeften van mensen in kwetsbare situaties, vrouwen, kinderen, personen met een handicap en ouderen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en de gemeenschappen), en valt in het bijzonder onder FOD Mobiliteit alsook FOD Sociale Zekerheid (DG Personen met een handicap); FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. De target is vooral van belang voor België, maar mogelijks ook internationaal vooral voor capaciteitsopbouw (zie SDG 17.9).

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

11.2.1 Proportion of population that has convenient access to public transport, by sex, age and persons with disabilities

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en dus wel in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- In de federale beleidsvisie op lange termijn (2050) i.v.m. duurzame ontwikkeling zijn doelstellingen 23 en 24:
 - (23) *Collectieve vervoerswijzen zullen primeren boven individuele vervoerswijzen. Voor het goederenvervoer zullen spoor en binnenvaart het meest gebruikt worden.*
 - Ook link met SDG 9.1 en opgenomen op indicators.be:
 - Bij het personenvervoer kan dit opgevat worden als een daling van het modale aandeel van de individuele vervoersmiddelen tot minder dan 50% in 2050. Het modale aandeel van de individuele vervoersmiddelen bedraagt 80,5% in 2015 en een lineaire interpolatie tussen 2015 en 2050 geeft voor 2030 een doelstelling van 67,4%.
 - Bij het vervoer van goederen over de weg: kan dit worden geïnterpreteerd als een daling van het modale aandeel van het wegvervoer onder de 50% in 2050. Aangezien het modale aandeel van het wegvervoer in 2015 72,6% bedraagt, geeft een lineaire interpolatie tussen 2015 en 2050 een doelstelling van 62,9% voor 2030.
 - (24) *Mobiliteit en vervoer zullen onder maximale veiligheidsomstandigheden gebeuren met « nul doden » als doel.*
- Om de kwaliteit van het personenvervoer per spoor te waarborgen, beschermt Europa de passagiers met een aantal fundamentele rechten die van toepassing zijn op alle vervoersdiensten per spoor binnen de Europese Unie. Deze bepalingen die ook voor gehandicapte personen en personen met beperkte mobiliteit gelden, zijn vervat in de Verordening (EG) nr. 1371/2007 van het Europees Parlement en de Raad, meer bepaald in het hoofdstuk V en in de wet van 15 mei 2014 betreffende de rechten en verplichtingen van reizigers in het treinverkeer, **dit is onder meer gelijke service voor passagiers met verminderde mobiliteit alsook informatie over toegankelijkheid**. KB van 30 augustus 2013 belast met handhaving van verordening 1371/2007.

Opmerkingen:

- De gevonden doelstellingen zijn SMART en omvatten samen de SDG target.

Samengevat. SDG target 11.2 is SMART en komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 11.2 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

- Zie target 9.1. Het modale aandeel van de individuele vervoersmiddelen moet in 2050 50% bedragen, in 2030 67,4% (of 32,6 % met bus of trein).
- Zie target 9.1. Het modale aandeel van het wegvervoer moet in 2050 50 % bedragen, in 2030 62,7 % (37,3 % spoor of binnenvaart).

- Mobiliteit en vervoer zullen onder maximale veiligheidsomstandigheden gebeuren met « nul doden » als doel.

Doden per miljoen personen wegverkeer:

Methode 1 en 2: distance to target is 83% en 9,2 standaarddeviaties verwijderd van de target.

Projectie: daalt, maar nul wordt niet bereikt in 2030 volgens groeivoet, trend is gunstig.

Doden per miljoen trein kms:

Methode 1 en 2: distance to target is 70,8% en 4,84 standaarddeviaties verwijderd van de target.

Projectie: daalt, maar nul wordt niet bereikt in 2030 volgens groeivoet, trend is gunstig.

- Gelijke service voor passagiers met verminderde mobiliteit alsook informatie over toegankelijkheid. Er bestaat een 'service' bij trein dus we plaatsen op 100%. Geen data over resultaten, aandachtspunt wellicht over toegankelijkheid.

<https://www.belgiantrain.be/nl/travel-info/prepare-for-your-journey/assistance-reduced-mobility>

SDG target 11.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 11 - Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam* target 11.3 - *Tegen 2030 inclusieve en duurzame stadsontwikkeling en capaciteit opbouwen voor participatieve, geïntegreerde en duurzame planning en beheer van menselijke nederzettingen in alle landen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder POD Maatschappelijke integratie; alsook FOD Buitenlandse Zaken; FOD Mobiliteit;. De target is enkel federaal voor internationaal vooral voor capaciteitsopbouw (zie SDG 17.9; 17.18).

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

11.3.1 Ratio of land consumption rate to population growth rate

11.3.2 Proportion of cities with a direct participation structure of civil society in urban planning and management that operate regularly and democratically

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en dus in **LIJST 1**.

in verder onderzoek

- via 17.9; 17.18

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2: Target 11.3 komt voor op **LIJST 3**.

Deze target wordt behandeld via SDG 17.9 (lijst 3) en 17.18 (lijst 4).

Omwille van de combinatie van beide staat 11.3 nog op lijst 3.

SDG target 11.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 11 - Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam* target 11.4 - *De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en de gemeenschappen), en valt in het bijzonder onder POD Wetenschapsbeleid (FOD Economie); alsook FOD Buitenlandse Zaken; FOD Kanselarij van de Eerste Minister. De target is van belang voor België én internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

11.4.1 Total expenditure (public and private) per capita spent on the preservation, protection and conservation of all cultural and natural heritage, by type of heritage (cultural, natural, mixed and World Heritage Centre designation), level of government (national, regional and local/municipal), type of expenditure (operating expenditure/investment) and type of private funding (donations in kind, private non-profit sector and sponsorship)

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- UNEP: <https://www.unenvironment.org/news-and-stories/press-release/new-unep-report-unveils-world-track-meet-2020-target-protected-areas>
- UNESCO: *De Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (UNESCO) stimuleert wereldwijd de identificatie, de bescherming en de instandhouding van het cultureel en natuurlijk erfgoed dat wordt beschouwd als van uitzonderlijke waarde voor de mensheid.*
 - <http://erfgoed.brussels/links/internationaal/unesco/werelderfgoedconventie-belgische-inspanningen> (gewesten)
 - KB 18/12/2012:
 - *Tegen 2050 worden de biodiversiteit van de Europese Unie en de ecosysteemdiensten die daardoor worden geleverd - het natuurlijke kapitaal van de Unie - beschermd, gewaardeerd en naar behoren hersteld omwille van de intrinsieke waarde van de biodiversiteit en de essentiële bijdrage ervan aan het menselijk welzijn en de economische welvaart, en zodanig dat catastrofale veranderingen ten gevolge van het biodiversiteitsverlies worden voorkomen;*
 - *Het biodiversiteitsverlies en de achteruitgang van ecosysteemdiensten in de EU uiterlijk in 2020 tot staan brengen en zo veel mogelijk ongedaan maken, en tevens de bijdrage van de EU tot het verhoeden van het wereldwijde biodiversiteitsverlies opvoeren; Overwegende de intentiebrief van de federale Minister voor Klimaat en Energie in verband met een jaarlijkse bijdrage van minimaal 40.000 euro aan het Fonds voor het Werelderfgoed (UNESCO) gedurende een periode van 4 jaar (2009-2012), in het bijzonder voor activiteiten met betrekking tot de mariene biodiversiteit, de bosbiodiversiteit en de interacties tussen de biodiversiteit en de klimaatverandering;*

Samengevat. SDG target 11.4 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4. We beoordelen de deelname van België aan UNESCO als binair en als zijnde voldaan dus op 100%, maar is continue SDG target. Dus voldaan, maar met de volgende nuance: We vinden de bijdrage aan UNESCO uit het verleden (MB) niet terug voor de periode 2021-2030, dus in aanbeveling is het een aandachtspunt om actief bij te dragen.

SDG target 11.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 11 - Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam* target 11.5 - *Tegen 2030 het aantal doden en getroffen personen aanzienlijk verminderen en in aanzienlijke mate de rechtstreekse economische impact op het bruto binnenlands product terugschroeven dat veroorzaakt wordt door rampen, met inbegrip van rampen die met water verband houden, waarbij de klemtoon ligt op het beschermen van de armen en van mensen in kwetsbare situaties* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Binnenlandse Zaken alsook FOD Mobiliteit; FOD Volksgezondheid; FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. De target is van belang voor België en internationaal.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

11.5.1 Number of deaths, missing persons and persons affected by disaster per 100,000 people

11.5.2 Direct disaster economic loss in relation to global GDP, including disaster damage to critical infrastructure and disruption of basic services

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De SDG target 11.5 lijkt vergelijkbaar met deze voor 13.1 (zie fiche) en de doelstelling daar gevonden op indicators is ook hier van toepassing:
Het jaarlijks gemiddeld aantal slachtoffers van rampen moet tijdens het decennium 2020-2030 lager liggen dan 1,97 per 100.000 inwoners.
- Er is ook een parallel met SDG target 1.5
- Er is een belangrijke parallel te trekken met het Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 – 2030, goedgekeurd door de VN Lidstaten in maart 2015. Daarin werden 7 doelstellingen overeengekomen:
 - a) *“Substantially reduce global disaster mortality by 2030, aiming to lower the average per 100,000 global mortality rate in the decade 2020–2030 compared to the period 2005–2015;*
 - b) *Substantially reduce the number of affected people globally by 2030, aiming to lower the average global figure per 100,000 in the decade 2020–2030 compared to the period 2005–2015; deze is ook relevant:*
 - i) *Beide worden omvat in de doelstelling op FB www.indicators.be*
 - c) *Reduce direct disaster economic loss in relation to global gross domestic product (GDP) by 2030;*
 - i) *reduceren voldoende; deze is relevant en samen met voorgaande is SDG target volledig omvat;*
 - d) *Substantially reduce disaster damage to critical infrastructure and disruption of basic services, among them health and educational facilities, including through developing their resilience by 2030;*
 - e) *Substantially increase the number of countries with national and local disaster risk reduction strategies by 2020;*
 - f) *Substantially enhance international cooperation to developing countries through adequate and sustainable support to complement their national actions for implementation of the present Framework by 2030;*
 - g) *Substantially increase the availability of and access to multi-hazard early warning systems and disaster risk information and assessments to people by 2030”*

Opmerkingen:

- Deze gevonden doelstelling op indicators.be is SMART, maar omvat enkel het aantal doden en getroffen; via Sendai doelstellingen ook dat BBP moet dalen (zoals per target), dus is voldoende om op LIJST 2 te komen

Samengevat. SDG target 11.5 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als doelstellingen:

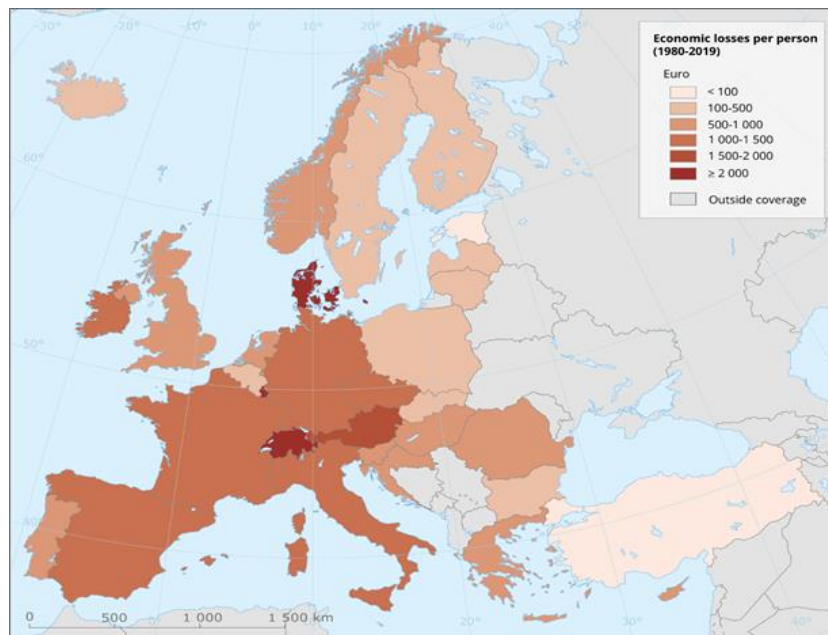
- *Het jaarlijks gemiddeld aantal slachtoffers van rampen moet tijdens het decennium 2020-2030 lager liggen dan 1,97 per 100.000 inwoners.*
 - Overgenomen van SDG target 13.1 (verdere uitleg staat daar).

De doelstelling is bedoeld over de periode 2020-2030. We plaatsen deze dus voorlopig op **nul** en bevelen aan voor jaarlijkse opvolging. Aangezien er geen trend is voor de data uit het verleden, is ook via CGR voorspelling moeilijk. We zien wel dat de target nu reeds vervuld is voor 2016, 2017, 2018, maar niet voor 2015 en 2019

- *Rechtstreekse economische impact van rampen op BBP moet dalen.*

<https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/direct-losses-from-weather-disasters-4/assessment>

Mogelijks EU zelfs stijging. Indicator onbepaald/ trend onduidelijk. Dus onbereikt - 0%. Enkel data voor totale periode gevonden, niet jaar per jaar in tabelvorm. Belgisch economisch verlies per persoon in vergelijking met in de EU:

Aanbeveling to develop national disaster database voor België (zie bovenstaande link en unstat metadata file). Er is data beschikbaar op <https://public.emdat.be/data> maar deze is beperkt ... *“Currently there is no mechanism in place for EU Member States to report the economic losses from weather and climate-related events to the European Commission or the EEA. However, activities coordinated by the JRC (6) are underway to improve national databases on disaster losses. The UN Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030 (SFDRR) [vi] laid down priorities for action and policy targets. Once comparable national databases are available for all EU Member States and EEA member countries, and the data are reported, this EEA indicator will be based on such country data.”*

SDG target 11.6

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 11 - Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam* target 11.6 - *Tegen 2030 de nadelige milieu-impact van steden per capita reduceren, ook door bijzondere aandacht te besteden aan de luchtkwaliteit en aan het gemeentelijk en ander afvalbeheer* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); alsook FOD Buitenlandse Zaken. De target is relevant internationaal vooral voor capaciteitsopbouw (zie SDG 17.9).

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

11.6.1 Proportion of urban solid waste regularly collected and with adequate final discharge out of total urban solid waste generated, by cities

11.6.2 Annual mean levels of fine particulate matter (e.g. PM2.5 and PM10) in cities (population weighted)

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be worden volgende doelstellingen gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - (1) de blootstelling aan fijn stof moet dalen naar $10\mu\text{g}/\text{m}^3$ (jaarlijkse gemiddelde concentratie) tegen 2030.
 - (2) de uitstoot van stikstofoxiden moet tussen 2005 en 2030 met 59% dalen.
 - (3) het aandeel van de bevolking dat hinder ondervindt van lawaai moet dalen naar nul procent in 2030.
- Ook op indicators worden onder sdg 12.5 volgende doelstellingen gevonden:
 - (4) het gerecycleerd afval moet stijgen tegen 2030
 - zie ook Europees
(<https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20180410STO01426/het-pakket-circulaire-economie-nieuwe-eu-doelen-voor-recycling>):
een gemeenschappelijk EU-doel voor recycling van minstens 55% van het stedelijk afval tegen 2025 (deze doelstelling zal stijgen tot 60% tegen 2030 en tot 65% tegen 2035); een bindend streefcijfer voor stortplaatsen om de hoeveelheid gestort afval te verminderen tot maximaal 10% van het stedelijk afval tegen 2035; een gemeenschappelijke EU-doelstelling voor recycling van 65% van het verpakkingsafval in 2025 (en 70% tegen 2030) met afzonderlijke doelen voor specifieke materialen.

Materiaal	Tegen 2025	Tegen 2030
Alle verpakkingen	65%	70%
Plastic	50%	55%
Hout	25%	30%
Ijzerhoudende (ferro) metalen	70%	80%
Aluminium	50%	60%
Glas	70%	75%
Papier en karton	75%	85%

- (5) het gemeentelijk afval moet dalen tegen 2030
- Ivm afval zie ook op Vlaams niveau:
 - Vlaams Energie - en Klimaatplan
<https://omgeving.vlaanderen.be/vlaams-energie-en-klimaatplan-2021-2030>
 - <https://www.milieurapport.be/milieuthemas/afval-materialen/hoeveelheid-afval/huishoudelijk-restafval>

Opmerkingen:

- De doelstellingen op www.indicator.be:
 - zijn voldoende voor een deel van de target (o.m. luchtkwaliteit), maar niet voldoende om op LIJST 2 te komen – daar er niets over gemeentelijk en ander afvalbeheer wordt vermeld.
 - is via bronnen:
 - World Health Organization (2006), Air quality guidelines. Global update 2005. Particulate matter, ozone, nitrogen dioxide and sulfur dioxide (global update 2005), <http://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/air-quality/publications/pre2009/air-quality-guidelines.-global-update-2005.-particulate-matter,-ozone,-nitrogen-dioxide-and-sulfur-dioxide>
 - Richtlijn EU 2016/2284 doelstellingen ter vermindering van de uitstoot van bepaalde luchtverontreinigende stoffen (Publicatieblad van de Europese Unie, 17/12/2016). Vanaf 2020 moet de NOx-uitstoot in België 41% lager liggen dan in 2005. Vanaf 2030 moet hij 59% lager liggen.
 - Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) in 2018 de "Environmental Noise Guidelines for the European Region" waar maximale geluidsnormen worden aangeraden
 - Statistics Belgium organiseert in België de collecte van deze gegevens en stelt de resultaten ervan ter beschikking, onder meer aan Eurostat.
 - (1), (2), (3), zijn gelijkaardig aan UNSTAT indicator 11.6.2
 - (4), (5), zijn gelijkaardig aan UNSTAT indicator 11.6.1

⇒ **De combinatie van bovenstaande 5 doelstellingen wordt als voldoende beschouwd om smart te zijn en op de lijst 2 voor te komen.**

Samengevat. SDG target 11.6 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 11.6 komt niet voor op **LIJST 3**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 11.6 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt: “Stand van zaken België:

- microgram PM_{2,5} per kubieke meter, bevolkingsgewogen gemiddelde

2015	2016	2017	2018	2019
13,5	13,3	12,8	12,8	11,1

Distance to target is 31,4 % en 1,16 standaarddeviaties verwijderd.

De trend is gunstig. Via groeivoet zou target reeds bereikt worden in 2022 dus kans is gunstig dat dit in 2030 bereikt wordt zelfs al zou de trend niet aangehouden worden.

- de uitstoot van stikstofoxiden moet tussen 2005 en 2030 met 59% dalen.

<https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/air-pollutant-emissions-data-viewer-3>

2005	2015	2016	2017	2018
322,1	196	185	174,4	169

Distance to target is 19,4 % en 3,1 standaarddeviaties.

De trend is gunstig. Via groeivoet zou target reeds bereikt worden in 2023 dus kans is gunstig dat dit in 2030 bereikt wordt zelfs al zou de trend niet aangehouden worden.

- het aandeel van de bevolking dat hinder ondervindt van lawaai moet dalen naar nul procent in 2030

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mddw01/default/table?lang=en (januari 2021)

2015	2016	2017	2018	2019
18,0	15,8	15,6	17,7	16,0

Distance to target is 16 % en 14,1 standaarddeviaties.

Via groeivoet (2019/2015) zou de trend positief zijn (hoewel laatste jaren fluctuaties dus al bedenkingen bij positieve trend), maar de waarde zou niet bereikt worden.

- het gerecycleerd afval moet stijgen tegen 2030
100% (lichtjes stijgend) - jaarlijks op te volgen

- het gemeentelijk afval moet dalen tegen 2030
0% niet dalend; fluctueert - jaarlijks op te volgen

SDG target 11.7

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 11 - Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam* target 11.7 - *Tegen 2030 universele toegang voorzien tot veilige, inclusieve en toegankelijke, groene en openbare ruimtes, in het bijzonder voor vrouwen en kinderen, ouderen en personen met een handicap* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Binnenlandse Zaken. De target is vooral van belang voor België, maar mogelijks ook internationaal vooral voor capaciteitsopbouw (zie SDG 17.9).

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

11.7.1 Average share of the built-up area of cities that is open space for public use for all, by sex, age and persons with disabilities

11.7.2 Proportion of persons victim of physical or sexual harassment, by sex, age, disability status and place of occurrence, in the previous 12 months

Opmerkingen:

- De twee UNSTAT indicators omvatten samen de SDG target, de tweede gaat vooral over veiligheid (hierbij is er ook een link met SDG targets 16.1 en 16.2);
- UNSTAT: inclusie zit vervat in beide data verzamelingen

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- federale wet (1975) over toegankelijkheid tot publieke gebouwen, niets over groene of andere openbare ruimte; op vlaams niveau toegang tot gebouwen:

<https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1018282.html> (artikel 54),

IVM GROEN:

- Brussel: "Al in 2013 heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vastgelegd dat alle inwoners toegang zouden moeten hebben tot openbare groene ruimte op 200 meter afstand van hun woonplaats en een openbare groene ruimte van minstens 1 hectare binnen de 400 meter."

<https://www.bruzz.be/samenleving/vub-onderzoek-toont-aan-brussel-groen-maar-niet-voor-iedereen-2019-09-26>

- Vlaanderen: "Wijkgroen zijn stukken groen van minimum 10 hectare die deel uitmaken van de openbare ruimte. 67% van de Vlamingen heeft hier toegang toe binnen een afstand van 800 meter. MAAR. sterke verschillen per gemeente" <https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/nabijheid-van-groen-0>

- Wallonië: geen overzicht gevonden? Wel voor luik (e.a.): green space m² per capita

<https://data.world/unhabitat-guo/7babf915-12a0-4ceb-ad9c-7ee24b776614/workspace/file?filename=green-area-per-capita-square-meters-per-capita-xlsx-1.xlsx>

Year	2011	2012	2013	2014
Brussels	738,43	738,44	738,43	738,44
Antwerp	331,43	331,43	331,44	331,43
Ghent	429,10	429,10	429,10	429,10

Samengevat. SDG target 11.7 kan niet voorkomen op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2: Target 11.7 komt voor op **LIJST 3**: Metadata over UNSTAT indicatoren bevestigt dat de combinatie van beide bruikbaar is om de SDG target te omvatten. Er is hiermee natuurlijk nog geen doelstelling. We trachten inspiratie te vinden in de buurlanden (en /of in de regio's, zie hoger).

<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-11-07-01.pdf>

<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-11-07-02.pdf>

Buurlanden?

- NL: enkel wat informatie over st maarten/curaçao;
- UK : "In 2017, 5% of UK urban areas were classed as "publicly accessible green spaces"; creatie van meer parken; "The proportion of adults who live within a 5-minute walk of their local green or blue space"
- Frankrijk: /
- Duitsland: vermindering van verlies van open ruimte
- Luxemburg: "Le Luxembourg se caractérise par des villes de taille petite à moyenne, formant une conurbation dans la partie sud et centre du pays, entouré de massifs forestiers et d'ensembles paysagers de grande valeur."

De target van regio's en buurlanden zijn analoog. We stellen volgende voor als suggestie voor België:

Ambitie type "BAU":

- *"Het gemiddeld deel van de built up oppervlakte van steden dat open ruimte is voor publiek gebruik voor allen (per gender, leeftijd en personen met een beperking) moet stijgen én het aantal slachtoffers van fysieke of seksuele aanranding (per gender, leeftijd, personen met een beperking en plaats van voorval) moet dalen in de publieke ruimte elke rapporteringsperiode (12 maanden).*

Ambitie type "gematigd":

- *"Tegen 2030 moet het gemiddeld deel van de built up oppervlakte van steden dat open ruimte is voor publiek gebruik voor allen (per gender, leeftijd en personen met een beperking) stijgen én het aantal slachtoffers van fysieke of seksuele aanranding (per gender, leeftijd, personen met een beperking en plaats van voorval) moet dalen in de publieke ruimte én alle inwoners moeten toegang hebben tot openbare groene ruimte op 200 meter afstand van hun woonplaats en tot een openbare groene ruimte van minstens 1 hectare binnen de 400 meter"*

Ambitie type "hoog":

- *"Tegen 2030 moet het gemiddeld deel van de built up oppervlakte van steden dat open ruimte is voor publiek gebruik voor allen (per gender, leeftijd en personen met een beperking) stijgen én het aantal slachtoffers van fysieke of seksuele aanranding (per gender, leeftijd, personen met een beperking en plaats van voorval) moet dalen naar 0% in de publieke ruimte én alle inwoners moeten toegang hebben tot openbare groene ruimte op 200 meter afstand van hun woonplaats en tot een openbare groene ruimte van minstens 1 hectare binnen de 400 meter"*

SDG target 11.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 11 - Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam* target 11.a - *Positieve economische, sociale en ecologische verbanden ondersteunen tussen stedelijke, voorstedelijke en landelijke gebieden door de nationale en regionale ontwikkelingsplanning te versterken* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is relevant internationaal voor capaciteitsopbouw (zie SDG 17.9; 17.18).

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

11.a.1 Proportion of population living in cities that implement urban and regional development plans integrating population projections and resource needs, by size of city

Opmerkingen:

- In 2020 werd een nieuwe UNSTAT indicator voorgesteld voor 11.a.1 ter vervanging:
 - “Number of countries that have national urban policies or regional development plans that (a) respond to population dynamics, (b) ensure balanced territorial development, (c) increase local fiscal space”
 - <https://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/2020-comprev/UNSC-proposal/>
 - De nieuwe indicator van UNSTAT lijkt de target beter te omvatten; eventueel daar inspiratie te halen voor lijst 3
 - Maar is binair per land en lijkt voldaan voor België
 - Tijd wordt toegevoegd (2030; binair)

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en dus in **LIJST 1**.

Verder onderzoek:

- eventueel bij regio's inspiratie halen voor lijst 3 (<https://omgeving.vlaanderen.be/grup>)
- In de new urban agenda (NUA; 2016) staat doelstelling: “89. **We will take measures to establish legal and policy frameworks, based on the principles of equality and non-discrimination, to enhance the ability of Governments to effectively implement national urban policies (NUP), as appropriate, and to empower them as policymakers and decision makers, ensuring appropriate fiscal, political and administrative decentralization based on the principle of subsidiarity.**”
 - Vergelijkbaar met de UNSTAT indicator (2020)
 - onderschreven door België internationaal

Stand van zaken:

België heeft New Urban Agenda onderschreven (NUA Habitat III) unaniem goedgekeurd en België heeft zelf National Urban Policies. Dus binair voldaan.

SDG target 11.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 11 - Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam* target 11.b - *Tegen 2020 het aantal steden en menselijke nederzettingen aanzienlijk verhogen die geïntegreerde beleidslijnen en plannen goedkeuren en implementeren inzake inclusie, doeltreffendheid van hulpbronnengebruik, mitigatie en adaptatie aan klimaatverandering, weerbaarheid tegen rampen, en in overeenstemming met het kader van Sendai voor rampenrisicovermindering 2015-2030 een holistisch ramp risicobeheer ontwikkelen en implementeren op alle niveaus* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is vooral van belang voor België, maar mogelijk ook internationaal vooral voor capaciteitsopbouw.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

11.b.1 Proportion of local governments that adopt and implement local disaster risk reduction strategies in line with the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030

11.b.2 Number of countries with national and local disaster risk reduction strategies

Opmerkingen:

- 11.b.1 is zelfde indicator als 1.5.3 en 13.1.2
- In beoordeling of deze SDG target SMART is, wordt deze opgesplitst (omdat deze zéér ruim is):
- *Tegen 2020 het aantal steden en menselijke nederzettingen aanzienlijk verhogen die geïntegreerde beleidslijnen en plannen goedkeuren en implementeren inzake*
 - (1) *inclusie,*
 - (2) *doeltreffendheid van hulpbronnengebruik,*
 - (3) *mitigatie en adaptatie aan klimaatverandering,*
 - (4) *weerbaarheid tegen rampen, en in overeenstemming met het kader van Sendai voor rampenrisicovermindering 2015-2030 een holistisch ramp risicobeheer ontwikkelen en implementeren op alle niveaus*
- Aantal steden “aanzienlijk” verhogen is niet SMART dus moet specifieker (enkel dit aanpassen in lijst 3 of ...)
- Ook nà 2020?
- Implementatie plannen over (1) is voor de rest SMART - SDG 10.2
- Implementatie plannen over (2) is voor de rest SMART - SDG 12.2 (lijst 3)
- Implementatie plannen over (3) is voor de rest SMART - SDG 13.1 en 13.2
- Implementatie plannen over (4) is voor de rest SMART - SDG 11.5; 1.5; 13.1
- Kijkend naar beide UNSTAT indicatoren omvatten deze de target; ook hier ontbreekt natuurlijk (indicatoren) enkel een targetcijfer van aantal overheden/landen die hieraan moeten voldoen, ttz aanzienlijk stijgen.
- Er is ook een link met SDG 11.5 (verhoog weerbaarheid tegen rampen; Sendai)
- “Ondersteunen en implementeren van New Urban Agenda cf. Habitat III op alle niveaus ((inter)nationaal en lokaal)”

Samengevat. Deze SDG target is beschouwd als niet SMART owv doorschuiving en dus in **LIJST 1**.

Deze SDG target wordt opgevolgd via SDG targets 1.5, 10.2, 12.2; 13.1 en 13.2

SDG target 11.c

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 11 - Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam* target 11.c - *De minst ontwikkelde landen steunen, ook via financiële en technische bijstand, in het opbouwen van duurzame en veerkrachtige gebouwen waarbij gebruik wordt gemaakt van lokale materialen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is relevant internationaal voor capaciteitsopbouw (zie SDG 17.9; 17.18). en financiële ondersteuning (SDG 17.2)

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

11.c.1 Proportion of financial support to the least developed countries that is allocated to the construction and retrofitting of sustainable, resilient and resource-efficient buildings utilizing local materials

Opmerkingen:

- In 2020 was er het voorstel om deze UNSTAT 11.c.1 te schrappen. Voorlopig is er nog geen nieuwe gedefinieerd
<https://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/2020-comprev/UNSC-proposal/>

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- In de Belgische beleidsnota voor lange termijn doelstellingen (2050) i.v.m. duurzame ontwikkeling staat doelstelling 55:
 - *De Belgische ontwikkelingssamenwerking zal zich blijven aanpassen aan de internationale context teneinde haar rol te blijven spelen daar waar ze dit nodig en doeltreffend acht. Ze zal de ontwikkelingslanden - met bijzondere aandacht voor de minst ontwikkelde landen en meest kwetsbare landen - blijven ondersteunen bij het aanpakken van de milieurisico's in verband met de bescherming van de natuurlijke rijkdommen, de wereldwijde ontbossing, het verlies van biodiversiteit, de bestrijding van de woestijnvorming, de verandering van de productie- en consumptiepatronen, en de transitie naar koolstofarme en zo klimaatbestendig mogelijke maatschappijen. Ze zal bijzonder aandacht blijven hebben voor de strijd tegen de ongelijkheden.*

Samengevat. SDG target 11.c is niet smart en kan dus niet voorkomen op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 11.c komt voor op **LIJST 3**. Op te volgen via 17.2 (lijst 4; financiële) en 17.9 (lijst 3; capaciteit) (en link met 17.18). Idealiter wordt data gevonden over de proportie van deze steun toegewezen aan “in het opbouwen van duurzame en veerkrachtige gebouwen waarbij gebruik wordt gemaakt van lokale materialen “

SDG target 12.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 12 - Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen* target 12.1 - *Het 10-jarig Programmakader inzake Duurzame Consumptie- en Productiepatronen implementeren, waarbij alle landen actie ondernemen, en waarbij de ontwikkelde landen de leiding nemen, rekening houdend met de ontwikkeling en de mogelijkheden van de ontwikkelingslanden* als SMART aangegeven m.a.w. zou van lijst 1 mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en de gemeenschappen), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FIDO; alsook FOD Buitenlandse Zaken; FOD Economie. De target is vooral van belang voor België, maar mogelijks ook internationaal vooral voor capaciteitsopbouw, waarvoor verwezen wordt naar SDG 17.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

12.1.1 Number of countries with sustainable consumption and production (SCP) national action plans or SCP mainstreamed as a priority or a target into national policies

Opmerkingen:

- Target 12.1 is SMART en was ook zo aangegeven door de opdrachtgever. Wel wordt opgemerkt dat de target enkel om implementatie gaat en niets zegt over het niveau van de implementatie. Echter, de Y is behouden en de target wordt dus van lijst 1 geschrapt.
- De UNSTAT indicator lijkt een goede indicator om na te gaan of België hieraan voldoet (binair)

Samengevat. Deze SDG target was door de opdrachtgever beschouwd als SMART gedefinieerd en dus niet in **LIJST 1**. Voorlopig worden targets over implementatie als voldoende smart beschouwd.

SDG target 12.1 komt niet voor op **LIJST 3**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 12.1 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

https://uneplive.unep.org/indicator/index/12_1_1

België heeft hierin score 1 voor SCP voor 2017 dus beschouwen we als voldaan. Jaarlijks op te volgen (2030).

985	Country with Sustainable consumption and production (SDG 12.1.1)
-----	--

SDG target 12.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 12 - Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen* target 12.2 - *Tegen 2030 het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen realiseren* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FIDO; alsook FOD Buitenlandse Zaken; FOD Economie. De target is vooral van belang voor België, maar mogelijks ook internationaal vooral voor capaciteitsopbouw (zie SDG 12.a; 17).

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

12.2.1 Material footprint, material footprint per capita, and material footprint per GDP

12.2.2 Domestic material consumption, domestic material consumption per capita, and domestic material consumption per GDP

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende doelstelling gerapporteerd om deze SDG target op te volgen:
 - *het totale binnenlands materiaalverbruik moet dalen tegen 2030*
- In Belgisch Staatsblad (8/10/2013) staan ivm lange termijn doelstellingen (tegen 2050):
 - Doelstelling 12. De economische ontwikkeling van de maatschappij zal worden gemeten door rekening te houden met de invloed ervan op de mens en het milieu.
 - Doelstelling 13. De prijzen van goederen en diensten zullen zo veel als mogelijk de sociale en milieu-externaliteiten integreren, rekening houdend met de drie dimensies van duurzame ontwikkeling.
 - Doelstelling 14. Er zal rekening gehouden worden met de milieu- en sociale prestaties van alle op de markt gebrachte goederen en diensten, en dit gedurende hun hele levenscyclus.
 - Doelstelling 15. Consumenten en producenten zullen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen, door duurzame productie- en consumptiepatronen aan te nemen.
 - Doelstelling 33: De verbruikte hoeveelheid niet-hernieuwbare grondstoffen zal aanzienlijk verminderd zijn en die grondstoffen zullen enkel verder ontgonnen worden indien er geen alternatief uit recyclage bestaat
 - Doelstelling 34: Hernieuwbare grondstoffen, en met name zoet water, zullen ontgonnen worden zonder het vermogen van toekomstige generaties om die hulpbronnen te ontginnen, in het gedrang te brengen
- In het Vlaamse Energie- en klimaatplan 2021-2030 staat de volgende doelstelling “Voor 2030 mikken we op een afname van de materialenvoetafdruk van de Vlaamse consumptie van 30%.” In de Beleidsnota Omgeving 2019-2024 staat “De materialenvoetafdruk van de Vlaamse consumptie wordt verminderd met een grootteorde van 30% tegen 2030 en met 75 % tegen 2050.” (<https://omgeving.vlaanderen.be/vlaams-energie-en-klimaatplan-2021-2030>) (enkel Vlaams)

Opmerkingen:

- Definitie binnenlands materiaalverbruik:
 - het binnenlands materiaalverbruik is de binnenlandse ontginning, waarbij de invoer wordt opgeteld en waarvan de uitvoer wordt afgetrokken. (gegevens van Eurostat)
- De doelstelling op indicators, Vlaams Energie en Klimaatplan (2021-2030 en van Beleidsnota

leefmilieu 2019-2024, is gelijkaardig aan de UNSTAT indicatoren, en kan wel als smart worden beschouwd. Daar deze op indicators niet de SDG target omvat en de andere enkel voor Vlaanderen is (noch de SDG omvat), hebben we deze voorlopig als niet voldoende beschouwd om op lijst 2 te staan. Deze zeggen voornamelijk iets over efficiënt gebruik, maar zeggen nog niets over duurzaam **beheer** van de hulpbronnen.

Samengevat. De SDG target 12.2 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 12.2 komt voor op **LIJST 3**.

Link met 8.4

- **Nederland:**

- “Sustainable and fair value chains ... “
- Through the Sustainable Trade Initiative, and in partnership with Solidaridad and other concerned organisations, the Netherlands is striving towards more sustainable production of raw materials.
- As parties to the European Partnership for Responsible Minerals, the Scaling Up Mineral Traceability initiative and the Extractive Industries Transparency Initiative (EITI), the Netherlands and its public and private sector partners are committed to increasing the world’s supply of conflict-free tin, tantalum, tungsten and gold.
- “Programmes to prevent food waste, a National Waste Management Plan and the National Raw Materials Agreement are all part of a Government-wide Programme for a Circular Economy.
- Bijv. Doelstelling zou kunnen zijn: verbintenissen aangaan om ontginningen duurzamer te maken + monitoring ervan en van de stromen

- **Duitsland: /**

- **Frankrijk:**

- “Necodesign en informatie” : alle fasen van levenscyclus in het ontwerp van een product.

- **UK :**

- “The new Resources and Waste Strategy for England was published in December 2018. The Strategy sets out how the UK will preserve its stock of material resources by reducing waste, promoting resource efficiency and moving towards a circular economy”
- Wales: “A new Resource Efficiency Strategy and circular Economy Route map ...”

- **Luxemburg:**

- “Le principal objectif pour 12.2 du « cluster éco-innovation » est de renforcer les domaines de l’énergie, de l’environnement et du développement durable au Luxembourg. Le cluster se concentre sur les trois thèmes suivants : économie circulaire, mobilité, villes durables et technologies intelligentes.”

Ambitie type “BAU”:

- *“Tegen 2030 moet:*

- *het totale binnenlands materiaalverbruik dalen*
- *de materialenvoetafdruk van de Belgische consumptie dalen*
- *België verbintenissen aangaan om ontginningen in het buitenland duurzamer te maken (sociale én ecologische kost meerekenen) + monitoring ervan en van de stromen in en uit het land + verbintenis tot circulaire economie”*

Ambitie type “gematigd”:

- *“Tegen 2030 moet:*
 - *het totale binnenlands materiaalverbruik dalen met 5%*
 - *de materialenvoetafdruk van de Belgische consumptie dalen met 30%*
 - *België verbintenissen aangaan om ontginningen in het buitenland duurzamer te maken (sociale én ecologische kost meerekenen) + nationale organisatie oprichten om te monitoren + verbintenis tot circulaire economie te implementeren*

Ambitie type “hoog”:

- *“Tegen 2030 moet:*
 - *het totale binnenlands materiaalverbruik dalen met 10%*
 - *de materialenvoetafdruk van de Belgische consumptie dalen met 40%*
 - *België verbintenissen aangaan om ontginningen in het buitenland duurzamer te maken (sociale én ecologische kost meerekenen) + nationale organisatie oprichten om te monitoren + verbintenis tot circulaire economie te implementeren.*

SDG target 12.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 12 - Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen* target 12.3 - *Tegen 2030 de voedselverspilling in winkels en bij consumenten per capita halveren en voedselverlies reduceren in de productie- en bevoorradingsketens, met inbegrip van verliezen na de oogst* als SMART aangegeven en zou dus kunnen geschrapt worden van de lijst. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is vooral van belang voor België, maar mogelijks ook internationaal vooral voor voedselverspilling.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

12.3.1 a) Global food loss index and b) Global food waste index

Opmerkingen:

- Er was twijfel om de target naar niet SMART te plaatsen omwille van geen hoeveelheid van reduceren van voedselverlies; echter enkel daling is ook meetbaar.
- De UNStat indicatoren reflecteren de SDG target; Beide worden weerhouden.

Samengevat. Deze SDG target is SMART en komt dus niet voor op **LIJST 1**.

Voor verder onderzoek:

- In Belgisch Staatsblad (8/10/2013) staan ivm lange termijndoelstellingen (tegen 2050):
 - Doelstelling 29. De voedselverspilling over de volledige voedingsketen zal aanzienlijk verminderd zijn.
- Waste Directive
 - Regionaal in België : 30% verminderd voedselafval tegen 2020

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 12.3 komt niet voor op **LIJST 3**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 12.3 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

1. Tegen 2030 het voedselverlies reduceren in productie-en bevoorradingsketens.

UNEP - Food Loss index

2. Tegen 2030 de voedselverspilling bij consumenten per capita halveren

UNEP - Food Waste Index

Geen data.

Voor Vlaanderen: niet voldoende gevonden.

https://www.voedselverlies.be/monitor#cijfers_2017

<https://www.voedselverlies.be/publicaties>

Voor wallonië niets gevonden.

SDG target 12.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 12 - Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen* target 12.4 - *Tegen 2020 komen tot een milieuvriendelijk beheer van chemicaliën en van alle afval gedurende hun hele levenscyclus, in overeenstemming met afgesproken nationale kaderovereenkomsten, en de uitstoot aanzienlijk beperken in lucht, water en bodem om hun negatieve invloeden op de menselijke gezondheid en het milieu zoveel mogelijk te beperken* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FIDO; alsook onder FOD Buitenlandse Zaken; FOD Economie. De target is vooral van belang voor België, maar mogelijks ook internationaal vooral voor capaciteitsopbouw, hiervoor verwijzen we naar SDG 17.9.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

12.4.1 Number of parties to international multilateral environmental agreements on hazardous waste, and other chemicals that meet their commitments and obligations in transmitting information as required by each relevant agreement

12.4.2 Hazardous waste generated per capita and proportion of hazardous waste treated, by type of treatment

Opmerkingen:

- “De indicator verwijst naar volgende overeenkomsten:
 1. The Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal (Basel Convention);
 2. The Rotterdam Convention on the prior informed consent procedure for certain hazardous chemicals and pesticides in international trade (Rotterdam Convention);
 3. The Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants (Stockholm Convention);
 4. The Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer (Montreal Protocol);
 5. Minamata Convention on Mercury (Minamata Convention),

(bron: <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-12-04-01.pdf>)

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende doelstelling gerapporteerd om deze SDG target op te volgen:
 - De hoeveelheid gevaarlijk afval moet dalen
 - Definitie. Gevaarlijk afval is afval dat een risico vormt voor de gezondheid en/of het milieu: ontvlambaar, ontplofbaar, irriterend, giftig... Dat afval is wettelijk vastgelegd per type en per activiteitssector. De hoeveelheid gevaarlijk afval is de geproduceerde hoeveelheid door alle economische activiteiten (NACE) en door de huishoudens.
- Referentie wordt ook gemaakt naar het afvalstoffenregister <https://www.ovam.be/register-van-geproduceerde-afvalstoffen>
- <https://ec.europa.eu/environment/waste/framework/index.htm> vermeld een EU Directive 2008/98/EC on waste (Waste Framework Directive)
 - “Tegen 2020: 50% van afval met huishoudelijk of gelijkaardige origine voorbereiden voor hergebruik en recyclen en voor 70% van bouw-en afbraakafval voorbereiden voor hergebruik, recyclen en ander herstel. **De Directive eist dat de lidstaten afvalmanagement en afval preventie programma's implementeren in het beleid.**”

Opmerkingen:

- De doelstelling is gelijkaardig aan UNSTAT indicator 12.4.2 en is SMART

Samengevat. De SDG target 12.4 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4.

1. De hoeveelheid gevaarlijk afval moet dalen

Metingen beschikbaar vanaf 2004, gedaald sinds dan, maar niet tov 2014. Overgenomen van www.indicators.be

kilogram per inwoner

	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018
België	499	383	553	438	251	264	336	305

Tov 2014 is het moeilijk een trend te bepalen, evolueerde eerder ongunstig. We stellen voor onbepaalde te nemen en als doelstelling tegen 2030 daling tov 305 kg per inwoner te nemen (dus tov 2018) dus staan we nu op 0% waarbij opvolging nodig is volgende jaren.

Merk op voor 2018 is het slechts 1,1 standaarddeviatie afstand wat betekent dat doelstelling mogelijks snel bereikt is. Anderzijds is de trend fluctuerend dus misschien niet duurzaam voldaan.

2. Afvalmanagement en afvalpreventie implementeren in het beleid;
binair. Voldaan 100%. EU waste directive zelf.
Bestaan van OVAM.

<https://leefmilieu.brussels/#>

<http://environnement.wallonie.be/> decreet déchets wallonië

SDG target 12.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 12 - Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen* target 12.5 - *Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FIDO; alsook onder FOD Buitenlandse Zaken; FOD Economie. De target is vooral van belang voor België, maar mogelijks ook internationaal vooral voor capaciteitsopbouw (zie SDG 12.a; 17.9).

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

12.5.1 National recycling rate, tons of material recycled

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be worden volgende doelstellingen gerapporteerd:
 - (1) het (aandeel) gerecycleerd afval (tov totale) moet stijgen tegen 2030
 - (2) het gemeentelijk afval moet dalen tegen 2030
- <https://ec.europa.eu/environment/waste/framework/index.htm> vermeld een EU Directive 2008/98/EC on waste (Waste Framework Directive)
 - “Tegen 2020: 50% van afval met huishoudelijk of gelijkaardige origine voorbereiden voor hergebruik en recycleren en voor 70% van bouw-en afbraakafval voorbereiden voor hergebruik, recycleren en ander herstel. De Directive eist dat de lidstaten afvalmanagement en afval preventie programma's implementeren in het beleid.” (link met SDG 12.4)
- (<https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20180410STO01426/het-pakket-circulaire-economie-nieuwe-eu-doelen-voor-recycling>): een gemeenschappelijk EU-doel voor recycling van minstens 55% van het stedelijk afval tegen 2025 (deze doelstelling zal stijgen tot 60% tegen 2030 en tot 65% tegen 2035); een bindend streefcijfer voor stortplaatsen om de hoeveelheid gestort afval te verminderen tot maximaal 10% van het stedelijk afval tegen 2035; een gemeenschappelijke EU-doelstelling voor recycling van 65% van het verpakkingsafval in 2025 (en 70% tegen 2030) met afzonderlijke doelen voor specifieke materialen. (link met SDG 11.6);
- Een nuance bij deze SDG target is mogelijks het bedrijfsafval ook in aparte indicator op te volgen.

Opmerkingen:

- De doelstelling (1) is gelijkaardig aan UNSTAT indicator 12.5.1;
- (1): (2) Statistics Belgium organiseert in België de collecte van deze gegevens en stelt de resultaten ervan ter beschikking, onder meer aan Eurostat.
- Beide gevonden doelstellingen zijn SMART en er wordt aangeraden deze beide te gebruiken voor opvolging van SDG target 12.5. De gevonden Europese doelstellingen zijn gelijkaardig én specifiek.

Samengevat. De SDG target 12.5 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 12.5 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt: “1) *Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik*” N.B. De SDG target zelf, maar aanvulling nodig ttz:

“a) *het (aandeel) gerecycleerd afval (tov totale) moet stijgen tegen 2030: Zie 11.6 (resultaat overnemen)*

“b) *Gemeentelijk afval moet dalen tegen 2030”: Zie 11.6 (resultaat overnemen)*

SDG target 12.6

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 12 - Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen* target 12.6 - *Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Economie, alsook Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FIDO. De target is van belang voor België.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

12.6.1 Number of companies publishing sustainability reports

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- “Het Instituut van de Bedrijfsrevisoren reikt een Award uit aan organisaties die uitblinken door hun expertise en innovatie op het vlak van duurzaamheidsverslaggeving en die de focus leggen op de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (DOD) van de Verenigde Naties in het kader van Agenda 2030.” <https://www.sustainabilityreports.be/> en <https://www.ibr-ire.be/nl/actueel/news-detail/20ste-editie-awards-for-best-belgian-sustainability-reports-stel-u-kandidaat> wat wellicht een stimulans is voor bedrijven.
- GRI doet aanbevelingen voor 12.6: <https://www.milieumagazine.be/nl/ecotips-extra-nieuws/duurzaamheid-gri-doet-aanbevelingen-rond-sdg-126>
- RICHTLIJN 2014/95/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 22 oktober 2014 tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU met betrekking tot de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote ondernemingen en groepen:
 - *(1) het Europees Parlement verzoekt de Commissie om een wetgevingsvoorstel voor te leggen inzake rapportering van niet-financiële informatie door ondernemingen dat een grote mate van flexibiliteit van handelen mogelijk maakt, om rekening te houden met het multidimensionale karakter van maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo) en de diversiteit van het door bedrijven gevoerde mvo-beleid, en dat bovendien voldoende vergelijkbaarheid waarborgt om in de behoeften van investeerders en andere belanghebbenden te voorzien en om consumenten eenvoudig toegang te verschaffen tot informatie over de impact van bedrijven op de samenleving.*
 - *(2) De lidstaten moeten ervoor zorgen dat adequate en effectieve middelen bestaan om te garanderen dat ondernemingen niet-financiële informatie overeenkomstig deze richtlijn rapporteren. De lidstaten dienen er daarom voor te zorgen dat er effectieve nationale procedures bestaan om de naleving van de in deze richtlijn opgenomen verplichtingen te handhaven, en dat deze procedures beschikbaar zijn voor alle natuurlijke personen en rechtspersonen die er overeenkomstig het nationale recht een rechtmatig belang bij hebben dat er wordt toegezien op de naleving van de bepalingen van deze richtlijn.*
 - *dit is verplicht voor bedrijven met meer dan 500 personeelsleden*
- Richtlijn 2014/95 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 is omgezet in Belgische wet (2017):
<https://www.eubelius.com/nl/nieuws/bekendmaking-van-niet-financiele-informatie-en-informatie-inzake-diversiteit-door-bepaalde>

Opmerkingen:

- We beschouwen de doelstelling (2) gevonden in Europese richtlijn als SMART, het is te zeggen de implementatie van middelen/nationale procedure om rapportage te verzekeren met onmiddellijke ingang. Dit is binair.

Samengevat. De SDG target 12.6 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 12.6 komt niet voor op **LIJST 3**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 12.6 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

“De lidstaten moeten ervoor zorgen dat adequate en effectieve middelen bestaan om te garanderen dat ondernemingen niet-financiële informatie overeenkomstig deze richtlijn rapporteren. De lidstaten dienen er daarom voor te zorgen dat er effectieve nationale procedures bestaan om de naleving van de in deze richtlijn opgenomen verplichtingen te handhaven, en dat deze procedures beschikbaar zijn voor alle natuurlijke personen en rechtspersonen die er overeenkomstig het nationale recht een rechtmatig belang bij hebben dat er wordt toegezien op de naleving van de bepalingen van deze richtlijn.” Onmiddellijk.

N.B. De implementatie van middelen/nationale procedure om rapportage te verzekeren met onmiddellijke ingang. Uitvoering richtlijn.

Status van België: Omgezet in Belgische wet, dus beschouwen we als inspanningsverbintenis; voldaan (100%).

- Richtlijn 2014/95 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 is omgezet in Belgische wet (2017):
<https://www.eubelius.com/nl/nieuws/bekendmaking-van-niet-financiele-informatie-en-informatie-inzake-diversiteit-door-bepaalde>

SDG target 12.7

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 12 - Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen* target 12.7 - *Duurzame praktijken bij overheidsopdrachten bevorderen in overeenstemming met nationale beleidslijnen en prioriteiten* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen), en valt in het bijzonder onder FIDO; alsook FOD Kanselarij van de Eerste Minister A. Decroo; POD Maatschappelijke Integratie; FOD BOSA. De target is vooral van belang voor België, maar mogelijks ook internationaal vooral voor capaciteitsopbouw (zie SDG 12.a; 17.9).

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

12.7.1 Number of countries implementing sustainable public procurement policies and action plans

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- *Elke Federale Overheidsdienst moet een jaaractieplan voor duurzame ontwikkeling opstellen. De Cel Duurzame Ontwikkeling heeft onder meer als taak dit plan voor haar organisatie op te maken en er de opvolging van te verzekeren via het jaarverslag van de ICDO. De inhoud van dit plan staat vermeld in het koninklijk besluit van 22 september 2004, gewijzigd door het KB van 25 april 2014 houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling.*
 - *“De cel duurzame ontwikkeling heeft de volgende opdrachten (n°4):*
4° de opvolging van de uitvoering van het beleid aangaande de voorbeeldfunctie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling, waaronder:
 - a) interne milieuzorg,*
 - b) duurzame overheidsopdrachten,*
 - c) sensibilisering van het personeel rond duurzame ontwikkeling,*
 - d) duurzaamheidsverslaggeving.”*
- https://www.publicprocurement.be/sites/default/files/documents/omzendbrief_duurzame_aankop_en_van_16_mei_2014.pdf
 - *Deze omzendbrief kadert in “het Federaal Actieplan Duurzame Overheidsopdrachten 2009-2011, waarbij de Belgische federale overheid zich heeft aangesloten bij de doelstelling van de Europese Raad en de Europese Commissie om 50 % van de federale overheidsopdrachten volgens een duurzame aankoopprocedure te realiseren.” Er bestaat ook een gids voor duurzame overheidsopdrachten:*
<https://www.publicprocurement.be/nl/duurzame-overheidopdrachten>

Samengevat. De SDG target 12.7 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 12.7 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

“1) Duurzame praktijken bij overheidsopdrachten bevorderen in overeenstemming met nationale beleidslijnen en prioriteiten “

N.B. SDG target zelf maar aanvulling nodig:

“a) Elke Federale Overheidsdienst moet een jaaractieplan voor duurzame ontwikkeling opstellen. De Cel Duurzame Ontwikkeling heeft onder meer als taak dit plan voor haar organisatie op te maken en er de

opvolging van te verzekeren via het jaarverslag van de ICDO. + inhoud moet incl duurzame overheidsopdrachten zijn”

Status van België: Wet. Vervuld. 100%

“b) De Belgische federale overheid heeft zich aangesloten bij de doelstelling van de Europese Raad en de Europese Commissie om 50 % van de federale overheidsopdrachten volgens een duurzame aankoopprocedure te realiseren, jaarlijks.”

Status van België: Jaarlijks op te volgen indien vervuld tot 2030. Huidige stand van zaken:

E-mail uitwisseling op 08/02/2021 met FIDO, Jo Versteven, omwille van deze mail, plaatsen we deze doelstelling voorlopig op onmogelijk te beoordelen (0%?)

“een duidelijk antwoord op de bovenstaande stelling kan (nog) niet gegeven worden.

Het probleem is dat het monitor systeem via e-procurement op dit moment nog te weinig kwalitatieve informatie biedt om een goed antwoord op deze vraag te bieden. Daarnaast lijkt het mij dat er een duidelijke aanwijzing zou moeten komen over welke overheidsopdracht duurzaam is en welke niet. Hiervoor hebben we op dit moment geen regelgevend initiatief. Volgens mijn persoonlijke mening zou de herziening van de omzendbrief van 16 mei 2014 een geschikt middel zijn, maar is er hierrond (voorlopig) nog geen beweging (van de beleidscellen).”

https://www.gidsvoorduurzameaankopen.be/sites/default/files/content/download/files/20180105_omzendbrief_evaluatie_nl_clean.pdf

SDG target 12.8

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 12 - Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen* target 12.8 - *Tegen 2030 garanderen dat mensen overal beschikken over relevante informatie over en zich bewust zijn van duurzame ontwikkeling en levensstijlen die in harmonie zijn met de natuur* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten en gemeenschappen), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FIDO; alsook FOD Buitenlandse Zaken. De target is vooral van belang voor België, maar mogelijks ook internationaal vooral voor capaciteitsopbouw (zie SDG 12.a; 17.9).

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

12.8.1 Extent to which (i) global citizenship education and (ii) education for sustainable development (including climate change education) are mainstreamed in (a) national education policies; (b) curricula; (c) teacher education; and (d) student assessment

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Link met SDG 4.7
- De Europese Raad formuleerde “conclusions on education for sustainable development” (ESD) (2010), waarin een reeks doelstellingen geformuleerd worden, o.m.: “ESD becomes a feature of national lifelong learning strategies aimed at citizens' personal, social and professional development; ESD is, where appropriate, mainstreamed into curricula; o Interdisciplinary and cross-curricular approaches are developed and implemented at all levels of education to address the challenges of sustainability; A "whole-school" approach to ESD is actively promoted and supported, including by removing barriers to institutions which are pursuing the sustainable use of their resources.”

Opmerkingen:

- Gevonden doelstelling van Europese Raad heeft een duidelijke link met de SDG target wat educatie betreft over duurzame ontwikkeling van jongeren én volwassenen zowel in onderwijs als in bewustmaking van burgers.
- Tijdsindicatie ontbreekt (onmiddellijk?) + kennis beschikbaar stellen (bv. via educatie)

Samengevat. De SDG target 12.8 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 12.8 komt voor op **LIJST 3**.

- **UK :** (bron: “Education for Sustainable Development (ESD) in the UK – Current status, best practice and opportunities for the future March 2013”)
 - “Education for Sustainable Development (ESD) can be thought of as a process of learning how to make decisions that consider the long-term future of the economy, ecology and equity of all communities. Building the capacity for such future-oriented action is a key task of education.
 - There is no overarching UK Strategy for Sustainable Development which sets out a clear vision about the contribution learning can make to its sustainable development goals. This is needed.
 - The wider adoption of ESD would benefit from an overall strategic framework which puts it firmly at the core of the education policy agenda in all the UK’s administrative jurisdictions. This would provide much needed coherence, direction and impetus to existing initiatives and

scale up and build on existing good practice as well as preventing unnecessary duplication of effort and resources.

- *A pan-UK forum should be established for overseeing the promotion, implementation and evaluation of ESD across the UK, with a clear remit to work collaboratively with the UK Government and all three devolved administrations, whilst respecting their jurisdictional policy remits.”*
- Duitsland: Adaptation plan met acties en monitoring + ESD is deel van SDG 4
- Frankrijk: adaptatieplan
- Luxemburg: ESD is doelstelling (voornl voor SDG 4.7, 12.8)
- NL: adaptatieplan (delta)
- <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-12-08-01.pdf>:
 - *deze bron zou voor elke SDG target in lijst 3 geraadpleegd worden; voor SDG target 12.8 stelt deze: “In order to achieve SDG targets 4.7, 12.8 and 13.3, it is necessary for governments to ensure that Education on Sustainable Development (ESD) and Global Citizenship Education (GCED) and their sub-themes are fully integrated in all aspects of their education systems. Students will not achieve the desired learning outcomes if ESD and GCED have not been identified as priorities in education policies or laws, if curricula do not specifically include the themes and sub-themes of ESD and GCED, and if teachers are not trained to teach these topics across the curriculum.”*

Gekozen SMART doelstellingen volgens ambitieniveau

Ambitie type “BAU”:

- *“Tegen 2030 een Belgisch beleidsplan implementeren om Education on Sustainable Development (in lijn met aanbeveling van Europese Raad 2010) te voorzien in alle niveaus van het onderwijs alsook het levenslang leren over Duurzame Ontwikkeling verzekeren van alle burgers.”*
- Deze SMART doelstelling gaat om implementatie van een nationaal plan over ESD tegen 2030.

Ambitie type “gematigd”:

- *“Tegen 2024 een Belgisch beleidsplan implementeren om Education on Sustainable Development (in lijn met aanbeveling van Europese Raad 2010) te voorzien in alle niveaus van het onderwijs alsook het levenslang leren over Duurzame Ontwikkeling verzekeren van alle burgers. Het plan moet een geschikte steekproef ‘kennis duurzame ontwikkeling’ bevatten voor de monitoring van de kennis (bijvoorbeeld Sulitest). Vanaf 2024 moet elk jaar de aanbevolen steekproef genomen worden voor alle studenten (in elk niveau van onderwijs). De participatiegraad aan de steekproef van andere burgers (geen studenten) moet elk jaar stijgen.*

Ambitie type “hoog”:

- *“Tegen 2024 een Belgisch beleidsplan implementeren dat voorziet om Education on Sustainable Development (in lijn met aanbeveling van Europese Raad 2010) te voorzien in alle niveaus van het onderwijs alsook het levenslang leren over Duurzame Ontwikkeling verzekeren van alle burgers. Het plan moet een geschikte steekproef ‘kennis duurzame ontwikkeling’ bevatten voor de monitoring van de kennis (bijvoorbeeld Sulitest). Vanaf 2024 moet elk jaar de aanbevolen steekproef genomen worden voor alle burgers. De resultaten op de steekproef moeten elk jaar beter worden”*

SDG target 12.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 12 - Verzekeren duurzame consumptie- en productiepatronen* target *12.a - Ondersteunen van ontwikkelingslanden ter versterking van hun wetenschappelijke en technologische mogelijkheden om de richting uit te gaan van meer duurzame consumptie- en productiepatronen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

12.a.1 Amount of support to developing countries on research and development for sustainable consumption and production and environmentally sound technologies

In augustus 2020 is er een voorstel om UNSTAT indicator 12.a.1 (zoals 7.b.1) te vervangen door: “Installed renewable energy-generating capacity in developing countries (in watts per capita)”. (Idem als 7.b.1)

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De federale beleidsvisie op lange termijn (2050) voor duurzame ontwikkeling heeft volgende doelstelling:
 - (55) De Belgische ontwikkelingssamenwerking zal zich blijven aanpassen aan de internationale context teneinde haar rol te blijven spelen daar waar ze dit nodig en doeltreffend acht. Ze zal de ontwikkelingslanden - met bijzondere aandacht voor de minst ontwikkelde landen en meest kwetsbare landen - blijven ondersteunen bij het aanpakken van de milieुरisico's in verband met de bescherming van de natuurlijke rijkdommen, de wereldwijde ontbossing, het verlies van biodiversiteit, de bestrijding van de woestijnvorming, de verandering van de productie- en consumptiepatronen, en de transitie naar koolstofarme en zo klimaatbestendig mogelijke maatschappijen. Ze zal bijzonder aandacht blijven hebben voor de strijd tegen de ongelijkheden.

Samengevat. De SDG target 12.a komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 12.a komt voor op **LIJST 3**.

Buurlanden?

- NL: set the goal of giving 50 million people access to renewable energy by 2030”
- UK : “An important component of the UK’s global effort has been supporting developing countries to expand their infrastructure and upgrade their technology for supplying modern and sustainable energy services “ → het wordt ook verbonden met SDG 9
- Frankrijk: “France has pledged over €2 billion through to 2020 for the development of renewable energies in Africa, where the Sub-Saharan region has the lowest regional electrification rate in the world at 31%. France is also putting its technical expertise to work to decarbonise the energy mix in developing countries and emerging economies.”
- Duitsland: “The Federal Government is supporting the establishment of sustainable energy systems in 35 partner countries through technical and financial cooperation. Energy is a focus of the bilateral cooperation in 23 of these countries.
- Luxemburg: “Le Luxembourg soutient au Cap Vert le développement des énergies renouvelables.”

Besluit voor deze SDG target is doorverwijzing naar technische doelstellingen van SDG 17, met name 17.6, 17.7 en 17.8. Daar 17.6 en 17.7 op lijst 3 staan, staat 12.a ook op lijst 3.

SDG target 12.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 12 - Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen* target 12.b - *Ontwikkelen en implementeren van instrumenten om de impact te monitoren van duurzame ontwikkeling op duurzaam toerisme dat werkgelegenheid creëert en de plaatselijke cultuur en producten promoot* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de gewesten. Indien onder een FOD is het FOD Buitenlandse Zaken (Ontwikkelingssamenwerking), maar in feite dus niet relevant voor federale overheid. De target is van belang internationaal vooral voor capaciteitsopbouw (zie SDG 12.a; 17.9).

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

12.b.1 Number of sustainable tourism strategies or policies and implemented action plans with agreed monitoring and evaluation tools

Opmerkingen:

- Enkel omwille van tijd als niet-SMART, dus “2030” wordt aangenomen en dus toch SMART (binair)

Samengevat. Deze SDG target is SMART en komt niet voor op **LIJST 1**.

* * * * *

Verder onderzoek:

- Vraag is ook of duurzaam toerisme al dan niet bestaat eg. minderen.
 - https://diplomatie.belgium.be/nl/newsroom/nieuws/2017/duurzaam_toerisme_contradictio_in_terminis
 - https://diplomatie.belgium.be/nl/newsroom/nieuws/2017/17_tips_voor_duurzaam_reizen
 - <https://www.unwto.org/> - World tourism organization:
 - “Link with SDG 8, en vrijwel alle SDG’s hebben baat bij toerisme, maar hoe duurzaam te doen?”
 - De Belgische Ontwikkelingssamenwerking steunt via haar initiatief Trade for Development Centre (<http://www.tdc-enabel.be>) een aantal projecten, UNWTO wil verder gaan: alle vormen van toerisme, ook massatoerisme, moeten duurzaamheid nastreven. Bijv. zijn koolstofuitstoot te beperken, onder meer door hotels en transport energie-efficiënter te maken en meer hernieuwbare energie te gebruiken. Er komt ook meer aandacht voor afval en waterverbruik en voor de bescherming van biodiversiteit en cultureel erfgoed.

LIJST 4 Ontwikkelen en implementeren van instrumenten om impact te monitoren.

Dit zou bijvoorbeeld via UNWTO kunnen.

Geen instrumenten gevonden noch aanzet tot ontwikkeling? 0%

SDG target 12.c

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 12 - Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen* target 12.c - *Inefficiënte subsidies voor fossiele brandstoffen die afvalproducerende consumptie aanmoedigen, rationaliseren, door storende marktinvoeden, uit de wereld te helpen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden, ook door het belastingsysteem te herstructureren en deze schadelijke subsidies te laten uitdoven, waar deze bestaan, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke noden en omstandigheden in de ontwikkelingslanden en waarbij de mogelijke negatieve invloeden worden geminimaliseerd op hun ontwikkeling, op een manier die de armen en de getroffen gemeenschappen beschermt*; als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Financiën. De target is vooral van belang voor België, maar mogelijk ook internationaal vooral voor capaciteitsopbouw (zie SDG 12.a; 17.9).

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

12.c.1 Amount of fossil-fuel subsidies per unit of GDP (production and consumption) and as a proportion of total national expenditure on fossil fuels

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Voor België staat in het NEKP (2021-2030) voor de federale staat:
 - *de versnelde afbouw van fossiele brandstof subsidies*
 - *quote NEKP:*
 - “België zal in samenwerking met andere lidstaten van de Europese Unie geleidelijk een einde maken aan de financiële investeringen in en de steun aan fossiele brandstoffen en maakt een inventaris op van alle fossiele brandstofsubsidies om te communiceren aan de Europese Commissie tegen eind 2020. België maakt een actieplan op tegen 2021 om de subsidies voor fossiele brandstoffen stap voor stap te laten uitdoven rekening houdend met onder meer het garanderen van de bevoorradingszekerheid van het land. Dit plan moet concrete stappen én sociale corrigerende maatregelen omvatten om de transitie naar een klimaatneutrale maatschappij te begeleiden.
 - Lastenverschuiving voor fossiele brandstoffen als gas en stookolie
 - Verderzetting en verfijning van federale steun aan bedrijven in het kader van energiebeleidsovereenkomsten of branche-overeenkomsten in de industrie richting 2030, toereikend aan te zetten bijkomende inspanningen te leveren, rekening houdend met een gelijk speelveld binnen de EU. In het kader van een continue verbetering, afdoende rapportage, vermijden van lock-in en de versnelde afbouw van fossiele brandstof subsidies”

Opmerkingen:

- de gevonden doelstelling is SMART hoewel de mate van afbouw beter kan gedefinieerd worden; de doelstelling gaat over monitoring én actieplan voor afbouw;

Samengevat. De SDG target 12.c komt via deze doelstelling dus voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 12.c waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

1. *“België zal in samenwerking met andere lidstaten van de Europese Unie geleidelijk een einde maken aan de financiële investeringen in en de steun aan fossiele brandstoffen en maakt een inventaris op van alle fossiele brandstofsubsidies om te communiceren aan de Europese Commissie tegen eind 2020.”*

Status van België: was voor vorig jaar, dus zou moeten gecommuniceerd zijn, binair; maar niet gevonden (?), 0%? Nagevraagd bij Forum Ethibel, geen feedback.

2. *“België maakt een actieplan op tegen 2021 om de subsidies voor fossiele brandstoffen stap voor stap te laten uitdoven rekening houdend met onder meer het garanderen van de bevoorradingszekerheid van het land. Dit plan moet concrete stappen én sociale corrigerende maatregelen omvatten om de transitie naar een klimaatneutrale maatschappij te begeleiden.”*

Status van België: actieplan is voor 2021, voorlopig op 0%. Op te volgen. (Plus waarde van subsidies voor fossiel in België lijken sowieso bij hoogste van Europa!)

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/progress_on_energy_subsidies_in_particular_for_fossil_fuels.pdf

SDG target 13.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 13 - Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden* target 13.1 - *De veerkracht en het aanpassingsvermogen versterken van met klimaat in verband te brengen gevaren en natuurrampen in alle landen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FIDO; FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie; FOD binnenlandse zaken; FOD Buitenlandse Zaken, FOD Mobiliteit. Deze target is binnen België van belang én op internationaal vlak.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

13.1.1 Number of countries with national and local disaster risk reduction strategies

13.1.2 Number of deaths, missing persons and persons affected by disaster per 100,000 people

Opmerkingen:

- Target 13.1 is niet SMART
- De UNSTAT indicator 13.1.1 en 13.1.2 zijn niet SMART daar geen duidelijke doelstelling, maar met een target cijfer zou 13.1.2 wel voldoende zijn om de SDG target te monitoren.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende doelstelling gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - a) *het jaarlijks gemiddeld aantal slachtoffers van rampen moet tijdens het decennium 2020-2030 lager liggen dan 1,97 per 100.000 inwoners.*
- De federale beleidsvisie op lange termijn (2050) voor duurzame ontwikkeling heeft doelstelling 32 (Belgisch staatsblad 2013):
 - a) *32. België zal aangepast zijn aan de directe en indirecte gevolgen van de klimaatverandering*
- België heeft ook een nationaal adaptatieplan (2017), https://www.cnc-nkc.be/sites/default/files/report/file/nap_nl_0.pdf, waar verschillende acties instaan (inclusief indicatoren) om aan deze SDG 13.1 tegemoet te komen
 - a) *“Een definitieve evaluatie van implementatie van het nationaal adaptatie-plan zal plaatsvinden in 2020. Daarin zullen mogelijke ‘hiaten in de implementatie’ en manieren om ze aan te pakken worden geïdentificeerd. Ook zal dan worden gekeken of een update van het Nationaal Adaptatieplan nodig is.”*

Opmerkingen:

- De doelstelling op www.indicator.be:
 - is SMART gedefinieerd
 - komt via bron: UN (2015), *Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 – 2030*, <https://www.unisdr.org/we/coordinate/sendai-framework>
 - Substantially reduce global disaster mortality by 2030, aiming to lower the average per 100,000 global mortality rate in the decade 2020–2030 compared to the period 2005–2015;
 - Vergelijkbaar met indicatos.be
 - Substantially reduce the number of affected people globally by 2030, aiming to lower the average global figure per 100,000 in the decade 2020–2030 compared to the period 2005–2015;

- SDG target 1.5 en 11.5
- Reduce direct disaster economic loss in relation to global gross domestic product (GDP) by 2030;
 - SDG target 11.5
- Substantially reduce disaster damage to critical infrastructure and disruption of basic services, among them health and educational facilities, including through developing their resilience by 2030;
 - SDG target 11.5
- Substantially increase the number of countries with national and local disaster risk reduction strategies by 2020;
- Substantially enhance international cooperation to developing countries through adequate and sustainable support to complement their national actions for implementation of the present Framework by 2030;
- Substantially increase the availability of and access to multi-hazard early warning systems and disaster risk information and assessments to people by 2030
 - Informatie verstrekken, zie ook bewustwording 13.3
- is vergelijkbaar met UNSTAT indicator 13.1.2 maar doelstelling is specifiek.
- deze doelstelling kan ook gebruikt worden om SDG target 1.5 en SDG target 11.5 mee op te volgen;
- Bijkomend het bestaan van het Belgisch adaptatieplan met geplande evaluatie in 2020, is SMART en voldoende om de SDG target te omvatten.

Samengevat. SDG target 13.1 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 13.1 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

1) “Het jaarlijks gemiddeld aantal slachtoffers van rampen moet tijdens het decennium 2020-2030 lager liggen dan 1,97 per 100.000 inwoners.”

Stand van zaken België:

Overgenomen van site indicators.be. Binnen het Actiekader van Sendai om het risico op rampen te verminderen (UN, 2015) is overeengekomen om het aantal slachtoffers van rampen tegen 2030 te verminderen, zodat het gemiddeld aantal slachtoffers per 100.000 inwoners tijdens het decennium 2020-2030 lager ligt dan tijdens de periode 2005-2015. Op basis van de hier voorgestelde gegevens is het gemiddeld aantal slachtoffers in België, tijdens de referentieperiode 2005-2015, gelijk aan 1,98 per 100.000 inwoners. Dit is volledige bereikt (100%) indien het cijfer voor 2020-2030 lager is dan 1,97.

Daar aantal natuurrampen onvoorspelbaar is, lijkt deze target vrij ambitieus/onzeker hoe te realiseren.

De doelstelling is bedoeld over de periode 2020-2030. We plaatsen deze dus voorlopig op **nul** en bevelen aan voor jaarlijkse opvolging. Aangezien er geen trend is voor de data uit het verleden, is ook via CGR voorspelling moeilijk. We zien wel dat de target nu reeds vervuld is voor 2016, 2017, 2018, maar niet voor 2015 en 2019

Projectie is moeilijk voor deze, omwille van het onvoorspelbare karakter van natuurrampen kan geen **trend** bepaald worden.

De tweede indicator gaat meer over voorbereid zijn op een crisis, i.p.v. een indicator die afhankelijk is van hoeveel/hoe grote rampen zich voordoen met die verstande dat omwille van volgende indicator (adaptatieplan), het aantal slachtoffers onafhankelijk wordt van aantal rampen.

2) “Nationaal adaptatieplan. Bestaan en opvolging. Een definitieve evaluatie van implementatie van het Belgisch nationaal adaptatieplan zal plaatsvinden in 2020. Daarin zullen mogelijke ‘hiaten in de

implementatie' en manieren om ze aan te pakken worden geïdentificeerd. Ook zal dan worden gekeken of een update van het Nationaal Adaptatieplan nodig is." rekening houdend met *"België zal aangepast zijn aan de directe en indirecte gevolgen van de klimaatverandering"*

N.B. de cursief gedrukte doelstelling hierboven komt uit de lange termijn doelstellingen (2050).

Stand van zaken in België:

- Onmogelijk om een van beide statistische methodes toe te passen op adaptatieplan.
- **voorlopig nemen we gewoon binair 0% of 100% met nuance om jaarlijks op te volgen hoe goed uitvoering is**

(3) Aanmoedigen van bestaan van NEKP's in buitenland/weerbaarheid: dit wordt opgevolgd voor klimaat via SDG target 13.b. (cf. Sendai).

SDG target 13.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 13 - Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden* target 13.2 - *Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FIDO; (+ alle). Deze target is vooral binnen België van belang, maar mogelijks ook op internationaal vlak via capaciteitsopbouw (SDG 13.b; 17.9)

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

13.2.1 Number of countries that have communicated the establishment or operationalization of an integrated policy/strategy/plan which increases their ability to adapt to the adverse impacts of climate change, and foster climate resilience and low greenhouse gas emissions development in a manner that does not threaten food production (including a national adaptation plan, nationally determined contribution, national communication, biennial update report or other) people

Opmerkingen:

- Augustus 2020 <https://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/2020-comprev/UNSC-proposal/>
 - Voorstel tot vervanging van UNSTAT indicator 13.2.1 met: *Number of countries with NDCs, long-term strategies, national adaptation plans, strategies as reported in adaptation communications and national communications*
 - Voorstel tot toevoeging: 13.2.2. *Total greenhouse gas emissions per year*

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende doelstelling gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - a) *De uitstoot van broeikasgassen niet-ETS moet met 35% dalen tussen 2005 en 2030*
- Belgisch Staatsblad, 08/10/2013 (18 JULI 2013. - Koninklijk besluit houdende vaststelling van de federale beleidsvisie op lange termijn inzake duurzame ontwikkeling) geeft de volgende doelstelling aan:
 - a) *De Belgische emissies van broeikasgassen zullen in 2050 in eigen land met minstens 80 tot 95% gedaald zijn ten opzichte van hun niveau in 1990*
- Het bestaan van enerzijds het belgisch adaptatieplan en anderzijds het NEKP voor 2021-2030 waarbij dit laatste stelt voor implementatie te gaan: "Er werd getracht alle betrokken beleidsdomeinen een zekere mate van ownership toe te kennen zodat ook bij de uitwerking van de entiteitsspecifieke plannen het nodige engagement verzekerd wordt om de vereiste inspanningen te leveren om de afgesproken doelstellingen en maatregelen effectief te behalen of uit te voeren."
- De algemene beleidsnota Energie (nov 2020) stelt:
 - a) *Het regeerakkoord beoogt een ambitieus beleid op nationaal en internationaal niveau dat de klimaatambities van het akkoord van Parijs en de Europese Green Deal doelstellingen onderschrijft. Op deze manier kunnen we de klimaatverandering een halt toeroepen en de impact ervan op deze en volgende generaties beperken. Klimaatambitie is wat burgers vragen, wat wetenschappers zeggen en waar bedrijven klaar voor zijn.*

Opmerkingen:

- De doelstelling op www.indicator.be:
 - is SMART gedefinieerd
 - komt via bron:

Op Europees niveau is de doelstelling uit het Klimaat- en energiekader 2030, de niet-ETS-uitstoot met 40% verminderen tegen 2030. De Verordening (EU) 2018/842 *betreffende bindende jaarlijkse broeikasgasemissiereducties* verdeelt deze doelstelling over de lidstaten (Publicatieblad van de Europese Unie, 19/06/2018). Voor België bedraagt de reductiedoelstelling 35% tussen 2005 en 2030. Die waarde wordt als doelstelling gebruikt, ook al bevat de richtlijn flexibiliteitsmechanismen die deze waarde marginaal zouden kunnen veranderen.

- is niet gelijkaardig aan de UNSTAT indicator
- niet voldoende om deze SDG target te omvatten
- De doelstelling in het Belgisch Staatsblad 2013:
 - is SMART gedefinieerd
 - is niet gelijkaardig aan de UNSTAT indicator
 - niet voldoende om SDG target te omvatten
- Het bestaan van het belgisch adaptatieplan en het NEKP met duidelijke doelstelling om maatregelen te implementeren, worden beschouwd als SMART. Met die bemerking dat de waarde natuurlijk afhangt van de maatregelen en mate van implementatie.

Samengevat. SDG target 13.2 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen:

“1) Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning, onmiddellijk plus jaarlijkse evaluatie”. N.B. SDG target zélf, toevoeging van tijdsaspect – dit voldoet eigenlijk aan de oefeningen binair ja of nee; bestaan NEKP

“2) Op Europees niveau is de doelstelling uit het Klimaat- en energiekader 2030, de niet-ETS-uitstoot met 40% verminderen tegen 2030. De Verordening (EU) 2018/842 *betreffende bindende jaarlijkse broeikasgasemissiereducties* verdeelt deze doelstelling over de lidstaten (Publicatieblad van de Europese Unie, 19/06/2018). Voor België bedraagt de reductiedoelstelling 35% tussen 2005 en 2030.”

N.B. **Opvolgen wat gevolg is (voor het Belgisch aandeel nog geen % bepaald) van de Europese beslissing (december 2020) om -55% goed te keuren.**

Stand van zaken België:

- 1) Onmogelijk om een van beide statistische methodes toe te passen op bestaan NEKP:

Voorlopig als binair genomen: 100 % met nuance van invulling (aanbeveling om sterker in te zetten dan bestaan van plan zelf)

- 2) Emissies: -35% tussen 2005 en 2030

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019D2005&from=EN>

www.indicators.be:

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
78,8	77,8	76,8	79,3	75,7	78	72,4	72,9	74,3	70,1	72,7	74,1	70,8	71,4

2030: 78,8 miljoen CO2 equivalent -35% = 51,2 miljoen CO2 equivalent

Methode 1: $y = (x - 78,8) / (51,2 - 78,8) \rightarrow y(2018) = 27\%$ en Methode 2: $x' = (x - 51,2) / \text{sigma} \rightarrow x'(2018) = 6,62$

Projectie toekomst via groeivoet zou niet bereikt worden: -0,8 % elk jaar resulteert in 65,1 milj ipv 51,2; of 17,3 % ipv 35% reductie.

SDG target 13.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 13 - Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden* target 13.3 - *De opvoeding, bewustwording en de menselijke en institutionele capaciteit verbeteren met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impact vermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gemeenschappen en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FIDO; alsook FOD Buitenlandse Zaken. Deze target is binnen België van belang én ook op internationaal vlak.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

13.3.1 Number of countries that have integrated mitigation, adaptation, impact reduction and early warning into primary, secondary and tertiary curricula

13.3.2 Number of countries that have communicated the strengthening of institutional, systemic and individual capacity-building to implement adaptation, mitigation and technology transfer, and development actions

Opmerkingen:

- Target 13.3 is niet SMART
- De UNSTAT indicatoren 13.3.1 en 13.3.2 zijn ook niet SMART en is niet volledig gelijk aan de target
- Augustus 2020 <https://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/2020-comprev/UNSC-proposal/>
 - voorstel tot vervanging van indicator 13.3.1: *Extent to which (i) global citizenship education and (ii) education for sustainable development (including climate change education), are mainstreamed at all levels in (a) national education policies; (b) curricula; (c) teacher education; and (d) student assessment (repeat of 4.7.1/12.8.1)*
 - Deze nieuwe indicator omvat de target
 - voorstel tot verwijdering van 13.3.2 hierboven

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- België heeft een nationaal adaptatieplan (2017), https://www.cnc-nkc.be/sites/default/files/report/file/nap_nl_0.pdf, waar verschillende acties instaan (inclusief indicatoren) om aan deze SDG 13.3 tegemoet te komen
 - a) “Een definitieve evaluatie van implementatie van het nationaal adaptatie-plan zal plaatsvinden in 2020. Daarin zullen mogelijke ‘hiaten in de implementatie’ en manieren om ze aan te pakken worden geïdentificeerd. Ook zal dan worden gekeken of een update van het Nationaal Adaptatieplan nodig is.”
 - b) Dit plan helpt bij de bewustmaking /educatie van het klimaatprobleem (hoewel onderwijs in enge zin niet tot de federale overheid behoort, is bewustmaking in ruimere zin hier wel van belang). In dit plan staan verscheidene maatregelen over bewustmaking/opleiding van gezondheidswerkers en algemeen bewustzijn vergroten.

Opmerkingen:

- Het bestaan van het Belgisch plan en de intentie om die uit te voeren en te beoordelen met verschillende maatregelen en indicatoren in dat plan zou kunnen beschouwd worden als voldoende om te beoordelen; echter, de UNSTAT indicator 13.3.1 die als ter vervanging is voorgesteld, zullen we naar voor schuiven als inspiratie voor op lijst 3;

Samengevat. SDG target 13.3 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 13.3 komt voor op **LIJST 3**.

Inspiratie uit UK; Zie ook 12.8 en 4.7 (over Education on Sustainable Development (ESD) en Global Citizenship Education (GCE)):

Duitsland: Adaptation plan met acties en monitoring + ESD is deel van SDG 4

Frankrijk: adaptatieplan

Luxemburg: ESD is doelstelling (voornl voor SDG 4.7, 12.8)

NL: adaptatieplan (delta)

Ambitie type “BAU”:

- *“Tegen 2030 een Belgisch beleidsplan implementeren om Education on Sustainable Development (in lijn met aanbeveling van Europese Raad 2010) te voorzien in alle niveaus van het onderwijs alsook het levenslang leren over Duurzame Ontwikkeling verzekeren van alle burgers. Beide (ESD en GCE) zijn inclusief educatie over klimaatsverandering. En bestaan van adaptatieplan.”*
- Deze SMART doelstelling gaat om implementatie van een nationaal plan over ESD tegen 2030.

Ambitie type “gematigd”:

- *“Tegen 2024 een Belgisch beleidsplan implementeren om Education on Sustainable Development (in lijn met aanbeveling van Europese Raad 2010) te voorzien in alle niveaus van het onderwijs alsook het levenslang leren over Duurzame Ontwikkeling verzekeren van alle burgers. Het plan moet een geschikte steekproef ‘kennis duurzame ontwikkeling’ bevatten voor de monitoring van de kennis (bijvoorbeeld Sulitest). Vanaf 2024 moet elk jaar de aanbevolen steekproef genomen worden voor alle studenten (in elk niveau van onderwijs). De participatiegraad van andere burgers (geen studenten) moet elk jaar stijgen. Beide (ESD en GCE) zijn inclusief educatie over klimaatsverandering. En bestaan en jaarlijkse evaluatie/bijsturing van adaptatieplan.*

Ambitie type “hoog”:

- *“Tegen 2024 een Belgisch beleidsplan implementeren dat voorziet om Education on Sustainable Development (in lijn met aanbeveling van Europese Raad 2010) te voorzien in alle niveaus van het onderwijs alsook het levenslang leren over Duurzame Ontwikkeling verzekeren van alle burgers. Het plan moet een geschikte steekproef ‘kennis duurzame ontwikkeling’ bevatten voor de monitoring van de kennis (bijvoorbeeld Sulitest). Vanaf 2024 moet elk jaar de aanbevolen steekproef genomen worden voor alle burgers. De resultaten op de steekproef moeten elk jaar beter worden. Beide (ESD en GCE) zijn inclusief educatie over klimaatsverandering. En bestaan en jaarlijkse evaluatie/bijsturing van adaptatieplan”*

SDG target 13.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 13 - Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden* target 13.a - *De verbintenis uitvoeren die door de ontwikkelde landen in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering genomen werd omtrent de doelstelling om tegen 2020 gezamenlijk jaarlijks \$ 100 miljard bijeen te brengen uit allerlei bronnen, om tegemoet te komen aan de behoeften van de ontwikkelingslanden in de context van aanzienlijke mitigatieacties en van transparantie inzake implementatie, en om door deze kapitalisatie het Groene Klimaatfonds zo snel mogelijk volledig operationeel te maken* als SMART aangegeven m.a.w. zou van lijst 1 mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FIDO; alsook FOD Buitenlandse Zaken. Deze target is vooral op internationaal vlak van belang.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

13.a.1 Mobilized amount of United States dollars per year starting in 2020 accountable towards the \$100 billion commitment

Opmerkingen:

- Target 13.a is SMART gedefinieerd, echter:
 - de voorziene tijd is 2020, niet 2030
 - voorgestelde wijziging voor UNSTAT 13.a.1 (augustus 2020; <https://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/2020-comprev/UNSC-proposal/>) :
 - *Amounts provided and mobilized in United States dollars per year in relation to the continued existing collective mobilization goal of the \$100 billion commitment through to 2025*
 - het vooropgestelde bedrag is gezamenlijk (niet voor België alleen)
- De UNSTAT indicator 13.a.1 is vergelijkbaar aan de target

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en staat niet in **LIJST 1**. Echter, een betere formulering specifiek voor België zou mogelijk zijn. Voorlopig is Y behouden.

Voor verder onderzoek:

- Op www.indicators.be wordt volgende doelstelling gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - a) *de Belgische bijdrage tot de internationale klimaatfinanciering moet jaar na jaar stijgen tot 2020 en mag vervolgens niet dalen*

Opmerkingen:

- De doelstelling op www.indicator.be:
 - is smart
 - is via bron:

Tijdens de 15e conferentie van de partijen van 2009 in Kopenhagen hebben de geïndustrialiseerde landen zich ertoe verbonden om vanaf 2020 samen 100 miljard dollar per jaar uit te trekken om de ontwikkelingslanden te helpen in hun strijd tegen de klimaatverandering en de gevolgen ervan. De geïndustrialiseerde landen hebben zich er ook toe verbonden geleidelijk hun bijdrage te verhogen tussen 2010 en 2020. De verdeling van die doelstellingen tussen landen kwam niet aan bod tijdens de onderhandelingen. Er is dus geen erkend criterium om een doelstelling toe te wijzen aan België. In het Beleidsakkoord over de intrabelgische *Burden Sharing* van 4 december 2015 verbindt België zich er **niettemin toe jaarlijks 50 miljoen euro te financieren tot 2020 (Nationale Klimaatcommissie, 2015)**. Die financiering is verdeeld tussen de federale overheid (25 miljoen euro) en de gewesten

(respectievelijk 14,5, 8,25 en 2,25 miljoen euro voor het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest).

- is vergelijkbaar met UNSTAT indicator, echter voor België

SDG target 13.a was al SMART en stond niet meer op LIJST 1, maar België heeft een duidelijk richtcijfer onderschreven wat misschien beter is dan de SDG target.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 13.a waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

“1) De verbintenis uitvoeren die door de ontwikkelde landen in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering genomen werd omtrent de doelstelling om tegen 2020 gezamenlijk jaarlijks \$ 100 miljard bijeen te brengen uit allerlei bronnen, om tegemoet te komen aan de behoeften van de ontwikkelingslanden in de context van aanzienlijke mitigatieacties en van transparantie inzake implementatie, en om door deze kapitalisatie het Groene Klimaatfonds zo snel mogelijk volledig operationeel te maken”

N.B. SDG target zelf, maar er is een specifieke voor België gevonden die beter is:

“2) België verbindt zich er toe jaarlijks 50 miljoen euro te financieren tot 2020 (Nationale Klimaatcommissie, 2015 én de Belgische bijdrage tot de internationale klimaatfinanciering mag na 2020 niet dalen.”

Stand van zaken België:

Bijdrage in miljoen euro:

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
63.2	95.4	46.8	100.9	104.9	80.7	99,7

Methode 1 en 2 niet relevant, reeds voldaan (behalve in 2015).

Besluit: ON track, we plaatsen op 100%.

Aanbeveling is **update doelstelling** voor komende tien jaar en opvolging resultaat.

België heeft de bewuste keuze gemaakt haar klimaatfinanciering op de Minst Ontwikkelde Landen en Adaptatie te focussen. Hierdoor behoort ons land tot de belangrijkste donoren voor zowel het Adaptation Fund als het LDC Fund. De toekomstige Belgische bijdrage aan internationale klimaatfinanciering maakt deel uit van de burden sharing onderhandelingen over het klimaat/energiepakket, die nog moeten worden opgestart.

Federaal regeerakkoord:

Ons land zal de engagementen in het kader van de Akkoorden van Parijs op het vlak van klimaatfinanciering honoreren, met inbegrip van het principe van additionaliteit.

De regering engageert zich (via DGD) tot een stijgende bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering, los van het budget voor ontwikkelingssamenwerking. De intra-Belgische verdeling van deze inspanning wordt zo snel mogelijk afgerond.

Nog op te volgen.

SDG target 13.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 13 - Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden* target 13.b - *Mechanismen promoten om de capaciteit te vergroten in het kader van doeltreffende aan klimaatverandering gekoppelde planning en beheer in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten, waarbij ook wordt gefocust op vrouwen, jongeren en lokale en gemarginaliseerde gemeenschappen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); FIDO; alsook FOD Buitenlandse Zaken;. Deze target is vooral op internationaal vlak van belang.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

13.b.1 Number of least developed countries and small island developing States that are receiving specialized support, and amount of support, including finance, technology and capacity-building, for mechanisms for raising capacities for effective climate change-related planning and management, including focusing on women, youth and local and marginalized communities

Opmerkingen:

- Target 13.b is niet SMART
- Target 13.b (ontwikkelingslanden) is hetzelfde als deze voor 13.2 (binnen België zelf), duidelijke link.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en staat dus in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De federale beleidsvisie op lange termijn (2050) ivm duurzame ontwikkeling heeft doelstelling 55:
 - a) *De Belgische ontwikkelingssamenwerking zal zich blijven aanpassen aan de internationale context teneinde haar rol te blijven spelen daar waar ze dit nodig en doeltreffend acht. Ze zal de ontwikkelingslanden - met bijzondere aandacht voor de minst ontwikkelde landen en meest kwetsbare landen - blijven ondersteunen bij het aanpakken van de milieurisico's in verband met de bescherming van de natuurlijke rijkdommen, de wereldwijde ontbossing, het verlies van biodiversiteit, de bestrijding van de woestijnvorming, de verandering van de productie- en consumptiepatronen, en de transitie naar koolstofarme en zo klimaatbestendig mogelijke maatschappijen. Ze zal bijzonder aandacht blijven hebben voor de strijd tegen de ongelijkheden.*

Samengevat. SDG target 13.b komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 13.b komt voor op **LIJST 3**.

Volgende site wordt geraadpleegd om meer algemene informatie over de SDG target te verkrijgen.
<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-13-0b-01.pdf>

Deze site heeft als indicator 13.b.1: “Number of least developed countries and small island developing States with nationally determined contributions, long-term strategies, national adaptation plans, strategies as reported in adaptation communications and national communications” met als rationale:

“The Paris Agreement requires each Party to prepare, communicate and maintain successive nationally determined contributions (NDCs) including mitigation, adaptation and support measures. The Paris Agreement (Article 4, paragraph 2) requires each Party to prepare, communicate and maintain successive nationally determined contributions (NDCs) that it intends to achieve.” en

“The national adaptation plan (NAP) process was established under the Cancun Adaptation Framework (CAF). It enables Parties to formulate and implement national adaptation plans (NAPs) as a means of identifying

medium- and long-term adaptation needs and developing and implementing strategies and programmes to address those needs. It is a continuous, progressive and iterative process which follows a country-driven, gender-sensitive, participatory and fully transparent approach supported by technical guidelines and up to USD 3 million per developing country through the Green Climate Fund Readiness and Preparatory Support Programme, intended to support the formulation of NAPs.”

Bovenstaande formulering van indicator 13.b.1 is sinds augustus 2020 een voorstel tot vervanging van de eerder vermelde UNSTAT indicator, zie <https://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/2020-comprev/UNSC-proposal/> voor specifiek de UNSTAT indicator 13.b.1

Wat weerhouden voor inspiratie uit België?

De Belgische ontwikkelingssamenwerking zal:

- *Zich blijven aanpassen aan de internationale context teneinde haar rol te blijven spelen daar waar ze dit nodig en doeltreffend acht.*
- *Ze zal de ontwikkelingslanden - met bijzondere aandacht voor de minst ontwikkelde landen en meest kwetsbare landen - blijven ondersteunen bij het aanpakken van de milieurisico's in verband met de bescherming van de natuurlijke rijkdommen, de wereldwijde ontbossing, het verlies van biodiversiteit, de bestrijding van de woestijnvorming, de verandering van de productie- en consumptiepatronen, en de transitie naar koolstofarme en zo klimaatbestendig mogelijke maatschappijen.*
- *Ze zal bijzonder aandacht blijven hebben voor de strijd tegen de ongelijkheden.”*

N.B. Deze doelstelling is gevonden tegen 2050. Voorstel is tot 2030 te nemen reeds, de doelstelling is continu.

Buurlanden?

- NL: Parijs akkoord plus verschillende andere initiatieven mbt adaptatie
- UK : Voluntary Nationally Review 2019: “Raising capacity for effective climate change related planning and management (13.b):
 - *A key objective of UK climate finance is to improve the effectiveness of the international climate finance architecture. This includes building in-country capability and enhancing country ownership for low carbon, climate-resilient development.*
 - Voor UK is deze target focus op financiële architectuur; Aangezien SDG target 13.b eerder gaat over NDC en NAP, wordt verder gezocht hoe België internationaal kan steunen (naast het financiële wat reeds in andere SDG targets behandeld wordt bijv. 13.a en 17.2)
- Frankrijk: VNR “*France helped some developing African countries and small island states to draw up intended nationally determined contributions so that they could take part in the process which culminated in the Paris Agreement at the COP 21 climate conference.*”
- Duitsland: VNR “*Germany’s contribution to international climate protection funding*” Lijkt te focussen op financiële alleen
- Luxemburg: Parijs akkoord opvolging (dus NAP en NDC) en financiële ondersteuning.

Zie ook doelstellingen gedefinieerd bij 7.a die hier deels hergebruikt zijn.

Zie ook SDG 17.6, 17.7, 17.8, 17.9

Gekozen SMART doelstellingen volgens ambitieniveau.

Ambitie type “BAU”:

- “*Actieve Belgische deelname (onmiddellijk) aan Paris Agreement om ondersteuning te geven aan ontwikkelingslanden via afgesproken NDC. Bestaan van en opvolging van NAP. België zal het*

technologiemechanisme (2010) ondersteunen, (twee onderdelen: een “Technology Executive Committee” (TEC), dat de behoeften evalueert en aanbevelingen formuleert, en een “Climate Technology Centre and Network” (CTCN), belast met het verstrekken van adviezen en technische bijstand aan ontwikkelingslanden, om die landen te helpen hun technologische behoeften te bepalen en hun eigen aanpassings- of mitigatieprogramma’s op te zetten.”

Ambitie type “gematigd”:

- *“Actieve Belgische deelname (onmiddellijk) aan Paris Agreement én toekomstige overeenkomsten of initiatieven, om ondersteuning te geven aan ontwikkelingslanden via afgesproken NDC. Bestaan van en opvolging van NAP. België zal het технологиemechanisme (2010) ondersteunen, (twee onderdelen: een “Technology Executive Committee” (TEC), dat de behoeften evalueert en aanbevelingen formuleert, en een “Climate Technology Centre and Network” (CTCN), belast met het verstrekken van adviezen en technische bijstand aan ontwikkelingslanden, om die landen te helpen hun technologische behoeften te bepalen en hun eigen aanpassings- of mitigatieprogramma’s op te zetten. Investeer in Green Climate Fund Readiness en Preparatory Support Programme, met jaarlijkse verhoging, bedoeld om het opmaken van NAPs te ondersteunen.”*

Ambitie type “hoog”:

- *“Actieve Belgische deelname (onmiddellijk) aan Paris Agreement én toekomstige overeenkomsten of initiatieven, om ondersteuning te geven aan ontwikkelingslanden via afgesproken NDC. Bestaan van en opvolging van NAP. België zal het технологиemechanisme (2010) ondersteunen, (twee onderdelen: een “Technology Executive Committee” (TEC), dat de behoeften evalueert en aanbevelingen formuleert, en een “Climate Technology Centre and Network” (CTCN), belast met het verstrekken van adviezen en technische bijstand aan ontwikkelingslanden, om die landen te helpen hun technologische behoeften te bepalen en hun eigen aanpassings- of mitigatieprogramma’s op te zetten. Investeer in Green Climate Fund Readiness en Preparatory Support Programme, (met jaarlijkse verhoging zodanig dat de steun tegen 2030 een verdubbeling is in vergelijking met 2021), bedoeld om het opmaken van NAPs te ondersteunen.”*

SDG target 14.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 14 – Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen* - target 14.1 - *Tegen 2025 de vervuiling van de zee voorkomen en in aanzienlijke mate verminderen, in het bijzonder als gevolg van activiteiten op het land, met inbegrip van vervuiling door ronddrijvend afval en voedingsstoffen* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid en FOD Buitenlandse Zaken

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

14.1.1 Index of coastal eutrophication and floating plastic debris density

Opmerkingen:

- De target is niet specifiek geformuleerd (bv. “in aanzienlijke mate”)
- De vervuiling van de zee omvat heel wat thema’s, waarvan er twee uitgelicht worden, nml. eutrofiëring en afval. De onderzoekers beperken zich verder tot deze twee thema’s.
- De indicator is wel SMART geformuleerd.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART geformuleerd en blijft op **LIJST 1** staan.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be is er slechts één doelstelling met indicator die “aansluit” bij deze target, nml. m.b.t olievervuiling die een vorm van vervuiling van de zee is (maar waar de target niet expliciet naar verwijst, in tegenstelling tot eutrofiëring en plastic afval:
 - o *Het aantal operationele olieverontreinigingen moet dalen naar nul.*
 - o We gaan ervan uit dat dit tegen 2030 is.
- In de “Actualisatie van de omschrijving van goede milieutoestand en vaststelling van milieudoelen voor de Belgische mariene wateren, België 2018 - 2024” in uitvoering van de Kaderrichtlijn Mariene Strategie, Art. 9 en 10, zijn op vlak van eutrofiëring volgende (primaire) doelstellingen opgenomen (ref 75)
 - o *Tegen 2024 ligt de nutriëntenconcentratie niet op een niveau dat wijst op schadelijke eutrofiëringseffecten:*
 - *D5.1: De winterconcentratie van opgelost anorganisch stikstof (DIN) is lager dan 22,5 µmol/l.*
 - *D5.2: De winterconcentratie van opgelost anorganisch fosfor (DIP) is lager dan 0,8 µmol/l.*
 - o *Tegen 2024 ligt de chlorofyl a-concentratie (berekend van maart tot oktober, gemiddeld genomen over 6 jaar) lager dan 15 µg/l*
- In de “Actualisatie van de omschrijving van goede milieutoestand en vaststelling van milieudoelen voor de Belgische mariene wateren, België 2018 - 2024” in uitvoering van de Kaderrichtlijn Mariene Strategie, Art. 9 en 10, zijn op vlak van zwerfvuil (en dus ook plastic) volgende doelstellingen opgenomen:
 - o *Tegen 2024: De samenstelling, hoeveelheid en ruimtelijke spreiding van afval aan de kust, in de bovenlaag van de waterkolom en op de zeebodem, liggen op een niveau dat geen schade veroorzaakt aan het kust- en mariene milieu. In afwachting van internationaal vastgestelde drempelwaarden voor deze niveaus, wordt een afname in de afvalhoeveelheid vooropgesteld.*
 - *D10.1: Negatieve trend in de jaarlijkse evolutie van de hoeveelheden aangespoeld*

afval dat schade kan berokkenen aan het mariene leven en de habitats, conform de richtsnoeren met betrekking tot het monitoren van zeezwerfvuil op de stranden (OSPAR Beach Litter Monitoring in mariene milieus – 2010).

- D10.2: Algemene reductie van het totale aantal zichtbare zwerfvuil op kusten tegen 2020 (bv. op basis van een vijf jaar lopend gemiddelde). (Hier is de tijdsindicatie achterhaald).
- D10.3: Negatieve trend in de jaarlijkse evolutie van de hoeveelheden op zee opgevisst afval.

Opmerkingen:

- De doelstellingen in de “Actualisatie van de omschrijving van goede milieutoestand en vaststelling van milieudoelen voor de Belgische mariene wateren, België 2018 - 2024” in uitvoering van de Kaderrichtlijn Mariene Strategie, Art. 9 en 10, zijn SMART.

Samengevat. De target komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG 14.1 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

1. Het aantal operationele olieverontreinigingen moet dalen naar nul tegen 2030
2. De winterconcentratie van opgelost anorganisch stikstof (DIN) is lager dan 22,5 µmol/l tegen 2024.
3. De winterconcentratie van opgelost anorganisch fosfor (DIP) is lager dan 0,8 µmol/l tegen 2024.
4. Tegen 2024 ligt de chlorofyl a-concentratie (berekend van maart tot oktober, gemiddeld genomen over 6 jaar) lager dan 15 µg/l.
5. Tegen 2024 een negatieve trend in de jaarlijkse evolutie van de hoeveelheden aangespoeld afval dat schade kan berokkenen aan het mariene leven en de habitats, conform de richtsnoeren met betrekking tot het monitoren van zeezwerfvuil op de stranden (OSPAR Beach Litter Monitoring in mariene milieus – 2010).
6. Een algemene reductie van het totale aantal zichtbare zwerfvuil op kusten tegen 2020 (bv. op basis van een vijf jaar lopend gemiddelde).
7. Tegen 2024, een negatieve trend in de jaarlijkse evolutie van de hoeveelheden op zee opgevisst afval.

1) Het aantal operationele olieverontreinigingen moet dalen naar nul tegen 2030

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
15.6	9.8	12.8	8.9	10.5	3.9	6.7	12.0	7.2	10.7	11.7	6.4	2.4	2.5	1.4	0.0	1.2	1.1	3.1

Aantal waarnemingen per 100 vliegreun - Bron: indicators.be - Doel = 0 waarnemingen per 100 vliegreun tegen 2030

Opmerkingen:

- We kiezen als referentiejaar 2014 (en niet 2015). In 2015 was het aantal waarnemingen = 0, maar in dat jaar onderging het toezichtvliegtuig een langdurig onderhoud, waardoor het ongeveer een half jaar onbeschikbaar was. Het vervangtoestel bevatte geen sensoren⁴.
- We doen de berekeningen ook voor referentiejaar 2000 gezien de meeste vooruitgang al bereikt werd voor 2014. (We nemen dit referentiejaar 2000 voor de excel-tabel).

Methode 1: Voor 2018 (ten opzichte van 2014): $y = 0 \rightarrow \text{distance to target} = x' = 100\%$ en Voor 2018 (ten opzichte van 2000): $y = 80\% \rightarrow \text{distance to target} = x' = 20\%$

⁴ <https://odnature.naturalsciences.be/mumm/nl/aerial-surveillance/results>

Methode 2: (voor periode 2014 - 2018): Voor 2018: $x' = -1,26$

Methode 2: (voor periode 2000 - 2018): Voor 2018: $x' = -2,90$

Projectie 2030: De trend vertoont sterke schommelingen, maar indien over een langere periode bekeken (2000 – 2018) wel dalend. De laatste jaren (sedert 2015) lijkt de trend opnieuw lichtjes te stijgen. Het is daarom moeilijk te stellen of de doelstelling zal bereikt worden tegen 2030.

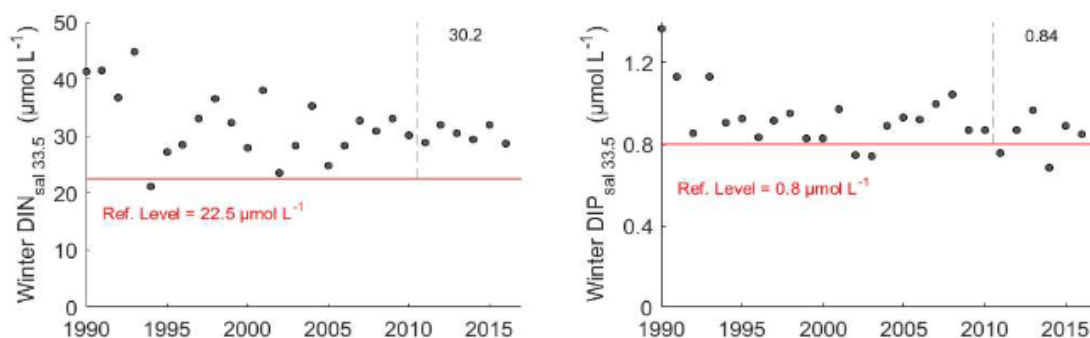
2) De winterconcentratie van opgelost anorganisch stikstof (DIN) is lager dan 22,5 $\mu\text{mol/l}$ tegen 2024.

De gemiddelde winterconcentratie aan opgeloste anorganische stikstof (DIN) voor de periode 2011-2016 en genormaliseerd naar zoutgehalte 33,5; is **30,2 $\mu\text{mol/l}$** .

Bron: https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/initiele_beoordeling_msfd_2018.pdf. De gegevens uit dit rapport zijn afkomstig van de databank van het Belgian Marine Data Center. We bevelen aan om deze databank gemakkelijker toegankelijk en gebruiksvriendelijker te maken. Voorlopig behandelen we deze doelstellingen (2, 3, 4, 5, 6) binair. Voor dit onderdeel: doelstelling nog niet bereikt: 0%

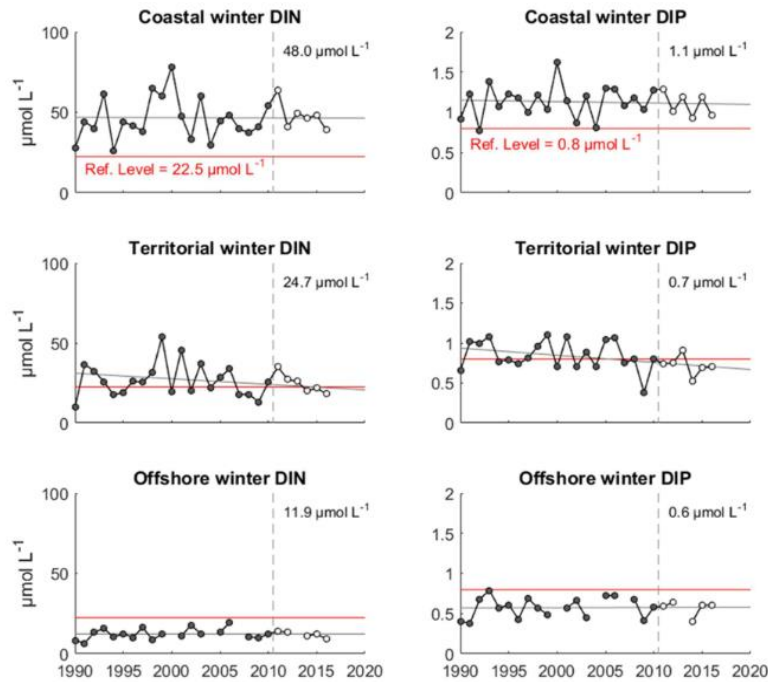
3) De winterconcentratie van opgelost anorganisch fosfor (DIP) is lager dan 0,8 $\mu\text{mol/l}$ tegen 2024.

De gemiddelde winterconcentratie van opgelost anorganisch fosfor (DIP) voor de periode 2011-2016 en genormaliseerd naar zoutgehalte 33,5; is **0,84 $\mu\text{mol/l}$** . Doelstelling nog (net) niet bereikt = 0%

Figuur 2.8. Evolutie van DIN- en DIP-concentraties genormaliseerd naar zoutgehalte 33,5. Rode lijn: drempelwaarde. Het meerjarige gemiddelde van winterconcentraties aan nutriënten in de periode 2011-2016 wordt rechtsboven getoond. De verticale grijze lijn geeft het begin van de referentieperiode weer voor deze evaluatiecyclus.

In de kustzone is de gemiddelde waarde voor de twee nutriënten over de periode 2011-2016 groter dan de respectieve drempelwaarden voor de goede toestand (cf. Figuur 2.9). De tendens op lange termijn wijst op een zeer langzame verbetering voor beide nutriënten. In de territoriale zone blijft de gemiddelde winterstikstofconcentratie boven de drempelwaarde, maar de trend wijst op verbetering, zodanig dat de goede toestand tegen 2020 zou bereikt kunnen worden. Wat de winterfosforconcentratie in de territoriale zone betreft: deze daalde tot onder de drempelwaarde gedurende de referentieperiode. Dit betekent dat, voor wat betreft de fosfor-indicator, de goede toestand is bereikt en dat deze positieve trend blijft aanhouden. In open zee wijzen de stikstof- en fosfor-indicatoren op een goede toestand. De tendens op lange termijn blijft stabiel.

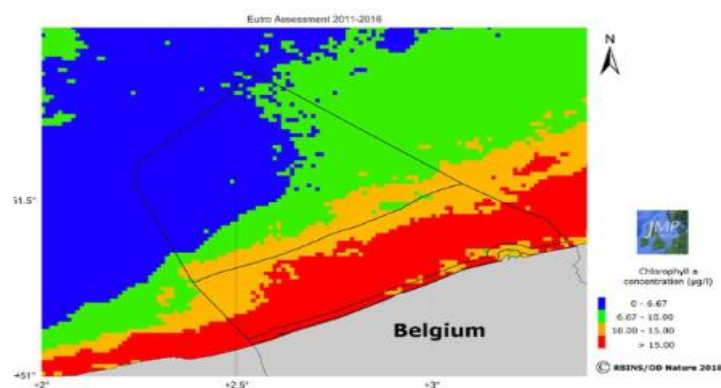

Figuur 2.9. Lange tijdsreeksen aan DIN winterconcentraties (links) en DIP winterconcentraties (rechts) in de drie zones van het BDNZ. De rode lijnen geven de drempelwaarden voor de goede toestand weer; de grijze lijnen geven de trends weer. Het meerjarige gemiddelde van winterconcentraties van nutriënten voor de periode 2011-2016 wordt rechtsboven getoond. De verticale grijze lijn geeft het begin van de referentieperiode weer voor deze evaluatiecyclus.

Bron: https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/initiele_beoordeling_msfd_2018.pdf

4) Tegen 2024 ligt de chlorofyl a-concentratie (berekend van maart tot oktober, gemiddeld genomen over 6 jaar) lager dan 15 µg/l.

De gemiddelde chlorofyl a-chlorofyl – concentratie bedraagt 11,8 µg/l. Voor de kustwateren is dit 19,3 µg/l, voor de zone van 1 tot 12 zeemijl 17,6 µg/l en offshore 7,6 µg/l. Doelstelling bereikt = 100%, maar blijvende aandacht nodig voor de kustwateren en voor de zone van 1 tot 12 zeemijl.

Figuur 2.11. Classificatie van Chl P90 op basis van satellietbeelden (2011-2016) in het BDNZ. De rode zone geeft een Chl P90 > 15 µg/l weer.

Bron: https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/initiele_beoordeling_msfd_2018.pdf

5) Tegen 2024 een negatieve trend in de jaarlijkse evolutie van de hoeveelheden aangespoeld afval dat

schade kan berokkenen aan het mariene leven en de habitats, conform de richtsnoeren met betrekking tot het monitoren van zeezwerfvuil op de stranden (OSPAR Beach Litter Monitoring in mariene milieus – 2010).

Figuur 2.59. Gemiddeld aantal voorwerpen/100 m per seizoen per jaar voor de Belgische stranden (Oostende Halve Maan, Raversijde) van 01-01-2012 tot 31-01-2017 (Bron: OSPAR, data: KBIN).

Deze gegevens betreffen twee Belgische stranden, de trend is sterk schommelend: er is nog helemaal geen sprake van een negatieve trend: doelstelling nog niet bereikt = 0%

6) Tegen 2024, een negatieve trend in de jaarlijkse evolutie van de hoeveelheden op zee opgevisst afval.

Voor België zie rapport

https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/initiele_beoordeling_msfd_2018.pdf :

“Door de grote variatie in de aanwezige hoeveelheid afval, zowel in tijd als locatie, en de nog beperkte tijdsperiode van afvalmonitoring, is trendanalyse naar marien afval op de zeebodem op dit moment nog niet relevant. Op basis van BTS-slepen, wordt van 2012 tot en met 2014 een gemiddeld relatief aantal afvalitems van 126 ± 67 items/km² teruggevonden op het BDNZ.” (± 67 = standaardafwijking)

Conclusie: nog niet mogelijk om een trend te bepalen. Dus voorlopig op 0%.

SDG target 14.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 14 – Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen* - target 14.2 - *Tegen 2020 op een duurzame manier zee- en kustecosystemen beheren en beschermen om aanzienlijke negatieve gevolgen te vermijden, ook door het versterken van hun veerkracht, en actie ondernemen om deze te herstellen en om te komen tot gezonde en productieve oceanen* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, FOD Buitenlandse Zaken en FOD Mobiliteit.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

14.2.1 Proportion of national exclusive economic zones managed using ecosystem-based approaches

Deze indicator werd ‘verfijnd’ (vereenvoudigd) (UNSC 51):

14.2.1 Number of countries using ecosystem-based approaches to managing marine areas

Opmerkingen:

- De verfijnde indicator betekent op Belgisch niveau een Ja/nee invulling (is Belgium one of the countries using ecosystem-based approaches to managing marine areas?)
- Er is een grote link met target 14.5.
- In 2008 heeft de Europese Commissie de Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie uitgevaardigd, die door België is omgezet in het KB van 23/06/2010. In oktober 2018 verscheen de hier aan verbonden “Actualisatie van de omschrijving van goede milieutoestand en vaststelling van milieudoelen voor de Belgische mariene wateren, België 2018 - 2024” in uitvoering van de Kaderrichtlijn Mariene Strategie, Art. 9 en 10.

Samengevat. Deze SDG target is SMART en komt bijgevolg niet voor op **LIJST 1**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 14.1 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Is Belgium one of the countries using ecosystem-based approaches to managing marine areas?

De SDG target is gerealiseerd via de Europese Kaderrichtlijn Mariene strategie die in Belgische regelgeving is omgezet via het KB van 23/06/2010.

SDG target 14.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen* - target 14.3 - *De impact van de verzuring van de oceanen minimaliseren en aanpakken, ook via verhoogde wetenschappelijke samenwerking op alle niveaus* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, POD Wetenschapsbeleid, FOD Buitenlandse Zaken, FOD Mobiliteit.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

14.3.1 Average marine acidity (pH) measured at agreed suite of representative sampling stations

Opmerkingen:

- Het eerste deel van de target is een doelstelling, het tweede een middel.
- De target bevat geen tijdsindicatie en is niet specifiek ("minimaliseren")
- De target beoogt de impact, terwijl de indicator een toestandsindicator (pH) is. Overigens moet ook de bedenking worden gemaakt dat de belangrijkste oorzaak van de verzuring van zeeën en oceanen het stijgende aandeel CO₂ in de atmosfeer betreft.
- Er is bijgevolg een belangrijke link met SDG 13.
- De indicator is SMART (methodiek is beschreven door IOC-UNESCO). Mits een tijdsindicatie en het vermelden van een optimaal niveau (of range) van pH kan de target ook SMART worden.

Samengevat. Deze SDG target is beschouwd als niet SMART en blijft dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Aichi target 10 luidt: "By 2015, the multiple anthropogenic pressures on coral reefs, and other vulnerable ecosystems impacted by climate change or ocean acidification are minimized, so as to maintain their integrity and functioning."

Opmerkingen:

Ook de Aichi doelstelling is niet SMART, de tijdindicatie is bovendien achterhaald.

Samengevat. SDG target 14.3 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

De UK beschouwt zich als een leider in wetenschappelijk onderzoek inzake de verzuring van de oceanen en wil een leidende rol innemen inzake het verbeteren van monitoring.

Ook Nederland tracht de impact van de verzuring van de oceanen te beperken door in te zetten op de verhoging van de wetenschappelijke kennis van het fenomeen.

De International alliance to combat ocean acidification (OAalliance, <https://www.oaalliance.org>) is een initiatief van overheden en organisaties wereldwijd, dat als doelstelling heeft om actie te ondernemen tegen de gevolgen van de verzuring van de oceanen. Van de Europese landen hebben Frankrijk, Nederland en Zweden zich hierbij aangesloten. Leden van deze Alliance werken samen of individueel om volgende doelstellingen te realiseren (meer details op: <https://www.oaalliance.org/wp-content/uploads/2016/11/International-OA-Alliance-Call-to-Action-Final.pdf>):

1. **Advance Scientific Understanding:** Improve the understanding of OA globally and within the

members' regions, including support for research and OA observations within their region.

2. **Reduce Causes of OA:** *Implement actions that will prevent or slow OA through reducing atmospheric emissions of CO₂, reducing inputs of land-based pollutants, and other measures.*
3. **Build Adaptation and Resiliency:** *Implement actions to assist ocean-dependent communities and industries, and marine ecosystems to adapt to increasing acidity in marine waters.*
4. **Expand Public Awareness:** *Engage policy makers, scientists and the public on the growing threat posed by OA, as well as local actions that may be taken to address OA.*
5. **Build Sustained International Support:** *Secure sustained funding, nationally and regionally, for ongoing, enhanced, and coordinated research and OA observation systems, to continue to inform governments and others about the increasing impacts of OA.*

Een Action Plan Toolkit werd ontwikkeld als gids om deze doelstellingen aan de hand van concrete actieplannen te financieren en te implementeren.

Wat pH metingen betreft: UNStat beschikt slechts over metingen van Australië, Canada, Frankrijk en Nieuw-Zeeland.

- **Ambitie type “BAU”:**
 - België start met pH metingen in de Noordzee tegen 2025.
- **Ambitie type “gematigd”:**
 - België start met pH metingen in de Noordzee tegen 2022.
 - België sluit aan bij OAalliance tegen 2023.
- **Ambitie type “hoog”:**
 - België start met pH metingen in de Noordzee tegen 2022.
 - België sluit aan bij OAalliance tegen 2022 en stelt een actieprogramma op tegen 2024 met als doel deze acties te realiseren tegen 2030.

SDG target 14.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 14 – Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen* - target 14.4 - *Tegen 2020 op een doeltreffende manier de visvangst reguleren en een einde maken aan overbevissing, aan illegale, niet-aangegeven en ongereguleerde visserij en aan destructieve visserijpraktijken, en op wetenschap gebaseerde beheerplannen implementeren, om de visvoorraden zo snel mogelijk te herstellen, op zijn minst op niveaus die een maximale duurzame opbrengst kunnen garanderen zoals bepaald door hun biologische kenmerken* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

14.4.1 Proportion of fish stocks within biologically sustainable levels

Opmerkingen:

- De tijdsindicatie is niet realistisch.
- De indicator vergt een beschrijving van “biologisch duurzame niveaus”

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en blijft op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende indicator gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - *Tegen 2030, 100% duurzaam geëxploiteerde visbestanden hebben.*
 - Deze indicator is gebaseerd op het concept van “maximale duurzame opbrengstwaarden” (maximum sustainable yield) dat precies gedefinieerd is.
- Eurostat hanteert de tegenovergestelde indicator, m.n. het aantal en percentage visbestanden die overbevist zijn (geen cijfers over de Lidstaten beschikbaar, enkel Europese cijfers).

Opmerkingen:

- De indicator op www.indicator.be:
 - is SMART gedefinieerd
 - is gelijkaardig met indicator 14.5.

Samengevat. SDG target 14.4 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 14.4 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Tegen 2030, 100% duurzaam geëxploiteerde visbestanden hebben.

Procent vissoorten binnen duurzame opbrengstwaarden (Bron: indicators.be)

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
16.7	25.0	28.6	50.0	33.3	20.0	33.3	58.8	58.8	52.9	56.3	56.3

Methode 1: Voor 2018 (ten opzichte van 2015): $y = 56.3\% \rightarrow \text{distance to target} = x' = 43,7\%$

Methode 2: Voor 2018: $x' = 18,1$ standaarddeviaties (ten opzichte van 2015)

Projectie 2030: Sterk schommelende trend en de recentste jaren (sedert 2014) stagnerend (en zelfs licht dalend), waardoor de doelstelling, zonder bijsturing, niet zal gerealiseerd worden tegen 2030.

SDG target 14.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 14 – Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen* - target 14.5 - *Tegen 2020 minstens 10% van de kust- en zeegebieden behouden, in overeenstemming met het nationale en internationale recht en gebaseerd op de beste beschikbare wetenschappelijke informatie* als SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, POD Wetenschapsbeleid en FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

14.5.1 Coverage of protected areas in relation to marine areas

Opmerkingen:

- Voor België wordt “beschermde gebieden” hertaald naar “Natura 200-gebied”
- De target is SMART.

Samengevat. SDG target 14.5 is SMART en komt niet voor op **LIJST 1**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 14.5 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Tegen 2020 minstens 10% van de kust- en zeegebieden behouden, in overeenstemming met het nationale en internationale recht en gebaseerd op de beste beschikbare wetenschappelijke informatie.

De doelstelling was in 2010 al bereikt (37%) en dit is nog steeds het geval.

Bron: indicators.be

SDG target 14.6

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 14 – Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen* - target 14.6 - *Tegen 2020 bepaalde vormen van visserijsubsidies afschaffen die bijdragen tot overcapaciteit en overbevissing, komaf maken met subsidies die bijdragen tot illegale, niet-aangegeven en ongereguleerde visserij en geen nieuwe vergelijkbare subsidies invoeren, erkennen dat een passende en doeltreffende speciale en gedifferentieerde behandeling van de ontwikkelingslanden en van de minst ontwikkelde landen integraal deel zou moeten uitmaken van de onderhandelingen inzake visserijsubsidies van de Wereldhandelsorganisatie* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

14.6.1 Progress by countries in the degree of implementation of international instruments aiming to combat illegal, unreported and unregulated fishing

Opmerkingen:

- Tijdsindicatie (resultaat moest al bereikt zijn)!
- De indicator is op nationaal niveau een “kwalitatieve” of semi-kwantitatieve indicator, mits goede definiëring kan deze SMART zijn.

Samengevat. Deze SDG target is beschouwd als niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De graad van implementatie werd gedefinieerd door de FAO. De methodiek geeft een score van 1 tot 5, waarbij 5 betekent dat de implementatie volledig is. (ref 88)
- België haalde in 2018 een score van 5.

Samengevat. SDG target 14.6 komt voor op **LIJST 2** en werd al gerealiseerd.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 14.6 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Score 5 (volgens de methodiek beschreven door de FAO) voor de graad van implementatie van internationale instrumenten om illegale visvangst te bestrijden.

België haalde in 2018 een score van 5 (bron: UNStat).

SDG target 14.7

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 14 – Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen* - target 14.7 - *Tegen 2030 de economische voordelen vergroten voor kleine eilandstaten en voor de minst ontwikkelde landen van het duurzaam gebruik van mariene rijkdommen, ook via het duurzaam beheer van visserij, aquacultuur en toerisme* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

14.7.1 Sustainable fisheries as a percentage of GDP in small island developing States, least developed countries and all countries

Opmerkingen:

- Focus op het internationale beleid (kleine eilandstaten en de minst ontwikkelde landen).
- De target is niet specifiek.
- Ook de indicator is onvoldoende specifiek, m.n hoe wordt “duurzaam” gedefinieerd?
- De indicator is bovendien beperkter (fisheries) dan de target (visserij, aquacultuur en toerisme). Omgekeerd houdt de indicator een meting in voor ondermeer alle landen terwijl de target zich beperkt tot de kleine eilandstaten en de minst ontwikkelde landen.
- Er kunnen vragen gesteld worden bij aanvaardbaarheid en relevantie van de indicator: zelfs indien de visserij in een bepaald land gunstig scoort op vlak van duurzaamheid, dan nog kan het zijn dat de visserij in zijn geheel slechts een kleine sector is. En omgekeerd.

Samengevat. Zowel de SDG target als de indicator wordt beschouwd als niet SMART en komt op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- www.indicators.be bevat geen enkele indicator die hierbij aansluit.
- Ook Eurostat voorziet geen indicator voor deze target.
- FAO stelde een methodiek op om de indicator te definiëren en specifieker te maken. FAO beperkt zich hierbij ook wel tot duurzame zeevisserij en houdt geen rekening met toerisme of aquacultuur. (ref <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-14-07-01.pdf>)
- Het Belgisch Nationaal Strategisch Plan voor Aquacultuur (2013) stelt als nationale doelstelling (ref 112): *België wil een toename van duurzame aquacultuurproductie van 700 ton tot 1.032 ton per jaar in 2023.*

Opmerkingen:

- In de methodiek voorzien door de FAO wordt terecht een link gelegd met indicator 14.4.1 voor het onderdeel visserij.
- Het onderdeel “aquacultuur” is afgedekt met de doelstelling uit het Belgisch Nationaal Strategisch Plan voor Aquacultuur, maar het gedeelte toerisme nog niet. Voor het gedeelte toerisme kan een link gelegd worden met SDG targets 8.9 (alsook met 12.b). Daar deze ook onderschreven is beschouwen we de SDG target 14.7 als voldoende SMART.
- Op vlak van duurzaamheid dient gezegd dat het Belgisch Nationaal strategisch plan voor aquacultuur streeft naar duurzaamheid. In Wallonië is de productie al zo goed als biologisch.

SDG target 14.7 komt op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 14.7 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

België wil toename van duurzame aquacultuurproductie van 700 ton tov 2013 tot 1.032 ton per jaar in 2023.

Dit is aanvullend op de targets 14.4 en 8.9 (en 12.b).

Bronnen: combinatie van gegevens uit het Belgisch Nationaal strategisch plan voor aquacultuur en van Eurostat (<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tag00075/default/table?lang=en>)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
128	128	126	576	-	50	-	332	214	32	44	75	-	86

(ton levend gewicht)

Doel = 1032 ton levend gewicht

Methode 1: Voor 2019 (ten opzichte van 2013): $y = 0\% \rightarrow \text{distance to target} = x' = 100\%$

Methode 2: Voor 2019: $x' = 8,0$

Projectie 2030: De doelstelling op vlak van aquacultuur zal niet gehaald worden.

SDG target 14.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 14 – Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen* - target 14.a - *De wetenschappelijke kennis vergroten, onderzoekscapaciteit ontwikkelen en mariene technologie overdragen, waarbij rekening wordt gehouden met de criteria en richtlijnen van de Intergouvernementele Oceanografische Commissie inzake de overdracht van mariene technologie, om de gezondheid van de oceaan te verbeteren en de bijdrage te verruimen van de mariene biodiversiteit tot de ontwikkeling van ontwikkelingslanden, in het bijzonder kleine eilandstaten en de minst ontwikkelde landen* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder POD Wetenschapsbeleid.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

14.a.1 Proportion of total research budget allocated to research in the field of marine technology

Opmerkingen:

- Er is geen tijdsindicatie.
- De target is niet specifiek, er wordt geen indicatie gegeven van de omvang van het budget dat moet ingezet worden.
- De verwijzing naar de criteria en richtlijnen, waarvan sprake, betreft de IOC Criteria and Guidelines on Transfer of Marine Technology – IOCCGTMT. Dit betreft een internationaal overeengekomen definitie van “marine technologie”. (ref 88)
- Link met target 9.5 en 17.2.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART en blijft dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

Samengevat. SDG target 14.a komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 14.a komt voor op **LIJST 3**.

Frankrijk:

- werkt aan capacity-building door de participatie van postdoctoraten uit ontwikkelingslanden in het “Tara Oceans project” te financieren.
- Via een structureel partnerschap met de Wereldbank wordt 1 miljard Europa voorzien voor de installatie van een observatorium voor de preventie en het management van risico’s verbonden aan de kusten.

Tabel: indicator 14.a.1: National ocean science expenditure as a share of total research and development funding (%) 2013 – 2017 (Unstat.un.org) – EU landen

	2013	2014	2015	2016	2017
België	0,37	0,36	0,30	0,28	0,27
Bulgarije	0,09	0,07	0,05	0,06	0,06
Kroatië	2,93	–	–	–	–
Finland	0,31	0,33	0,29	0,31	0,31

Frankrijk	–	–	–	–	0,53
Duitsland	0,32	0,31	0,25	0,25	0,25
Ierland	–	–	–	–	4,81
Italië	0,37	0,35	0,31	0,31	0,19
Nederland	0,25	0,24	0,20	0,21	0,24
Polen	0,11	0,09	0,07	0,07	0,07
Spanje	–	–	–	0,38	0,35
VK	0,12	0,09	0,07	0,07	0,06

Op basis van deze tabel zouden doelstellingen kunnen geformuleerd worden:

- **Ambitie type “BAU”:**
 - Het percentage R&D middelen die besteed worden aan oceaanonderzoek blijft vanaf nu en minstens tot 2030 behouden op het niveau van 2015.
- **Ambitie type “gematigd”:**
 - Het percentage R&D middelen die besteed worden aan oceaanonderzoek verdubbelt tegen 2030.
- **Ambitie type “hoog”:**
 - Het percentage R&D middelen die besteed worden aan oceaanonderzoek verdubbelt tegen 2025.

SDG target 14.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 14 – Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen* - target 14.b - *Toegang verschaffen aan kleinschalige ambachtelijke vissers tot mariene hulpbronnen en markten* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de bevoegdheid van de gewesten. Dit is een van de vijf targets die in de eerste gap-analyse studie (cf. Orsini/Mazijn) aangegeven werd als niet-relevant voor de federale overheid zowel intra- als internationaal.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

14.b.1 Progress by countries in the degree of application of a legal/regulatory/policy/institutional framework which recognizes and protects access rights for small-scale fisheries

Opmerkingen:

- Tijdsindicatie ontbreekt.
- Het betreft een kwalitatieve of semi-kwantitatieve indicator.

Samengevat. Deze SDG target wordt beschouwd als niet SMART en wordt dus opgenomen in **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De FAO heeft deze indicator verder verfijnd en gespecificeerd door verwijzing naar de Code of Conduct for Responsible Fisheries (CCRF) vragenlijst. Drie vragen hebben betrekking op deze kleinschalige ambachtelijke vissers, nml. (ref 88)
 1. *Are there any laws, regulations, policies, plans or strategies that specifically target or address the small-scale fisheries sector?*
 2. *Are there any ongoing specific initiatives to implement the SSF Guidelines?*
 3. *Does your country have an advisory/consultative body to the Ministry/Department of Fisheries in which fishers/fish workers can participate and contribute to decision-making processes?*
- Op basis van de antwoorden wordt een score gegeven tussen 1 (zeer lage implementatie van regelgeving) tot 5 (zeer hoge implementatie van regelgeving).

Opmerkingen:

- De verfijningen vanwege de FAO (en uitgaande van de idee dat een zeer hoge implementatie van dergelijke regelgeving het uiteindelijke doel is) zorgen ervoor dat de target meer SMART wordt. Tijdsindicatie ontbreekt nog, laten we aannemen dat dit 2030 is.

Samengevat. SDG target 14.b komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 14.b waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Zeer hoge implementatie van regelgeving betreffende de erkenning van de toegangsrechten van kleinschalige (artisanale) vissers tot mariene hulpbronnen en de markt.

België behaalde een score 4 volgens <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/>.

SDG target 14.c

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 14 – Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen* - target 14.c - *Het behoud en het duurzaam gebruik van oceanen en hulpbronnen versterken door het implementeren van internationaal recht zoals dat wordt weerspiegeld in het VN-Zeerechtverdrag, dat een wettelijk kader voorziet voor het behoud en het duurzaam gebruik van oceanen en hun hulpbronnen, zoals ook wordt vermeld in paragraaf 158 van "De toekomst die wij willen"* als niet SMART aangegeven.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

14.c.1 Number of countries making progress in ratifying, accepting and implementing through legal, policy and institutional frameworks, ocean-related instruments that implement international law, as reflected in the United Nation Convention on the Law of the Sea, for the conservation and sustainable use of the oceans and their resources.

Opmerkingen:

- Op Belgisch niveau betreft dit een kwalitatieve (of semi-kwantitatieve) target. Tijdsindicatie ontbreekt, maar we gaan ervan uit dat dit 2030 is.
- Deze target heeft een link met zowat alle andere targets onder SDG 14.
- (België heeft deze conventie ondertekend in 1984 en geratificeerd in 1998.)
- UNCLOS zal de indicator verder specificeren aan de hand van een vragenlijst die de overheden moeten invullen.

Samengevat. Deze SDG target is beschouwd als SMART (mits toevoeging van de tijdsindicatie 2030) en komt dus niet voor op **LIJST 1**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 14.c waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Het ratificeren en implementeren van de bepalingen van de United Nations Convention on the Law of the Sea België heeft deze conventie ondertekend in 1984 en geratificeerd in 1998. De Europese mariene strategie en de Belgische implementatie daarvan geven invulling aan deze conventie.

SDG target 15.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 15 – Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe* - target 15.1 - *Tegen 2020 het behoud, herstel en het duurzaam gebruik van terrestrische en inlandse zoetwaterecosystemen en hun diensten waarborgen, in het bijzonder bossen, moeraslanden, bergen en droge gebieden, in lijn met de verplichtingen van de internationale overeenkomsten* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

15.1.1 Forest area as a proportion of total land area

15.1.2 Proportion of important sites for terrestrial and freshwater biodiversity that are covered by protected areas, by ecosystem type

Opmerkingen:

- Tijdsindicatie 2020 is achterhaald.
- “Behoud, herstel en duurzaam gebruik bevorderen” klinkt niet specifiek, maar moet bekeken worden “in lijn met de verplichtingen van de internationale overeenkomsten”. “Behoud en herstel” zou ook kunnen geïnterpreteerd worden als “oppervlakte moet stijgen”.
- Indicator 15.1.1 brengt slechts een gedeelte in kaart (aanwezigheid van bos, quid of er sprake is van duurzaam gebruik, denk bv. aan de dennenakkers) en hoort beter bij SDG 15.2. Dit blijkt ook uit de definities die de FAO heeft opgesteld om indicator 15.1.1 specifieker te maken (bv. is inclusief rubber- en kurkplantages, kerstboomplantages, bamboe en palm). Dat maakt deze indicator niet aanvaardbaar voor deze target. (ref 88) Voor dit onderzoek nemen we deze indicator mee onder target 15.2. die meer specifiek focust op het bosoppervlak.
- Indicator 15.1.2 dekt wel de volledige target en is heel precies gedefinieerd.
- Er is voor wat betreft de inlandse zoetwaterecosystemen een link met target 6.6 (met verwijzingen naar de kaderrichtlijn water).

Samengevat. Deze SDG target was door de opdrachtgever als niet SMART gedefinieerd en is in **LIJST 1** opgenomen. Door de internationale overeenkomsten, waar naar wordt verwezen, explicieter weer te geven, kan deze SDG mogelijks SMART worden. De tijdsindicatie zal dan ook moeten aangepast worden.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende indicator gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - *De landoppervlakte Natura 2000 moet stijgen tegen 2030.*
- Eurostat rapporteert twee indicatoren:
 - *Share of forest area*
 - *Surface of terrestrial sites designated under Natura 2000*
- Europese biodiversiteitsstrategie 2030:
 - Tegen 2030 moet tenminste 30% van het land in de EU worden beschermd. Ten opzichte van vandaag betekent dat bijkomende stijging met tenminste 4% wat het landoppervlak betreft.
 - Tenminste een derde van de beschermde gebieden (dus 10% van het land in de EU) moet strikt worden beschermd.
- Binnen de Convention on Biological Diversity zijn er de Aichi biodiversity targets. Volgende Aichi targets komen (gedeeltelijk) in aanmerking:

- o *Target 5: By 2020, the rate of loss of all natural habitats, including forests, is at least halved and where feasible brought close to zero, and degradation and fragmentation is significantly reduced.*
- o *Target 11: By 2020, at least 17 per cent of terrestrial and inland water..., especially areas of particular importance for biodiversity and ecosystem services, are conserved through effectively and equitably managed, ecologically representative and well connected systems of protected areas and other effective area-based conservation measures, and integrated into the wider landscapes...*

Opmerkingen:

- Binnen Europa is de oppervlakte Natura 2000 gebied dé indicator voor natuurbescherming.
- De doelstelling van de Europese biodiversiteitsstrategie 2030 kan niet zomaar geëxtrapoleerd worden naar België (Vlaanderen is bv. dichtbevolkt gebied in tegenstelling tot veel andere Europese regio's).
- De doelstelling op www.indicators.be is SMART.

Samengevat. SDG target 15.1 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 15.1 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

De landoppervlakte Natura 2000 moet stijgen tegen 2030.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
km2	3.891	3.891	3.883	3.885	3.778	3.887	3.892	3.891	3.891

Data: Eurostat https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_15_20/default/table?lang=en

De landoppervlakte Natura 2000 evolueert nauwelijks. Subtarget 15.1 is niet voldaan (binair).

SDG target 15.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 15 – Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe* - target 15.2 - *Tegen 2020 de implementatie bevorderen van het duurzaam beheer van alle soorten bossen, de ontbossing een halt toeroepen, verloederde bossen herstellen en op duurzame manier bebossing en herbebossing mondiaal opvoeren* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

15.2.1 Progress towards sustainable forest management

Opmerkingen:

- De tijdsindicatie 2020 is achterhaald.
- De VN formuleert vijf sub-indicatoren voor indicator 15.2.1 : (ref 52)
 - .1 *Forest area net change rate*
 - .2 *Above-ground biomass stock in forest*
 - .3 *Proportion of forest area located within legally established protected areas;*
 - .4 *Proportion of forest area under a long-term forest management plan*
 - .5 *Forest area under an independently verified forest management certification scheme.*
- De sub-indicatoren maken indicator 15.2.1 specifiek. Wel kunnen vragen gesteld worden bij de relevantie van sub-indicatoren 2 en 3. Zo kan in het eerste geval bijvoorbeeld (omwille van biodiversiteitsredenen) gekozen worden voor eerder open bossen die logischerwijze een lagere bovengrondse biomassa zullen hebben. Het kan evengoed een legitieme keuze zijn om te kiezen voor een donker bos (omwille van andere biodiversiteitswaarden of omwille van klimaatverandering). Wat de derde subindicator betreft, kan het zijn dat in de beschermde gebieden omwille van legitieme, wetenschappelijk onderbouwde redenen gekozen wordt voor andere natuurtypes dan bos (bv. heide, moeras,...), of net niet.
- Er is een link met indicator 15.1.1.

Samengevat. Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd dus blijft op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende indicator gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - o *De bosoppervlakte met een FSC- of PEFC-label moet stijgen tegen 2030.*
- Het Vlaamse Vizier 2030 formuleert
 - o doelstelling D43: *Tegen 2030 is gegarandeerd en aangetoond dat alle openbare bossen en 50% van de private bossen volgens de nieuwe criteria geïntegreerd natuurbeheer worden beheerd en dat Vlaanderen in verhoogde mate bijdraagt tot de bevordering van duurzaam bosbeheer en de vermindering van ontbossing op wereldniveau.*
- Het Vlaamse boscompensatiesysteem maakt onderscheid op basis van de kwaliteit van een bos:
 - .1 Niet-inheems loofbos en/of naaldbos: grondvlak bestaat uit minstens 80% niet-inheems loofhout, naalddhout of een menging hiervan
 - .2 Gemengd bos: grondvlak inheems loofhout ligt tussen 20 en 80%
 - .3 Inheems loofbos: grondvlak bestaat uit minstens 80% inheems loofhout
 - .4 Bos dat beantwoordt aan één of meerdere typische Europese habitat-codes.
- Vlaanderen heeft de ambitie om 10.000 ha bos bij te creëren tegen 2030. Dat is een bosuitbreiding

van 7,5%. Tegen eind 2024 moet er 4.000 ha bijkomen.

- Aan Waalse zijde zijn geen concrete doelstellingen teruggevonden (ref 156)
- De Europese biodiversiteitsstrategie beoogt het planten van ten minste 3 miljard extra bomen in de EU tegen 2030.
- België is één van de ondertekenaars van de “New York Declaration on Forests” van 2014, een partnerschap tussen overheden, multinationals en NGO’s (<https://forestdeclaration.org/>). Deze verklaring bevat 10 subdoelstellingen waarvan verschillende SMART gedefinieerd zijn op globaal niveau, oa.
 - o Het streven naar een halvering van de ontbossing wereldwijd tegen 2020 en het beëindigen ervan tegen 2030.
 - o Herstel van 150 miljoen hectare gedegradeerde landschappen en bossen tegen 2020 en een bijkomende 200 miljoen ha tegen 2030.

Opmerkingen:

- De doelstelling op www.indicator.be:
 - o is op zich SMART geformuleerd
 - o betreft een onderdeel van de UNSTAT indicator (nml. 5. *Forest area under an independently verified forest management certification scheme.*)
 - o omvat bijgevolg ook niet de volledige target.
- De Vlaamse indicator is SMART geformuleerd maar behelst niet het volledige land.
- De indicator van de Europese biodiversiteitsstrategie is niet vertaald naar de Belgische situatie en is daarom niet voldoende specifiek om te worden toegepast op Belgisch niveau.

Samengevat. Bovenstaande volstaat niet om target 15.2 op **LIJST 2** te plaatsen.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 15.2 komt voor op **LIJST 3**.

Nederland, Frankrijk, Luxemburg: /

UK:

- “increasing woodland in England in line with our aspiration of 12% cover by 2060: this would involve planting 180.000 hectares by end of 2042”) (uit: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/693158/25-year-environment-plan.pdf en <https://www.gov.uk/government/publications/25-year-environment-plan/25-year-environment-plan-our-targets-at-a-glance>)
- Schotland: (UK VNR 2019): “In 2018, Scotland’s woodland area covered 18,5% of its total land area with targets to increase this to 21% by 2032.”
- Wales (UK VNR 2019): “planting 100.000 hectares of trees between 2010 – 2030”.

Duitsland:

- German Sustainable development strategy (2020):
 - o “the land share of forests with natural forest development to make up 5% of the forest land by 2020”.
 - o “Germany committed to implementing the “New York Declaration on Forests” (2014). The aim is to halt the loss of natural forests by 2030 and restore a total of 350 million hectares of deforested and degraded landscapes all over the world. By signing the Amsterdam Declaration in December 2015, Germany set itself the target of avoiding deforestation in the context of agricultural supply chains.”
 - o “Ever since the first Ministerial Conference of the internationally recognized platform for action ‘Bonn Challenge’ in 2011, the Federal Government has supported the target of restoring 150 million hectares of destroyed forest by 2020. It also supports the African initiative ‘AFR 100’, which aims to restore 10 million hectares of forest landscape in Africa by 2030.”

Bedenking vooraf: Gezien de enorme verschillen tussen het dichtbevolkte Vlaanderen en het bosrijke Wallonië is het niet vanzelfsprekend om een doelstelling naar voor te schuiven voor een minimum oppervlakte bossen. In Wallonië maken de bossen ongeveer 1/3 van het landoppervlak uit: het gaat om 78% van de Belgische bossen. Merk overigens op dat het merendeel van de Waalse bossen productie beogen. Meer nog: *“En outre, 60% des peuplements sont mono- ou bispécifiques, ce que réduit leur stabilité, leur résistance aux stress et aux ravageurs, leur rôle dans la protection des sols ainsi que leur capacité d’accueil vis-à-vis de la flore et de la faune.”* (Ou en est la Wallonie par rapport aux objectifs de développement durable.) Waar het accent in Vlaanderen eerder komt te liggen op het verhogen van het aandeel bos, zal het accent in Wallonië eerder liggen op het verhogen van de kwaliteit van de bossen.

- **Ambitie type “BAU”:**
 - Forest area net change rate = 0%; maw bos dat wordt gekapt wordt altijd 100% in oppervlakte gecompenseerd en in 2030 is het totale bosoppervlak in België niet gedaald.
 - De bosoppervlakte met een FSC- of PEFC-label moet stijgen tegen 2030.
- **Ambitie type “gematigd”:**
 - Forest area net change rate = 0,75%/jaar (cfr. de Vlaamse doelstelling), maw een toename van het bosoppervlak van 7,5% tegen 2030.
 - Tegen 2030 is gegarandeerd en aangetoond dat alle openbare bossen en 50% van de private bossen gecertificeerd zijn volgens FSC of PEFC.
 - Bossen die beantwoorden aan één of meerdere typische Europese habitat-codes worden niet ontbost.
- **Ambitie type “hoog”:**
 - Forest area net change rate = 0,75% (cfr. de Vlaamse doelstelling), maw een globale toename van het bosoppervlak van 7,5% tegen 2030.
 - Tegen 2030 is gegarandeerd en aangetoond dat alle openbare bossen en 50% van de private bossen gecertificeerd zijn volgens FSC of PEFC.
 - Bossen die beantwoorden aan één of meerdere typische Europese habitat-codes worden niet ontbost.
 - Het aandeel bossen die beantwoorden aan één of meerdere typische Europese habitatcodes maakt 25% van het totale bosoppervlakte uit tegen 2030.

SDG target 15.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 15 – Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe* - target 15.3 - *Tegen 2030 de woestijnvorming tegengaan, aangetast land en gedegradeerde bodem herstellen, ook land dat wordt aangetast door woestijnvorming, droogte en overstromingen, en streven naar een wereld die qua landdegradatie neutraal is* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, FOD Economie, FOD Buit. Zaken.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

15.3.1 Proportion of land that is degraded over total land area

Opmerkingen:

- De target is onvoldoende specifiek. Landdegradatie is onvoldoende gespecificeerd.

Samengevat. Deze SDG target is beschouwd als niet SMART en blijft dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be sluit volgende indicator best aan bij deze target:
 - *Het aandeel van de bebouwde oppervlakte in de landoppervlakte van het Belgisch grondgebied (zonder haar zeegebied). Dit omvat gebouwen, vervoersinfrastructuur en tuinen.*
- UNCCD (United Nations Convention to Combat Desertification) definieert neutraliteit van landdegradatie als *A state whereby the amount and quality of land resources, necessary to support ecosystem functions and services and enhance food security, remains stable or increases within specified temporal and spatial scales and ecosystems.*
- UNCCD heeft drie subindicatoren voorgesteld en gedefinieerd (ref 54) Hierbij wordt het one out, all out principe gebruikt: indien één van de subindicatoren negatief is, dan is de gehele indicator negatief. De handleiding bevat bovendien een gedetailleerde methodiek om de subindicatoren te bepalen.
 - Trends in Land Cover and land cover change
 - Trends in Land Productivity
 - Trends in Carbon Stocks, above and below ground
- 124 landen hebben zich ertoe verbonden om concrete LDN (land degradation neutrality) doelstellingen te formuleren. België is daar (nog) niet bij (<https://knowledge.unccd.int/home/country-information/countries-with-voluntary-ldn-targets>)
- De Aichi doelstellingen bevatten eveneens een target (15) die nauw aanleunt bij deze SDG target, nml. *“By 2020, ecosystem resilience and the contribution of biodiversity to carbon stocks has been enhanced, through conservation and restoration, including restoration of at least 15 per cent of degraded ecosystems, thereby contributing to climate change mitigation and adaptation and to combating desertification.”*
- Het Vlaamse vizier 2030 bevat wel degelijk een doelstelling D44: *Tegen 2030 mag er in Vlaanderen netto geen gedegradeerde grond meer bijkomen*, naar analogie met de target. Vlaanderen gebruikt daarbij wel eigen indicatoren: nml. verharding (oppervlakte artificiële bodembedekking t.o.v totale opeprvlakte), verontreinigde gronden per saneringsfase en bodemerosierisico. (Merk op dat de bouwshift uit het Vlaamse regeerakkoord minder ver gaat).
- Eurostat: soil sealing index

Opmerkingen:

België heeft zich er (nog) niet toe verbonden om mee te werken aan de LDN Target Setting Programme van de UNCCD.

Samengevat. SDG target 15.3 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 15.3 staat op **LIJST 3**.

Nederland, Frankrijk, Luxemburg: /

UK:

- “by 2030 we want all of England’s soils to be managed sustainably”(zie: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/693158/25-year-environment-plan.pdf en <https://www.gov.uk/government/publications/25-year-environment-plan/25-year-environment-plan-our-targets-at-a-glance>

Duitsland:

- “Land Degradation Neutrality (LDN) is the top priority in the development of solutions and approaches to the sustainable use of land as a resource at national and international levels.” (Report of the German Federal Government to the High Level Political Forum on Sustainable development 2016)
- “By 2030, the additional land take due to settlement and transport does not exceed 30 hectares per day. Ideally, in the long term, new land take should as far as possible be replaced by reuse of previously developed land.” (<https://chm.cbd.int/database/record?documentID=250738>)

Wallonië hanteert een eigen indicator voor subtarget 15.3: *la teneur en carbone organique total des sols agricoles*. Er zijn geen doelstellingen teruggevonden.

België behoort nog niet tot de landen die vrijwillige LDN (land degradation neutrality) targets formuleert. Van alle EU landen is Italië de enige dit wel formeel gedaan heeft⁵. Dit heeft daar geleid tot een actieprogramma met 6 nationale prioriteiten die voorkomen in diverse programma’s en 7 nationale LDN targets.

- **Ambitie type “BAU”:**
 - o deelname aan het LDN Target Setting Programme van de UNCCD met de opmaak van een actieprogramma tegen 2025. Dit betreft een inspanningsverbintenis.
- **Ambitie type “gematigd”:**
 - o deelname aan het LDN Target Setting Programme van de UNCCD met de opmaak van een actieprogramma tegen 2022, waarbij LDN, zoals hierboven gedefinieerd bereikt wordt tegen 2030. Dit betreft een inspanningsverbintenis én een concrete resultaatsverbintenis in overeenstemming met de SDG target tegen 2030 op landelijk niveau.
- **Ambitie type “hoog”:**
 - o deelname aan het LDN Target Setting Programme van de UNCCD met de opmaak van een actieprogramma tegen 2022, waarbij LDN, zoals hierboven gedefinieerd bereikt wordt tegen 2025 én waarbij, in navolging van Aichi target 15, 15% van de gedegradeerde grond hersteld wordt tegen 2030. Dit betreft een inspanningsverbintenis én een ambitieuzer resultaatsverbintenis.

⁵ Dit neemt niet weg dat bepaalde landen er wel mee bezig zijn, bv. Duitsland (“Land Degradation Neutrality (LDN) is the top priority in the development of solutions and approaches to the sustainable use of land as a resource at national and international levels.”

SDG target 15.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 15 – Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe* - target 15.4 - *Tegen 2030 het behoud garanderen van de ecosystemen in de bergen, met inbegrip van hun biodiversiteit, om hun vermogen te versterken voordelen te genereren die essentieel zijn voor duurzame ontwikkeling* als SMART aangegeven.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

15.4.1 Coverage by protected areas of important sites for mountain biodiversity

15.4.2 Mountain Green Cover Index

Opmerkingen:

- De target is niet SMART gedefinieerd omwille van de onduidelijkheid van het begrip “behoud” (niet specifiek).
- Deze target is echter niet relevant voor België aangezien hier geen bergen voorkomen.

Samengevat. Deze SDG target wordt niet beschouwd als SMART maar zal wegens gebrek aan relevantie voor de Belgische situatie verder niet meer opgevolgd worden in dit onderzoek. Ze is mogelijks relevant voor zeer algemene engagementen bijvoorbeeld voor UNEP via onze partnerlanden (Marokko, Oeganda, Tanzanië, DRC). Pro forma komt deze SDG voorlopig op lijst 3 te staan. Voor verdere behandeling verwijzen we naar SDG 17.9.

SDG target 15.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 15 – Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe* - target 15.5 - *Dringende en doortastende actie ondernemen om de aftakeling in te perken van natuurlijke leefgebieden, het verlies van biodiversiteit een halt toe te roepen en, tegen 2020, de met uitsterven bedreigde soorten te beschermen en hun uitsterven te voorkomen* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid. UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

15.5.1 Red List Index

Opmerkingen:

- Target 15.5 bevat drie onderdelen:
 - .1 Aftakeling van natuurlijke leefgebieden inperken;
 - .2 Verlies van biodiversiteit een halt toe te roepen;
 - .3 Tegen 2020 de met uitsterven bedreigde soorten te beschermen en hun uitsterven te voorkomen.
- Enkel het derde deel bevat een tijdsindicatie, maar is niet realistisch.
- Het derde deel zou kunnen geïnterpreteerd worden als het aantal soorten van de rode lijst af te halen (wegens opnieuw voldoende aanwezig), maar het eerste en tweede onderdeel is niet specifiek.
- De UNSTAT indicator heeft vooral betrekking op het derde onderdeel, maar het tweede onderdeel hangt er nauw mee samen.

Samengevat. Het vergt meer onderzoek om deze target SMART te formuleren, target 15.5 blijft op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende indicator gerapporteerd om deze target op te volgen:
 - o *De index van de populatie weidevogels moet stijgen tegen 2030.*
- Het eerste deel heeft een grote link met target 15.1., en in het bijzonder indicator 15.1.2.
- Art. 1 van de Europese Vogelrichtlijn 2009/147/EG (VR) heeft als doelstelling dat de populaties van de in het wild levende vogelsoorten behouden moeten blijven. Vogelsoorten moeten over een voldoende gevarieerdheid van leefgebieden (van een voldoende omvang) beschikken (art. 3.2) , dit betreft de beschermingszones (dit zijn de vogelrichtlijngebieden, die deel uitmaken van het Natura 2000 netwerk).
- De Europese Habitatrichtlijn (HR) beoogt de beschermde habitats en soorten (die voorkomen op de bijlagen 1 en 2 van deze RL) in een “gunstige staat van instandhouding” te houden of herstellen. Er moeten speciale beschermingszones (habitatrichtlijngebieden) ingesteld worden voor soorten en habitats (uit bijlagen 1 en 2). Samen met de vogelrichtlijngebieden vormen deze habitatrichtlijngebieden het Natura 2000 netwerk. De implementatie van deze richtlijnen gaat gepaard met rapportages die gedetailleerde indicatoren bevatten.
- Uit de Europese biodiversiteitsstrategie 2030: “Zij (de Europese Commissie nvdr) zal de lidstaten met name verzoeken om ervoor te zorgen dat de instandhoudingstrends en -toestand van alle beschermde habitats en soorten (zoals vermeld in VR en HR) tegen 2030 niet verslechterd zullen zijn. Bovendien moeten de lidstaten ervoor zorgen dat ten minste 30% van de soorten en habitats die momenteel niet in een gunstige toestand verkeren, wel in die categorie terechtkomen of een sterke positieve trend vertonen.” (ref 115)
- Eurostat verzamelt gegevens over (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/life-on-land>)

- o Surface of terrestrial sites designated under Natura 2000
- o Common bird index by type of species
- o Grassland butterfly index

Opmerkingen:

- De indicator op www.indicator.be:
 - o is SMART gedefinieerd
 - o is niet gelijkaardig maar wel verwant met indicator 15.5.1. Er is echter gekozen voor deze indicator omdat de rode lijst zeer langzaam evolueert en niet regelmatig wordt bijgewerkt. De index van de populatie weidevogels wordt dan ook als benadering gebruikt om de gehele biodiversiteit voor te stellen. Hiervoor wordt verwezen naar een rapport van de OESO (ref 55), waarin wordt gesteld dat vogelsoorten als een goede indicator worden beschouwd omdat ze dicht bij de top van de trofische keten staan en daardoor in staat zijn om snel veranderingen in ecosystemen te reflecteren. In die zin zou de indicator vooral bruikbaar kunnen zijn voor het derde deel van de target en onrechtstreeks ook voor de eerste twee onderdelen. De OESO (2011) heeft het echter over vogelsoorten in het algemeen en niet enkel over de populatie aan weidevogels.
- De verplichtingen volgend uit de VR en de HR gaan gepaard met uitgebreide rapportages met meerdere indicatoren. De doelstelling uit de biodiversiteitsstrategie 2030 is SMART geformuleerd.

Samengevat. SDG target 15.5 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 15.5 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

1. *De instandhoudingstrends en -toestand van alle beschermde habitats en soorten (zoals vermeld in vogel- en habitatrichtlijn) mogen tegen 2030 niet verslechterd zijn (ten opzichte van 2020).*
2. *Ten minste 30% van de soorten en habitats die momenteel (2020) niet in een gunstige toestand verkeren, moeten tegen 2030 wel in die categorie terecht komen.*

Dit geldt dus voor de soorten (en habitats) van de vogel- en habitatrichtlijn.

Habitatrichtlijn:

De Europese Lidstaten moeten, conform art. 17 van de habitatrichtlijn, om de zes jaar een rapport afleveren met de stand van zaken over de trends en de status van soorten en habitats. De recentste periode betreft 2013 – 2018.

Aantal te beschermen habitats (habitatrichtlijn)	Gunstige staat	Ongunstig – positieve trend	Ongunstig – trend niet gekend	Ongunstig – stabiele trend	Ongunstig – negatieve trend	Status en trend onbekend
93	8,6	26,9	18,3	36,6	8,6	1,1
%	9	29	20	39	9	1

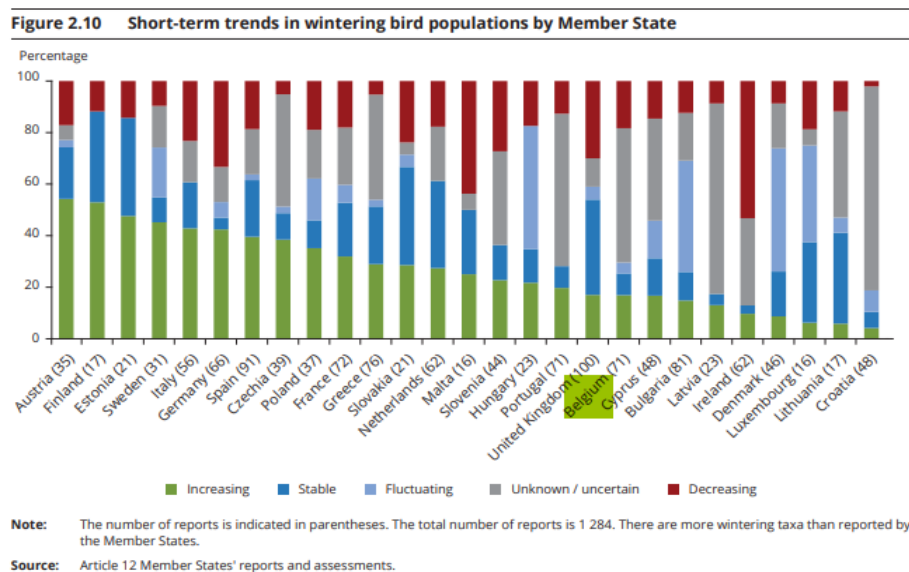
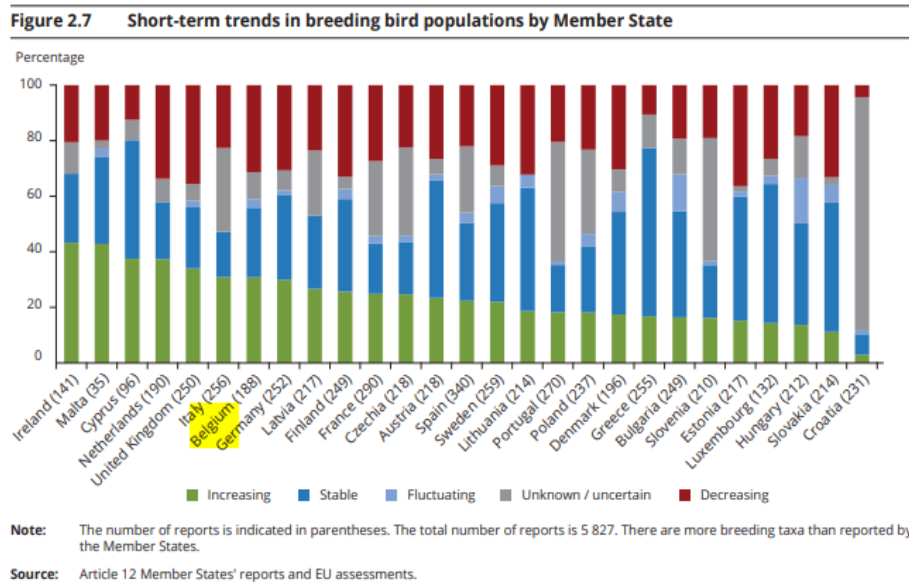
Aantal soorten (habitatrichtlijn)	Gunstige staat	Ongunstig – positieve trend	Ongunstig – trend niet gekend	Ongunstig – stabiele trend	Ongunstig – negatieve trend	Status en trend onbekend
134	19,4	19,4	13,4	11,2	24,6	11,9
%	14	14	10	8	24,6	9

Bron: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/article-17-database-habitats-directive-92-43-ee-2> en (dataset periode 2013 – 2018). Aantal habitats (beschermde via de habitatrichtlijn) in een gunstige

staat is momenteel dus 9%, wat betekent dat dit in 2030, 39% zou moeten zijn. Aantal soorten(beschermde via de habitatrichtlijn) in een gunstige staat is momenteel dus 14%, wat betekent dat dit in 2030, 44% zou moeten zijn.

Vogelrichtlijn:

De Europese Lidstaten moeten, conform art. 12 van de vogelrichtlijn, om de zes jaar een rapport afleveren met de stand van zaken over de trends en de status van soorten en habitats. De recentste periode betreft 2013 – 2018.

Bron: Rapport "State of nature in the EU": (<https://www.eea.europa.eu/publications/state-of-nature-in-the-eu-2020>). Op basis van deze gegevens is het beter om het referentiejaar 2020 te vervangen door de periode 2012-2018. Pas in 2024 zal een eerste evaluatie kunnen gemaakt worden om na te gaan of de situatie in de richting van de target evolueert. "We plaatsen dus voorlopig op 0%". Wel kan al vastgesteld worden dat in vergelijking met andere Europese Lidstaten, België niet goed scoort, in het bijzonder op vlak van habitats en HR-soorten die zich in een gunstige staat van instandhouding bevinden : 4de laatste, voor Nederland, Denemarken en UK.

SDG target 15.6

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 15 – Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe - target 15.6 - Bevorderen van het eerlijk en billijk verdelen van de voordelen die voortvloeien uit het gebruik van genetische hulpbronnen en bevorderen van gepaste toegang tot dergelijke hulpbronnen, zoals internationaal overeengekomen*

als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, de gemeenschappen en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

15.6.1 Number of countries that have adopted legislative, administrative and policy frameworks to ensure fair and equitable sharing of benefits

Opmerkingen:

- Target 15.6 bevat geen tijdsindicatie.
- De indicator is SMART maar het betreft een meting op internationaal niveau. Voor België volstaat het met een “ja” of “neen” indicatie (inspanningsverbintenis).
- “zoals internationaal overeengekomen”: heeft betrekking op het *Nagoya Protocol inzake toegang tot genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van de voordelen die eruit voortvloeien* van 2010 en dat een aanvullend protocol is bij de Convention on Biological Diversity. (<https://www.cbd.int/abs/text/>)
- Er is een belangrijke overlapping/link met een gedeelte van target 2.5.
- Als tijdsindicatie zouden we kunnen stellen dat het onmiddellijk in werking moet zijn. In België is dit omgezet in gewestelijke regelgeving. (ref 69)

Samengevat. Deze SDG target is beschouwd als SMART en komt dus niet voor op **LIJST 1**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 15.6 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Er is een wettelijk en administratief kader om ervoor te zorgen dat de voordelen van biodiversiteit eerlijk en billijk verdeeld worden.

In België is dit gerealiseerd. Het Nagoya Protocol is opgenomen in de Europese Verordening 511/2014 dat rechtstreeks van toepassing is in de Europese Lidstaten. Tevens is er gewestelijke regelgeving: Vlaams Decreet betreffende de toegang tot genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van voordelen die voortvloeien uit hun gebruik van 22 maart 2019, Décret relatif à l'accès aux ressources génétiques et au partage juste et équitable des avantages découlant de leur utilisation van 20 mei 2020.

SDG target 15.7

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 15 – Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe* - target 15.7 - *Dringend actie ondernemen om een einde te maken aan stroperij en de handel in beschermde planten- en diersoorten en zowel de vraag naar als het aanbod van illegale producten afkomstig van deze planten- en diersoorten aan te pakken* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, FOD Financiën en FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

15.7.1 Proportion of traded wildlife that was poached or illicitly trafficked

Opmerkingen:

- De target bevat geen tijdsindicatie, maar we gaan ervan uit dat dit 2030 is.
- Er is een overlapping met indicator 15.c.1.
- Wat de indicator betreft: IAEG-SDG 3rd meeting: “lack of sufficient data coverage”

Samengevat. Deze SDG target is beschouwd als niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- www.indicators.be bevat geen enkele indicator die hierbij aansluit.
- Ook Eurostat voorziet geen indicator voor deze target.
- De target is afgeleid van de bepalingen uit CITES (1975), the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) dat als doel heeft de internationale handel in met uitsterven bedreigde soorten te reglementeren. CITES beschermt meer dan 35.000 dieren en planten, inclusief de producten ervan. CITES hanteert in de CITES Strategic Vision 2008-2020, zelf verschillende doelstellingen en indicatoren waarvan de grote meerderheid inspanningsdoelstellingen zijn (ref 70). Een mogelijk bruikbaar doelstelling is (afgeleid van indicator 3.4.1): *IUCN Red List Index: The conservation status of species listed on the CITES Appendices has stabilized or improved.* (gezien de visie geldt voor de periode 2008 – 2020, kan ervan uitgegaan worden dat als tijdsindicatie 2020 bedoeld is.) CITES strategic vision 2008-2020 werd inmiddels vervangen door een nieuwe Strategic Vision 2021-2030, waarvoor nog indicatoren moeten ontwikkeld worden door de 19th meeting of the Conference of the Parties.
- CITES is omgezet in Europese regelgeving, nml. de Europese Verordening (EG) nr. 338/97 (De Basisverordening, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX%3A31997R0338>) en 865/2006 (<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2006R0865:20080225:NL:PDF>)

Opmerkingen:

- Oplijstingen van soorten worden hetzij internationaal (CITES appendices) ofwel Europees gedaan (bijlagen van de genoemde verordeningen) voor die soorten waar Europa strenger wilt optreden. Voor zover nog gebruik zal worden gemaakt van de hierboven vermelde doelstelling, moet deze op internationaal of Europees niveau bekeken worden en niet op Belgisch niveau.
- In België wordt CITES toegepast via de genoemde Europese Verordeningen, aangevuld door de Belgische CITES-wet van 28/07/1981 (en wijzigingen) en door het KB van 9/4/03. Hiermee neemt België actie om een einde te maken aan stroperij en de handel in beschermde planten- en diersoorten

en zowel de vraag naar als het aanbod van illegale producten afkomstig van deze planten- en diersoorten aan te pakken.

- Door deze specificering (implementeren van de CITES bepalingen) wordt doelstelling SMART (als tijdsindicatie nemen we “onmiddellijk”). In België is dit gerealiseerd.

Samengevat. Target 15.7 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 15.7 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Onmiddellijke implementatie van de internationale CITES-bepalingen om een einde te maken aan stroperij en de handel in beschermde planten- en diersoorten en zowel de vraag naar als het aanbod van illegale producten afkomstig van deze planten- en diersoorten aan te pakken.

In België wordt CITES toegepast via de genoemde Europese Verordeningen, aangevuld door de Belgische CITES-wet van 28/07/1981 (en wijzigingen) en door het KB van 9/4/03.

De maatregelen zijn getroffen (er is wetgeving voorzien) maar internationaal blijkt dat het aantal soorten op de appendix van de CITES regelgeving blijft uitbreiden (uplisting). Wanneer soorten van de lijst worden gehaald (downlisting), heeft dat meestal te maken met het feit dat ze intussen uitgestorven zijn. Verdere internationale actie dringt zich op om de problematiek doeltreffend aan te pakken⁶.

⁶ Cfr. Emailverkeer Elke Malfait, senior attaché CITES, DG Milieu.

SDG target 15.8

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 15 – Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe - target 15.8 - Tegen 2020 maatregelen invoeren om de invoering van invasieve uitheemse soorten in land- en waterecosystemen te beperken en hun impact op aanzienlijke wijze te beperken, en de prioritaire soorten controleren of uitroeien.*

als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid, FOD Financiën en FOD Buitenlandse zaken.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

15.8.1 Proportion of countries adopting relevant national legislation and adequately resourcing the prevention or control of invasive alien species

Opmerkingen:

- De tijdsindicatie is niet realistisch.
- UNStat voorziet twee onderdelen voor de indicator:
 1. legislation, regulation, act related to the prevention of introduction and management of Invasive Alien Species (1 = yes; 0 = no)
 2. national biodiversity strategy and action plan (NBSAP) targets alignment to Aichi Biodiversity target 9 set out in the strategic plan for biodiversity 2011-2020 (1 = yes; 0 = no)
- Het tweede deel van de indicator had al moeten gerealiseerd zijn tegen 2020, voor België is dat het geval (zie bepalingen omtrent invasieve soorten in <https://www.cbd.int/doc/world/be/be-nbsap-v2-nl.pdf>)
- In Europa is de regelgeving hieromtrent geregeld via de rechtstreeks van toepassing zijnde Europese verordening 1143/2014 betreffende invasieve, uitheemse soorten, die van kracht is sedert 01/01/2015 voor alle lidstaten en dus ook België.

Samengevat. Via de indicator is de target SMART. Deze SDG target is SMART en staat niet langer op **LIJST 1**. In België is deze target gerealiseerd.

* * * * *

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG 15.8 waarvoor de stand van zaken wordt opgemaakt:

Onmiddellijke implementatie van regelgeving om de introductie van invasieve uitheemse soorten in lan en waterecosystemen te beperken en hun impact op aanzienlijke wijze te beperken, en de prioritaire soorten te controleren of uitroeien.

Gerealiseerd via de Europese Verordening 1143/2014 betreffende invasieve, uitheemse soorten, die van kracht is sedert 01/01/2015 voor alle lidstaten en dus ook België.

SDG target 15.9

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 15 – Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe* - target 15.9 - *Tegen 2020 ecosysteem- en biodiversiteitswaarden integreren in nationale en plaatselijke planning, ontwikkelingsprocessen, strategieën en plannen inzake armoedebestrijding* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid en FOD Buitenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

15.9.1 Progress towards national targets established in accordance with Aichi Biodiversity Target 2 of the Strategic Plan for Biodiversity 2011-2020

In 2020 is deze indicator geherformuleerd (UNSC 51) als volgt:

15.9.1 (a) Number of countries that have established national targets in accordance with or similar to Aichi Biodiversity Target 2 of the Strategic Plan for Biodiversity 2011–2020 in their national biodiversity strategy and action plans and the progress reported towards these targets; and (b) integration of biodiversity into national accounting and reporting systems, defined as implementation of the System of Environmental-Economic Accounting

Opmerkingen:

- Aichi Biodiversity target 2: *By 2020, at the latest, biodiversity values have been integrated into national and local development and poverty reduction strategies and planning processes and are being incorporated into national accounting, as appropriate, and reporting systems.*
- De tijdsindicatie is niet realistisch.
- Deze doelstelling is niet specifiek. De verwijzing naar de Aichi biodiversiteitsdoelstelling 2 helpt niet om de doelstelling specifiek te krijgen.
- Beide onderdelen van de nieuwe indicator betreffen een kwalitatieve invulling (ja of neen). Deze zijn wel SMART.

Samengevat. Deze SDG target wordt beschouwd als niet SMART en wordt dus opgenomen in **LIJST 1**. Mits de toevoeging van een realistische tijdsindicatie kan deze target SMART worden.

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be wordt volgende indicator gerapporteerd die niet zozeer in overeenstemming is met deze target, maar er volgens deze bron wel bij aansluit:
 - *Het aandeel van de bebouwde oppervlakte in de landoppervlakte van het Belgisch grondgebied (zonder haar zeegebied). Dit omvat gebouwen, vervoersinfrastructuur en tuinen.*

De redenering luidt dat het beheer van de bebouwde oppervlakte deel uitmaakt van de lokale planning die ecosysteem- en biodiversiteitswaarden zou moeten integreren.

- Op Europees niveau wordt niet gerapporteerd over deze doelstelling (Eurostat).
- De doelstelling is wel opgenomen in de Belgische nationale biodiversiteitstrategie 2020 (ref 68), nml. doelstelling 5: *De integratie van de zorg voor biodiversiteit in alle relevante sectorale beleidslijnen verbeteren*, en operationele doelstelling 5.11, *Integratie van biodiversiteitswaarden in nationaal (federaal en regionaal) beleid, in programma's, planningsprocessen en rapportagesystemen, en*

indien nodig, een aanpak ontwikkelen om deze biodiversiteitswaarden op te nemen in de nationale boekhouding.

- In de metadata (<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-15-09-01.pdf>) wordt expliciet verwezen naar de nationale biodiversiteitsstrategieën, actieplannen en rapporten zoals voorzien in Art. 6 van de Convention on General Measures for Conservation and Sustainable Use (subindicator a). De metadata stellen een score voor van 0 tot 5, verwijzend naar de template voor de nationale rapporten die in het kader van de Aichi Targets moeten worden opgemaakt
 - 1 no national target reflecting Aichi biodiversity target 2) (score 0,0)
 - 2 national target exists, but moving away from it (score 0,2)
 - 3 national target exists, but no progress (score 0,4)
 - 4 national target exists and progress is there, but at an insufficient rate (score 0,6)
 - 5 national target exists and progress is on track to achieve it (score 0,8)
 - 6 national target exists and progress is on track to exceed it (score 1,0)
- In dezelfde bron wordt voor het integreren van biodiversiteit in nationale accounting en reporting systems verwezen naar de implementatie van de internationale standaard, nml. the System of Environmental-Economic Accounting – SEEA, voorzien door de UN Statistical Commission. In 2017 werd echter beslist om de methode te herzien, met het oog op een akkoord tegen 2020. Wellicht zal het op de UN Statistical Commission van 2021 worden gebracht. (Voor Vlaanderen werd een eerste pilootstudie gemaakt, waarbij deze methodiek is toegepast. Deze studie werd echter nog niet gepubliceerd).

Opmerkingen:

- De indicator op www.indicator.be hoort eerder bij target 15.3.

Samengevat. SDG target 15.9 komt niet voor op **LIJST 2**. De tijdsindicatie bleek niet realistisch en er is geen alternatieve deadline teruggevonden.

* * * * *

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

Uit de rapporteringen in het kader van de Convention on Biological Diversity (CBD) blijkt dat de doelstelling in 2020 niet werd bereikt. De methodiek (SEEA) staat bovendien nog niet op punt. Ook bij de buurlanden zijn geen SMART invullingen (alternatieve tijdsindicatie) van deze target teruggevonden.

- **Ambitie type “BAU”:**
 - Toepassing aangepaste SEEA methodiek tegen 2025
- **Ambitie type “gematigd”:**
 - Tegen 2030 ten laatste, houden alle strategieën en planningsprocessen inzake ontwikkeling en armoedebestrijding rekening met biodiversiteitswaarden.
 - Toepassing aangepaste SEEA methodiek tegen 2025.
- **Ambitie type “hoog”:**
 - Tegen 2025 ten laatste, houden alle strategieën en planningsprocessen inzake ontwikkeling en armoedebestrijding rekening met biodiversiteitswaarden.
 - Toepassing aangepaste SEEA methodiek tegen 2022

SDG target 15.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 15 – Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe* - target 15.a *Financiële hulpbronnen mobiliseren en aanzienlijk verhogen vanuit allerlei bronnen om de biodiversiteit en de ecosystemen te vrijwaren en op duurzame wijze te gebruiken* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en de gewesten, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid en de FOD Buitenlandse Zaken. Deze SDG target lijkt vervat te zitten in SDG 17.2 en 17.3. UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

15.a.1 Official development assistance and public expenditure on conservation and sustainable use of biodiversity and ecosystems

Opmerkingen:

- De doelstelling bevat geen tijdsindicatie en is niet specifiek: wat is “aanzienlijk” verhogen?
- Indicator 15.a.1 focust op middelen voor biodiversiteit in ontwikkelingslanden; de target niet.
- Dit werd in 2020 gewijzigd als volgt (UNSC 51): *15.a.1 (a) Official development assistance on conservation and sustainable use of biodiversity; and (b) revenue generated and finance mobilized from biodiversity-relevant economic instruments*

Samengevat. Deze SDG target is beschouwd als niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, wordt het volgende vastgesteld:

- Aichi target 20: *“By 2020, at the latest, the mobilization of financial resources for effectively implementing the Strategic Plan for Biodiversity 2011-2020 from all sources, and in accordance with the consolidated and agreed process in the Strategy for Resource Mobilization, should increase substantially from the current levels.”*
- De Belgische nationale biodiversiteitsstrategie bevat volgende doelstellingen: 15.1: *“Uiterlijk tegen 2020 moet het inzetten van financiële middelen voor biodiversiteit, van allerlei herkomst (met inbegrip van eventuele innovatieve financiële mechanismen), aanzienlijk verhogen, in vergelijking met de gemiddelde jaarlijkse financiering voor de biodiversiteit in de periode 2006-2010.*
- Ook hier is de tijdsindicatie telkens achterhaald. De term “aanzienlijk” is onvoldoende specifiek.

Samengevat. SDG target 15.a komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 15;a komt voor op **LIJST 3**.

Bij de buurlanden zijn geen SMART invullingen van deze target teruggevonden.

- **Ambitie type “BAU”:**
 - Minstens behouden van de jaarlijkse besteding van financiële middelen voor biodiversiteit op het niveau van het jaarlijkse gemiddelde tussen 2018 en 2020, en dit zeker nog tot 2030.
- **Ambitie type “gematigd”:**
 - Het verdubbelen van de jaarlijkse besteding van financiële middelen voor biodiversiteit ten opzichte van het jaarlijkse gemiddelde tussen 2018 en 2020, en dit tegen 2030.
- **Ambitie type “hoog”:**
 - Het verdubbelen van de jaarlijkse besteding van financiële middelen voor biodiversiteit ten opzichte van het jaarlijkse gemiddelde tussen 2018 en 2020, en dit tegen 2025. Dit niveau minstens tot 2030 handhaven.

SDG target 15.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 15 – Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe* - target 15.b - *Aanzienlijke middelen mobiliseren vanuit allerlei bronnen en op alle niveaus om duurzaam bosbeheer te financieren en gepaste stimuli te verschaffen aan ontwikkelingslanden om een dergelijk beheer te organiseren, ook voor behoud en herbebossing* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid en de FOD Buitenlandse Zaken. Deze SDG target lijkt vervat te zitten in SDG 17.1, 17.2, 17.3 en 17.4.

UNSTAT formuleerde dezelfde indicator als 15.a. om deze SDG target op te volgen:

15.b.1 Official development assistance and public expenditure on conservation and sustainable use of biodiversity and ecosystems

Dit werd in 2020 gewijzigd als volgt (UNSC 51):

15.b.1 (a) Official development assistance on conservation and sustainable use of biodiversity; and (b) revenue generated and finance mobilized from biodiversity-relevant economic instruments

Opmerkingen:

- De doelstelling bevat geen tijdsindicatie en is niet specifiek: wat is “aanzienlijk”?

Samengevat. Deze SDG target is beschouwd als niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De Belgische nationale biodiversiteitsstrategie bevat volgende doelstelling:
 - o 15.3: *“Tegen 2015 bijdragen tot de verdubbeling van de totale biodiversiteit gerelateerde financiële middelen voor ontwikkelingslanden en dit niveau tot ten minste 2020 handhaven, ondermeer via landgestuurde prioritering van biodiversiteit binnen ontwikkelingsplannen in de begunstigde landen, met als voorlopige uitgangswaarde de gemiddelde jaarlijkse financiering van biodiversiteit aan ontwikkelingslanden voor de jaren 2006-2010”.*

Opmerkingen:

- Ook de tijdsindicatie van doelstelling 15.3 uit de Belgische nationale biodiversiteitsstrategie is achterhaald.

Samengevat. SDG target 15.a komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 15;b komt voor op **LIJST 3**.

Zie targets 17.1, 17.2., 17.3 en 17.4

SDG Target 17.4 komt op lijst 3, SDG targets 17.1, en 17.3 komen op lijst 2 waardoor SDG target 1.a op **LIJST 3** komt te staan.

SDG target 15.c

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 15 – Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe* - target 15.c *De wereldwijde inspanningen ter bestrijding van stroperij en illegale handel in beschermde diersoorten opvoeren, ook door verhoging van de capaciteit van plaatselijke gemeenschappen in hun streven naar kansen inzake een duurzaam bestaan* als niet SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Volksgezondheid en de FOD Buitenlandse Zaken. Deze SDG target lijkt vervat te zitten in SDG 15.7, 16.4 en 17.9.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

15.c.1 Proportion of traded wildlife that was poached or illicitly trafficked

Opmerkingen:

- De target sluit nauw aan bij target 15.7 maar focust hier op het verhogen van de mogelijkheden van lokale gemeenschappen in hun streven naar kansen inzake een duurzaam bestaan (als middel), maw capaciteitsopbouw (zie target 17.9).
- De indicator voegt niets toe tov de indicator bij target 15.7.
- Target heeft geen tijdsindicatie en is niet specifiek.

Samengevat. Deze SDG target is beschouwd als niet SMART en komt dus voor op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op www.indicators.be zijn er geen doelstellingen of indicatoren opgenomen.
- Ook Eurostat bevat geen SMART doelstellingen.

Samengevat. SDG target 15.c komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 15.c komt voor op **LIJST 3**.

Zie targets 15.7, 17.9 en 16.4. SDG Target 15.7 en 16.4 komt op lijst 2 en SDG target 17.9 komt op lijst 3 waardoor target 15.c op **LIJST 3** komt te staan.

SDG target 16.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 16. *Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen* target 16.1. Alle vormen van geweld en de daaraan gekoppelde sterftecijfers wereldwijd aanzienlijk terugschroeven als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Justitie, Ministerie van Defensie en FOD Binnenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde vier indicatoren om deze SDG target op te volgen:

16.1.1 *Number of victims of intentional homicide per 100,000 population, by sex and age*

16.1.2 *Conflict-related deaths per 100,000 population, by sex, age and cause*

16.1.3 *Proportion of population subjected to physical, psychological or sexual violence in the previous 12 months*

16.1.4 *Proportion of population that feel safe walking alone around the area they live*

Opmerkingen:

- De SDG target is niet-SMART geformuleerd. Alle vormen van geweld is niet specifiek. Dit zou verder kunnen worden gespecificeerd en dit kan gedekt worden door de bijhorende indicatoren. 'Aanzienlijke terugschroeven' is onvoldoende specifiek als doelstelling. In deze SDG target ontbreekt er eveneens een tijdsindicatie.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Het verbod op alle vormen van geweld is onderdeel van het Belgische Strafwetboek. Dit houdt in dat dit nu (tijdsindicatie) reeds verboden is. Moord en verkrachting zijn bijv. opgenomen in het Strafwetboek, Boek 2, Titel VII en Titel VIII.
- Doordat het reeds verboden is 'kan aanzienlijk terugschroeven' geherdefinieerd worden naar 'streven naar nul' en dit dan ook het enige mogelijk target zijn. Indien handelingen bij wet verboden zijn, kan per definitie geen target worden opgesteld waarbij bijv. wordt getolereerd dat er 1 vermoorde vrouw is per 100 000 of 10 vrouwen slachtoffer worden van seksueel geweld. Dit zou indruisen tegen de geldende wet en regelgeving. Een waarde van 0 moorden zal in de praktijk nooit worden behaald.
- In het 'Europe Sustainable Development report 2020' wordt een lange termijn doelstelling geven van 0,3 per 100000. Deze doelstelling nemen we hier over.
- Op indicator.be wordt als doelstellingen aangehaald dat het veiligheidsgevoel moet stijgen.
- Op indicator.be wordt als doelstellingen aangehaald 'het aandeel respondenten dat zelf of van wie een gezinslid slachtoffer is geweest van een inbraak of lichamelijk geweld, moet dalen.'

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**.

* * * * *

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 16.1:

- Het aantal moorden per 100 000 moet in principedalen naar 0, hier nemen we de doelstelling van 0,3 per 100 000 personen.
- Het veiligheidsgevoel moet stijgen

- Aandeel van de bevolking die aangifte doet van misdaad, geweld en vandalisme moet dalen.

Theoretisch zou kunnen worden gesteld dat de doelstelling rond moorden gehaald wordt omdat dit bij wet verboden is en vervolgd wordt. Er is een streven naar 'nul'. In de praktijk zal deze doelstelling echter nooit gehaald worden, maar de doelstelling moet hierbij steeds op nul liggen.

Het aantal moorden per 100 000 moet in principe dalen naar 0, we toetsen af tegen de doelstelling van 0,3 per 100 000 personen.

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1,4	1,7	1,5	1,4	1,5	1,2	1,2	1,1	1,35	1,17	0,99	1,03	1,06	1,1	1,05

Bron: Eurostat (22/01/2021)

Methode 1

Absoluut 1 dode per 100 000 inwoners, hiermee ligt België boven het EU-gemiddelde van 0,69 doden per 100 000 inwoners. De kloof van 1 dode naar 0 lijkt beperkt maar op basis van de cijfers van de laatste jaren lijkt deze waarde vrij stabiel.

Doel = 0,3

$Y = (1,05 - 1,7) / (0,3 - 1,7) = 46,4 \%$

$X = 53,6 \%$

Methode 2

Doel = 0,3

$X = (0,3 - 1,05) / 0,02 = -28,35$

Het veiligheidsgevoel moet stijgen (% van de bevolking dat zich veilig voelt)

2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018
76,23	76,52	78,77	80,37	80,95	80,66	78,69	81,35	81,76

Bron: Indicators.be (08/02/2021)

Deze waarde is binair. Op basis van de laatste drie gegevens (2014-2016-2018) kan worden waargenomen dat het veiligheidsgevoel beperkt stijgt en in 2018 de hoogste waarde bereikte.

Aandeel van de bevolking die aangifte doet van misdaad, geweld en vandalisme (in %).

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
15,6	14,5	19,4	16,2	16,1	13,3	12,4	12,3	13,3

Bron: Eurostat (22/01/2021)

Er is een daling waar te nemen ten opzicht van 2015, maar de toestand blijft vrij stabiel.

SDG target 16.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 16. *Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen* target 16.2. *Een einde maken aan het misbruik, de exploitatie, de handel en van alle vormen van geweld tegen en het martelen van kinderen* als SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Justitie en FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

UNSTAT formuleerde drie indicatoren om deze SDG target op te volgen:

16.2.1 Proportion of children aged 1-17 years who experienced any physical punishment and/or psychological aggression by caregivers in the past month

16.2.2 Number of victims of human trafficking per 100,000 population, by sex, age and form of exploitation

16.2.3 Proportion of young women and men aged 18-29 years who experienced sexual violence by age 18

Opmerkingen:

- Deze SDG target is SMART gedefinieerd
- Bovenvermelde targets worden zijn bij wet verboden. Er is o.a. het 'Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (1989)' en 'Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik'

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus niet voor op **LIJST 1**

Juridisch zou kunnen worden gesteld dat aan deze doelstelling voldaan is, gezien bovenstaande doelstellingen worden afgedekt door de wetgeving. Juridisch gezien wordt aan deze doelstelling voldaan. In de praktijk zal een volledig einde maken aan alle vormen van geweld tegen kinderen waarschijnlijk nooit behaald worden.

De doelstelling om een einde te maken aan alle vormen van geweld tegen kinderen is een doelstelling die heel breed gaat. Onder vormen van geweld tegen kinderen horen o.a. alle vormen van mishandeling van kinderen zoals fysiek geweld, psychologisch geweld, seksueel geweld, onthouding van verzorging, ontvoering... Voor seksueel geweld tegen meisjes kan verwezen worden naar sub SDG 5.3.

Deze indicator kan juridisch als vervuld worden beschouwd, maar zal in de praktijk nooit worden gehaald.

SDG target 16.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 16. *Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen* target 16.3. *De rechtsregels bevorderen op nationaal en internationaal niveau en gelijke toegang tot het rechtssysteem voor iedereen garanderen* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Justitie, FOD Binnenlandse Zaken en FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

16.3.1 *Proportion of victims of violence in the previous 12 months who reported their victimization to competent authorities or other officially recognized conflict resolution mechanisms*

16.3.2 *Unsentenced detainees as a proportion of overall prison population*

Opmerkingen:

- Deze SDG target is niet SMART gedefinieerd. De SDG target is zowel onvoldoende ‘specifiek’, onvoldoende ‘meetbaar’ en hier ook niet tijdsgebonden.
- ‘*De rechtsregels bevorderen op nationaal en internationaal niveau*’ is een dermate omvattende target dat deze waarschijnlijk onmeetbaar zal zijn, tenzij binair op de vraag: ‘worden de rechtsregels bevorderd’, hier kan ook verwezen worden naar 16.a. De samenleving is ook continu onderhevig aan verandering waardoor nieuwe rechtsregels (cfr. Wetgeving rond gebruik van drones) moeten worden opgemaakt en oude rechtsregels verdwijnen. De rechtsregels zullen dus continu in beweging zijn. Hierover werd in het Regeerakkoord van 20-9-20 volgende gesteld ‘*De regering werkt verder aan de hervorming van het Burgerlijk Wetboek.*’ (p9).
- Rechtsregels bevorderen lijkt dan eerder een inspanningsverbintenis.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Het gedeelte van de SDG target die eventueel in aanmerking komt om SMART te maken is ‘*gelijke toegang tot het rechtssysteem voor iedereen garanderen*’, dit blijft moeilijk meetbaar.
- In het ‘Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden’ wordt dit opgenomen in ‘Artikel 6: Recht op een eerlijk proces en toegang tot de rechter’.
- In de Belgische Grondwet: ‘Artikel 11: Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden.’
- In het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024 (bijlage):
 - a) 1 Individuele personen beschermen en slagvaardig maken
 - i) De rechtsstaat en eerlijke rechtsbedeling ondersteunen
 - ii) Verbeteren van de toegang tot justitie en juridische bijstand, inclusief gratis rechtsbijstand, met speciale aandacht voor mensen in de meest kwetsbare situaties, onder meer door gebruikmaking van digitale technologieën.
- Uit Regeerakkoord 20-9-20: “*De werking van justitie moet efficiënter, toegankelijker en begrijpelijker worden gemaakt. De regering zal ook de mogelijkheden evalueren om de toegang en de kwaliteit van de juridische bijstand voor kwetsbare bevolkingsgroepen die met een veelheid aan juridische en*

sociale problemen worden geconfronteerd, te verbeteren. Hiervoor wordt gekeken naar een transversale en multidisciplinaire aanpak. Er zijn tevens pilootprojecten mogelijk.” (p70).

- ConsultOnline - Doel: De toegang tot het strafdossier verloopt vlotter, veiliger en goedkoper. Gedetineerden kunnen hun dossiers bij de griffie van de onderzoeksrechter digitaal raadplegen met een beveiligde persoonlijke toegang. Advocaten hebben toegang tot al hun dossiers vanuit eender welke griffie van de rechtbanken van eerste aanleg. Op termijn zal het aanbod verder uitbreiden.
- Toegang tot justitie kan ook digitaal <https://justitie.belgium.be/nl/justonweb>
- Om de toegang te vergroten zijn er verschillende mogelijkheden in België met o.a.
 - a) De eerstelijnswerking: eerste inlichting
 - b) Juridische eerstelijnsbijstand: eerste juridische advies
 - c) Juridische tweedelijnsbijstand: bijstand van een advocaat
 - d) Rechtstbijstand
 - e) Rechtsbijstandverzekering
 - f) Zie: https://justitie.belgium.be/sites/default/files/toegang_justitie_nl_112020.pdf
- In het ‘Europe Sustainable Development report 2020’ wordt een lange termijn doelstelling geven van 0,8 voor een samengestelde indicator die de toegang en betaalbaarheid meet van justitie.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**

* * * * *

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 16.3: ‘gelijke toegang tot justitie voor iedereen’

Samengestelde indicator die de toegang en betaalbaarheid meet van justitie. Uit het ‘Europe Sustainable Development report 2020’ wordt een lange termijn doelstelling van 0,8 aangehaald.

2015	2016	2017	2018	2019	2020
0,64	0,71		0,66	0,75	0,72

Bron: Europe Sustainable Development report 2020 (22/01/2021)

Methode 1

Absoluut: $0,72/0,8 = 90\%$

Doel = 0,8

$Y = (0,72 - 0,64) / (0,8 - 0,64) = 50\%$

X = 50 %

Methode 2

Doel = 0,8

$X = (0,72 - 0,8) / 0,04 = -1,78$

Deze target is nog niet voldaan.

SDG target 16.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 16. *Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen* target 16.4. *Tegen 2030 ongewettigde financiële en wapenstromen aanzienlijk indijken, het herstel en de teruggave van gestolen goederen versterken en alle vormen van georganiseerde misdaad bestrijden* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid en valt in het bijzonder onder FOD Justitie, FOD Financiën en FOD Binnenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

16.4.1 Total value of inward and outward illicit financial flows (in current United States dollars)

16.4.2 Proportion of seized small arms and light weapons that are recorded and traced, in accordance with international standards and legal instruments

Opmerkingen:

- Deze SDG target is onvoldoende SMART gedefinieerd.
- De SDG target bestaat uit drie onderdelen
 - *Tegen 2030 ongewettigde financiële en wapenstromen aanzienlijk indijken,*
 - *Tegen 2030 het herstel en de teruggave van gestolen goederen versterken*
 - *Tegen 2030 en alle vormen van georganiseerde misdaad bestrijden*

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Bovenstaande misdrijven zijn onderdeel van het Belgische Strafwetboek. Dit houdt in dat dit nu (tijdsindicatie) reeds verboden is. Het verbod op georganiseerde misdaad is onderdeel Strafwetboek, Boek 2, Titel VI. Onwettige wapenstromen worden verboden door de Belgische Wapenwet (Wet houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens). Onwettige financiële stromen zijn onder andere onderdeel van ‘Belgische Wet tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten’. Door opname in de wet is er automatisch een streven naar nul.
- België ratificeerde het VN verdrag ‘United Nations Convention Against Corruption’, de teruggave van gestolen goederen wordt besproken in ‘Chapter V Asset recovery’

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 16.4: “Gezien onwettige financiële stromen, wapenstromen en alle vormen van geweld zijn verboden moet dit in principe dalen naar 0. “ Hierover zijn beperkte data voor handen. Voor de teruggave van gestolen goederen werden geen data gevonden. Voor georganiseerde misdaad werd ook geen data gevonden. Over Illegale handel in wapens (vuurwapens, niet-vuurwapens, munitie, onderdelen, toebehoren...):

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
274	367	289	232	234	236	517	614	366	274	203

Bron: Criminaliteitsstatistieken, Federale politie (10/02/2021)

Methode 1

Doel = 0

$$Y = (203 - 614) / (0 - 614) = 66 \%$$

$$X = 34 \%$$

Methode 2

Doel = 0

$$X = (0 - 203) / 169,7 = -1,19$$

Deze target is nog niet voldaan.

SDG target 16.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 16. *Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen* target 16.5. *Op duurzame wijze komaf maken met corruptie en omkoperij in al hun vormen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Justitie, FOD Financiën en FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

16.5.1 Proportion of persons who had at least one contact with a public official and who paid a bribe to a public official, or were asked for a bribe by those public officials, during the previous 12 months

16.5.2 Proportion of businesses that had at least one contact with a public official and that paid a bribe to a public official, or were asked for a bribe by those public officials during the previous 12 months

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**.

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Corruptie en omkoperij zijn onderdeel van het Belgische Strafwetboek. Dit houdt in dat dit nu (tijdsindicatie) reeds verboden is. Dit verbod is onder meer terug te vinden in het Strafwetboek, Boek 2, Titel IV en Titel IX. Door opname in de wet is er automatisch een streven naar nul.
- In het 'Europe Sustainable Development report 2020' wordt een lange termijn doelstelling geven van 88,6 voor 'Corruption Perception index', waarbij nul de laagste score is en 100 de hoogste

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**.

* * * * *

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 16.5: 'een einde maken aan corruptie en omkoperij'

De 'Corruption Perception Index' is een indicator die verschillende data samenvoegde gebaseerd op de perceptie van zakenmensen en experts.

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
75	75	76	77	77	75	75	75

Bron: Eurostat (22/01/2021)

Methode 1

Absoluut: $75/88,6 = 84,6\%$

Doel = 88,6

$Y = (75-77)/(88,6-77) = -0,17$ of 0

Methode 2

Doel = 88,6

$X = (75 - 88,6)/0,04 = -12,4$

SDG target 16.6

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 16. *Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen* target 16.6. *Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en is relevant voor alle overheidsdiensten.

UNSTAT formuleerde twee indicator om deze SDG target op te volgen:

16.6.1 Primary government expenditures as a proportion of original approved budget, by sector (or by budget codes or similar)

16.6.2 Proportion of the population satisfied with their last experience of public services

Opmerkingen:

- Voor transparantie wordt er verwezen naar SDG target 10.6

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- In het verdrag van Maastricht en in het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) werden afspraken vastgelegd dat het maximaal begrotingstekort van 3% van het bruto binnenlands product (bbp) mag bedragen.
- Op indicators.be wordt aangegeven 'het vertrouwen in instellingen moet stijgen'.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstellingen voor SDG target 16.6: 'een overheidstekort van maximaal 3 %' en 'het vertrouwen in de instellingen moet stijgen'

Begrotingstekort als % van het BBP

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
-4,1	-4,3	-4,3	-3,1	-3,1	-2,4	-2,4	-0,7	-0,8	-1,9

Bron: Eurostat (08/02/2021)

Het begrotingstekort van de laatste jaren is onder de 3 % dus voldaan 100%, jaarlijkse opvolging is noodzakelijk.

Aandeel van de bevolking die vertrouwen heeft in de instellingen

2010	2012	2014	2016	2018
30,0	36,8	35,4	36,3	37,0

Bron: indicators.be (08/02/2021)

Omdat de gegevens op een enquête gebaseerd zijn, moet er rekening gehouden worden met een onzekerheidsmarge.

Het vertrouwen in de instelling vertoont eerder een stijgende trend en staat op het hoogste niveau gemeten in de tijdsreeks, jaarlijkse opvolging is noodzakelijk.

SDG target 16.7

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 16. *Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen* target 16.7. *Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Financiën en FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

16.7.1 Proportions of positions (by sex, age, persons with disabilities and population groups) in public institutions (national and local legislatures, public service, and judiciary) compared to national distributions

16.7.2 Proportion of population who believe decision-making is inclusive and responsive, by sex, age, disability and population group

Opmerkingen:

- Deze SDG target is onvoldoende SMART.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- In België geldt algemeen enkelvoudige stemplicht voor alle Belgische burgers.
- Sinds november 2020 is het mogelijk om als burger een wetsvoorstel op de agenda te plaatsen van het Federaal Parlement, voor een dergelijk initiatief moet een burger 25000 handtekeningen verzamelen.
- Er is het Sociaal Overleg van de Sociale Partners zowel bilateraal als de tripartiet, op sector niveau zijn er de 'Paritaire Comités' en op bedrijfsniveau bijv. de 'Ondernemingsraad' en het 'Comité voor preventie en bescherming op werk' die verplicht is bij ondernemingen met 50 werknemers of meer. In deze vormen van overleg hebben werknemers inspraak.
- België kent sinds 1994 seksequota in de politiek en door de grondwetsherziening van 2002 werd een nieuw artikel 11bis ingevoegd dat de wetgevers verplichtte de gelijke toegang van vrouwen en mannen tot verkiesbare en openbare mandaten na te streven. Kieslijsten moeten evenveel mannen als vrouwen tellen (pariteit) en op de eerste twee plaatsen moeten personen van verschillend geslacht staan en staan deze altemeerend.
- Een Koninklijk Besluit van 2 juni 2012 legt vrouwenquota vast in de eerste twee niveaus van de overheid. Voortaan moet ten minste één topambtenaar op drie een vrouw zijn.
- De wet van 28 juli 2011 verplicht dat vrouwen één derde van de leden van de raad van bestuur van de autonome overheidsbedrijven, de genoteerde vennootschappen en de Nationale Loterij een vrouw is (2017 voor grote bedrijven, 2019 voor KMO's en onmiddellijk voor overheidsbedrijven)
- Sinds 2009 ziet de Begeleidingscommissie voor de aanwerving van personen met een handicap in het federaal openbaar ambt (BCAPH) toe op de toepassing van de 3%-doelstelling voor de aanwerving van personen met een handicap.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**.

LIJST 4 Op basis van bovenstaande wetgeving kan worden aangenomen dat aan deze indicator is voldaan. Volgende doelstellingen zijn o.a. opgenomen in de wetgeving:

- Het bestaan van de seksquota in politiek (50-50 op lijsten + eerste twee posities beide geslachten)
- Het bestaan van vrouwenquota's bij topambtenaren (1 op 3)
- Raad van bestuur telt 1 op 3 vrouwen

Bemerking blijft wel of al dan niet quota het correcte middel zijn om te komen tot de SDG target daar onderscheid maken juist inherent is aan quota invoeren.

Hiernaast kan nog gekeken worden naar de 3 % doelstelling voor personen met een handicap.

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0,9	1,28	1,37	1,54	1,51	1,39	1,32	1,44	1,37	1,25	1,22

Bron: BCAPH (08/02/2021)

Methode 1

Absoluut: $1,22\% / 3\% = 40,1\%$

Doel = 3%

Y = 0, de cijfers evolueren weg van het doel

Methode 2

Doel = 3%

$X = (1,22 - 3) / 0,089 = -19,96$

SDG target 16.8

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 16. *Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen* target 16.8. *Verruimen en versterken van de participatie van de ontwikkelingslanden in de instellingen van mondiaal bestuur* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

16.8.1 Proportion of members and voting rights of developing countries in international organizations

Opmerkingen:

- Er is een link met SDG target 10.6

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Raad van de Europese Unie/10341/19/ 17 juni 2019/EU-optreden ter versterking van een op regels gebaseerd multilateralisme, onderschreven door België
 - De EU en haar lidstaten zullen steun verlenen voor de noodzakelijke hervormingen en de modernisering van multilaterale instellingen, zoals de instanties en organen van het VN-systeem, waaronder de uitgebreide hervorming van de VN-Veiligheidsraad, de Wereldbank, de Wereldhandelsorganisatie en de Raad van Europa, en zij zullen deze instellingen helpen zich aan te passen aan de veranderende wereld. Wij moeten de kritiek op het functioneren van deze organisaties serieus nemen en ernaar streven deze organisaties doeltreffender, transparanter, democratischer, representatiever en verantwoordelijker te maken
- In de Actieagenda van Addis Abeba wordt opgeroepen tot hervormingen van de internationale architectuur, onder meer om ervoor te zorgen dat de internationale mechanismen en instellingen gelijke tred houden met de toegenomen complexiteit van de wereld en beantwoorden aan de eisen van duurzame ontwikkeling. De Addis-agenda bouwt verder op de 'Monterrey Consensus' door op te roepen tot het doorvoeren van bestuurshervormingen om te zorgen voor een meer inclusieve en representatieve internationale architectuur. Doelstellingen van de Addis-agenda:
 - verbindt zich ertoe maatregelen te nemen om de mondiale economische governance te verbeteren en te versterken om te komen tot een sterkere, meer coherente en meer inclusieve en representatieve internationale architectuur voor duurzame ontwikkeling.
 - beveelt aan de stem en de deelname van de ontwikkelingslanden aan de internationale economische besluitvorming en de vaststelling van normen en aan het mondiale economische bestuur te verbreden en te versterken.
 - zegt toe het bestuur van zowel het IMF als de Wereldbank verder te zullen hervormen om zich aan te passen aan de veranderingen in de wereldeconomie.
 - verzoekt het 'Basel Committee on Banking Supervision' en andere belangrijke internationale regelgevende normeringsinstanties zich te blijven inspannen om de stem van de ontwikkelingslanden bij het vaststellen van normen te versterken.

- zegt toe om de leidinggevende van de belangrijkste internationale financiële instellingen op een open en transparante, genderevenwichtige en op verdienste gebaseerde wijze te selecteren en de diversiteit van het personeel te vergroten.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd indien een tijdsgebonden component wordt toegevoegd, de tijdscomponent wordt toegevoegd door 2030 als streefdatum te nemen. Hierdoor kan deze SDG target worden opgenomen op lijst 2.

LIJST 4 heeft als weerhouden doelstelling voor SDG target 16.8: ‘het aandeel in leden en stemrecht van de ontwikkelingslanden verhogen in internationale organisaties’

	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
ECOSOC	63,0	68,5	64,8	64,8	64,8	64,8	66,7	68,5
FSB			38,5	43,9	43,9	43,9	43,9	43,9
IBRD	38,2	38,1	38,1	38,1	37,9	38,8	39,7	39,2
IFC	30,1	30,1	30,1	32,2	32,2	32,1	32,1	31,9
IMF	31,3	32,1	33,4	35,2	37,2	37,6	37,7	37,7
WTO	72,1	71,1	71,2	71,3	71,6	72,0	72,0	72,0

Bron: UNSTAT (08/02/2021)

Uit bovenstaande selectie van internationale organisaties is het aandeel van het stemrecht gestegen in ECOSOC, FSB, IBRD, IFC, IMF & WTO ten opzichte van 2010, waardoor de doelstelling (stijgen) bereikt lijkt voor deze selectie van instellingen, verdere opvolging blijft nodig.

ECOSOC UN Economic and Social Council

FSB Financial Stability Board

IBRD International Bank for Reconstruction and Development

IFC International Finance Corporation

IMF International Monetary Fund

WTO World Trade Organisation

SDG target 16.9

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 16. *Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen* target 16.9. *Tegen 2030 een wettelijke identiteit voorzien voor iedereen, met inbegrip van geboorteregistratie* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Binnenlandse Zaken.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

16.9.1 Proportion of children under 5 years of age whose births have been registered with a civil authority, by age

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus niet op **LIJST 1**.

Deze SDG target is voldaan, verplichte ID in België, 100% vervuld.

SDG target 16.10

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 16. *Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen* target 16.10. *Publieke toegang tot informatie en beschermen van fundamentele vrijheden, volgens de nationale wetgeving en internationale overeenkomsten garanderen* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Justitie, FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

16.10.1 Number of verified cases of killing, kidnapping, enforced disappearance, arbitrary detention and torture of journalists, associated media personnel, trade unionists and human rights advocates in the previous 12 months

16.10.2 Number of countries that adopt and implement constitutional, statutory and/or policy guarantees for public access to information

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- **Recht op het raadplegen van bestuursdocumenten:**
Het recht om bestuursdocumenten te raadplegen is een recht waarvan de beginselen reeds bepaald werden in artikel 32 van de Belgische Grondwet. Op het federale niveau is aan dat recht verder gestalte gegeven door de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur, onder meer door het instellen van een Commissie voor de toegang tot bestuursdocumenten die volledig onafhankelijk en neutraal adviezen verleent.

Sinds 1995 moet de administratie dus een bepaalde openbaarheid verzekeren van bestuursdocumenten die zij in haar bezit heeft en als burger beschikt u niet enkel over de mogelijkheid om dit recht uit te oefenen, maar ook over de mogelijkheid, indien de administratie zou weigeren u toegang te verlenen, om een beroep te doen op de Commissie om zich over uw verzoek uit te spreken; zij zal een advies uitbrengen dat, als de voorwaarden hiervoor vervuld zijn, de stappen die u hebt gezet en die nog niet tot een resultaat geleid hebben, zal ondersteunen.
- **Het Verdrag van Aarhus geeft de bevolking de volgende rechten:**
 - toegang tot milieu-informatie
 - inspraak van het publiek bij de besluitvorming over het milieu
 - toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden
- **Het is mogelijk om de parlementaire debatten bij te wonen en deze worden ook live uitgezonden.**
- **Het recht op vrije meningsuiting**
Het recht op vrije meningsuiting is een fundamenteel recht, gewaarborgd door de Belgische Grondwet en verscheidene bepalingen in mensenrechtenverdragen:
 - artikel 19 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens,
 - artikel 19 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten
 - artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.Het omvat het recht om zonder inmenging zijn eigen mening te koesteren en om via alle media informatie op te sporen, te ontvangen en door te geven. De vrijheid van mening en meningsuiting zijn nauw verbonden met andere mensenrechten, waaronder het recht op privacy, de vrijheid van

vereniging en vergadering, en de vrijheid van godsdienst of overtuiging. Dit recht vormt één van de hoekstenen van elke democratische samenleving.

Journalisten die veilig en onafhankelijk hun beroep kunnen uitoefenen, vormen een essentiële hoeksteen van een goed werkende en open democratie. Ze hebben, behalve een informerende, ook een controlerende functie en stellen maatschappelijke misstanden aan de kaak.

Journalisten kunnen hun rol alleen vervullen als ze in alle onafhankelijkheid kunnen werken, in een omgeving met respect voor de vrijheid van meningsuiting, hetgeen de vrijheid van informatie en persvrijheid omvat. De World Press Freedom Index van Reporters Without Borders geeft een indicatie van de mate waarin journalisten kunnen werken in veilige omstandigheden.

Buitenland:

In het kader van de Verenigde Naties steunt België initiatieven in de Mensenrechtenraad en de Derde Commissie van de Algemene Vergadering die de veiligheid van journalisten bevorderen. Het UN Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity moet hiertoe bijdragen.

België steunt tevens het mandaat van de speciale rapporteur voor de bevordering en bescherming van het recht op vrijheid van mening en meningsuiting, onder meer door deelname aan de interactieve dialogen met deze onafhankelijke expert.

Tot slot ondersteunt België het beleid van de EU, die richtsnoeren inzake de vrijheid van meningsuiting, zowel online als offline ontwikkelde. Met deze richtsnoeren bevestigt de EU dat zij vastbesloten is om in het kader van haar externe mensenrechtenbeleid de vrijheid van mening en van meningsuiting te bevorderen als een recht dat door iedereen overal moet kunnen worden uitgeoefend, op basis van de principes van gelijkheid, non-discriminatie en universaliteit.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**.

* * * * *

LIJST 4 de doelstelling publieke toegang tot informatie wordt o.a. bekrachtigd door ‘de wet van de openbaarheid van bestuur’ en ‘het verdrag van Aarhus’ en kan als voldaan worden beschouwd.

De doelstelling ‘bescherming van de publieke vrijheden volgens nationale wetgeving en internationale overeenkomsten’ wordt o.a. gewaarborgd door de Belgische grondwet, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Om de persvrijheid te meten kan worden gekeken naar de World Press Freedom index. Hier staat België wereldwijd op de 12 de plaats (Noorwegen op 1 met een score van 7,84, Turkmenistan laatste met 85,44). Hierdoor kan worden aangenomen dat journalisten in veilige omstandigheden kunnen werken.

In het ‘Europe Sustainable Development report 2020’ wordt een lange termijn doelstelling geven van 10 voor ‘World Press Freedom index’.

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
12,8	11,98	14,18		12,75	13,6	12,07	12,57

Bron: Reporters sans Frontières (08/02/2021)

Voor deze indicator besluiten we aan te nemen dat deze voldaan is. Er is blijvende aandacht nodig voor deze indicatoren gezien de persvrijheid op basis van deze indicator licht is teruggelopen de laatste jaren.

SDG target 16.a

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 16. *Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen target 16.a. Versterken van de relevante nationale instellingen, ook via internationale samenwerking, voor het opbouwen van capaciteit op alle niveaus, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden, om geweld te voorkomen en terrorisme en misdaad te bestrijden* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Justitie en FOD Binnenlandse Zaken en FOD Buitenlandse Zaken

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

16.a.1 Existence of independent national human rights institutions in compliance with the Paris Principles

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

* * * * *

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- In België bestaat er het Kinderrechtencommissariaat
- In België 'Amnesty-international' aanwezig
- België ratificeerde het 'Statuut van Rome' die mede zorgde voor de oprichting van de Internationale strafhoven.
- Er zijn internationale onderzoeksorganen opgericht door de Veiligheidsraad, de Algemene Vergadering, de Mensenrechtenraad, de Secretaris-Generaal of de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten. Ze stellen feiten vast op basis waarvan daders van dergelijke schendingen ter verantwoording kunnen worden geroepen.
- België geeft mee uitvoering aan het EU beleidskader ter ondersteuning van transitionele justitie.
- Binnen de Europese Unie werkt België nauw samen met de andere lidstaten en de EU-instellingen. Een belangrijke leidraad is de antiterrorismestrategie die de Raad van de EU goedkeurde in 2005.
- België ratificeerde het merendeel van de 'VN-verdragen tegen terrorisme' en verleent steun aan activiteiten en projecten zoals 'het actieplan van de VN-Secretaris-generaal' ter voorkoming van gewelddadig extremisme en aan de initiatieven van de 'UNODC Terrorism Prevention Branch', het 'Counter Terrorism Committee' van de VN-Veiligheidsraad evenals aan de initiatieven van het uitvoerend directoraat van dit comité.

De onderschreven doelstelling van België is om via deze internationale organisaties een bijdrage te leveren aan de versterking van instellingen, capaciteit op te bouwen en de strijd aangaan tegen terrorisme en misdaad.

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**.

Voor België wordt deze target als voldaan beschouwd o.w.v. bovenstaande instellingen en verdragen.

SDG target 16.b

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat 16. *Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen* target 16.b. *Bevorderen en afdwingen van niet-discriminerende wetten en beleidslijnen voor duurzame ontwikkeling* als niet-SMART aangegeven en behoort tot lijst 1. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid (en de gewesten), en valt in het bijzonder onder FOD Justitie en FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu) en Federaal Instituut voor duurzame ontwikkeling.

UNSTAT formuleerde één indicator om deze SDG target op te volgen:

16.b.1 Proportion of population reporting having personally felt discriminated against or harassed in the previous 12 months on the basis of a ground of discrimination prohibited under international human rights law

Opmerkingen:

- Niet SMART tenzij ‘bevorderen en afdwingen’ wordt gezien als een inspanningsverbintenis en indien tijdsindicatie wordt meegegeven.

Samengevat. Deze SDG target is niet-SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 1**

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Het bestaan van de lange termijn doelstellingen (2050) voor duurzame ontwikkeling
- België hecht groot belang aan de strijd tegen racisme en beschikt over een uitgebouwd juridisch kader voor de bestrijding van racisme met:
 - De Wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde daden van racisme en xenofobie
 - De Wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie.
 - Het Internationaal Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Rassendiscriminatie (7 augustus 1975) werd geratificeerd en België zet zich actief in om de ratificatie en implementatie van dit verdrag te bevorderen.
 - Adoptie van de Durban Verklaring en Actieprogramma ter bestrijding van racisme, rassendiscriminatie, vreemdelingenhaat en aanverwante onverdraagzaamheid.
 - Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie
 - Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen
- België steunt het mandaat van de speciale rapporteur voor hedendaagse vormen van racisme, raciale discriminatie, xenofobie en gerelateerde intolerantie, onder meer door deelname aan de interactieve dialogen met deze onafhankelijke expert.
- België neemt actief deel aan de werkzaamheden in de strijd tegen racisme op in de Raad van Europa en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa

Samengevat. Deze SDG target is SMART gedefinieerd en komt dus op **LIJST 2**.

LIJST 4: De doelstelling ‘het bestaan van beleidslijnen voor duurzame ontwikkeling’ kan o.a. als voldaan worden beschouwd door het bestaan van de lange termijn doelstellingen op lange termijn. De doelstelling ‘het bevorderen en afdwingen van niet-discriminerende wetten’ als voldaan worden beschouwd door bovenstaande opsomming bij lijst 2.

Het hebben van deze wetten en doelstellingen zegt niets over het al dan niet aanwezig zijn van discriminatie in al haar vormen in de samenleving. Onderstaande cijfers van Unia geven dit aan. De stijgende trend kan wijzen op meer discriminatie maar ook op het sneller maken van meldingen.

Aantal	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Meldingen	3608	4162	4226	3713	4627	4554	5619	6601	7489	8478
Geopende dossiers	1343	1277	1316	1406	1670	1596	1907	2017	2192	2343

Bron: Unia

SDG target 17.1

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.1 - *Versterken van de binnenlandse middelenmobilisatie (DRM), ook via internationale steun aan ontwikkelingslanden, om de binnenlandse capaciteit te verbeteren voor het innen van belastingen en andere inkomsten* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang internationaal.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

17.1.1 Total government revenue as a proportion of GDP, by source

17.1.2 Proportion of domestic budget funded by domestic taxes

Samengevat. Deze SDG is niet SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Beleidsverklaring van de minister van ontwikkelingssamenwerking (nov 2020) vermeldt:
 - a) We willen andere vormen van ontwikkelingsfinanciering aanmoedigen, onder meer:
 - i) Op lange termijn vormen nationale fiscale inkomsten de meest duurzame financiering van ontwikkeling. We willen dan ook de capaciteit van onze partnerlanden om belastingen te innen versterken en zorgen voor coherentie met onze eigen fiscale spelregels. België zal bijgevolg actief meewerken aan de volgende fase van het Addis Tax Initiative, waarvan de eerste fase afloopt na 2020.
 - b) Addis Taks initiative: <https://www.addistaxinitiative.net/>
 - c) Het bestaan van Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (BIO)

Samengevat. SDG target 17.1 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 4

100%. Binair voldaan owv Addis Tax Initiative en het bestaan van BIO. Blijven opvolgen.

SDG target 17.2

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.2 - *Ontwikkelde landen dienen ten volle hun verbintenissen aangaande officiële ontwikkelingshulp te implementeren, waaronder ook de verbintenis van vele ontwikkelde landen om 0,7% van het bruto nationaal inkomen te besteden aan officiële ontwikkelingshulp voor ontwikkelingslanden (ODA/GNI) en 0,15% tot 0,20% ontwikkelingshulp van het bruto nationaal inkomen aan de minst ontwikkelde landen; ODA-donoren worden aangemoedigd om voor zichzelf een doelstelling te bepalen om minstens 0,2% ODA/GNI te besteden aan de minst ontwikkelde landen* als SMART aangegeven, m.a.w. zou van lijst 1 mogen geschrapt worden. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang voor België, én ook internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.2.1 Net official development assistance, total and to least developed countries, as a proportion of the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) Development Assistance Committee donors' gross national income (GNI)

Samengevat. Deze SDG is SMART en staat dus niet op **LIJST 1**.

Voor verder onderzoek:

- in wet van 19 maart 2013 betreffende de Belgische ontwikkelingssamenwerking staat:
 - *0,7 procent van het bruto nationaal inkomen besteden aan officiële ontwikkelingshulp tegen 2030*
- De Actieagenda van Addis Abeba moedigt, als goede praktijk, aan om minstens vijftig procent van de officiële ontwikkelingshulp te besteden aan Minst Ontwikkelde Landen (UN, 2015, nr. 52). De vorige Belgische federale regering verbond zich ertoe dat doel tegen 2019 te bereiken (De Croo, 2016, p. 7).
 - *Om de duurzame-ontwikkelingsdoelstelling te realiseren, moet het aandeel officiële ontwikkelingshulp dat aan de minst ontwikkelde landen gegeven wordt, tegen 2019 stijgen naar vijftig procent (voorbij, niet gehaald)*

Stavaza België:

Doelstelling 1: *Ontwikkelde landen dienen ten volle hun verbintenissen aangaande officiële ontwikkelingshulp te implementeren, waaronder ook de verbintenis van vele ontwikkelde landen om 0,7% van het bruto nationaal inkomen te besteden aan officiële ontwikkelingshulp voor ontwikkelingslanden (ODA/GNI)*

Data via <https://stats.oecd.org/> DAC 1

2016	2017	2018	2019
0,47	0,41	0,43	0,41

Niet voldaan. Ook geen duidelijke trend, kleine fluctuaties. Eerder ongunstig, op deze manier zal SDG target niet bereikt worden. Ook, in feite moet deze elk jaar opgevolgd worden en bereikt. Dit is tot nu toe niet zo.

Voor 2016-2019:

Methode 1: $x = (\text{average} - 0) / (0,7 - 0) = 61,7\%$ bereikt

Methode 2: $x = -9,44$ standaarddeviaties

Doelstelling 2.a) Ontwikkelde landen dienen ten volle hun verbintenissen aangaande officiële ontwikkelingshulp te implementeren, waaronder 0,15 tot 0,20% van het bruto nationaal inkomen besteden aan de minst ontwikkelde landen;

Doelstelling 2.b)) België moet zorgen dat het aandeel van Belgische ODA aan MOL t.o.v. het totaal Belgische ODA minstens 50% wordt

Data via <https://stats.oecd.org/> DAC 2a.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
2a) %ODA/GNI (x1)						0,094	0,086	0,078	0,074
2b) %ODALDC/ODATotal (x2)	40,98	30,84	37,87	35,75	33,48	27,77	30,96	31,54	33,65

(Merk op: doelstelling 2b staat ook op [www. indicators.be](http://www.indicators.be), afwijking data)

Voor periode 2016-2019 (average):

voor doelstelling 2a) $x1 = (\text{average}_{2016-2019} - 0) / (0,2 - 0) = 41,8\%$ en 13,15 standaarddeviaties verwijderd.

doelstelling 2a is niet bereikt.

voor doelstelling 2b) $x2 = (\text{average}_{2016-2019} - 0) / (50 - 0) = 62\%$ en 7,8 standaarddeviaties verwijderd.

doelstelling 2b is niet bereikt

SDG target 17.3

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling target 17.3 - Bijkomende financiële middelen voor ontwikkelingslanden mobiliseren vanuit verschillende bronnen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang voor België, én internationaal.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

17.3.1 Foreign direct investments (FDI), official development assistance and South-South Cooperation as a proportion of total domestic budget

17.3.2 Volume of remittances (in United States dollars) as a proportion of total GDP

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Beleidsverklaring van de minister van ontwikkelingssamenwerking (nov 2020) vermeldt:
 - a) *“Officiële ontwikkelingshulp alleen zal echter verre van voldoende zijn om de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen te realiseren tegen 2030. We willen daarom andere vormen van ontwikkelingsfinanciering aanmoedigen. (onder meer:*
 - i) Geldtransfers van migranten zijn nu al 3 keer zo omvangrijk als officiële ontwikkelingshulp. Zie SDG target 10.c
 - ii) Ook zijn private investeringen cruciaal, op voorwaarde dat deze binnen een duurzaam regelgevend kader gebeuren.
 - iii) Ook innovatieve financiering kan een gepast instrument zijn. Het Koninklijk besluit betreffende de innovatieve financieringsinstrumenten van de wet van 23 november 2017 moet geoperationaliseerd worden.
 - iv) Zie vooral SDG target 17.4. Schuldkwijtschelding heeft eveneens een plaats binnen die brede mix van ontwikkelingsfinanciering. België zal de inspanningen van het verleden verderzetten om schulden kwijt te schelden aan ontwikkelingslanden en bij onze partners aandringen hetzelfde te doen.
 - v) Tenslotte gaan we ook nieuwe financieringsmethodes zoeken. Cash transfers kunnen een manier zijn om de armsten direct te bereiken, maar dan als een opstap tot de ontwikkeling van basisdiensten.
 - vi) Zie vooral SDG target 17.1 Op lange termijn vormen nationale fiscale inkomsten de meest duurzame financiering van ontwikkeling. We willen dan ook de capaciteit van onze partnerlanden om belastingen te innen versterken en zorgen voor coherentie met onze eigen fiscale spelregels. België zal bijgevolg actief meewerken aan de volgende fase van het Addis Tax Initiative, waarvan de eerste fase afloopt na 2020.)”
 - b) *Intussen is de wetgeving sterk afgezwakt (nog uit te zoeken; <https://www.mo.be/de->*
- Tobintaks: De Belgische wet van 19 november 2004 (veel discussie over geweest)
 - a) *Wetgeving in België maar pas in voege zodra voldoende andere landen ook tobintaks invoeren; de opbrengst van de taks, geheven in de EU-lidstaten, naar een fonds in de schoot van de Europese Unie gaat om te gebruiken voor ontwikkelingssamenwerking, de strijd tegen de sociale en ecologische onrechtvaardigheid en het behoud van de internationale publieke goederen. De taks zou ten vroegste in werking treden op 1 januari 2004 op voorwaarde dat in alle eurolanden de mogelijke invoering ervan in de wetgeving wordt ingeschreven.*
 - b) Intussen is de wetgeving sterk afgezwakt (nog uit te zoeken; <https://www.mo.be/de->

Samengevat. SDG target 17.3 komt voor op **LIJST 2**.

Stavaza België:

“Officiële ontwikkelingshulp alleen zal echter verre van voldoende zijn om de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen te realiseren tegen 2030. We willen daarom andere vormen van ontwikkelingsfinanciering aanmoedigen.

Door combinatie van onderstaande: voldaan.100%

- 1) Geldtransfers van migranten zijn nu al 3 keer zo omvangrijk als officiële ontwikkelingshulp. (Link met SDG target 10.c.)**

Aanmoedigen kan via 10.c lagere transactiekosten

- 2) Ook zijn private investeringen cruciaal, op voorwaarde dat deze binnen een duurzaam regelgevend kader gebeuren. Via bestaan BIO? Voldaan? 100%
- 3) Ook innovatieve financiering kan een gepast instrument zijn. Het Koninklijk besluit betreffende de innovatieve financieringsinstrumenten van de wet van 23 november 2017 moet geoperationaliseerd worden.**
- 4) Tenslotte gaan we ook nieuwe financieringsmethodes zoeken. Cash transfers kunnen een manier zijn om de armsten direct te bereiken, maar dan als een opstap tot de ontwikkeling van basisdiensten. Op te volgen, maar intentie is er?**
- 5) Zie ook SDG target 17.4. Schuldkwijtschelding heeft eveneens een plaats binnen die brede mix van ontwikkelingsfinanciering. België zal de inspanningen van het verleden verderzetten om schulden kwijt te schelden aan ontwikkelingslanden en bij onze partners aandringen hetzelfde te doen.
- 6) Zie ook SDG target 17.1 Op lange termijn vormen nationale fiscale inkomsten de meest duurzame financiering van ontwikkeling. We willen dan ook de capaciteit van onze partnerlanden om belastingen te innen versterken en zorgen voor coherentie met onze eigen fiscale spelregels. België zal bijgevolg actief meewerken aan de volgende fase van het Addis Tax Initiative, waarvan de eerste fase afloopt na 2020.)

SDG target 17.4

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.4 - **Ontwikkelingslanden bijstaan in hun streven naar schuldhoudbaarheid op lange termijn via gecoördineerde beleidslijnen** waarbij aandacht wordt besteed aan het aanmoedigen van de schuldfinanciering, de schuldverlichting en de schuldherstructurering, indien van toepassing, **en de externe schuld aanpakken van arme landen met een grote schuldenlast om hun schuldencrisis in te perken** als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, alsook FOD Financiën; FOD BOSA. De target is van belang internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.4.1 Debt service as a proportion of exports of goods and services

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Beleidsverklaring van de minister van ontwikkelingssamenwerking (nov 2020) vermeldt:
 - a) “Officiële ontwikkelingshulp alleen zal echter verre van voldoende zijn om de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen te realiseren tegen 2030. We willen daarom andere vormen van ontwikkelingsfinanciering aanmoedigen. (onder meer:
 - i) Schuldkwijtschelding heeft eveneens een plaats binnen die brede mix van ontwikkelingsfinanciering. *België zal de inspanningen van het verleden verderzetten om schulden kwijt te schelden aan ontwikkelingslanden en bij onze partners aandringen hetzelfde te doen.* “
- Zie ook volgende bron:
https://diplomatie.belgium.be/nl/Beleid/Ontwikkelingssamenwerking/Wat_doen_we/Thema/Inclusieve_groei/Schuldverlichting

Opmerkingen:

- Relevante doelstelling, maar omvat de SDG target 17.4 niet volledig.

Samengevat. SDG target 17.4 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

Target 17.4 komt voor op **LIJST 3**.

Buurlanden?

- NL en Luxemburg: /
- UK : “*Debt sustainability is ultimately the responsibility of sovereign nations, but many countries need support to build the capacity to manage debt well. The UK has committed to contribute £4 million to the World Bank-IMF Debt Management Facility, which provides tools that help countries assess and plan their debt.*”
- Frankrijk: “*France promotes compliance with principles of sustainable financing as well as improved technical assistance for the countries concerned. France chairs the Paris Club - a coordination forum for sovereign creditors - and bases its lending policy on assessments by international financial institutions.*”
- Duitsland: steunt IMF & Paris club; debt mechanisms /nam deel aan UN debatten over staat insolvency

Ambitie type “BAU”:

- *“Tegen 2030 blijft schuldkwijtschelding een deel in de mix van ontwikkelingsfinanciering. België zal de inspanningen van het verleden verderzetten om schulden kwijt te schelden aan ontwikkelingslanden en bij onze partners aandringen hetzelfde te doen. “*

Ambitie type “gematigd”:

- *“Tegen 2030 blijft schuldkwijtschelding een deel in de mix van ontwikkelingsfinanciering. België zal de inspanningen van het verleden verderzetten om schulden kwijt te schelden aan ontwikkelingslanden en bij onze partners aandringen hetzelfde te doen. België zal een financiële bijdrage leveren via internationale organisaties voor capaciteitsopbouw in ontwikkelingslanden om te leren schuld te managen (“debt sustainability”).*

Ambitie type “hoog”:

- *“Tegen 2030 blijft schuldkwijtschelding een deel in de mix van ontwikkelingsfinanciering. België zal de inspanningen van het verleden verderzetten om schulden kwijt te schelden aan ontwikkelingslanden en bij onze partners aandringen hetzelfde te doen. België zal een financiële bijdrage leveren via internationale organisaties voor capaciteitsopbouw in ontwikkelingslanden om te leren schuld te managen (“debt sustainability”). België zal onmiddellijk en continu tot 2030 actief deelnemen aan (internationale UN) debatten over schuld beheer en of schuldkwijtschelding.*

SDG target 17.5

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.5 - *Regelingen goedkeuren en uitvoeren die investeringen in de minst ontwikkelde landen moeten bevorderen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, alsook FOD Buitenlandse Zaken; FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. De target is van belang voor België, én internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.5.1 Number of countries that adopt and implement investment promotion regimes for least developed countries

Opmerkingen:

- in de target moet een tijdscomponent worden toegevoegd, deze wordt op 2030 geplaatst
 - 1) regelingen goedkeuren
 - 2) regeling uitvoeren

Samengevat. Deze SDG is SMART en staat dus niet op **LIJST 1**.

LIJST 4: Bilateral investment treaties. België staat als nummer 4 van ontwikkelde landen vanaf eind 2019. Voldaan. 100%. <https://sdgpulse.unctad.org/financing-development/>

Top 10 developed countries with most BITs with LDCs

Developed country	Number of BITs
Germany	33
Switzerland	25
France	19
Belgium and Luxembourg	17
United Kingdom	18
Netherlands	16
Italy	15
Portugal	8
Spain	8
Sweden	7

Source: UNCTAD (2020a).

Note: Belgium/Luxembourg are included as a group because they negotiate treaties together as an economic union (Ministry of Foreign and European Affairs, Luxembourg, 2018).

“There is a risk that the measures to contain the COVID-19 outbreak may put a brake on all the sources of financing described above. The global economic recession that will likely be felt in 2020 will entail less available official and private resources, capital flight from developing economies and increased risk aversion, higher unemployment and lower wages, and rising financing costs.² A consequence of this may be reversals in hard-earned progress towards development goals. As described in each of the chapters cited above, it is crucial to implement measures aimed at sustaining the financing sources of the most vulnerable economies”

Dit is geldig voor alle financiële targets van SDG 17.

SDG target 17.6

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.6 - Versterken van de Noord-Zuid-, de Zuid-Zuid- en de regionale en internationale trilaterale samenwerking inzake wetenschap, technologie en innovatie en vergemakkelijken van de toegang daartoe; en het delen van kennis uitbreiden volgens voorwaarden die wederzijds worden bepaald, ook via de verbeterde coördinatie tussen bestaande mechanismen, in het bijzonder op het niveau van de Verenigde Naties, en via een mondiaal mechanisme voor de facilitering van technologie als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, alsook FIDO; FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu). De target is van belang voor België, én internationaal.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

17.6.1 Number of science and/or technology cooperation agreements and programmes between countries, by type of cooperation

17.6.2 Fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitants, by speed

Opmerkingen:

- In 2020 voorstel om 17.6.1 hierboven te schrappen in UNSTAT indicatoren; UNSTAT beschouwt voor deze dus enkel toegang tot internet van belang.

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- <https://klimaat.be/klimaatbeleid/internationaal/vn-klimaatverdrag/bijstand>
 - a) “Het VN-Klimaatverdrag bepaalt dat alle Partijen de ontwikkeling en overdracht van technologieën moeten aanmoedigen en ondersteunen, en identificeert de **bevordering** en financiering **van technologieoverdracht** als een van de verbintenissen van de ontwikkelde landen.”
 - b) “Tijdens de Conferentie van Bali in 2007 werden de versterkte maatregelen op het gebied van de ontwikkeling en overdracht van technologieën omschreven als een van de “bouwstenen” van een samenwerking op lange termijn. Dat proces leidde tijdens de Conferentie van Cancún (2010) tot de oprichting van een “technologiemechanisme”, bestaande uit twee onderdelen: een “Technology Executive Committee” (TEC), dat de behoeften evalueert en aanbevelingen formuleert, en een “Climate Technology Centre and Network” (CTCN), belast met het verstrekken van adviezen en technische bijstand aan ontwikkelingslanden, om die landen te helpen hun technologische behoeften te bepalen en hun eigen aanpassings- of mitigatieprogramma’s op te zetten.”
- Technologie Facilitatie Mechanisme van de UN faciliteert samenwerking en partnerschappen door uitwisseling van informatie.
<https://sustainabledevelopment.un.org/TFM>
- G-STIC
- Digital 4 development:
https://diplomatie.belgium.be/sites/default/files/downloads/strategienota_d4d.pdf

Het Belgische D4D-beleid ziet digitalisering niet als een doel op zich, maar als een transversale hefboom om meer mensen in nood beter te kunnen helpen. Digitalisering zal de Belgische ontwikkelingshulp en humanitaire bijstand veranderen en onze impact op de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen vergroten. Onze belangrijkste taak zal erin bestaan **de verschillende**

actoren in het veld met elkaar te verbinden om kennisuitwisseling te stimuleren en innovatieve partnerschappen te creëren. Wij zullen ons in onze aanpak laten leiden door de twee overkoepelende principes van 'Putting peoplefirst' (De mensen eerst) en 'Do no harm' (Geen schade berokkenen).

Opmerkingen:

- Andere verdragen naast klimaat meetellen
- Belgische doelstelling D4D is goed, maar is dit voldoende meetbaar?
- SDG targets 17.6, 17.7, 17.8 zijn allen sterk gericht op technologie en ook 17.9 is relevant in deze context voor capaciteitsopbouw

Samengevat. SDG target 17.6 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 17.6 komt voor op **LIJST 3**.

- NL: technologie kennis via financiële steun en of instituties
- UK : vooral financiële steun aan onderzoek, ontwikkeling en innovatie, focus op technologie delen
- Frankrijk: via Technology Facilitation Mechanism
- Duitsland: Kennisoverdracht, zeker in technologie (SDG target 17.6; 17.7; 17.8; 17.9) opvolgen via indicator:

Number of students and researchers from developing countries and LDCs per year (semester)	To be increased by 10% by 2020, then stabilised
---	---

- Luxemburg: samenwerkingsprogramma's bestaan met Laos en Mali tussen de Universiteit van Luxemburg en de universiteiten van Bamako en de Lao National University.

Gekozen SMART doelstellingen volgens ambitieniveau

Ambitie type "BAU":

- *"Tegen 2030 moet het aantal Fixed Internet broadband (per snelheid) inschrijvingen per 100 burgers stijgen én mag het aantal studenten en onderzoekers van ontwikkelingslanden niet dalen. Partner zijn in het "technologie (facilitatie) mechanisme" van de UN. Verder zetten van de D4D."*

Ambitie type "gematigd":

- *"Tegen 2030 moet het aantal Fixed Internet broadband (per snelheid) inschrijvingen per 100 burgers stijgen én moet het aantal studenten en onderzoekers van ontwikkelingslanden stijgen met 5%. Partner zijn in het "technologie (facilitatie) mechanisme" van de UN. Verder zetten van de D4D."*

Ambitie type "hoog":

- *"Tegen 2030 moet het aantal Fixed Internet broadband (per snelheid) inschrijvingen per 100 burgers stijgen én moet het aantal studenten en onderzoekers van ontwikkelingslanden stijgen met 10%. Partner zijn in het "technologie (facilitatie) mechanisme" van de UN. D4D versterken."*

SDG target 17.7

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.7 - *Promoot de ontwikkeling, overdracht, verspreiding en verdeling van ecologische technologieën aan ontwikkelingslanden volgens gunstige voorwaarden, ook inzake gunstige en preferentiële bepalingen, zoals wederzijds overeengekomen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang voor België, én internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.7.1 Total amount of approved funding for developing countries to promote the development, transfer, dissemination and diffusion of environmentally sound technologies

Opmerkingen:

- UNSTAT indicator gaat enkel over funding om de SDG target te promoten.

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- <https://klimaat.be/klimaatbeleid/internationaal/vn-klimaatverdrag/bijstand>
 - a) *“Het VN-Klimaatverdrag bepaalt dat alle Partijen de ontwikkeling en overdracht van technologieën moeten aanmoedigen en ondersteunen, en identificeert de bevordering en financiering van technologieoverdracht als een van de verbintenissen van de ontwikkelde landen.”*
 - b) *“Tijdens de Conferentie van Bali in 2007 werden de versterkte maatregelen op het gebied van de ontwikkeling en overdracht van technologieën omschreven als een van de “bouwstenen” van een samenwerking op lange termijn. Dat proces leidde tijdens de Conferentie van Cancún (2010) tot de oprichting van een “technologiemechanisme”, bestaande uit twee onderdelen: een “Technology Executive Committee” (TEC), dat de behoeften evalueert en aanbevelingen formuleert, en een “Climate Technology Centre and Network” (CTCN), belast met het verstrekken van adviezen en technische bijstand aan ontwikkelingslanden, om die landen te helpen hun technologische behoeften te bepalen en hun eigen aanpassings- of mitigatieprogramma’s op te zetten.”*
- G-STIC
- Technologie Facilitatie Mechanisme van de UN faciliteert samenwerking en partnerschappen door uitwisseling van informatie.
<https://sustainabledevelopment.un.org/TFM>
- Digital 4 development:
https://diplomatie.belgium.be/sites/default/files/downloads/strategienota_d4d.pdf

Het Belgische D4D-beleid ziet digitalisering niet als een doel op zich, maar als een transversale hefboom om meer mensen in nood beter te kunnen helpen. Digitalisering zal de Belgische ontwikkelingshulp en humanitaire bijstand veranderen en onze impact op de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen vergroten. Onze belangrijkste taak zal erin bestaan **de verschillende actoren in het veld met elkaar te verbinden om kennisuitwisseling te stimuleren en innovatieve partnerschappen te creëren**. Wij zullen ons in onze aanpak laten leiden door de twee overkoepelende principes van ‘Putting peoplefirst’ (De mensen eerst) en ‘Do no harm’ (Geen schade berokkenen).

Opmerkingen:

- SDG targets 17.6, 17.7, 17.8 zijn allen sterk gericht op technologie en ook 17.9 is relevant in deze context voor capaciteitsopbouw
- De focus van SDG target 17.7 gaat dan specifiek over ecologische technologieën beschikbaar stellen, en dit aan gunstige voorwaarden.
- Mogelijks ook link met 7.2

Samengevat. SDG target 17.7 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 17.7 komt voor op **LIJST 3**.

Buurlanden?

- NL: technologie kennis via financiële steun en of instituties
- UK : *“The UK promotes the development, transfer, and dissemination of environmentally sound technologies to developing countries.”*
- Frankrijk: dezelfde als voor 17.6, via Technology Facilitation Mechanism
- Duitsland: dezelfde als voor 17.6:

Kennisoverdracht, zeker in technologie (SDG target 17.6; 17.7; 17.8; 17.9) opvolgen via indicator:

Number of students and researchers from developing countries and LDCs per year (semester)	To be increased by 10% by 2020, then stabilised
---	---

- Luxemburg: geen info gevonden

Gekozen SMART doelstellingen volgens ambitieniveau. We stellen voor de UNSTAT indicator over “Environmental Sound Technology” (EST) te volgen, maar meer dan financieel alleen: <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-17-07-01.pdf> definieert EST als volgt: *“Environmentally Sound Technologies (ESTs) are technologies that have the potential for significantly improved environmental performance relative to other technologies.”* “The sectors deemed to be con through historical research include:

- Air pollution control (APC)
- Wastewater management (WWM),
- Solid and Hazardous waste management (SHWM),
- Renewable Energy (RE),
- Environmentally Preferable Products (EPPs)
- Water Supply & Sanitation (relating to indicators for #6 and #11)
- Energy Storage & Distribution (relating to indicators for #7 and #13)
- Land & Water Protection & Remediation (relating to indicators for #14 and #15”

Zie ook UNEP: <https://www.unenvironment.org/regions/asia-and-pacific/regional-initiatives/supporting-resource-efficiency/environmentally-sound>

Ambitie type “BAU”:

- *“Tegen 2030 zal België ontwikkeling, overdracht, en verspreiding van “Environmentally Sound Technologies” aan ontwikkelingslanden volgens gunstige voorwaarden, ook inzake gunstige en preferentiële bepalingen, vastleggen (via een algemeen beleidskader voor groene technologie, partnerschappen en financiële steun direct voor deze technologieën) én verzamel jaarlijks data over financieringen in EST.”*

Ambitie type “gematigd”:

- *“Tegen 2030 zal België ontwikkeling, overdracht, en verspreiding van “Environmentally Sound Technologies” aan ontwikkelingslanden volgens gunstige voorwaarden, ook inzake gunstige en preferentiële bepalingen, vastleggen (via een algemeen beleidskader voor groene technologie, partnerschappen en financiële steun direct voor deze technologieën, waarvan ten minste voor elk van de in UNSTAT metadata EST sector een specifiek overeenkomst wordt uitgewerkt) én verzamel jaarlijks data over financieringen in EST”.*

Ambitie type “hoog”:

- *“Tegen 2030 zal België ontwikkeling, overdracht, en verspreiding van “Environmentally Sound Technologies” aan ontwikkelingslanden volgens gunstige voorwaarden, ook inzake gunstige en preferentiële bepalingen, vastleggen (via een algemeen beleidskader voor groene technologie, partnerschappen en financiële steun direct voor deze technologieën, waarvan ten minste voor elk van de in UNSTAT metadata EST sector een specifieke overeenkomst wordt uitgewerkt) én de financieringen in EST moeten jaarlijks stijgen”.*

SDG target 17.8

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.8 - *De technologiebank en het mechanisme voor het opbouwen van wetenschappelijke, technologische en innoverende capaciteit voor de minst ontwikkelde landen volledig operationeel maken tegen 2017 en het gebruik opdrijven van de technologie die dit mogelijk moet maken, in het bijzonder de informatie- en communicatietechnologie als niet-SMART aangegeven*. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.8.1 Proportion of individuals using the Internet

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- June 2018
<https://www.eurasia.undp.org/content/rbec/en/home/presscenter/pressreleases/2018/technology-bank-for-least-developed-countries-inaugurated-in-tur.html#:~:text=The%20establishment%20of%20the%20Technology,of%20leaving%20no%20one%20behind.>
 - *"The establishment of the Technology Bank marks the first Sustainable Development Goal (SDG) target to be achieved, SDG 17.8. Its achievement is highly symbolic, as it responds directly to the 2030 Agenda's principle of leaving no one behind."*

Samengevat. SDG target 17.8 is voldaan. Deze zou in feite op LIJST 3 staan, maar daar voldaan beschouwd mondiaal, zullen we deze op LIJST 4 plaatsen.

SDG target 17.9

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.9 - De **internationale steun verhogen** voor het **implementeren** van doeltreffende en doelgerichte capaciteitsopbouw in ontwikkelingslanden ter ondersteuning van nationale plannen die erop gericht zijn om alle Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te implementeren, ook via de Noord-Zuid-, Zuid-Zuid- en trilaterale samenwerking als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.9.1 Dollar value of financial and technical assistance (including through North-South, South-South and triangular cooperation) committed to developing countries

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

I.v.m. **LIJST 2** voor doelstellingen onderschreven door België:

- Mogelijks vallen de national voluntary reviews onder deze SDG target
- Vlaanderen steunt CIFAL ("UNITAR"), leercenter voor capaciteitsopbouw, om sdg's te implementeren <https://unitar.org/sustainable-development-goals/people/our-portfolio/cifal-global-network>

Samengevat. SDG target 17.9 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 17.9 komt voor op **LIJST 3**.

- NL: is voor capaciteitsopbouw via civil society organisations
- UK : verhoog peer-to-peer partnerships tussen UK instituties en instituties in partnerlanden
Bijv Partnership for Development Program ([DevTracker Project GB-1-205191 \(fcdo.gov.uk\)](https://www.fcdo.gov.uk/devtracker/project/GB-1-205191)) ondersteunt British Geological Survey om geological data management in 4 landen op te bouwen.
- Frankrijk: organisatie Expertise France die partnerlanden steunt; + Frans Agentschap voor Ontwikkeling (AFD) kan in partnerschap met Expertise France voor capaciteitsopbouw zorgen.
- Duitsland: capaciteitsopbouw om nationale plannen te steunen
- Luxemburg: significante financiële steun x% van bilaterale ODA

Gekozen SMART doelstellingen volgens ambitieniveau

Ambitie type "BAU":

- *"Tegen 2030 zal België CIFAL (Unitar) doelstellingen blijvend steunen en de lokale divisie onderhouden."*

Ambitie type "gematigd":

- *"Tegen 2030 zal België CIFAL (Unitar) doelstellingen blijvend steunen en de activiteiten van de lokale divisie uitbreiden. Peer-to-peer partnerships tussen instituties zullen worden aangegaan voor capaciteitsopbouw mbt de SDG's."*

Ambitie type "hoog":

- *"Tegen 2030 zal België CIFAL (Unitar) doelstellingen blijvend steunen en de activiteiten van de lokale divisie uitbreiden. Peer-to-peer partnerships tussen instituties voor capaciteitsopbouw mbt de SDG's zal België verhogen"*

SDG target 17.10

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling target 17.10 - Een universeel, op regels gebaseerd, open, **niet-discriminerend en billijk** multilateraal handelssysteem bevorderen onder de Wereldhandelsorganisatie, ook via het volbrengen van de onderhandelingen onder de Ontwikkelingsagenda van Doha van deze organisatie* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang voor België én internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.10.1 Worldwide weighted tariff-average

Opmerkingen:

- Wat is billijk? Subjectief. Bestaande trade agreements zullen niet steeds als billijk aanzien worden.

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- De ontwikkelingsagenda van DOHA stelt om markten open te stellen (landbouw/industrieel), dit heeft voor-en tegenstanders. De SDG target zelf stelt enkel om die onderhandelingen te volbrengen.
- In algemene beleidsnota Ontwikkelingssamenwerking (nov 2020) wordt verwezen naar handelsbeleid/akkoorden en nood aan coherentie, er wordt echter ook gewag gemaakt van de complexiteit hiervan en er zijn dus geen concrete doelstellingen naar voor geschoven.
- In algemene beleidsnota buitenlands zaken, Europese zaken en buitenlandse handel (nov 2020) wordt gesteld:
 - a) “Het internationale handelssysteem is gebaseerd op een aantal duidelijke regels, gekoppeld aan adequate mechanismen om ze te handhaven. In 2021 zal België zich in het kader van de EU actief blijven inzetten voor een hervorming van de Wereldhandelsorganisatie”

Opmerkingen:

- Veronderstelling dat handelsbeleid bij de EU zit, de EU onderhandelt als geheel, doelstelling voor België is het binaire: of ze nemen deel en zetten zich in voor hervorming (onder EU) of niet

Samengevat. SDG target 17.10 komt voor op **LIJST 2 & LIJST 4**.

Deze wordt aanzien als voldaan, met die nuance dat deelname België aan EU actie, komend decennium op te volgen is.

SDG target 17.11

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.11 - *De export van ontwikkelingslanden aanzienlijk doen toenemen, in het bijzonder met de bedoeling om het aandeel van de minst ontwikkelde landen in de mondiale export tegen 2020 te verdubbelen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang voor België én internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.11.1 Developing countries' and least developed countries' share of global exports

Opmerkingen:

- Deel “Aanzienlijk” is niet SMART; rest wel.
- De UNSTAT indicator lijkt te SDG target volledig te omvatten, de doelstelling zou dan kunnen zijn. We zoeken echter nog verder voor lijst 2 en verder. Ook, hoe zou het aandeel van België in onderstaande moeten zijn?
 - Aandeel in mondiale export van ontwikkelingslanden moet jaarlijks stijgen tot 2030
 - Aandeel in mondiale export van ontwikkelingslanden mag na 2020 (verdubbeling?) niet dalen.

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

I.v.m. **LIJST 2** vonden we geen Belgische doelstellingen

Samengevat. SDG target 17.11 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 17.11 komt voor op **LIJST 3**.

- NL & UK: bevorderen van import deel uit ontwikkelingslanden
- Frankrijk & Luxemburg: /
- Duitsland: moedigt export van ontwikkelingslanden aan (specifiek LDC), ook beschreven in Addis Ababa Action Agenda. Focus op import van producten geprocessed in Duitsland wat ook in AAAA wordt aangehaald als indicator (zonder doel). Volgende Duitse doelstelling is gevonden ivm handel:

Opening markets Improving trade opportunities for developing countries	Share of imports from LDCs in total imports to Germany	To be increased by 100% by 2030 (base value: 2014)
--	---	---

Gekozen SMART doelstellingen volgens ambitieniveau

Ambitie type “BAU”:

- “Het aandeel van import in België door ontwikkelingslanden minst ontwikkelde landen moet jaarlijks toenemen.”

Ambitie type “gematigd”:

- “Tegen 2030 het aandeel van import in België door minst ontwikkelde landen moet met 50% stijgen (tov 2020).”

Ambitie type “hoog”:

- “Tegen 2030 het aandeel van import in België door minst ontwikkelde landen moet verdubbelen (tov 2020).”

SDG target 17.12

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.12 - *Tijdig de implementatie realiseren van belasting- en quotavrije markttoegang op blijvende wijze voor alle minst ontwikkelde landen, in overeenstemming met de beslissingen van de Wereldhandelsorganisatie, ook door ervoor te zorgen dat de voorkeursregels die van oorsprong van toepassing zijn op import van de minst ontwikkelde landen, transparant en eenvoudig zijn, en bijdragen tot het vergemakkelijken van markttoegang als niet-SMART aangegeven*. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang voor België én internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.12.1 Average tariffs faced by developing countries, least developed countries and small island developing States

Opmerkingen:

- Tijdig, 2030 wordt toegevoegd.

Samengevat. Deze SDG is SMART (tijd toegevoegd, binair) en staat dus niet op **LIJST 1**.

Verder onderzoek:

- De ontwikkelingsagenda van DOHA stelt om markten open te stellen (landbouw/industrieel), dit heeft voor-en tegenstanders. De SDG target zelf stelt enkel om die te volbrengen.
- In algemene beleidsnota Ontwikkelingssamenwerking (nov 2020) wordt verwezen naar handelsbeleid/akkoorden en nood aan coherentie, er wordt echter ook gewag gemaakt van de complexiteit hiervan en er zijn dus geen concrete doelstellingen naar voor geschoven.
- In algemene beleidsnota buitenlands zaken, Europese zaken en buitenlandse handel (nov 2020) wordt gesteld:
 - “Het internationale handelssysteem is gebaseerd op een aantal duidelijke regels, gekoppeld aan adequate mechanismen om ze te handhaven. In 2021 zal België zich in het kader van de EU actief blijven inzetten voor een hervorming van de Wereldhandelsorganisatie”
- “Everything but arms” EU → De EBA-regeling schaft tarieven en quota af voor alle invoer van goederen (met uitzondering van wapens en munitie) die de EU binnenkomen uit de minst ontwikkelde landen (MOL's). → Hierdoor in feite vervuld voor België
- Link met SDG 17.10 voor hervorming/verbetering/onderhandeling van bestaande overeenkomsten.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

Target 17.12 komt niet voor op **LIJST 3**.

Stand van zaken België:

“Everything but arms” EU → De EBA-regeling schaft tarieven en quota af voor alle invoer van goederen (met uitzondering van wapens en munitie) die de EU binnenkomen uit de minst ontwikkelde landen (MOL's). → Hierdoor in feite vervuld voor België, wel met de aanbeveling om komend decennium op te volgen.

SDG target 17.13

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.13 - *De globale macro-economische stabiliteit versterken, ook via beleidscoördinatie en beleidscoherentie* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, alsook FOD Financiën. De target is van belang voor België én internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.13.1 Macroeconomic Dashboard

Opmerkingen:

- Zeer brede doelstelling.
- <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-17-13-01.pdf> maakt het enkel ruimer

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- In Belgisch Staatsblad, 08/10/2013 staat volgende doelstelling tegen 2050:
 - *België zal een situatie van evenwicht bereiken wat zijn handels- en financiële relaties met andere landen betreft*
 - *De schuldenlast die zowel voortvloeit uit sociale verschijnselen als uit milieu- en economische verschijnselen, zal op een houdbaar niveau blijven en de toekomstige generaties dus niet belasten*
- Op www.indicatoren.be wordt volgende gesteld:
 - ***De overheidsschuld moet dalen tegen 2030 om een duurzaam niveau te bereiken en naar het niveau te convergeren dat door de Europese Unie is vastgesteld (60%);***
Het verlagen van de overheidsschuld (en de particuliere schuld) laat toe om de macro-economische stabiliteit op wereldschaal te verhogen en om een duurzamere economie voor de toekomstige generaties te ontwikkelen.

Opmerkingen:

- Mogelijks zou de formulering op [indicatoren.be](http://www.indicatoren.be) kunnen dienen (overheidsschuld naar 60%) als SMART, maar omvat niet (ruime) SDG target..

Samengevat. We hadden deze SDG target 17.13 doelstelling als niet SMART gehouden voorlopig (omwille van niet omvattend: twijfel hoe de reikwijdte van deze target te omvatten) en komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 17.13 komt voor op **LIJST 3**. Geen extra inspiratie gevonden in de buurlanden. Gekozen SMART doelstellingen volgens ambitieniveau zou kunnen zijn:

Ambitie type “BAU”:

- “Het bestaan van een ingevulde dashboard (*) (onmiddellijk) voor België en een jaarlijkse evaluatie opmaken met concrete acties”

Ambitie type “gematigd”:

- “Tegen 2030 een verbetering in minstens 25% van de indicatoren in het dashboard (*) t.o.v. de status in 2021”

Ambitie type “hoog”:

- “Tegen 2030 een verbetering in minstens 50% van de indicatoren in het dashboard (*) t.o.v. de status in 2021”

Dashboard van “<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-17-13-01.pdf>”

Macroeconomic Dashboard
Indicators
External Sector
Merchandise trade (% of GDP)
Personal transfers, received (% of GDP)
Current account balance (% of GDP)
Foreign direct investment, net inflows (% of GDP)
Portfolio investment, net (BoP, current US\$)
Total reserves in months of imports
Debt service on external debt, total (% exports and primary income)
Total external debt (% of GNI)
Official exchange rate (LCU per US\$, period average annual)
Financial Sector
Broad money growth (annual %)
Broad money to total reserves ratio
Bank nonperforming loans to total gross loans (%)
Bank capital to assets ratio (%)
Fiscal Sector
Tax revenue (% of GDP)
Overall Fiscal Balance (% of GDP):
D2 gross government and public sector debt (% of GDP):
Real Sector and Prices
GDP (annual % growth)
Gross capital formation (annual % growth)
Household final consumption expenditure, etc. (annual % growth)
General government final consumption expenditure (annual % growth)
Exports of goods and services (annual % growth)
Imports of goods and services (annual % growth)
Inflation, Consumer Price Index (annual % change)
Commodity Prices (Export/import)
Oil
Commodity 2
Commodity 3
Commodity 4
Commodity 5
Unemployment
Unemployment rate (%)

Dit lijken niet voldoende geschikte doelstellingen voor lijst 3 voor deze target. Gezien de beschikbaarheid van de doelstelling over schuld, stellen de onderzoekers voor om deze SDG target toch naar LIJST 4 te plaatsen (dus toch op LIJST 2), waarbij het resultaat beschouwen voor:

- a) De overheidsschuld moet dalen tegen 2030 om een duurzaam niveau te bereiken en naar het niveau te convergeren dat door de Europese Unie is vastgesteld (60%)***

via www.indicators.be % overheidsschuld/BBP

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
100,27	103,49	104,81	105,48	106,98	105,16	104,90	101,76	102,07	98,75

60% doelstelling is niet bereikt.

Methode 1: $x' = (98,75 - 105,16)/(60-105,16) = 14,19\%$

Methode 2 (2019 of average 2015-2019 → 2019 bv.): $x = (60-98,75)/ 2,63 = - 14,73$ standaarddeviaties .

Via deze trend wordt de doelstelling van 60% niet bereikt. Ook werd op indicators.be al aangegeven dat de trend volgens studietoelichting vergrijzing ongunstig zal evalueren. Aanbeveling zou zijn om jaarlijks op te volgen. Gezien de covid crisis is het echter nog onwaarschijnlijker dat deze doelstelling behaald wordt.

In het overzicht zal deze SDG target voorkomen op LIJST 4 en niet op LIJST 3.

SDG target 17.14

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.14 - *Beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling versterken* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, alsook FIDO; FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu). De target is van belang voor België én internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.14.1 Number of countries with mechanisms in place to enhance policy coherence of sustainable development

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Op Belgisch niveau is *het versterken en verzekeren van de beleidscoherentie* een van de doelstellingen van de wet van 19 maart 2013 betreffende de Belgische Ontwikkelingssamenwerking. Hiertoe wordt voorzien in verschillende instrumenten, die staan op :

https://diplomatie.belgium.be/nl/Beleid/Ontwikkelingssamenwerking/Wie_zijn_we/Onze_organisatie/beleidscoherentie#ontwikkeling

De wet zelf bevat volgende doelstellingen o.m.:

- a) *“**beleidscoherentie nastreven** = een proces om te verzekeren dat de doelstellingen en resultaten van het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid van een regering niet tegengewerkt worden door het beleid van deze regering op andere domeinen die een impact hebben op de ontwikkelingslanden, en dat deze andere beleidsdomeinen waar mogelijk de ontwikkelingsdoelstellingen steunen;”*
 - b) *« **de duurzame ontwikkeling nastreven** » : de ontwikkeling die beantwoordt aan de behoeften van de huidige generaties zonder hierdoor voor toekomstige generaties de mogelijkheid in het gedrang te brengen om ook in hun behoeften te voorzien. De verwezenlijking ervan vergt een veranderingsproces waarin, gezien de uitputbaarheid en de noodzaak om de middelen te bewaren, de bestemming van investeringen, de gerichtheid van de technologische ontwikkeling en de institutionele structuren worden afgestemd op zowel toekomstige als huidige behoeften. Om duurzaam te zijn, dient ontwikkeling drie belangrijke elementen te verzoenen : sociale rechtvaardigheid, bescherming van het leefmilieu en economische doeltreffendheid;
Duurzame ontwikkeling verzekert ook een rechtvaardige overgang naar duurzame productie- en consumptiemethoden, bevordert de gelijkheid van vrouwen en mannen en garandeert een toegang van de bevolking tot publieke basisgoederen en -diensten, sociale bescherming, alsook respect voor haar rechten, inclusief seksuele rechten en toegang tot informatie en diensten inzake seksuele en reproductieve rechten en gezondheid*
- In de beleidsvisie op lange termijn (2050) voor duurzame ontwikkeling staat doelstelling 52 (Belgisch Staatsblad, federale overheidsdienst justitie (8/10/2013))
 - a) *Beleidsmaatregelen in diverse relevante domeinen (handel, financiële regelgeving, migratie, landbouw,...) zullen **geen negatieve invloed** uitoefenen op duurzame ontwikkeling wereldwijd en in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen.*
 - SDG target 17.14 lijkt de opdracht te zijn van <https://www.frdo-cfdd.be/nl/de-raad>
 - RIA via wet van 15 december 2013 (wet houdende diverse bepalingen inzake administratieve vereenvoudiging)

“Voor de toepassing van deze wet wordt onder "regelgevingsimpactanalyse", hierna "impactanalyse" genoemd, verstaan de evaluatie van de potentiële gevolgen van de voorontwerpen van wet en van de ontwerpen van koninklijke of ministeriële besluiten en waarvoor de tussenkomst van de Ministerraad is vereist door een wettelijke of reglementaire bepaling, op de economie, het leefmilieu, de sociale aspecten en de overheidsdiensten, voorafgaand aan de goedkeuring ervan door de politieke overheid.

§ 2. De impactanalyse heeft betrekking op :

1° de volgende transversale doelstellingen :

a) **de duurzame ontwikkeling als algemene beleidsdoelstelling**, zoals bedoeld in artikel 7bis van de Grondwet;

b) de gelijkheid van vrouwen en mannen, zoals bedoeld in artikel 10, derde lid, van de Grondwet;

c) de **beleidscoherentie** ten gunste van ontwikkeling.

.... enz. ...

De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de impactanalyse tot andere transversale doelstellingen en andere aangelegenheden uitbreiden, om de kwaliteit en de coherentie van de regelgeving verder te verbeteren.”

Opmerkingen:

- Lijkt de sdg target te omvatten en is smart:
- Doelstelling zou zijn “RIA’s opmaken van alle relevante (volgens wet van 15 december 2013) voorontwerpen van wet en van de ontwerpen van koninklijke of ministeriële besluiten en waarvoor de tussenkomst van de Ministerraad is vereist door een wettelijke of reglementaire bepaling.”
- Mogelijks moeilijkheden om data te vinden

Samengevat. SDG target 17.14 komt voor op **LIJST 2**.

Doelstelling zou zijn “RIA’s opmaken van alle relevante (volgens wet van 15 december 2013) voorontwerpen van wet en van de ontwerpen van koninklijke of ministeriële besluiten en waarvoor de tussenkomst van de Ministerraad is vereist door een wettelijke of reglementaire bepaling.”

Geen data.

SDG target 17.15

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.15 - **De beleidsruimte en het leiderschap van elke land respecteren om beleidslijnen uit te werken en om duurzame ontwikkeling te implementeren om een einde te maken aan armoede** als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang voor België én internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.15.1 Extent of use of country-owned results frameworks and planning tools by providers of development cooperation

Opmerkingen:

- De UNSTAT indicator beoordeelt de mate waarin donors van ontwikkelingssamenwerking/partners hun interventies ontwerpen door te steunen op objectieven en resultaten van indicatoren die komen van beleidskaders van het land zelf (die prioriteiten en doelen van het land weergeven).

<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-17-15-01.pdf>

“For each development intervention of significant size (US\$ 100,000 and above) approved during the year of reference, the following dimensions are assessed:

- Q1. Whether objectives are drawn from government-led results frameworks, plans and strategies 0/1*
- Q2. Share of results (outcome) indicators that are drawn from government-led results frameworks, plans and strategies %*
- Q3. Share of results (outcome) indicators that will rely on sources of data provided by existing country-led monitoring systems or national statistical services to track project progress %”*

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Busan partnerschap (2011):
 - “Ownership** of development priorities by developing countries. Partnerships for development can only succeed if they are led by developing countries, implementing approaches that are tailored to country--specific situations and needs.”
 - Focus on results. Our investments and efforts must have a lasting impact on eradicating poverty and reducing inequality, on sustainable development, and on enhancing developing countries capacities **aligned with** the priorities and policies set out by developing countries themselves.”

Opmerkingen:

- Omvat target maar hoe meetbaar (?)
- Specifieke lokale plannen zouden ook directe funding kunnen krijgen (ODA of andere, link met SDG 17 targets over financiële namelijk 17.1 tot en met 17.5)
- Zie ook:

<https://www.glo-be.be/nl/quick-articles/alle-belgische-ontwikkelingsprojecten-op-openaidbe>

Samengevat. SDG target 17.15 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 17.15 komt voor op **LIJST 3**.

- NL: (+ Aruba, Curaçal, St maarten) hebben UN Multi-Country Sustainable Development Framework (MSDF) getekend voor de Caraïben. MSDF garandeert nationaal ownership
 - Dit framework is *“a single strategic framework that aligns with and supports the overarching strategic goals of the Caribbean’s governments and key stakeholders.”*
 - Dit lijkt een goede doelstelling: MSDF’s tekenen (als België, of als deel van EU) voor bepaalde regio's?
- UK: funding vooral (en technische kennis) om implementatie van eigen lokale plannen te bevorderen
- Frankrijk: Addis Abeba Action Agreement (AAAA), financieel niets extra gevonden
- Duitsland: AAAA, financieel, niets extra gevonden
- Luxemburg: deel van Busan partnerschap (2011)

Gekozen SMART doelstellingen volgens ambitieniveau

Ambitie type “BAU”:

- *“Onmiddellijk het Busan partnerschap implementeren en respecteren. Meet hiervoor steeds voor een Belgische ontwikkelings interventie de drie vragen op UN metadata, waarbij jaarlijks als doel geldt:*
 - i) het deel (%) van het aantal interventies met objectieven die voortkomen van beleidskaders, plannen of strategieën van de lokale overheid moet jaar na jaar stijgen;*
 - ii) het gemiddeld deel (%) indicators per interventie dat voorkomt uit resultaten, beleidskaders, plannen of strategieën van de lokale overheid moet jaar na jaar stijgen*
 - iii) het gemiddeld deel (%) indicators per interventie dat steunt op databronnen bezorgd door lokale monitoring systemen of lokaal statistische diensten om projectvoortgang te monitoren (%), moet jaar na jaar stijgen”*

Ambitie type “gematigd”:

- *“Onmiddellijk het Busan partnerschap implementeren en respecteren. Meet hiervoor steeds voor een Belgische ontwikkelings interventie de drie vragen op UN metadata, waarbij jaarlijks als doel geldt:*
 - i) het deel a (in %) van het aantal interventies in jaar n met objectieven die voortkomen van beleidskaders, plannen of strategieën van de lokale overheid moet jaarlijks dat % verhogen met minstens 50% van (100%-a); startjaar n is 2021.*
 - ii) het gemiddeld deel b (%) indicators in jaar n per interventie dat voorkomt uit resultaten, beleidskaders, plannen of strategieën van de lokale overheid moet jaarlijks dat % verhogen met minstens 50% van (100%-b); startjaar n is 2021.*
 - iii) het gemiddeld deel c (%) indicators in jaar n per interventie dat steunt op databronnen bezorgd door lokale monitoring systemen of lokaal statistische diensten om projectvoortgang te monitoren (%), moet jaarlijks dat % verhogen met minstens 50% van (100%-c); startjaar n is 2021.*

Ambitie type “hoog”:

- *“Onmiddellijk het Busan partnerschap implementeren en respecteren. Meet hiervoor steeds voor een Belgische ontwikkelings interventie de drie vragen op UN metadata, waarbij jaarlijks als doel geldt:*

- i) het deel (%) van het aantal interventies met objectieven die voortkomen van beleidskaders, plannen of strategieën van de lokale overheid moet tegen 2030 100% bedragen; “*
- ii) het gemiddeld deel (%) indicators per interventie dat voorkomt uit resultaten, beleidskaders, plannen of strategieën van de lokale overheid moet tegen 2030 100% bedragen;”*
- iii) het gemiddeld deel (%) indicators per interventie dat steunt op databronnen bezorgd door lokale monitoring systemen of lokaal statistische diensten om projectvoortgang te monitoren (%), moet tegen 2030 100% bedragen;”*

SDG target 17.16

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.16 - *Het Globaal Partnerschap voor duurzame ontwikkeling versterken, aangevuld door partnerschappen met meerdere belanghebbenden (multi-stakeholderpartnerschappen) en kennis, expertise, technologie en financiële hulpmiddelen mobiliseren en delen met het oog op het bereiken van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen in alle landen, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang voor België én internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.16.1 Number of countries reporting progress in multi-stakeholder development effectiveness monitoring frameworks that support the achievement of the sustainable development goals

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- België is in 2016 toegetreden tot het Global Partnership for Sustainable Development Data (GPSDD) wat als doel heeft via data verzameling bij te dragen tot het bereiken van de SDG doelstellingen tegen 2030.
 - a) *“België engageert zich binnen het GPSDD onder andere om zijn partnerlanden te ondersteunen bij het verzamelen en analyseren van relevante data in partnerschap met de privésector en het maatschappelijk middenveld, de juiste infrastructuur en vaardigheden te ontwikkelen om hiermee een effectief beleid voor duurzame ontwikkeling te voeren en tegelijk de privacy van de burgers te beschermen. België zal zich ook op nationaal, Europees en multilateraal vlak blijven inzetten voor het integreren van digitalisering in het ontwikkelingsbeleid en voor een correcte monitoring van de Sustainable Development Goals.”*
(https://diplomatie.belgium.be/nl/newsroom/nieuws/2016/global_partnership_for_sustainable_development_data)
- Zie ook SDG 17.18 & 17.9.

Opmerkingen:

- Voldoende voor België: we hebben deze als SMART aanzien.

Samengevat. SDG target 17.16 komt voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2

Target 17.16 komt niet voor op **LIJST 3**.

Toetreding tot GPSDD als voldoende. 100%

Met nuance ook multistakeholderpartnerships op te volgen. Te bekijken.

SDG target 17.17

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.17 - *Doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke **partnerschappen** aanmoedigen en bevorderen, voortbouwend op de ervaring en het netwerk van partnerschappen* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken, alsook FIDO; FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu). De target is van belang voor België én internationaal.

UNSTAT formuleerde een indicator om deze SDG target op te volgen:

17.17.1 Amount of United States dollars committed to public-private and civil society partnerships

Opmerkingen:

- Deze SDG target gaat samen met SDG target 17.16 over partnerschappen.
- De UNSTAT indicator gaat over financiële terwijl dat bij de target zelf niet duidelijk is (partnerschap zelf, plan?)

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- In de beleidsnota Ontwikkelingssamenwerking (nov 2020) wordt vermeld:
 - a) *We zien de private sector als een partner om mee te werken aan een beter klimaat en leefomgeving. Meer investeringen in de productie van hernieuwbare energie en in elektriciteitsnetwerken zijn nodig om het gebruik van vervuilende fossiele brandstoffen uit te faseren en de toegang tot elektriciteit te bevorderen. Sub-Sahara Afrika blijft ver achterop hinken wanneer het over toegang tot elektriciteit gaat, met alle gevolgen vandien voor de ondernemingen, maar ook voor gezinnen die blijven koken met fossiele brandstoffen, wat dan weer tot gezondheidsproblemen leidt. Er is een belangrijke rol weggelegd voor BIO om zich in te schrijven in deze noodzakelijke economische en ecologische transitie.*
- Charter over SDG's (België 2016):
 - a) meer dan 100 organisaties van public en private sector zowel als civil society hebben een Belgisch charter voor internationale ontwikkeling getekend met doel of maken en versterken van partnerschappen over de grenzen heen. Specifieke fora over verschillende thema's.

Opmerkingen:

- Bovenstaande doelstellingen sluiten aan bij de sdg target maar zijn niet SMART.
- BIO meenemen in doelstellingen definitie van lijst 3:
 - *De missie van de Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (BIO) is het ondersteunen van een sterke privésector in ontwikkelingslanden en opkomende landen, zodat zij toegang krijgen tot groei en duurzame ontwikkeling in het kader van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen.*
- voortbouwen op bestaande partnerschappen en gedane belgische projecten:
<https://www.glo-be.be/nl/quick-articles/alle-belgische-ontwikkelingsprojecten-op-openaidbe>

Samengevat. SDG target 17.17 komt niet voor op **LIJST 2**.

LIJST 3 = LIJST 1 – LIJST 2 dus SDG target 17.17 komt voor op **LIJST 3**.

- NL: werkt met civil society organisations (CSO)
- UK : werkt met civil society organisations en staat actief op de agenda
- Frankrijk: multistakeholder partnerships; bijv. voor gezondheid (ebola)
- Duitsland: incentives creëren voor private sector én voor betrokkenheid civil society zijn dialogen zoals de BMZ's (= duitse overheid ttz federaal ministerie voor economie en ontwikkelign)) "Future Tour", en BMUB's (= duitse overheid ttz federaal ministerie voor Omgeving, natuurbehoud, gebouwen & nucleaire veiligheid) dialogue forum voor 2030 Agenda alsook Charter "One World - our responsibility" dialoog. Er zal ook moeite gedaan worden om maatschappij te betrekken in de formulering en implementatie van de Duitse sustainable development strategie.
- Luxemburg: steunt verschillende partnerschappen via privé sector

Gekozen SMART doelstellingen volgens ambitieniveau

Ambitie type "BAU":

- *"Continu (bijv. jaarlijks overzicht) de werking (missie) van BIO blijven uitvoeren. Het aantal ondertekenaars (zowel organisaties als individueel) van het Belgisch charter moet jaar na jaar stijgen. In België organiseer minstens jaarlijks een forum waarbij deelnemers kunnen participeren in de formulering van duurzame ontwikkelingsstrategie."*

Ambitie type "gematigd":

- *"Continu (bijv. jaarlijks overzicht) de werking (missie) van BIO blijven uitvoeren, waarbij de steun aan Sub-Sahara Afrika moet verhogen (met focus op specifieke projecten mbt toegang tot elektriciteit en gezondheid). Het aantal ondertekenaars (zowel organisaties als individueel) van het Belgisch charter moet met 50% stijgen tegen 2030 in vergelijking met status van 2020. In België organiseer minstens jaarlijks een forum waarbij deelnemers kunnen participeren in de formulering van duurzame ontwikkelingsstrategie."*

Ambitie type "hoog":

- *"Continu (bijv. jaarlijks overzicht) de werking (missie) van BIO blijven uitvoeren, waarbij de steun aan Sub-Sahara Afrika moet verdubbelen (met focus op specifieke projecten mbt toegang tot elektriciteit en gezondheid). Het aantal ondertekenaars (zowel organisaties als individueel) van het Belgisch charter moet verdubbelen tegen 2030 in vergelijking met status van 2020. In België organiseer minstens halfjaarlijks een forum waarbij deelnemers kunnen participeren in de formulering van duurzame ontwikkelingsstrategie."*

SDG target 17.18

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling target 17.18 - Tegen 2020 de steun voor capaciteitsopbouw verhogen aan ontwikkelingslanden, inclusief de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten, om de beschikbaarheid van hoogwaardige, actuele en betrouwbare gegevens opgedeeld naar inkomen, gender, leeftijd, ras, etnische afkomst, migratiestatus, handicap, geografische locatie en andere kenmerken relevant in een nationale context, aanzienlijk op te drijven* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Buitenlandse Zaken. De target is van belang voor België én internationaal.

UNSTAT formuleerde drie indicatoren om deze SDG target op te volgen:

17.18.1 Statistical capacity indicator for Sustainable Development Goal monitoring

(The IAEG-SDGs is currently reviewing a statistical capacity indicator for 17.18.1.)

17.18.2 Number of countries that have national statistical legislation that complies with the Fundamental Principles of Official Statistics

17.18.3 Number of countries with a national statistical plan that is fully funded and under implementation, by source of funding

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Lijkt vergelijkbaar met SDG 17.6 & 17.9 & 17.16 & 17.19
 - a) 17.16 beschouwen we als deel van data-opvolging en verzameling
 - b) 17.19 als opvolging van SDG targets zelf via indicatoren; continu werk
- België is in 2016 toegetreden tot het Global Partnership for Sustainable Development Data (GPSDD) wat als doel heeft via data verzameling bij te dragen tot het bereiken van de SDG doelstellingen tegen 2030. Zie SDG target 17.16
- Om een onderscheid te maken met de SDG target 17.16 lijkt het ons relevant om ook de UNSTAT indicator (17.18.3) mee te nemen wat een indicatie geeft over verwerking van data-verzameling.

Opmerkingen:

- Deze doelstelling beschouwen we als SMART.

Samengevat. SDG target 17.18 komt voor op **LIJST 2** dus ook op **LIJST 4**

- 1) Als voldaan beschouwd door deelname aan Global Partnership for Sustainable Development Data (GPSDD). Suggestie is wel om dit komend decennium te behouden/op te volgen. Zie ook SDG 17.16
- 2) België moet meewerken om National Statistic Development Strategies (NSDS) te promoten in ontwikkelingslanden. *17.18.3 Number of countries with a national statistical plan that is fully funded and under implementation, by source of funding*

“The Partnership in Statistics for Development in the 21st Century (PARIS21) was founded in November 1999 by the United Nations, the European Commission, the Organisation for Economic Co-operation and Development, the International Monetary Fund, and the World Bank, in response to the UN Economic and Social Council resolution on the goals of the UN Conference on Development.” ➔ Via EC lid van Paris 21, voorlopig als voldaan beschouwd voor België.

SDG target 17.19

In de voorlopige **LIJST 1**, zoals door FIDO bezorgd, staat onder *SDG 17 - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling* target 17.19 - *Tegen 2030 voortbouwen op bestaande initiatieven om metingen te ontwikkelen met betrekking tot de vooruitgang van duurzame ontwikkeling die kunnen dienen als aanvulling op het bruto binnenlands product, en de statistische capaciteitsopbouw ondersteunen in ontwikkelingslanden* als niet-SMART aangegeven. Het behalen van deze doelstelling behoort tot de federale bevoegdheid, en valt in het bijzonder onder FOD Economie; FOD Buitenlandse Zaken; FIDO; FOD Volksgezondheid (DG Leefmilieu); federaal planbureau, FOB Mobiliteit. De target is van belang voor België én internationaal.

UNSTAT formuleerde twee indicatoren om deze SDG target op te volgen:

17.19.1 Dollar value of all resources made available to strengthen statistical capacity in developing countries

17.19.2 Proportion of countries that (a) have conducted at least one population and housing census in the last 10 years; and (b) have achieved 100 per cent birth registration and 80 per cent death registration

Samengevat. Deze SDG is niet-SMART en staat dus op **LIJST 1**.

Als wordt onderzocht of deze SDG target op **LIJST 2** kan voorkomen, m.a.w. of er andere (Europese of internationale) doelstellingen zijn onderschreven door België die hieraan kunnen worden gekoppeld, dan kan het volgende worden vastgesteld:

- Lijkt vergelijkbaar met SDG 17.6 & 17.8.
- Ivm het “binnenland”: het bestaan van indicators.be vervult in feite deze doelstelling al in zekere mate; deze expertise kan ook aangewend worden om mee te helpen de capaciteit op te bouwen in het buitenland
- België is in 2016 toegetreden tot het Global Partnership for Sustainable Development Data (GPSDD) wat als doel heeft via data verzameling bij te dragen tot het bereiken van de SDG doelstellingen tegen 2030.
 - a) *“België engageert zich binnen het GPSDD onder andere om zijn partnerlanden te ondersteunen bij het verzamelen en analyseren van relevante data in partnerschap met de privésector en het maatschappelijk middenveld, de juiste infrastructuur en vaardigheden te ontwikkelen om hiermee een effectief beleid voor duurzame ontwikkeling te voeren en tegelijk de privacy van de burgers te beschermen. België zal zich ook op nationaal, Europees en multilateraal vlak blijven inzetten voor het integreren van digitalisering in het ontwikkelingsbeleid en voor een correcte monitoring van de Sustainable Development Goals.”* (https://diplomatie.belgium.be/nl/newsroom/nieuws/2016/global_partnership_for_sustainable_development_data)
- In feite toont ook deze studie het engagement van België om de gap analyse te maken in hoeverre België nog verwijderd is van de vervulling van de SDG targets die reeds SMART gedefinieerd zijn alsook van andere SMART gedefinieerde doelstellingen die SDG targets (die zelf niet SMART gedefinieerd zijn) omvatten.

Samengevat. SDG target 17.19 komt voor op **LIJST 2**

De drie bovenstaande opmerkingen stellen dat deze doelstelling in feite voldaan is. Nog jaarlijks op te volgen dat verdere initiatieven gebeuren.